¶ Tractatus de dignitate et potestate Legati, necnon de primaria Cardinalium origine atq; institutione, in quo obiter etiam de Materia beneficiali agitur, editus a Ioanne Brunello iurium doctore, ac in studio Aurelianensi Sacrorum Canonū interprete.

¶ Venalis est Aureliae apud Iacobum Hoys, cuius aere atq; impendio nuper est impressus.

¶ Ioannes Brunellus Reuerendissimo Patri Adriano miseratione diuina tituli Sanctae Sabinae p̄sbitero Cardinali, Episcopo Cōstantieñ. Sanctissimi Domini nostri Papae in Francia Legato. S. P. D.

Olent, Pater Reuerēdissime, plaeriq; omes scriptores qui lucubratiões suas in lucem emittunt, easdem augustissimis, amplissimisq; viris nūcupare. Quorum ope ac praesidiis subnixae, tutiores in publicum exeant, & ancipitem iudiciorum aleam cautiores experiātur, vitilitigatorumq; morsus minus reformident. Qui, quod Hieronymus inquit, canino ac theonino dente omnia circūrodunt, ea plaerumq; lacerantes in publico, quae postea taciti legunt in angulis, aut certe ita saepe legentes, vt conspecta tantum prima ac liminari pagina, mox temere de toto opere ꝓnunciēt. Eiusmodi hominibus plane scribere se negat idem Hieronymus. Asino enim, inquit ille, lira superfluo canit. Solent item nonnulli in recensendis eorum laudibus, quibus ingenii sui monumenta inscribunt, non obiter insistere, sed eousq; immorari, vt ī eis bonā praefationis suae partem interdum absumāt. Quod etsi assentationi proximum est, aut certe a blādiloquentia nō admodum alienum (quoniam bonorum laus, & cōmendatio, quae in obscuro esse nequit, eiusmodi velut encomiis non indigeat) Tolerabilius tamen fortasse, q̄ quod ab Ethnicis fieri solitum scriptores ꝓdidere, quiquidem se virtuti maximam mercedē reddidisse arbi-

trabantur, si eorũ quos summa laude dignos videri volebant, statuas atq; imagines in propatulo locarent, eorũ se immortalitati ita perbelle consulere rati. Id quod nõ paulo melius literariis monumentis ac libris efficitur, q̃ vllis vel imaginibus, vel picturis, quae & mutę sunt, nec plaerumq; satis actuosae, & breui annorum decursu vel senescũt, vel intermoriũtur, quãdo (vt ille inquit) ipsa monumenta fathiscunt, Morsq; etiam saxis, nominibusq; venit. At contra libri, atq; ingeniorum praeclara monumenta nullo vnq̃ temporis spacio oblitterantur, & non ingenio quaesitum nomen, ab aeuo excidet, ingenio stat sine morte decus. Proinde, pater dignissime, etsi antiquam & testatissimam generis, ortusq; tui, ac Natalium claritudinem, quibus (quod omnium est pulcherrimum) apicem, & summũ (vt dicitur) Colophonem imposuisti, epistolaris angustia non patitur, vt quae omnia insignem quempiam Panegyricon postulent, tentassem nihilominus in tam spacioso campo (quantus antehac patuit nemini) stylo liberiori decurrere, siquidem ea mihi facundiae vis ac Suada illa, Pithoq; flexanima adesset, qua tantis tuis laudibus orationis vel splendore, vel maiestate respondere possem.
Enimuero quũ anno superiore duas (nã sic nostri vocant) repetitiones formulis excusas, ac primum a Nicolao Beraldo viro facundissimo, atq; impense docto recognitas publicassem. Quarũ altera de Decimis, Cruciatis, ac sanctissima in Turcas expeditione, Altera vero de Romani pontificis electione, ac Conciliis vniuersis pro re nata dissereret, statui hoc anno de legati potestate, deq; Cardinalium primaria origine & institutio-

ne peculiarem Tractatum facere. Cumq; mecum ani=
mo tacitus agitarem, cui potissimum opus ipsum (qua=
lecunq; esset) dicarem, tu mihi præcipuus occurrebas,
cui & operis materia, & titulus ipse apprime cōueniret,
siue quod iam pro tua excellenti virtute Cardinalium
albo inscriptus es, ac dignus existis, qui legatione ꝑpe=
tua vice Sanctissimi Papæ fungaris, siue quod tāto mu
neri (absit verbo inuidia) nullus meo quidem iudicio
videatur aptior, magisq; idoneus sustinēdæ summi pō=
tificis personæ tibi summi senatus consensu nuper de=
mādatæ. Neq; est (quod ego imprimis pręfari volo) dū
Legati potestatem, quatenus iure clausa deprehēditur,
accurate pro mea virili, ac Laconica quadam breuitate
describo (etsi non satis iusto volumine) quod quisq̄ te=
meritatis me accuset. Tantum em̄ abest, vt vniuersas le
gatorum facultates limitare velim, vt de suprema qui=
dem Papæ delegantis potestate (quæ nullis legibus aut
constitutionibus humanis coercetur) pertinaciter di=
sputare, temerariū esse putem ac dubitare. Porro Cō=
mentarii hi nostri a lectoribus obnixe veniam depre=
carētur, nisi tuum adesset acre iudicium ac testimoniū,
nisiq; tuo patrocinio & authoritate ab om̄i iniuria vin=
dicarentur. Et quamuis indoctorum iudicium nō ad=
modum requiram, vt quibus nullum sit plane iudiciū,
doctissimorum tamen ac modestissimorum magis ac
magis imploro suffragiū, eorum præsertim, qui sacros
Canones ab limine non salutarunt. Quos equidem cer=
to scio pro sua modestia errata, quæcunq; erunt vel for=
tasse occurrent, excusaturos, modo intelligant hominē
me sacris initiatum exhibēdo Deo Optimo Maximo

diuini obsequii penso obstrictum,exq; debito profes=
sionis duabus cotidianis lectionibus mancipatum. Ad
quæ etsi non tam gloria(quæ nonnunq̃ tamen animos
titillat humanos) q̃ scholasticorum nobis assiduã ope=
ram dantium profectu,ac Christiana quadam charita=
te potius excitamur,non vsq;quaq; tamen minuitur
pondus,nec minor nobis exãtlandus labor. Et sane gra=
uissima hæc lectionũ moles,quæ(quod arroganter di=
ctum nolim)nos annos iam viginti exercuit verius q̃
delassauit,quæq; ne nunc quidem nobis molesta est,eo
grauius ac fortius premit,quo sæpius ac diutius itera=
tur ac extenditur. A qua viri alioqui doctissimi inter=
dum abhorrent seu refragante natura,quod sint parum
vocales,seu declamatiõis sarcinã ac onus exosi. Et hæc
haud dubie quum ita sint(vt ne quid de litium anfra=
ctibus interim dicã,quibus ĩuiti torquemur)qui(quę=
so)fieri potuit,vt tam exiguo tamq; angusto spacio tã
multa colligeremus,præsertim obrepente interdũ iu=
stæ debitæq; quietis tempore,obturbanteq; rei dome=
sticæ cura? Vtcunq; legitimis statisq; officiis perfun=
ctis nobis hæc exciderũt,nimirum succisiuis subsecũ=
dariisq; temporibus congesta,culpa tamen vacaturum
me prorsus non video,qui nulla prius necessitudine ti=
bi iunctus,nulla familiaritate aut conuictu domestico
notus, iudicium tuum lacessere non erubuerim,atq;
has meas nugas rudes adhuc & ĩchoatas dignissimo no=
mini tuo inscribere. Verũ fiduciæ huius author mihi
fuit incredibilis tua humanitas,quę nusq̃ nõ prædica=
tur,effecitq;,vt scriptis priusq̃ verbis tuã dignitatẽ au=
sus sim cõpellare. Porro non desunt aliqui ingenio(vt

credere par est)parũ solido,qui dũ iuris ænigmata explicare ac dissoluere se credunt,magis implicant & inuoluunt. Quos quãq̃ indoctum vulgus laudat & miratur,mihi nihilominus parũ videntur huiusmodi homines rei literariæ cõferre,vt qui lectores in Dædaleũ quẽdã atq; inextricabilem labyrinthũ subinde coniiciant,nihil Heraclito illi dissimiles,qui ob affectatam quãdã styli obscuritatẽ σκοτεινος est,authore Hieronymo,id est tenebricosus cognominatus.Hi sicuti lectori sæpe vel risum mouent,vel stomachum,sic eũ contra multum afficiunt ac delectant,qui quæ apud alios obscura sunt,aut omissa,aut certe vitio scriptorum deprauata sua interpretatione ꝑspicua reddunt.Id quod nos hoc opusculo conclusionibus aliquot(quas vocant)cõgruo ordine positis(nisi nos operis amor fallit)præstitimus,vbi cuncta,vt liquido intuenti patebit,via amena & facili explicare curauimus. Quod si lectores ieiuna quædam,aut parum latina offendent,hi vel nostros (vnde hæc desumpta sunt)authores ac interpretes accusent,vel temporis angustiæ,spaciisq;(vt Vergilius ait)iniquis,quibus excludebamur,totũ imputent. Vtcũq;,Pater Reuerẽdissime,sese res habeat,spero equidem nostra hęc cęteris fore non ingrata,si ea tu hylari ac benigna,quod speramus,fronte susceperis,memineris q; rectos,nec a virtute dissidentes conatus omnes laude dignos esse,quando etiam non assecutis(vt elegãter acvere ad Titum scribit Plinius)voluisse,abunde pulchrum sit,ac magnificum. Vale.

CRIPSIT SPECVLATOR tractatum de poteſtate legati, vtpote cuius poteſtas paucis innoteſcit (vt ipſe affirmat) ac ſuper quo dubia infinita vidit ſuboriri, & peritos inuicem ſæpenumero diſſentire. Subijcit quoq; in.§.ſcđo ad ſe non pertinere poteſtatem legati pręfinire. Cum hęc ex papę mittentis pendeat arbitrio. Ac proinde tãta eſt eius poteſtas, quanta in literis legatiõis ſanctiſſimi papę continetur. Teſtatur autem Io.and.in additionibus ad eũdem ſpeculatorem/ipſum a nemine practico doctore adiutum. Cum nullus ſpecialem de legato tractatum fecerit. Niſi ꝙ idem ſpeculator ĩ articulo ꝓcuratiõis legatoꝝ multa deſumpſit a Roffredo beneuẽtano, in reliquo habuit neceſſe recurrere ad ſummiſtas (qđ aiũt). Parum autẽ profuit ſpeculatori (vt Io.And.ſcribit) Azonis glo.in rub. de offi.proconſu. Multum autem ſpeculatori contulerunt ſummiſtę. Et cũ ijdem ſummiſtę qui ſpeculatorem pręceſſerũt in manus meas non inciderint. Neq; poſt ſpeculatorem viſus ſit aliquis qui de legato peculiarem tractatum in medium protulerit. Et ſpeculator ipſe multa ad materiam parum pertinentia inſerat, noſtri quoq; Commentatores in titulis Decretalium. libri ſexti.& Clementinarum, nec funditus, nec pleno (quod aiunt) cornu, rem ipſam expediant. Sed leuiter tranſeant/inde in diſcurſu pręſentis tractatus mihi difficultas maior ingeritur. Accedit ad hęc etiam ꝙ pleraq; noua & amœna de cardinaliũ poteſtate, inſtitutione, & origine dicturi ſumus. Nec eſt ꝙ quiſq̃ obijciat Barbatiam ſpecialem de his tractatum feciſſe. Alio enim ordine dicturus ſum, aut ſicubi viſus fuero eum referre/hoc certe vt clare intuenti patebit exiſtiment omnes/me feciſſe, ad taxandas (quod pace tanti viri dixerim) opiniones in quibus interdum lapſus eſt inconſulte. Adde ad materiam ꝙ Io.and.in dictis addi.ſpecu.dicebat eũdẽ ſpecu.in preſenti Rubri.ſibi fuiſſe diſſimilem, ac nõ cũ ordinẽ ſeruaſſe quem ſolet in reliquis rubricis ſuis, vtpote qui tractatũ de legato primum publicauit. Et in illa publicatione libri ſui nõ inſeruit tractatum illum, quod poſtea mutato conſilio fertur feciſſe. Adde predictis pulchram & elegãtem formam ex qua & olim & hodie conſtituitur legatus, & e qua idem Specu.meminit.e.ti.§.qualiter. verſi.ſane.& verſi. antiquis temporibus. Et Io.and.illic dicit in eo recurrendum ad ſtylũ ſeu formulariũ curiæ Rhomanę. Quo in loco multę formę gratiarum

Poteſtas legati cognoſcit ex lr̃is legationis.

Poſt ſpec.de ptãte legati non extat tractatus.

quę solēt concedi legatis describūtur, Et eodem loco inserūtur Commendationes legati in Franciā destinati, Ac scđm eū longe pulchrius Commendatur Sabineñ. Episcopus missus in Angliam in forma quę incipit, Pater futuri seculi.

CONCLVSIO PRIMA.

EGATVS DICITVR QVICVNq; ab alio missus est. Sic Specu.e.titu.in princi. Sic Hostieñ.eo.titu.in princi. Ad hoc.ca.Presbyterū.l.disti.c.Satagendū.xxv.q.j.post prin.in.q.vij.Hoc quippe. Qui textus pbat ad literam Archiepm Turoneñ.esse metropolitanum, per totā Britāniam.glo.pragmaticę cōmemorat illum tex.in.§.fi.in glo.fi.tit.de Conclu.ecclesię gallicanę. Et tu caue q tex.pal legat⁹.Hoc quippe est Nicolai papę Solomoni Regi Britannię scribentis. vt patet ex subscriptione ipsius. Modo puincia illa Ducatus nomen retinet. Primogenitus autē ducis Britānię est Comes Nanneteñ.de quo meminit tex.ca.ex tenore.de fo.cōpe. Idē tex.in.c.accedēs.l.rō.vt li.nō cōtest.extra.pdictis adde tex. in.c.nobilissim⁹.xcvij.dist. Ego Lodoic⁹.lxiij.dist.si qs legationē.xciiij. Et ampliatur hęc cōclusio vt pcedat siue a pricipę aut papa ad alios mittatur, siue ab aliq eccl'ia ad papā, siue ab aliq ciuitate vl puicia ad principē, siue etiā a pcōsule de quo statim cōclusiōe sequēti cōstituā. vt patet de istis i.l.diē functo.de offi.asses.ff.§.si vero epi.de sanctis.epi.col.ix.i l.obseruare.§.pficisci, & l.legatus.cū seq.de offi.pconsu.ff.inde est.q legat⁹ dicit vicarius muneris alieni.in.l.vicarius, & l.legatus.de lega.ff. Apud Vergi. Legati responsa ferūt, Et legare est i legationē mittere. Apud Plau.in amph. Eos legat Telebois hinc legati, & legatorum missio, quāq legare sit etiā legatū aliquod testamēto seu codicillis relinquere, Et Legatū est donatio quędā testamēto relicta vt si quēadmodū est multis legib⁹ cautū, Testator auri pondo decem legauit, Et Apud Liuiū.lib.j. Numitori qui stirpis maximus erat Regnū vetustū Siluię gentis legat

CIRCA CONCLVSIONEM ISTAM adde quinq; declaratiōes. PRIMA. Quod iure ciuili phibetur legat⁹ esse qui est debitor reipu.

Turonē. eps p totā Britāniā metropolitanus.

Primogenitus ducis Britannie.

Legare.

Declarationes quinq;.

nõ qui fisci.l.sciẽdum.de lega.ff. Aliud enim est, vt vbi vult glo. fiscus. Aliud respu. Et vltra glo.euidẽter ostẽdit hoc/diuersitas rubricarum. Est enim lib. Cod.x.titul⁹.de iure fisci. Et in lib.xj.titu.de iure reipu.

SECVNDA. Prohibeť eẽ legat⁹ cui ꝓhibeť postulare. Itẽ qui aliũ accusat de crimine publico ad amicũ seu domesticũ eius qui accusať nõ cogiť legationẽ suscipe.vt i.d.l.sciẽdũ.§.si accusatio. Vbi Bart. subiũgit ꝙ mihi nõ solũ est suspect⁹ iimic⁹, sed amic⁹ seu domestic⁹ inimici. de quo vltra Bar.est.tex.in.c.accedẽs.l.ij.vt lite nõ cõtest.de epo Corisopiteñ.iudice dato. Qui qđ erat cõsanguineus Comitis Britãnię recusatur a marito, quia ille Comes & terras dicti mariti & vxorẽ ei⁹ retinet. Et ad hoc ibi Panor. singulariter notat illũ tex. Addit quoq; Bar.in.l. allegata ꝓxime.ꝙ citat⁹ ad locũ sibi suspectũ vel inimicũ nõ cogitur cõparere. Inde papa cassauit sñiam Hẽrici iperatoris latã cõtra Robertũ Regẽ Sicilię.ex ea potissimum causa. Quia idẽ impator eũdẽ Regẽ citasset ad ciuitatẽ Pisanã sibi capitaliter iimicã. Suberãt & alie cause cassationis sentẽtię illi⁹.vt apparet in Cle.pastoralis.de re iudi.in Cle. Et dũ Cy.in.l.oẽs.§.si vero apparitor.de epis.C.de illa Cle.loquẽs, dicit. Trãseat error ille cũ ceteris errorib⁹ canonistaꝝ. Vide qđ no.cõtra eũ ꝓ sustinẽdis Canonistis. Bar.in.l.j.§.diui.de requi.re.ff. Et qđ i alio ꝓposito cõtra eũdẽ Cy.not Panor.i.c.sup lr̃is.de rescri. Qđ cõtra eũdẽ Paulus.in.l.in contractibus.§.de illo.de non nume.pecu.C.

Amic⁹ vł domestic⁹ iimici ẽ suspect⁹.

Sñia Hẽrici impatoris cõtra Robertũ regẽ cassať.

Cõtra Cy.canonistis infestum.

TERTIA DECLARATIO. Functis lõgiqua legatiõe vacatio muneꝝ cõcedebať vsq; ad bieñiũ.i.l.iij.de leg.C.in.l.j.de mune.& hone. nõ cõti.C.i.l. Paul⁹.de leg.ff. Et ꝑfũcti aliq̃ legatiõe ad eãdẽ redire nõ tenebãť.vt i.d.l.Paul⁹.in.l.legato.de vaca.mu.ff.i.l.extimationẽ.§.fi. de mu.& ho.ff.tres.liberi a legatiõe excusant in.l.j.de lega.C.

QVARTA DECLARATIO. Legatus durãte legatiõe nec ꝓprijs nec alienis negocijs se iplicare debebat, nisi forte vł de dãno qđ passus est/aut ꝓ iniuria ꝓpria expiať.l.Paul⁹.cũ seq.ff.eo.de leg. Qui tex. sunt notãdi/vt legatus pecunias quę sunt sibi ꝓ legatione datę decedẽs i itinere restituere nõ teneať, de quo vltimo Bar.pulchre not.in.l. j.§.diuus.de va.& extraor.cog.ff.& in.l.diẽ functo.de offi.asses.ff.

QVINTA DECLARATIO est. Qui legatũ temere pulsat, quia cõtra iusgẽtiũ facit puniẽdus est.tex.est notabilis in.l.fi.de leg.ff.vbi refert iuriscõsultus eos qui legatos pulsassent, dedi debere hostib⁹ quorũ legati essent, Quẽ aũt senat⁹ iussisset dedi hostib⁹ si hostes eũ ciuitate expulissent eum ciuem Romanum manere. Id autem quęsitum esse in hostilio Mancino quem Numãtini sibi deditum non acceperunt, de quo lex postea data est vt esset Ciuis Romanns, ac prętu-

Cõtra pulsãtes legatos.

De hostilio Mancino ac Numãtinis.

ram postea gessisse dicitur. Adde pr̨edictis tex. in. l. sanctum. de re. di. ff. sanctum est (inquit Martianus iuriscon.) quod ab omni iniuria hominum defensum est atq; munitum. Sanctum autē dictū est a sagminibus. Sunt autem (subijcit ille) sagmina herbȩ quȩdā quas legati po. Rho. ferre solebant ne quis eos violaret, sicut legati grȩcorum ferunt ea quȩ vocātur cerycia. & vltra illum tex. Adde ꝙ sagmina dicta sunt quasi sanctimina, quoniam e loco sancto capiebantur a legatis ad indicendum bellum vel nunciandum fœdus proficiscentibus, apud Pli. lib. xxij. Quoniam non aliunde sagmina in remedijs publicis fuere/& in sacris legationibus q̄ verbenȩ. Certe quoq; nomine idem significatur, hoc est gramen cū sua terra euulsum/hac semper legati ad hostes clarigatum mittebantur vsi/sagminum etiam quibus vtebantur legati exemplum est apud Liuium lib. j. iubes ne me rex cum patre patrato populi Albani fœdus ferire iubēte rege Sagmina inquit te posco. Rex ait/puram tollito, fecialis ex arce graminis herbam puram attulit, postea interrogauit regem, facis ne me rex regium nuncium po. q; Rho. quiritum. Rex quod sine fraude fiat po. Rho. facio. Et inquantū tex. in. d. l. sanctum subiungit quas grȩci vocant cerycia. Tu adde ꝙ cerycia a grecis latine dicuntur caducea. Ceryx enim caduceator est, caduceus autem & caduceum virga Mercurij erat/qua pax significabatur. Nam quia Mercurius oratiōis deus est & deorum nūcius merito a dijs mittebatur/vt dissidentium animos oratione sedaret, hinc caduceatores dicuntur legati pacem petentes a caduceo quem manu gestabant/in caduceo autem serpentes inuicem complexi sculpebantur, cuius meminit Pli. lib. xxix. & Macro. lib. j. Satur. Cato. Caduceatori inquit nemo nocet. Et caduceum ipsum Apollo inuenit eoq; mercurium donauit. A quo ipse lyra donatus est. Et inquantum dixi legatos sanctos de iure gentium. Adde ꝙ muri ciuitatis dicuntur sancti, ꝙ pœna capitis in eos qui in muros sanctos deliquerunt sancita esset in. §. sancte. de re. di. institu. Et Vlpianus scribit. Sanctum est q̄d nec sacrum nec prophanum est. Sed sanctione quadam firmatum, vt sanctȩ leges hoc est sanctiōe quadam subnixȩ apud Vergi. Sancta ad vos anima atq; istius inscia culpȩ descendam. Et in scripturis sacris sanctum dicitur mundū/purificatum atq; expiatum. Sic & Bersabee sanctificata scribitur ab immunditia sua. Et ipsum templum sanctuarium dicitur. Et canonistȩ nostri intelligūt sacrū q̄d est sacro crismate delinitum et per episcopum consecratum. Ecclesiȩ enim consecrantur et cimiteria benedicuntur. Neq; religiosa fiunt (quod volūt leges) per illationē mortui/sed per benedictionem & cōsecrationē episcopi.

De herbis quas ferebāt legati.

Plinius.

Liuius.

Cerycia.

Caduceator.

Legati scti.

Ecclesiȩ consecrantur cimiteria bñdicuntur.

vt no.Inno.in.c.ad abolēdę.de sepul.Et cum apl'i grām spūssancti cō=
ferrēt p solam ipositionē manuū Epi qm̄ nō eā referunt pfectionē quā
apl'i cōferunt p sacri crismatis delinitionem,vt pulchre Panor.no.in.c.
quāto.de cōsue.Et quę sunt ordinis epalis quę sunt ipręscriptibilia p
inferiores epis,vt quę sunt iurisditionis epalis.glo.tāgit in.c.trāsmis=
sam.de elec.Quę vltima quomō p inferiores epis p̄scribanť nō solum
priuatiue ad epos sed accumulatiue.not.per scrib.in.c.auditis.de pre=
scrip.Sed hęc relinquamus quę vidētur extra materiam alio loco de=
ducenda clarius & copiosius.

SECVNDA CONCLVSIO.

EGATORVM VT CANONVM iterpretes sumūt,tres sūt species,Primi a latere,Secundi missi seu cōstituti,Ter=tij nati,A latere dicti sunt qui de latere papę assumūtur,seu potius vt Spec.eo.ti.§.rō,& Hosti.in summa.post prin.tra dunt,A latere dicūtur quicūq3 viuę vo cis papę oraculo delegātur/siue sint epi/ siue capellani(Qđ aiūt)aut officiales,La tus aūt lateris diciť qđ est ifra alā,Apđ Verg.Lateriq3 argiuum accōmodat en=sem,hinc lateris dolor quē pleuritidem gręci nominăt.Et Bernard⁹ad Eugeniū in quadā epl'a de cardinalib⁹ loquēs,non dico inquit sanum qui dolet latera,Hinc laterani dicuntur satellites qui lat⁹ pricipis cuiusuis tuenť ac stipāt quasi laterones,Basilica aūt Rome Lateraneñ.diciť,quia in Lateraneñ.nobilissimę gētis ędib⁹ extructa fuit Apud Hieronymum ad Marcellā,Quis credat mulierē & potētē in domo Lateraneñ.con=sulis designari.Et quāq̄ oēs quos supra retuli,vt sunt epi officiales ca=pellani a papa in legationem missi,possunt dici a latere vt dicūt Spec. & Host.ꝑpter reuerētiā summi pōtificis,cui⁹ fimbriā vestimēti tetige runt,vt de muliere in euāgelio dicitur.Quē adorarunt/ad cuius pacis osculū sunt admissi,& eis idcirco sit ꝓcessionaliter occurrēdū.De stylo curię soli cardinales dicuntur legati a latere,ꝓbatur in.c.decetero.in verbo legatos.de latere no missos.ij.q.vj.& ea.cā,&.q.in.ca.si eps. mouit Romanum pōtificē vt legatos de latere suo mittat.Et licet oīs ordo & magistratus recipiat splēdorē a pricipę/magis tñ corruscat qui

Legatorum tres species.

Basilica lateraneñ.

Cardinales sunt ex stylo curię soli legati a latere.

ꝓximior est q̃ q distat ita Bal.de cardi.loquens i rub.de offi.ꝓcõsulis. Inde ꝑpositi labaꝝ q astãt pricipi in signis Bellicis cõsularibꝰ ꝓferunt. Et a ꝑsonalibꝰ muneribꝰ excusant, qa ꝑsentia pricipis eos illustrat, tex. q a bal. & cõiter oibꝰ scribentibꝰ ꝓ cardinalibꝰ afferri solet in l.vnica de ꝑpo.lab.i li.xij.Sunt em̃ cardinales nõ solũ lateri papę assistentes/sed ps corporis ipsiꝰ tex.est in ca.si qs cũ militibꝰ.vj.q.j.Adde ꝙ aliq (Vt Vincẽtiꝰ antiquꝰ glosator)dicũt.Qđ legati q nõ sunt cardinales dicũt a latere.Sicut si Mediolaneñ.vel Rauenas archiepi in Hispaniã mittã tur.Cardinales aũt quãdo sunt legati dicãt de latere quasi i primo casu ꝑpositio. A.Stãs exclusiue notet quãdã sepationẽ. Et in scđo casu ꝑpositio denotet quãdã cõiũctionẽ & proximitatẽ, Sed meo iudicio hęc distĩctio destruit in ca.ad eminẽtiã de sentẽ.exco.vbi tex, loquẽs de Cardinali appellat a latere.Circa legatos missos/dic eos esse qbꝰ legatiõis officiũ cõmittit Sed nõ assumũt de latere papę.vij.q.j.placuit de superioribꝰ a latere & istis missis habetur in.c.ij.e.ti.in.vj.

CIRCA LEGATOS natos dic eos eẽ qbꝰ cõpetit officiũ legatiõis ratiõe dignitatis suę, Quales sunt Archiepi Eboraceñ.Cantuarieñ.de quibꝰ i.c.j.isto ti.in ca.j.de appel.hijs adde/& Remeñ.Qui vt appet i illis iuribꝰ, est etiã legatꝰ natꝰ ratiõe suę dignitatis Archiepalis.Ipse ꝑterea habet ducatus dignitatẽ/Et inter pares Frãcie obtinet primũ locũ De ipso Remeñ.cui subsũt plures suffraganei i corpore librj sexti sunt nouẽ decretales sub diuersis titulis locatę.Quę oẽs icipiũt Romana.prima sub ti.de offi.vicarij.Scđa de offi.ordi.Tertia de supp.negli.ꝑla. Quarta de foro cõpe.Quita de testi.Sexta de appel.Septia de cẽsi.Octaua de peni.& remissi.Nona de sentẽ.excõ.Nõ repugnat hoc loco Quo de remeñ.Archiepo sermo icidit.Qui christianissimũ Frãcorũ regẽ delinire solet afferre nonnulla de sacratissima eiusdẽ regis nr̃i vnctiõe, q̃ nec sũt oino imptinentia/nec etiã repugnabit sermonẽ instituere de electiõe vnctiõe & coronatiõe impatoris q̃ mõ occurrit imperio vacãte ꝓ obitu Serenissimi regis Romãoꝝ Maximiliãi.Quę oia erũt notãda vtpote q̃ apud aliũ nõ ita copiose collecta inueniũtur.

Nouẽ decretales de Archiepo Remeñ.in corpore sexti.

Specialia vnctionis Christianissimi regis.

IMPRIMIS QVANTum ad christianissimũ regẽ nr̃m attiet.Ego in eius sacratissima vnctiõe lego præcipuas quinq; specialitates quæ in reliquis regibus qui solent deliniri non depręhenduntur.

PRIMA SPECIALITAS qa Christianissimꝰ Rex solet deliniri liquore dignissimo.Qui liquor vulgo sacra Ampulla dicit.Et is primũ ad manꝰ diui Remigij Remoꝝ antistitis Clodoueũ primũ ex Frãcorũ regibꝰ Christianũ sacraturi delatꝰ est celitꝰ.Cõseruatur aũt cũ maxima veneratiõe ille liquor apud Remos i Cœnobio eiusdẽ diui Remigij.Appet autẽ in ea re euidẽs miraculũ.Quia cũ liquor ille Sacratissi-

mus in vase admodū puo cōsistat, & in modica quātitate. Et eodē Sacratissimo liquore a Clodoueo primo Christiano rege Frācorꝝ hactenus vsq; ad Christianissimū & inuictissimū regē nostrū Franciscū oēs Frācorū reges fuerīt deliniti, ille tamē dignissim⁹ liquor i nullo appet diminut⁹. Meminerūt de hijs explīse Io.mo.Io.an.dominic⁹, & Frā. in.ca.ij.de pbend.i.vj. Ac illic subijciūt ob eā cām. Christianissimo regi datā miracl'ose fuisse potestatē vt curet laborātes morbo scrophularꝝ ita eñ vocāt medici At reliq reges nō deliniūt ita, ita fatētur docto.loco pxime allegato. Sequitur eos autho. Corse. in tract. de ptāte regia. SECVNDA SPECIALITAS qa christianissim⁹ rex pter illū diuinū liquorē solet deliniri sacro crismate. At reliq reges qbus cōceditur vnctio solū inungūtur oleo sctō/vt habet i ca.vnico .§.vñ i veteri.versi, refert autē, de sacra vncti. Et tu adde hoc loco qđ habet ille tex. Qđ i veteri testamēto nō solū vngebat sacerdos sed etiā rex & ppheta. Sicut i lib.regū dñs pcepit Heliseo vade & reuertere i domū tua p desertū in Damascum, cūq; perueneris illuc vnges Azahel in regem super Syriā, & Iehu filium. Nā sic vnges regem super israel. Heliseum autem filium saphat vnges prophetam pro te.

TERTIA SPECIALITAS/qa Christianissim⁹ Rex, & illo liquore celit⁹ demisso. Et sacratissimo Crismate nedū i hūeris sed cōpagib⁹ Brachiorū ymo in manib⁹ inūgit i quo accedit ad cōsecrationē sacerdotū. Ac vt existimo delinit i capite. Quod vltimū nō ausim p cōstāti asserere. Qđ si verū sit/accedit istud pxime ad cōsecrationē pontificū. At reliqui reges solū deliniūtur oleo i brachio/vt habet tex.i.d.versi. refert. Nā postq Iesus Nazare⁹ quē deus vnxit spū sctō. sicut habetur i actib⁹ aplorꝝ. Vnct⁹ est oleo pietatis p cōsortib⁹ suis. Qui scđm aplm est caput eccl'ie/q est corp⁹ ipsi⁹ pricipis/vnctio a capite/ad brachiū est trāslata. Et priceps ex tūc (excepto rege nro Christianissimo) nō vngit i capite, Sed brachio siue hūeris/in qbus principatus cōgrue designat iuxta illud qđ legitur. Factus est pricipatus super humerum eius. Et quod de Christo dictum est quem dixi vnctū, intellige q fuit vnctio mystica & inuisibilis, quia visibiliter nec in regem nec in sacerdotem fuit vnctus habetur in.§.his.ita.ij.q.vij.

QVARTA SPECIALITAS qa Christianissim⁹ rex post desūptā dignissime vnctionē de manu Remorꝝ Antistitis iduitur vestimētis sacratis que pōtificibus & sacerdotib⁹ cōueniūt/vt pote Sandalijs mappulis/dalmatica/ac diaconali tunica. Quibus iferioribus clericis nō est cōcessum vti. In.c.nōnulli cū duobus seq.xciiij.di. Quæ ornamēta seu idumēta dignissīe cōseruāt i regali Cœnobio diui Dionysij Parisieñ.

Io.mo.Io. an.do.Et Frā.de vnctiōe regis in ca.ij.de pbē. in.vj.

Rex Frācie sacris liquore, & crismate vngit Reges, reliq oleo sancto.

Vngebantur rex sacerdos & propheta.

Christianissimi manus vnguntur.

Cōicat sub vtraq; specie

QVINTA SPECIALITAS EST. Quia Christianissim⁹ Rex post expleta missarum solēnia ac finitā vnctionē de manu eiusdē Remorū antistitis cōicat sacratissimum corp⁹ christi sub vtraq; specie panis & vini. Cum reliqui in Paschate/Penthecoste/Natiuitate dñi, ac viatico postmo. solū cōmunicāt sub specie panis, Omitto hoc loco preces/orationes/suffragia/ritus/cerimonias, quę in Christianissimi Regis nostri vnctione obseruari solent, Pręterea quoq; ministeria quę a. xij. parib⁹ Frācie illic p̄sentialr̄ ac ministerialr̄ & officiosissime exhibētur/ longū esset oia recēsere. Satis erit hęc obiter cōmemorasse, Postularet ea res doctissimum & elegātissimum virum/ac ꝑ rei dignitatę & maiestate altiore stylo discutienda esset, Tractatumq; specialē requireret. Et tu adde ꝙ dum vacaret sedes Remeñ. Ep̄s Suessioneñ, sacrauit diuū Ludouicum/eum qui postea ob vite sctitatē i sctōs relat⁹ est. Idē factum est de filio eiusdē/in Regno successore. Ita legitur in Frācoꝝ ānalib⁹/ potuit Ep̄s Suessioneñ. hoc misterium expleuisse ex delegatiōe capl̄i Remeñ. Nā licet capl̄m & illi de capl̄o nō habeāt ea q̄ sunt ordis epalis, pn̄t tn̄ vacāte sede ad illa ep̄os deputare, Et magis cōueniebat ꝓuinciā vtriusq; Regis sacrādi cōmitti Suessioneñ. suffraganeo primo Remeñ. ꝓuicie q̄ alteri, Et qb⁹ casib⁹ capl̄m vacāte sede in iurisditionalib⁹ succedat, & quib⁹ casib⁹ non succedat, & quib⁹ casib⁹ dubium sit, Vide copiose (qm̄ non est pn̄tis speculationis) ꝑ Io. And. i. c. vnico, de maio. & obe. i. vj. ꝑ Panor. i. c. cum oli. e. tit. extra. Postulat hic loc⁹ q̄dā amœna referre de imꝑatoris electione/vt queādmodum, de legatoꝝ officio & potestate tractatum specialem istituimus, ita de suprẹmoꝝ principum secularium dignitate quędā non oīno indigna referantur circa quæ ego facio septem declarationes.

Ep̄s Suessioneñ. aliqñ sacrauit Reges Francorū.

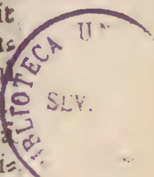
De iꝑatoris electione septem declarationes.

PRIMA DECLARATIO. ꝙ canonum ꝓfessores cōiter tenēt ꝙ a gręcis in Germanos sit translatum iꝑerium in ꝑsonā Caroli magni, ita habet tex. i. c. venerabilē. de elec. & glo. illic in verbo trāstulit, refert ꝙ cum ecclesia romana opprimeretur ab Astulpho, Ita cū nominā Rege Lōbardoꝝ petijt auxilium a Cōstātino/& Leone filio ei⁹/imperatorib⁹, & cum nollēt patrocinari ecclie Romane Stephan⁹ papa. ij. natiōe Roman⁹ trāstulit iꝑerium ad Carolum magnum/q fuit fili⁹ Pipini, hęc sunt formalia verba glosę post tex. i. d. c. venerabilē, Sed quia audio illā glosam ab historicis cōiter nō recipi, & meo iudicio & tex. & glosa i mltis decipiunt, Qđ ego ostēdā sex modis, Sed i primis ego pręmitto veritatē historię Aistulphus Rex lōgobardoꝝ trigesimus. Cū Romanoꝝ agros & fines bello vexaret, & eū Stephan⁹ scđs pōtifex, donis sepenumero frustra tētasset placare, Tributum eñi auatissi-

Aistulphus rex lōgobardorum.

mus princeps pēdi a pp̄lo Romano postulabat/quotānis singulis aureis in capita collatis, Rauēnā preterea Exarcat⁹ sedē,& magnā partē fiā minię iā cepat, Tunc Stephan⁹ pōtifex legatos ad Cōstātinum īperatorē misit, sed nuncij significauerūt nullā spem esse in Cōstātino īperatore/aut quia nolit/aut nō possit/aliūde petēda esse subsidia, Postremo p legatos adijt Pipinum Frācoꝝ Regem, Pipin⁹ vero p Rothingrādum Antistitem & Anthemium ducem/nunciat pōtifici vt iret in Galliā, Stephano autē iā finem Regni Frācie attingēti Carol⁹ eiusdē Pipini fili⁹, cui a reb⁹ postea ꝓspere gestis magno cognomentum fuit Pōtifici ad centesimum lapidem honoris cā fit obuiā, nec Pipin⁹ honori cessit vbi pōtifex aduētare dict⁹ est, Sed ad tertium lapidē obuiā ꝓgressus ad eiusdem pōtificis pedes se venerabūdū demisit, Et a freno equi quo pōtifex ipse vehebatur nunq̄ discessit donec pōtificem in vrbem pduxit,& in cubiculo vbi diuersat⁹ est collocaret, Inde pōtifici gratificatur⁹ Pipin⁹ ad pręuia veris signa exercitum celeriter ducit in Italiā itur⁹, Nec eum a ꝓposito auertere potuit Carolomagn⁹ frater Pipini in Cassineñ. cenobio ꝓfessus, Qui ad id negocium ab Aistulpho missus erat, Quinimo īdignat⁹ ꝓpterea Pipin⁹ eūdē in Vieneñ monasterio relegauit vbi paulopost vita fūct⁹ est, Pipinus cum Italiā vna cum exercitu ingressus eēt,& Ticinū obsidione cinxisset/ac Ticinensem agrū ferro igniq; iā fuisset populat⁹, tunc demū Aistulphi ptinacia pic.o victa se postulata facturꝫ ꝓmisit, Et Rauēnā & q̄ pōtificis Romani erāt se bona fide redditurꝫ pollicetur, Paceq; p hęc pacta, Pipin⁹ cū exercitu cōtinuo Italia excessit, Relicto Varreno huiusce pacis arbitro, Post cui⁹ discessum nō solum Aistulph⁹ nō stetit ī ꝓmissis Sed subito crudelr̄ Romā īuadit, Pōtificē & Romanos obsidione fatigat, Suburbiaq; ferro & igni vastat, Maiore(vt scribit Platina)prope dāno ex hoc latrocinio a Romanis accepto/q̄.ccc.iā ante,&.iiij.ac.xl. ānis ab īclinatiōe īperij sensissent, Rogat⁹ denuo a pōtifice Pipin⁹ vt vrbi Romę pfidia & Rabie Aistulphi laborāti opē ferret/exercitū celeriter cōparat, Pipino aūt cū exercitu ī Italiā descēdēti, Gregori⁹ cōstātini īpatoris bizuntinij ꝓthosecretari⁹ īpatoris nōie nūciat & admonet vt Rauēnā & cetera Exarcat⁹ loca Cōstātino(quia īperij essent)restitueret, Cui Pipin⁹ rn̄dit se ī italiā venissę/de eo cōsilio arma īduisse/vt ecclīę Romanę ac Romāis īpe militaret/se cōsulturꝫ eoꝝ cōmodis quo ad ei⁹ fieri posset, Aistulph⁹ postremo obsidiōe pręssus/coact⁹ est pristinas cōditiōes pacis accipe. Et p hęc desijt grecoꝝ Exarcat⁹ eē in Italia/Lateraneñ Bibliothecari⁹(autor est Sabelic⁹) Exarcatū ita partit⁹ est/vt partē vnā Pētapoli appellaret/alterā Emiliā, Fuere in pēta

Pipinus Stephano papę latur⁹ suppetias ꝓficiscit in Italiam.

Pipin⁹ redijt ī Italiā cum exercitu.

Grecorū Exarcat⁹ desijt esse in Italia.

Partitio Exarcatus.

poli(qđ vox ipsa quoq; designat)Quíq; vrbes Rauēna,Cesena,Classis,foꝝ Iulij,forū pōpilij/i Emilia/Bonoia/Rhegiū,Parma,Placētia Breui adijcit idē Sabelic⁹.Quidqd terre patet a placētinoꝝ Ticinēsiū q; finibus ad Adriā vsq;/rursus a venetis ariminiū/id totū/ad Exarcatū ptinuisse.Sunt pter hęc alia Pipini iussu pōtifici attributa. Quę a Blondo platina & Sabellico latius cōmemorantur. Hijs sic relatis videamus Quo pacto & quot modis & Inno.autor illius decretal vene rabilē/& glosator ibi. Et simil'r Clemens & Io.an. glos.in cle.Roma. pontifices/de iuriu.in cle.lapsi sint & titubauerint in articulo pręsenti.Quod ego pace & bona venia omnium ostendo/sex modis.

Multiplex error. tex.& glo.ca.venenerabilē. de elec.

PRIMO dū glo.pdicta i.c. venerabilē/scribit iperiū i Carolū magnū trāslatū ob bñficia ipēsa Stephano pape.Sed q̄so vbi hoc legerit glosator ille/lego satis apđ historicos receptos.Qđ dū Carol⁹magn⁹Desideriū aistulphi i regno Lōgobardorū successorē expugnasset/ac ei⁹ regnū euertisset,ab Adriano papa & vniuersa Sinodo vbi aderāt cētū/& . liiij epi,& totidē abbates/Cōcessa est tunc Carolo magno dignitas patriciat⁹,ac is, vt legit i canone Adrianus .lxiij.Accepit ptāte eligēdi pontificē iuestiēdi quoq; archi,& epos psinglas puicias . Et nisi a rege laudet aut iuestiat eps a nemine cōsacret.Postremo qa pipino iā mortuo Carol⁹ ipe leonē terciū i sedē restituisset is ab eodē pōtifice cū iā annos trigita & ampli⁹ Frācorū regnū administrasset.Sacerdotum habito cōsilio declarat ipator.Declamante ter poplo Roma.Carolo Augusto/a deo coronato magno & pacifico iperatori vita & victoria.

A Leone tertio Carolus magn⁹ declarat iperator.

SECVNDO dū glosator ille dicit a grecis i Germanos trāslatū iperi vñ videt ex hijs iferre q ab eo ipe desierit iperiū esse apud grecos qđ est falsū.Qđ si glosator hoc dixisset apte sibi cōtrari⁹ eēt.Facit em leonē quartū vel cōstātino pri iperij cōsortē vel iperij successorē. Nō ergo pter eā trāslationē desijt eē iperiū apđ Grecos.Bene vt iā diximus sub Stephano adiuuāte Pipino desierūt greci iperatores Exarcatū habere i Italia.Et hijs p cōfirmatiōe adde.Qđ hyrene eiusdē leonis iperatoris vxor(Autor platia)Cū Carolo magno fert fœdus inijsse imperiūq; his terminis diuisisse vt hyrene ea Italię pte potiret q̄ ad dexterā Neapoli icipiēs,ad sinistrā Sipōto,q̄ vrbs nūc Macedōia dr, infero superoq; mari clauditur /Carolo ipsi reliq̄ pars Italie ex federe obtigit.Ea tamen semper excepit loca q̄ ditionis eccl'iasticę essent.

Diuisio ipij p Carolū cū hyrene.

TERTIO FATENDO SINE præiudicio veritatis cum tex.& glo.prædictis in Carolū magnū factam tunc fuisse translationem adhuc debuerūt & Innocēti⁹ ille autor illius decretalis & post eū glosa. dixisse in Francos translatū fuisse imperiū.Nam quo res ipsa altius repetatur & veritas reꝝ gestarum ac historiæ declaretur Pipinus qui Austrasioꝝ prim⁹ Frācoꝝ reb⁹se iseruit,habuit filiū Carolū cognomē

to Martellū. His Pipinū, & Carolomagnū filios adijciūt aliq Gripho nē cui nomē cōueniebat, qa rape ex alieo cōsueuerat. Carolomagn⁹ spō te i Cassineñ. Cœnobio religionem est professus. Et Cilperico rege ob suā vecordiā amoto a Regno, & i monasteriū deputato Pipin⁹ i Regē Frācoꝝ eligit. id approbāte zacaria pōtificevt habet i. ca. ali⁹. xv. q. vj. habuit aūt hic Pipin⁹ Carolū magnū (cui⁹ est sermo) filiū Regni sui successorē. Nō ergo i Germanos vt glosator ille voluit/ sed i Frācos trāslatū est imperiū. Et dū Panor. volēs eodē loco sustinere glosatorē dicit. Qđ esto ꝙ Carol⁹ ille fuerit Frāc⁹. Tamē i p̄sonā suā fuit facta trāslatio vt post ei⁹ mortē i Germanos veniret/hoc certe est diuinatoriū, & falsū, habuit eñ Carol⁹ Ludouicū piū filiū regni & ipij successorē. p̄terea tex. i ca. i die de cōs. di. v. a Panor. adduct⁹ cū dicit i Theutonicos trāslatū iperiū nō dicit hoc fuisse tpe Caroli magni. Bergomeñ. supplemētarius affirmat ꝑ tpe fuisse trāslatū in Longobardos, sed ipsis Lōgobardis indigētib⁹ duce tā p̄clari nōis i Germanos duce Othone, Hērici regis filio fuit trāslatū. Quę oīa, & si ꝑ cōstāti ponere noli (vt ipse vult) Nō eñ cū de veritate historię agit. glosatori & doctori q̄tūuis excellēti est fides vsquequaq; adhibēda. Neq; Bergomeñ ille quē mō citauimus est historic⁹ oīno receptus, Satis tñ cōstat i Carolū magnū iperiū trāslatū. Ac vt dixi fuit Carolo p̄ri Ludouic⁹ pi⁹ regni & ipij successor Et i hoc loco adde quo de trāslatiōe ipij agit. Qđ iperator appellari a senatu solit⁹ est, vt Cice. i. phil. idicat. Qui mille aut duo milia externoꝝ hostiū occidisset. Appian⁹ vero scribit nomē ipatoris vēdicari solere ab hijs p̄torib⁹ q i maximis belli opib⁹ versati sūt cū laude. Nūc aūt inqt sub quo decē milia i bello cecidisset hac appellatiōe dignos haberi audio/p̄terea ductores exercituū, Et p̄fecti copiarū militariū ipatores vocātur apud historicos. Itē q ꝓuicias administrabāt impatores dicebant, q̄uis postea i tyrānidē versus sit hic magistrat⁹, & impatoris mitissimū nomē i eū sit trāslatū q Romāi imperij gubernacula tenet

Progenitores Pipini, & Caroli filij.

Imperiū nō i Germanos sed Francos translatū est. Ludouic⁹ pi⁹ patri Carolo iperij successor.

Impator vñ dictus sit.

QVARTO dū glosator ille Bernard⁹ dicit p Stephanū papā a Cōstātino sublatū iperiū qa cōtra Aistulphū opē eccl'ie ferre noluisset. Existimāt cōtra historici Blōdus potissimum platina/& Sabellicus nō potuisse scilicet Cōstantinū suppetias stephano tulisse. Qđ Asia magnis tunc quateret motib⁹ Turcę eñ gēs ad eā diem obscuri nominis ac ex Scythia (vt qdā scribunt) ꝓfecta Alanos primo armis adorti inde colchos, & Armenios, postremo Persas, & Sarracenos inuadebant.

Cōstātinus cur opem nō potuit ferre.

QVINTO dū glosator ille describit Stephanū papā nō solū a Cōstātino sed Leōe ei⁹ filio ipatorib⁹, auxiliū postulasse. Tu aduerte ꝙ ille glosator apte errat. Nā postea sub Paulo primo pōtifice hui⁹ nominis. Ac Stephani successore immediato. Assumpsit ille Constātinus quintus eundem Leonem quartum filium/imperij cōsortem/ cui Hyrenē Atheniēsem mulierem pulcherrimam in matrimonium collocauit.

Electores iperij.

SECVNDA DECLARATIO. Qđ facta trãslatiõe ipij eo mõ quo i pcedēte declaratiõe copiose dictū ē, Certis pricipib⁹ Germanię data est a sede ap̄lica ptās eligēdi ipatorē, Et sūt hij Magūtineñ. Colonieñ. & Treuereñ. Archiepi, Comes Rheni/Dux Saxonię/Marchio Brādebrugeñ. Rex Boemię, glo. est i. c. ad ap̄licę. de re iudi. i. vj. Ad glo. aūt est necessario recurrēdū, Cū sup his text⁹ nõ iueniūt expssi. Nā tex. i. c. p venerabilē allegato, & simil'r i Clemen. Romani, Bene dicūt q̄ tam de iure q̄ ātiq cõsuetudīe/ad certos principes spectat electio ipatoris, Sed nõ designant illi tex. illos pricipes apte. Et tu aduerte q̄ istis pricipib⁹ nõ est ad eligēdū tp̄s p̄fixū, vñ si ipi sint negligētes/nõ deuoluit ptās stati ad papā, sed debēt pri⁹ pmoneri/& eis p papā certū tp̄s p̄figi/quo elapso fit deuolutio ad papā, Ita tenet glo. fi. i. d. c. ad ap̄licę. Seqt Panor. i. d. c. venerabilē. i. xvj. notabili, p tex. ibi/in. §. nos itaq₃. i versi. nūqd eñ. Et eūdē tex. i verbo nõ potuerūt vel noluerūt diligēter ponderat Panormi. Et nõ recordatur ipse de alio simili, videlicet q̄ si electores ipij tētauerūt eligere, & nõ potuerūt, nihilomin⁹ post admonitionē & expectationē potestas deuoluit ad papā, Ne scilicet sedes ap̄lica careat defensore fidei catholicę/sine sui culpa. Et facit scđm Panor. optīe i argumētū, q̄ si p̄roni eccl'ię nõ pñt ,ppter aliqđ ipedimentū eligere q̄ post lõgā expectationē pôt ep̄s eccl'ię ,puidere ne careat eccl'ia rectore sine sui culpa, de quo no. Panor. in. c. qm̄, &. c. cū pp. de iur. pa.

Electorib⁹ iperij non est tp̄s ad eligen gēdū p̄fixū.

Electio Othonis cõfirmatur, Philippi ifirmatur.

TERTIA DECLARATIO. q̄ tēdit ad declarationē dicti Canonis p venerabilē sepi⁹ cõmēorati, Est q̄ mortuo Henrico ipatore/ei⁹ noīs qnto, Inter elctōres magna fuit cõtētio, Nā ps Othonē Saxonię ducē elegit, Pars Philippū Germanū Hetrurie ducē. Quē Hēric⁹ ipator eiusdē Philippi fr̄/moriēs tutorē reliq̄rat Federico filio suo, Et vt lati⁹ serperet hęc discordia, Philippo fauebat Philipp⁹ Rex Frācię, & Othoni Richard⁹ Rex Anglię. Inno. papa electionē Othonis cõfirmauit, & eā q̄ de Philippo facta est cassauit, Ne hmõi pricipū discordia vergeret i pniciē noīs Christiani, de quo lati⁹ hr̄ i illo Canone venerabilē, Philippus tñ ipse/cui⁹ cassata fuerat electio/nõ destitit i Italia Hetruriam/in Germania Sueuiā/firmo p̄sidio munire, Idē fecit & constātia Henrici postremi ipatoris vxor, quę vt sibi prouideret ac Federico filio Quē adhuc puerū pr̄ reliq̄rat Sicilie Regnū/cys & vltra pharū ad ,ppulsandam vim hostium constantissime muniuit.

Philippi electio ex trib⁹ causis cassat.

EGO VERO q̄tum ad cassationē electiõis de Philippo factę/attinet, vt res ipsa fundit⁹ declaret. Lego plures causas cassatiõis illius electionis vt intelligant omnes/non posse papam ,p arbitrio electiones imperatorum infirmare/posse autem quando causa subest.

PRIMA CAVSA CASSATIONIS. Quia electio de ipso fuerat facta nō vocatis omnibus electoribus/patet in versi.obiectioni .in fi.illius versi. Ac in ista imperatoris electionis succedit.vt ibi notatur illa vulgata regula. Qđ plus operatur consensus vnius q̃ cōtradictio multorum. Et probat ibi idem tex.in versi.q̃uis plures.ꝗ in electiōe iperatoris sufficit sicut in alijs electionibus consensus maioris partis, nec requiritur ꝗ fiat in concordia/seu cōcursus duarum partium.sicut de papa dicitur in ca.licet.de elec. Addit ibidem Panor.in.xiij.notabili. Qđ cum ad electionem imperatoris omnes sunt vocandi, & nullus cōtēnendus. Ac illic plus operetur consensus vnius/q̃ contradictio multorum. Tunc electores imperij ad eligendum cōueniūt nō vt singuli/sed vt collegium. Nam si facerent electionem vt singuli sufficeret consensus eorum singulariter prestitus.ar.l.per fundum.de seruitu.rusti. predio.ff. Et firmatur istud scđm Panor.ꝗ electores in locum populi Romani successerunt. Qui vt vniuersitas eligebant imperatorem/tñ debent isti subrogati electores eodē iure censeri. Et tu preter eū adde ꝗ si electores eligerēt vt singuli/non possent agere de contemptu qđ est falsum.vt in dicto versi.obiectioni. Et ibidem hanc opinionem cū Panormi.sequūtur Cardi.& Innocē.reprobata opi.Hostieñ.cōtraria. Et ante eos idem tenuit idem Ioan.andr.in specu.in titu.de rescrip. presentatione.§.fi.versi.antepenulti.ꝗ si oppo.Host.esset vera ꝗ electores imperij eligerent vt singuli probaretur scđm Panor.ibi/vna notabilis theorica Bar.in.l.omnes populi.ꝗ vbicūq; maior pars preualet minori ꝗ etiam in actibus ad singulos spectantibus debēt omnes ad quos pertinent actus simul cōuocari.ar.in.l.maiorem. &.l.& quia. ff.de pac.de quo idem Panormi.notat in.c.iij.de iure patro. Adde ꝗ Panormi.eodem loco.in.xv.notabili dicit ꝗ in electione imperatoris possunt electores variare recedendo ab eo/in quē nō consensit maior pars. Et accedere ad nominationē alterius sicut obseruatur in electione pape. de quo scripsi copiose in repetitione.ca.licet.de vitanda.de elec.extra.

valet electio iperatoris a maiori.

In electione ipatoris oēs sunt vocādi.

Electores eligunt vt collegiati.

SECVNDA CAVSA CASSATIONIS electionis eiusdē Philippi est/quia tempore electionis de ipso facte ipse esset notorie excōmunicatus.tex.ibi in.§.eos igitur. Nam excommunicatio notoria repellit a dignitate seculari.de quo notatur in.c.ad probandum. de re iudica. & in ca.fi.de procu.

TERTIA CAVSA INFIRMATIONIS eiusdē electionis erat. Quia ꝓgenitores eiusdē Philippi vtpote/Hēricus pater,& Federicus primus/auus ipsius iperatores Romani/ multa presumpserant in sedē

apostolicam,& ecclesiam Romanam ac vt eo loco scribit Panor.in filijs timere est paterna & ꝓgenitorꝝ crimina. Ad hoc in ar.l.quisquis, ad.l.iul.maie.C.vj.q.j.§.verum. versi.si quis cum militibus. Et ea ratione spurij de iure communi non promouentur, Cũ sint testes paternę incontinentię.

QVARTA CAVSA CASSATIONIS eiusdem electionis colligitur ex.§.eos igitur.in versi.idem etiam.cũ glo.Federico enim. Secudo nepoti suo Regi Sicilie/imperatori sperato/adhuc supstite Henrico patre promiserat q̄d ad imperiũ nũq̄ aspiraret,& delatũ non acceptaret. Q̄d iuramẽtũ esto vt ibi vult tex.ꝙ fuerit temerariũ. Tamen non debuit contra venire/nisi vt ibi vult tex.prius consulto papa. Et q̄uis Spec.ti.isto.§.nũc ostendẽdũ. versi.xxiij.dicat ꝙ epi possunt interpretari iuramentũ dubiũ. Tamen quãdo est quęstio de negocio arduo inter magnas personas/aut est quęstio de cõtrauẽtione absq; permutatione vel alia cõmutatione in melius/ad papam est recurredum. Ita notabiliter intelligit Spec.dictum tex.in dicto versi.nos itaq;.vbi post eum Panor.in xxj.notabili.

QVINTA CAVSA CASSATIONIS eiusdẽ electionis est,quia imperiũ q̄d vt dixi per electionem est deferẽdũ/videretur successione transferri. Si auo Federico,& Henrico patri Philippus ille in imperio successisset,ita dicit tex.dicti ca.venerabilem.ad fi.

QVARTA DECLARATIO PRINCIPALIS EST. ꝙ is qui ꝑ electores pręmissos eligit̃ post electionem ante coronatiõem/s̄cd̄m quosdã(vt Ioan.And.)dicitur Rex Alemanię. Sed s̄cd̄m alios dicitur Rex Romanorũ. Ad hoc tex.in Cle.Romani.alĩ.in versi.dudum.vbi glo.Et Cardi.& idẽ tex.in versi.nos itaq;.in verbo Ego.H.Rex Romanorũ.vbi glo.in verbo futurus colligit cõtra Io.Theuto.qui in.c.legimꝰ.xciij.di.voluit. Q̄d sola principũ electio facit verũ Imperatorẽ. Vides enim ꝙ approbatus seu cõfirmatꝰ ab ecclesia imperator nõ est donec vnctionẽ & consecrationẽ ab ecclesia recipiat. Adde hijs tex.in dicta Cle.Romani.in.§.porro.in versi.prędecessores suos reges.vbi glo.magna in eodem verbo secuta speculatorem seu ipsius speculatoris vsa auctoritate.in tit.de rescrip.p̄sentatione.in.§.fi.in versi.item ꝙ est obtentum,necnon secuta Cy.& Iac.de are.in.l.bene a Zenonę.de quadri.p̄scrip.C.& Inno.in.d.ca.venerabilẽ. Refert eadem glo.Q̄d si iperator nõ posset recipere coronam in loco debito. Nihilominus auctoritatem administrandi recipere posset a Colonieñ.Archiep̄o. Ad quẽ hoc spectat/vel ex illa electione habet illã. Host.quoq; in.c.super quibusdã.de verbo.sig. Refert se vidisse in Alemania ꝑ principes iudi

Electꝰ dicit̃ Rex Romanorum.

Electꝰ an administret ante confirmationem.

cari & teneri, q̃ Rex Romanoꝝ post electionē cōcordē habeat oēm potestatē q̃ Imperator. Et ille Io. idē tenebat in .d .c. legim⁹. nō sine suspitione tñ vt dicūt Doc. vtpote/qui theutonicus erat. Sup negocio vero discordie electiōis. de qua loquitur ille Canon venerabilē. Refert glo. in dicta Cle. Romani. in dicto verbo Reges se habuisse duas formas quarūdā lraꝝ q̃ sunt extracte de registris Inno. Tertij. Quaꝝ altera dirigebat̄ Archiepis/Epis/Prelatis, & Principib⁹ Alemanię, & Sclauonię. Altera specialiter Magūtino Archiepō. Inter alia referētes q̃ icōcussa cōsuetudo Imperij facta certa rōne/ac iuri cōsona/per patiētiam sedis apostolicę tolerata, hoc habet q̃ duob⁹ electis i discordia vterq; administrat vt Rex, & oēm Imperij iurisdictiōem exercet. Qđ declarat papa locū habere donec alteri⁹ electio fuerit approbata/aut iproba ta. Sed istud vltimū videt̄ michi multū dubitabile. Nam si duob⁹ electis i discordia vterq; administrarēt/pararetur via ad arma. cō .l. equissimū. de vsufru. ff. Itē durū esset dicere q̃ posset administrare ante approbationē fiēdā p papā. Pręterea finge electionē factam non vocatis oībus electorib⁹, vt cōtigit in psona Philippi. de quo supra. Aut finge etiā electionē in cōcordia factā. Sed electū esse infidelē/excōicatum/sacrilegum/tyrannū/fatuū/hereticū/dices ne istum posse administrare/aut papā hominē huiusmodi approbaturū/absit oino. Ita dicit tex. in versi. nūquid enim in .d .c. venerabilē. Hijs adde tñ q̃ cū glo. prędicta quę vult ex duob⁹ electis vtrūq; posse administrare. Cum qua Cardi. post Pau. ibi transit, ppter aliquā consuetudinē quę habet vim cōstituti. Tamē, ppter rōnes pręmissas cōtrariū mihi videtur verius. Et scđm Laud. ibi. Si ponerētur duo Imperatores eque administrātes. esset ponere duo pricipia, qđ est, ppe hereticū, & cōtra notata. in .c. nō aūt. vij. q. j. Item imperium nō recipit duos. vij. q. j. apib⁹. Esset quoq; cōtra illū articulū vnā sanctā catholicā. & .c. de quo in Extrauag. vnam sanctam, quę est Bonifacij octaui.

Ex duobus electis si vterq; admistret

QVINTA DECLARATIO EST. Qđ decretum electionis facte de persona electi ad Imperium debet pręsentari Romano pontifici/ vt facta diligenti inquisitione an sit aliquod peccatum in materia vel forma electionis. Si electus sit idoneus ac talis qui ecclesiā vniuersam defendere possit/p papā declaretur Rex Romanoꝝ, & declaretur habilis, & capax ad obtinendā Imperialem celsitudinis dignitatē/ac demū declaretur vnctionē & consecrationē sibi debere cōcedi a pontifice Romano. Ita probat tex. in dicta Clemen. Romani. in §. j. Et tu aduerte q̃ per illum tex. dicūt scribentes non requiri confirmationem,

Elect⁹ imperator an sit cōfirmādus.

Sed solum approbationem persone.sic Panor.in.d.c.venerabilem.in xiiij.notabili.Sic Henricus luxemburgus/Vigesimus Germanorum imperator.de quo loquitur tex.in dicta Cle.Cum fuisset per pricipes germanie electus imperator destinauit ad Clementem quintum qui tunc erat apud Auinionem/nuncios certos cum mandato speciali de petenda confirmatione electionis ac prestando sacramento.vt appa- ret in.§.nos itaq;.Refert Guill.de mon.lau.se fuisse presentem tempo re publicationis illarum literarum continẽtium mandatum illud. Et adijcit ipse/in illis literis fuisse clausulã que sequitur/dantes nihilomi- nus eisdẽ ꝓcuratorib⁹ & nũcijs & eorũ cuilibet per presentes literas in mandatis vt defectum supplere valeant.Et huic procuratorio addere quicquid quo ad presens negocium expediẽdum substãtie vel solẽni- tatis posset esse necessariũ/vel vtile/per occupationẽ vel al's omissum. & sic vti quo ad addita ac si fuissent ꝓcuratorio apposita per nosipsos. Et adde ꝙ vt cauetur per illum tex.in.§.al'.nos itaq;.dum henricus il le fuit approbatus per Clementem prestitit sacramentum fidelitatis per dictos nuncios habẽtes. vt supra mandatum speciale.Et preter il- lum tex.& scribentes ibi dic ꝙ Clemens ea lege approbauit eum/ꝙ biẽnium accederet Romam/coronam accepturus a tribus cardinali- bus ad negocium huiusmodi per papam cõmissis/iniũxit quoq; idem Clemens ꝙ idem Henricus cum valido exercitu Italiam ingredere- tur ad sedandas factiones que tunc illic erãt. Nam per quãcũq; ciuita tem & oppidum Italie cedebantur passim ciues, necabantur senes & allidebantur infantes/existimabat autem pontifex se hoc iusto fecisse ad comprimendum motus huiusmodi.Sed ex ipsius henrici accessu in Italiam/multa incommoda Italis & populo Romano illata fuerũt Neq; cessauerunt odia intestina/seditiones/& factiones/sed magis su- sceperunt incrementum. Et tu etiam caue ꝙ idem Henricus Italiam ingressus iterum prestitit sacramẽtum fidelitatis in manu Ioannis de mollianis illud vicepape recipientis.

Hẽric⁹ luxẽ- burgus.

Hẽric⁹ cõfir- mat̃ apđ aui nionem.

SEXTA DECLARATIO ꝙ imperator electus post coronam fer- reã & argenteã quas suscipit in locis de quib⁹ quid designent p glo.in ver.porro.in verbo vestigijs.in di.cle.Romani.inũgitur per papã ma- nu Hostieñ.episcopi super hoc ab antiquo priuilegiati. Et vt supra de claratum est non delinitur sacro crismate/sed solum oleo sancto.vt ha betur in.c.vnico.de sacra vnctione. Et adde ꝙ imperator per talem vnctionem nullum recipit ordinem sacrum/licet quidam & male di- cant/ꝙ recipit subdiaconalem. Est verũ ꝙ episcopo in habitu subdia- conali ministrat.Sic tenet glo.fi.in.c.valentinianus.lxiij.dist.Sic spe.

De triplici corona.

Host.cardia lis consecrat imperatorẽ.

Impator nõ recipit ex vn ctione sacrũ ordinem.

in ti.de lega.§.nūc ostendendū versi.xxxix.sic Io.an.panor.& imo. in dicto ca.venerabilem.Et ad tex.in.d.ca.Valentinianus,dū dicit ordinē,expone id est officium.Et ad tex.in dicto ca.venerabilē qui dum loquitur de imperatore dicit inungimus & consecramus, dic q verbum cōsecramus illic ponitur improprie pro delinitiōe seu vnctione.

Impator papę a'quo'coronaț iurat.

SEPTIMA DECLARATIO Imperator post electionē de eo factam,& inunctionem, est per papam coronandus corona aurea, quam ipse recipit post sacramentum fidelitatis ab eo pręstitum,de quo sacramēto habetur in ca.tibi dño,& in ca.ego Ludouicus.lxiij. di.& habetur in cle.Roma.allegata,in cuius decretalis discursu apparet,Quod ille Henricus Luxemburgus ter præstitit hoc sacramētum.Primo apud Auinionē per nuncios speciales quādo fuit declaratus Rex Romanorum.Secūdo præstitit in ingressu Italiæ Ioanni de mollianis illud vice papę recipienti.Tercio Romę tribus cardinalibus deputatis in vnctione & consecratione ipsius,qui cum negasset adhuc,se nescire sacramentū fidelitatis tale a se vel suis præ decessoribus pręstitum,idq cōstanter affirmasset in multitudine copiosa pertinaciter ac mendose,necnon accersitis notarijs,motus est clemens vt in concilio generali declararet sacramentū ab illo Henrico totiens repetitum esse sacramētum fidelitatis.Idē quoq Henricus dum contra Robertum Regē Siciliæ in reg.Neapolitano existentem tulisset in ciuitate Pisana sententiam,qua & regno ipo & reliquis terris . necnon dominijs & iurisditionibus priuabat eum, declarando ipsum in crimen lesę maiestatis incurrisse,absoluēdo quoq & vassallos.&c.Ne hoc faceret pręiudicium Roberto,aut successoribus eius,declarat Clemens post mortem eiusdem Henrici veneno(vt quidam dicunt)extincti sententiam illam aut fuisse maligne iniustam,& latam contra non citatum debite.Sed in loco vbi erant sibi capitales inimici.Ac cōtra eū qui esset i loco Sicilię quod nō est de ditione imperatoris sed papę.

Propter Hēricū & cle.ne Roma.& pastoralis factę sunt,

ET EX HIS designatur maioritas papę super imperatorē, dū imperator ab eodē papa rex Romanorū declaratur Imperator & coronatur quę maioritas si negaretur esset ponere duo principia,de quo copiose Panor.in ca,nouit in tertia col.de iudi.vbi notatur per eūdem de Dante poeta qui de heresi fuit conuictus, quia negabat in libro quē de monarchia scribit,hanc papę superioritatem de quo Bar.meminit in.l.j.de requi.reis.ff. Ex qua maioritate insurgit, q non solum reges(sed imperator ipse)per papā ex causa deponi pos-

Superioritas papę aduersus impatorē

ſint vt habetur in ca.alius.xv.q.vj.in ca.ad apoſtolicę.de re iudi.in vj.Et ille gladius materialis qui in habitu eſt penes eccleſiam tunc reducitur ad actum.Ideo etiam vacante imperio,papa ſuccedit in adminiſtratiōe de quo notatur i ca.licet ex ſuſcepto de fo.cōpe.vbi eſt vulgata Inno.theorica cum qua ipſe Io.an.Anto.pa.& Imo.cō-muniter tranſeunt.Et hec ſufficiant/quantum ad Chriſtianiſſimi regis delinitionem /qui rex ſucceſſione aſſumi ſolet/ etiam ſi (vt Bal. vult)extet in milleſimo gradu quiſq̄ de ſemine regio , ita ipſe Bal. in ca.vnico de feudo marchię,hæc etiam ſufficiant de imperatore, qui prouenit electione,vnctione,& conſecratione,& ſunt notanda quæ alio loco non inueniuntur diſcuſſa.

TERTIA CONCLVSIO.

Cardialatus an ſit de iure diuino.

ARDINALATVS REALITer dignitate & miniſterio eſt de iure diuio,ita tenēt Hoſt.Io.an.&Panor.i.c.ij.de cle.nō reſid. ſic Panor.in ca.per venerabilē q filij ſunt legi.Sic Barb.i.j.q.Baſil.trac.ſui de p̄ſtantia cardinaliū,& hæc opinio ſuadet̄ auctoritatibus q̄ ſequunt̄.Primo p id quod ſcribit̄ in Deuteronomio,ſi difficile & ambiguū iudiciū eſſe perſpexeris inter leprā & leprā ſanguinem & ſanguinē,recurres ad ſacerdotes Leuitici generis Qđ vero de cardinalibus intelligat̄ probat tex. in.d.c.per venerabi.in verbo ſunt autē ſacerdotes Leuitici generis fratres noſtri,qui nobis in executione ſacerdotalis officij coadiutores exiſtunt.Et inquantū aliq dicunt illum tex. potius de epiſcopis itelligendū q̄ de cardinalib⁹. Epiſcopi enim ſunt fratres papę,& ſucceſſores apoſtolorū.Qui ep̄i petro equales fuerūt in ordine,licet eis ipſe eſſet adminiſtratiōe ſuperior ca. in nouo teſta.xxj.di.Idcirco papa dū ſcribit ep̄is appellat fratres aliter ſi ſcriberet reſcriptū ei⁹ eēt ſubrepticiū.c.q̄ graui de crimīe fal.& in eccleſia nō eſt ordo maior epiſcopali tenēdo epiſco-patū cū canoniſtis eſſe ordinē,licet contra theologi,de quo notat̄ in procœmio ſexti.Tu reſpōde dupliciter.Primo,& dū papa cōmemorat totū collegiū Cardinaliū.Cardinales appellat fratres,eſto ꝙ in collegio cardinalium pro maiore numero ſint quidā pbr̄i, & diaconi,vt videlicet a digniori fiat denomiatio.glo. reputata ſingularis in ca.j.iſto ti.i.vj.Cū alioquin dū papa cardinali diacono, aut pbr̄o

De collegio cardina facit papa mētio-nē ſub appellatiōe fratrū.

ſcribit.Eos nominat filios i.c.dilecto filio de prębē.ex.Scđo ꝙ tex. allega.in.§.rationi.ſit de Cardinalibus intelligēdus probat tex.con iūctus illi.in.c.fundamēta.§.decet de elec.i.vj.decet(dicit ille tex.) Romano pōtifici per fratres ſuos ſacro ſanctę Romanę eccleſię car dinales,qui ſibi i executiōe ſacerdotalis officij coadiutores exiſtūt libera prouenire cōcilia,quo verbo coadiutorū vtiť tex.d.§.rōnib⁹.
SECVNDO PRObatur ꝑ id ꝙ ſcribiť.j.reg.ij.& recitať apđ pſal‑mographū. Domini ſunt cardies orbis terrę,quā auctoritatē dicit Hoſt.i.c.ij.de cle.nō reſid.de cardinalib⁹ eſſe intelligendā.Mihi tñ videť hęc auctoritas eſſe dubitabilis.Nā intelligēdo/ꝙ ly.dñi ſit ge nitiui caſus/nō nominatiui(vt Hoſt.voluit)eſt ſenſus.Qđ Cardines orbis terrę ſint dñi dei,domini em̄ eſt terra & plenitudo eius in ca. tua.l.ij.de deci.Barb.tñ i.j.q.Baſilica ſecut⁹ opi.Hoſt.Dicebat eū eſ ſe ſenſum illius auctoritatis.Qđ cardines id eſt Cardinales ſunt dñi orbis terrę.Qđ ſi verū eſſet,ſequereť ꝙ nomē cardinalis eſſet de iu‑re diuino,qđ ipſemet Barb.nō admittit ea.q.col.xij.Itē ſi cardina‑les eſſent dñi orbis terrę.Eſſet negare vniuerſalē iuriſditionalē pa‑pę cōtra tex.i.ca.cuncta per mundū.ix. queſt.iij.Eſſet quoq; nega re localem iuriſditionem epiſcoporum, qui habent ſuas limitatas dioceſes,vt i.c.j.xiij.q.j.in.c.j.lxxx.quæ diocesum partitiōes cōtin gūt,ꝑ flumia,riuos aquarū,caſtella,villas,mōtes, cacumia mōtiū not.Goffri.& Imola.i.c.cū cau.de proba.qđ ſi cardinales dicis do‑minos per vniuerſum orbem eſſet tollere iuriſditionē epiſcoporum vt ſupra limitatam.Et quæ limitatio fuit ſuperior,& antiquior iu‑riſditione & inſtitutione cardinalinm.Nā ſub Dionyſio papa.xxv. Facta eſt illa dioceſum limitatio.Præterea vt iſta cōcluſione quar‑ta dicetur cardinales habent ſpecialiter titulos ſuos,quibus habent iuriſditionem ſpecialem,ſiue ſint epiſcopi,ſiue prębyteri,ſiue dia coni,nō ergo habēt in vniuerſo orbe iuriſditionem.

Cardiales dñi orbis ter rę.

TERTIO PRObatur per id ꝙ ſcribiť.iij.reg.ca.vij.dū in illa diui tis tēpli ſtructura ſcribitur,ꝙ cardines oſtiorū domus interioris ſan cti ſanctoꝝ.Et oſtiorū domus templi ex auro erant,ſed hęc aucto‑ritas mihi videť dubitabilis.Nā vt ſupra præmiſi cardinalatus no‑men non fuit cognitum nec expreſſum in veteri,nec nouo teſta‑mento.Sed tu aduerte ꝙ præmiſſa auctoritas quæ ad literā de car‑dinalibus non poteſt hoc modo myſticę exponi.Primo domus in‑terioris templi nobis præfigurat eccleſiam quæ ex Romano ponti fice,& eius cardinalibus lateralibus,particulariumq; eccleſiarū prę latis,ac vniuerſo clero & populo conſtat,de conſe.diſt.j.eccleſia. &

iij.reg.vij.

apostolus Paulus ad Corinth.scribens.Templum dei inquit sanctū est,quod estis vos,ac idem ad Ephesios cum dixisset.Eos edifica tos supra fundamētum apostolorum & prophetarū in Christo Iesu summo angulari lapide,ac omnem edificationē crescere in templū sanctum,protinus adiecit in quo & vos coedificamini in templum dei in spiritu sancto, domus quoq; ipsa interior templi designare potest ecclesiam Romanam particularem,quę ex summo pōtifice & Cardinalibus est specialiter ordinata.Quæ aliarum ecclesiarum est radix ex maxima,vt testatur Cyprianus.xxiiij.q.j. loquitur.Et quomodo inquit radij solis multi sunt,sed vnum lumen,& rami ar boris multi sunt,sed robur vnum tenaci radice fundatum.Et quo- modo ex fonte vno riui plures defluunt,sic ecclesia Romana Luce domini pfusa per totum orbē radios suos porrigit,vnū tñ est quod vbicunq; diffunditur,vnum caput est vna origo,vna mater copio- sę fecunditatis. Adulterari non potest sponsa Christi,incorrupta & pudica,vnā domum nouit, his adde & Hieronymum e.ca.&.q.in ca.quicunq;.ad fi.Quicunq;(inquit,extra hāc domū agnum come derit prophanus erit)si quis in archa nō fuerit peribit regnāte dilu- uio.Idem quoq; Ciprian⁹.e.causa &.q.Alienus est,prophanus est, hostis est,habere non potest deum patrem qui ecclesię vniuersę nō non tenet vnitatem.Tertio in pręmissa auctoritate q̄ est in reg.vij. per sanctum sanctorum designatur summus pontifex. Nam si infe riores ministri sancti esse debeant vt in Leuitico scriptum est.San- cti estote quia ego dominus vester sanctus sum,& in Esaia.Munda mini qui fertis vasa domini,at multomagis summus pōtifex.Quis enim vt Symachus papa scribit.Sanctum esse dubitet quē apex tan tę dignitatis attollit,hijs adijci potest, quod eleganter Bernardus scribit epistola ad Eugenium quod ego retuli in repetitione ca.j.cō clu.v.de homici.idcirco non repeto.

QVARTA PER OSTIA domus interioris sacramenta eccle- się congrue & apposite designantur,de quibus sacramentis scribūt nostri in rub.de sacra.non iterādi.Primo(vt dicta nostrorum in me dium proferamus)Baptismus est ianua quæ nos in ecclesiam dei in troducit,per ordinum vero dignitatē ad diuia ministeria accessum babemus.Et penitentia nobis aperit fores ecclesię triumphātis,ad quam etiā per sacram eucharistiam progredimur,quę idcirco viati cum dicitur.Ceterum chrismalis cōfirmatio in hac iuisibili pugna cum hoste & contra eum nos corroborat,& extrema vnctio exeun- tes de pręlio huius seculi fortificat,Matrimonium autem terram re

plens ita maris & fœminæ accepta sacerdotali benedictiōe coniunctionem efficit spiritalem, vt duo in vnam carnem transeuntes, simul perseuerent, postremo in præmissa auctoritate quę est .iij. reg. vij. cardines aurei, Cardinales sanctæ Romanę ecclesię designant. Nam vt prouerbio .xij. scribitur. Ostium in cardine regit, sic cardinales sunt hij qui circa sanctum sanctorum, id est summū pontificē assistunt, ac quorum pręsidio nedū sacramēta ecclesię dirigūtur. sed ipsa tota ecclesia vniuersa, inde saluator noster, ex cuius latere sacramenta prodierunt, apud Ioānem scribit, Ego sum hostiū, Si quis p me non introierit non saluabitur. Apud Iob prophetam legit, gloriosum deum circa Cardines cæli ambulare, id est ecclesiam & eius hostia, a cardinalibus sustentari.

QVARTO PRINCIPAliter cardinalatus probat esse de iure diuino, ex eo q scribit in exodo ca. fi. Locutus est inquit dn̄s ad moysen. Applica quoq; ad te Aaron fratrem cū filijs de medio filiorum israel, vt sacerdotio fungant mihi. Et iterū applicabisq; Aarō, & filios eius ad fores tabernaculi, & lotos aqua indues sanctis vestibus, vt ministrent mihi, & vnctio eorū in sacerdotiū proficiat sempiternū, Sunt qui locū illū sic exponant, vt Aaron summum pōtificem designet, & filij eius aqua loti reuerendissimos cardinales designāt cū omni vitę mundicia candidissimos, sed tu caue q glosa loco proxime allegato intelligit apostolos p quos debemus aulam ingredi cęli. Ad hos sunt applicādi Aaron & filij eius id est omnis cetus sanctorū, tāetsi ad Cardinales etiā accommodari possit, quos in locum apostolorum dicunt aliqui successisse, vt ĩfra latius dicetur.

QVIMTO, q Cardinalatus sit de iure diuino suadetur, quia cardinales ipsi sunt pars corpis papę in ca. felicis. vbi archi. & Io. an. de penis in. vi. Io. mo. in ca. vnico de scisma. in. vj. vnde licet ep̄i iurāt papę fidelitatē. Ego. N. de iure iu. Cardinales nō. Host. i. c. antiqua de priuileg. sed papat⁹ est de iure diuino, ergo Cardinalatus, hoc fundametū qđ fuit Barb. in. j. q. Basili. parū meo iudicio stringit. Nam potestas papę a christo pcessit, qui claues ecclesię cōtulit petro gerēti tippū ecclesię vniuersę cuius Christi vicarij sunt oēs Romani pontifices & successores Petri, vnde iuxta glosam ĩ cle. Romani ad principiū de iureiu. in cle. Si qua iura dicant, papā esse vicariū Petri, dic q gerit eandem vicariā quam Petrus. Cardinalatus vero vt supra duab⁹ proximis auctoritatibus patet, fuit saltem figuratiue ĩ veteri test. Cū potestas papę, vt supra dixi fuerit a Christo, Nec est verū q cardinales sunt ex toto pars corpis papę, seu q idē corpus mysticū

Cardinales pars corporis papæ.

cũ ipso cõstituant, quemadmodũ eps cũ canonicis de quibus i ca.no uit & ca.quãto de his q̃ fiũt a pręla. Nã licet canonici epatu vacante succedãt canonici in iurisditioib⁹ vt notaẽ in ca. Cũ olim.de maio.& obed. Nõ sic faciũt Cardinales Papatu vacãte de quo est glo.i.c.vni co de scisma i.vj.& habeẽ in cle. Romani de elec.

SEXTO FACIT ꝑ prędictis officiũ Cardinaliũ fuit de iure diui no, q instar sacerdotũ Leuitici generis sunt assumpti, vt cõsulãt papę & eccl'ię vniuersę, ergo & ipse Cardinalatus ne vna & eadẽ res di uerso iure censeaẽ.l.eũ q ędes de vsucap.ff. Sed hoc fundamẽtũ qđ fuit Barb.i.d.q.j.i col.ix. parũ vrget. Nã stare põt potestatẽ Cardina liũ in loco ꝓmisso q de sacerdotib⁹ Leuitici generis loquiẽ fuisse figu ratã, sed nõ probat institutionem Cardinaliũ saltẽ quãtũ ad nomẽ.

Cardinales an sint loco ap'l'orum.

SEPTIMO CARDINAles succedũt i locũ ap'l'orũ qđ fundamẽ tũ fuit primo Ludo.in cõcilio.ccccxxiij. Et istud tacito autore assu mit Barb.i.d.q.j.col.ix. Ostendiẽ istud dupl'r. Primo inquãtũ ap'l'i asti[illegible] t Christo ante passionẽ i quo statu oẽs ap'l'i fuerũt pares, nec petrus tũc præerat cęteris, sed oẽs erãt simplices sacerdotes de pe. di.j.§.econtra.i versi. Sacerdotũ.q p Petrũ & cęteros intelligunẽ. Et ea.di.in ca.quẽ pœnitet.ibi viuẽte dño sacerdotes fuerunt instituti. Fuerũt enim ordinati sacerdotes per hęc verba, hoc facite, aut scđm alios p ea verba, ite baptizate.glo.in.c.in nouo.in verbo pari consor tio.xxj.di. Nã Christus viuẽs solus habuit ꝓmariã potestatẽ ca.loq tur.xxiiij.q.j. Et ad illã potestatẽ magistralẽ designandã, nõ est ex pressior passus q̃ is in euãgelio quo ementes & vendentes non solũ eloquio, sed etiã flagello eliminauit a tẽplo.habeẽ in.c.ex multis.j. q.iij. Quinimo Christus viuẽs fuit prior sacerdotũ.xxiij.q.viij.cum a iudeis. Et fuit ver⁹ sacerdos & põtifex ca.dñs nr̃.lvj. Secũdo ap'l'i astiterũt Petro post passionẽ priusq̃ ad pręcandũ dimissi essent in quo tpe erat Petrus cephas.& id etiã vt esse voluerũt ipsi ap'l'i.d.c.i nouo. Sic Cardinales q assistunt papę, & eligũt eum q est vicarius dei & successor Petri ap'l'os scđm istas duas consideratiões repsẽtãt Qđ si ap'l'i considerantur, vt fidem catholicam in toto orbe ꝑdica runt, tunc loco eoꝝ succedunt epi, quorũ officium est prædicare, & cũcta speculari. Et propterea Inno.& post eũ alij in ca.cum in cun ctis dicit episcopos debere scire vetus & nouum testamentum, vt sint parati omni poscenti de fide rationẽ reddere. Et inquantũ dixi apostolos voluisse Petrũ in principẽ, & tanq̃ pręcipuũ a Christo da tum elegisse & assumpsisse. Gloriaẽ Barb.loco ꝓxime allegato.ele ctionẽ papę q̃ fit per Cardinales esse de iure diuino, tametsi doctor

quidam Catelanus auditor rotę obnixe & pertinaciter cōtenderet esse de iure positiuo. Et in eam sententiā coram Bessarione Cardinali Niceno viro gręcæ & latinę docto. produceret iura vulgata. in nomine domini. xxiij. di. & . lxxix. di, per totū. ca. licet de vitanda de ele. vbi periculū e. titu. in vj. Ne Romani e. titu. i Cle. Et per ista sit probata conclusio nostra, Cardinalatum consideratum fuisse de iure diuino, capiēdo ius diuinum proprie qđ in veteri vel nouo testamēto cōtinet̃. Notat Hugo in ca. humanū genus. j. di. glo. in cle. j. in verbo nulla iuris sanctio de summa trinitate. Nec obstat si dicatur Cardinales fuisse de iure positiuo sub Marcello, & Pontiano pontificibꝰ vt voluit archi. d, ca. vbi periculū. Sequit̃ Card. i. d. cle. Ne Romani. quia verū est, & fateri possumus nomē ipsum fuisse de iure positiuo, origo autem ipsa & institutio processit a iure diuino, vel vt Barb. dicebat. col. x. e. q. Argumentū istud procedit ab eo qđ est in concreto, ad id qđ est in abstracto. Nā stare potest aliter declarando q̄ ipse faciat, ꝙ pontifices p̄dicti Cardinales quosdā instituerit et coadiutores assumpserint. Ab eis tamen non processit prima institutio. Et cū de nomine Cardinalatus, origo incerta sit, tu considera ꝙ ante eosdem ab exordio nascentis ecclesiæ assumpserunt priores pontifices, coadiutores quosdam, coadiutores em̄ assumpsit Petrus, Linum & Cletū, & Clementē, quos consecrauit episcopos. Linus item crescente fideliū numero, bis in vrbe habitis sacris ordinibus, pręsbiteros decē & octo, & . xj. episcopos instituit, Clemens pręsbiteros decem, diaconos duos, & episcopos quidecim ordinauit. Anacletus præsbiteros quinq;, diaconos tres. Et episcopos sex cōstituit, Euaristus titulos id est ecclesias cum plębibus in vrbe Roma, pręsbyteris diuisit. Septēq; diaconos instituit, Qui Romanum pontificem prędicantem propter veritatis stilum custodirent, Dionysius quoq; papa pb̄ris ecclesias, & cimyteria i vrbe Roma. forisq; parrochias distribuit, vt suis quisq; finibus cōtentus esset. Nec alienū inuaderet, cuius vltimi meminit tex. i. ca. j. xiij. q. j. Quo ergo iure illi priores pontifices quosdā coadiutores assumpserūt, quos tūc vel ep̄os, vel pręsbiteros, aut diaconos nominabāt, ita credendum est posteriores illos Pontianum, vel Marcellum fecisse, Qui aucto maiorem in modum Christianorum numero, titulos quosdam erexerunt, in quibus præfecti. baptismo eorum qui ad Christianismū conuertebant̃, & eorundē sepulturis prospicerēt. Sunt qui Cardinaliū potestatē & auctoritatē q̄ hodie tāta est admirētur, Quia vt ipsi cēsent primaria eorū istitutio fuerit ad sacramēta ministrāda &

Cardinaliū electio de papa an sit de iure diuino.

ſepulturas mortuorũ.Sed hij profecto inuenient Iſliricum regnum ex paſtoribus breui tẽpore ad ſupremã regalis poteſtatis gloriam excreuiſſe.Aut dicemus nõ eſſe infimã eorũ poteſtatẽ qui prius ſacramenta eccleſię q̃ ſunt fidei noſtrę pręcipua diſpenſabãt,vel certe affirmabimus inſtitutos Cardinales non ſolũ ad diſpenſanda ſacrameta eccleſię,Sed ad ardua queq; eccleſię vniuerſę exercenda. Credẽdum eſt enim ꝙ eccleſia caput extollente,ac ſenſim eius auctoritate,ac dignitate creſcente Cardiales quoq; velut primarij,ac epiſcopis officio ſupiores,pariter cum eccleſia ad hanc quam intuemur ſplendidiſſimi honoris amplitudinẽ peruenerit, Cardinalium enim ampliſſima poteſtas dinoſcit̃ ex ea epiſtola, quam Cyprian⁹ vir eloquentiſſimus ad ſanctæ Romanę eccleſię pb̃ros & diaconos ſcripſit.Qua eũ de rebus arduis,& q̃ proximę fidẽ reſpiciunt conſuluit,extat quoque eiuſdem Cypriani epiſtola,qua eorum ſtandũ eſſe ſententiæ profitetur.Ego autem exiſtimo illos ſanctæ Romanę pręſbiteros & diaconos,quos nunc cardinales dicimus,non ſolũ ad diſpenſenda eccleſię ſacramẽta aſſumptos fuiſſe,ſed ad ardua quæcunq; negocia aſſumi ſolere vtpote Qui legatione tunc fungebant̃ ad pacificandos hoſtes, ac qui vicæ pontificis huiuſmodi concilijs vniuerſalibus pręeſſent.Hic leo primus cum adhuc Ro.eccleſię diaconus eſſet.Ad flagellum dei Attilam qui ad Romanã eccleſiã vaſtandam properabat tranſmiſſus eſt,ac ille tandem impetrauit, vt Attila in Pãnoniam rediret.Sic idem leo cũ eſſet pontifex.Ad ſecũdã Epheſinã Sinodum fr̃es ſuos deſtinauit, videlicet Iulianũ ep̃m renatũ pbr̃m,tituli ſancti Clemẽt.Hylariũ quoq; diaconẽ cõtra Eutichetis Cõſtantinopolitani Archimendrite errorẽ,vt ex ipſius leonis epiſtolis ad Flauianũ patriarchã Conſtãtinopolitanũ.Et ad ipſam Sinodũ atq; ad Theodoſium Auguſtum datis apparet.

Leo pri⁹ adhuc cardinal' ad Attilã miſſus.

LEGITVR QVoq; in octaua Sinodo,& regiſtratur.lxiij.Adrianus.li.j.donatũ Hoſtiẽ.& Stephanũ Nepeſinũ ep̃os, Et Marinum ſanctę Romanę eccl'ię diaconẽ, Ab adriano ſc̃do põtifice Romano ad Baſiliũ imperatorẽ Cõſtantinopolitanũ miſſos,ac illic exortum fuiſſe ſciſma de Ignatij,& Photij ordinatiõe.Gregorius itẽ primus adhuc apoſtolicę ſedis diaconus Cõſtãtinopolim ad placãdum imperatorẽ a Pelagio Romano põtifice deſtinatus rẽ ipſam ex ſententia & opiniõe põtificis confecit,vbi moraliũ libros in Iob dicit̃ compoſuiſſe.Et Eutichiũ quendã Cõſtantinopolitanę vrbis epiſcopum ita pręſente Auguſto ſuperauit diſputatiõib⁹, vt oĩa q̃ in li.dereſur. conſcripſerat retractare coact⁹ ſit.Ex geſtis quoq; ſinodi Rõę habi

tę ab eodē Gregorio, Apparet Laurentiū tituli sancti silvestri, Ioannem tituli scti Vitalij, speciosum tituli scti Clementis, cęterosq; p̄sbyteros & diaconos sctē Ro. ecclīæ vnacū ep̄is, decretis illius interfuisse, ac subscripsisse. Scripsit Ioānes ruffatus sermonem elegantē de origine, ac dignitate cardinaliū. Is in. ix. ac. x. collum. refert Petrum Damianū ep̄m Hosti. virū & doctrina, & sanctitate cōspicuū solitum dicere, negocia q̄ hodie in cōsistorijs discutiunt̄ olim in Sinodis vniuersalibus tractari solere. Ad quas ep̄i vnacū pb̄ris & diaconibus sctē Ro. ecclesię cōcurrebāt per vices in sacro sancto altari Lateraneñ. celebraturi. At multiplicatis ecclīę negocijs op⁹ fuit, vt crebriores conuentus apud summū pontificē fierent, ac in vrbe cardinales ipsi residerent, vt reipublicæ vniuersæ Christianæ salubri⁹ consuleretur. Ex his apparet Cardinaliū potestatem & dignitatē prodijsse a iure diuino. Ac similiter eorundē potestatem extēdi ad q̄cunq; ecclīæ orthodoxę negocia. Huic conclusioni videntur fortiter obstare tria. Primo q̄ cōmuniter dici solet, Cardinalatus est solum officiū. Tu dic verū est diuinū, vt patet in. d. §. rō. Scd̄o q̄ Cardinales nō sunt de Hierarchia ecclesiastica, dicit hoc eē falsum, vt ïfra latius dicētur. Qd̄ si dicat̄ eos esse episcopis inferiores, tu dic nō verū esse quantū ad officiū seu administrationē, sed quantū ad ordinē fatendum est cardinales esse inferiores episcopis, sic tradit glo. j. in c. q̄q̄. ij. q. vij. Se itaq; habēt cardinales, & ep̄i, vt excedentia, & excessa, sic se habent Archidiaconi, & Archipb̄ri. Nā Archipb̄ri, ordine sunt superiores Archidiaconis. Et cōtra offi. & admi. sunt inferiores. Et iuxta ea q̄ habentur in ca. cū apl̄s de cēsi, Appet qa archidiaconis pro visitatiōe conceduntur quinq; equi, cū archipb̄ris solū duo dant̄. Et eodē loco qd̄ stringit ad p̄dicta, Cardinalibus solū cōceduntur. xxv. equi, vbi ep̄is. xxx. p̄mittunt̄. Et p prædicta intelligitur, & declarat̄ glo. d. c. quāq̄. dū vult q̄ quilibet ep̄s maior est pb̄ro cardinali. Et q̄ ibi tex. vult q̄ Augusti⁹ est minor Hieronymo, intellige q̄ ille tex. est Hieronymi. Qui ex humilitate loquitur. Nā idem Augustin⁹ ad Hieronymū scribēs epl̄am q̄ est in ordīe xxxiij. p̄te. ij. se minorē profitet̄ dū in calce eplę scribit. Vale mi Augustine ætate fili dignitate parēs, ï qua epl̄a affirmat Hieronim⁹ se veteranū & effeto corpore, nolle cū Augustino adhuc iuuene ï certamē descēdere hortat̄q; vt desinat prouocare senē, aut si pergit Augustino obijciet Qd̄ Annibalē iuueniliter exultantē Quint⁹ maximus patientia sua fregit. Et si Hieronymus fuerit Cardinalis nō pono ꝑ cōstanti. glo. tn̄ ï. d. c. quāq̄, Affirmat eū fuisse Cardinalē, & glo. idē tenet ï c. No-

De eqtaturis archidiaco. & archipb̄rorū t̄pe visita.

narū.xvj.q.j.& Io an.i ca.vnico de reliq.& vene.sanctorum in.vj. refert se legisse in quadā legenda Hieronymū fuisse Cardinalē tituli sanctę Anastasię, Sed his obstat tex.ille dū post relatos Augustinū & Ambrosiū dicit Hieronymū sacerdotij titulo solū insignitum, nisi siquis dicat voluisse papā Augustinum & Ambrosium epos praeferre Hieronymo, q solum pbr̄ Cardinalis esset in qua re ego relinquo cogitandum. Tertio pręmissæ conclusioni obstat ab eo iure aliquid dicitur esse a quo fuit inuentum, sic literarum obligatio, contractus emphiteoticus, stipulatio sponsalitia largitas sunt de iure ciuili, a quo primū ꝓdierunt. patet in iuri.allegatis p glo.fi.in.l.ex hoc iure de iusti.& iure.ff. Sic actiōes sūt de iure ciuili, a quo sunt iuentę Tenet glo.pe.i.d.l.ex hoc iure, Sic testamētum est de iure gentiū, a quo inuentū Bar.i.l.interdum de cōdi.Indeb.ff. Eo em̄ ipso ꝙ gentes esse cęperūt de bonis suis disponebāt, vt illi ātiqui patriarchę, ex istis videt̄, ꝙ cū nō appeat in veteri aut nouo testamēto tex.expsse loquens de cardinalib⁹, ꝙ nō sunt censendi de iure diuino. Sed magis de iure positiuo, quod de ipsis expresse meminit. vt in dicto.§. Rationibus. Tu dic ꝙ licet nullus canon apte dicat esse de iure diuino, tamen tacite & implicite hoc probat tex. in dicto.§. Rationibus coniuncto.§. Decet.in ca. Fundamenta allegatis. neqꝫ obstat dictum Arch.in dicto capi. vbi periculum, ꝙ dic.vt supra, vel melius. & illic Arch. loquitur implicatiue cum dictione etiam quę implicat, vt etiam de iure diuino.

QVARTA CONCLVSIO.

CARDINALATVS QVO AD NOMen & quo ad quid & per accidēs est de iure positiuo. Probat̄ per ea quę supra dicta sūt. qa nō sunt tex. veteris aut noui testamenti, qui de cardinalib⁹ meminerunt expresse, ergo fatendum est esse de iure positiuo, q̄uis ius canonicū large possit dici ius diuinū ca.pri. de iura cal. vbi Panor. Nec huic conclusiōi obstat quod etiam pro pręcedēte cōclusiōe facit. ꝙ si cardinalatus nomē assumpsit, & p̄eminētias a iure positio Ergo debet dici a iure positiuo, quia qualitas adueniens enti, reponit illud in diuersa specie. vt in.l. Ius ciuile de iusti.& iure.ff. vbi ius positiuum addēs iuri naturali, facit desinere illd̄ esse naturale. Inde

cum mutata forma sit mutata substātia rei, cū forma sit q̄ dat eē rei vt i.l.tertia.§.inl'.ad exhib.ff.Ideo quib⁹ dieb⁹ licet comedere oua, nō licet comedere carnē, licet oua semētinā originē trahant a carne & oua nō sint nisi sanguis mutato colore.glo.xxxiii.q.ii.i ca.admonere i.ver.carnē. Tu rn̄de dupl'r.prio id veꝛ eē de q̄litate q̄ faceret ip̄m ens trāsire i sp̄em oīno diuersā,sed hęc adiectio nois cardinala t⁹ nihil mutat de priori sp̄e aut ptāte cardinaliū.Nā vt oli erāt sacerdotes leuitici coadiutores officij pōtifical',ita hodie Cardiales.Prǣterea adiectio nois nihil ē,cum noia sint iuēta ad designādos & exprimēdos hoīes.l.ad recognoscēdos de inge.ma.C.Vel scđo dic q̄ argumētū pcederet i odiosis,quib⁹ q̄litas adiecta attenditur.vt si parrochialis eccl'ia sit collegiata.vt i ca.sup eo de elec.i.vj.Aut si parrochial' annectit̄ p̄bēdæ vel dignitati iuxta notata i.§.qui vero,de prębē.Punct⁹ ē hoc loco videre quo tp̄e cęperit cardinalis appellatio. Sunt q dicāt sub Pōtiano & Marcello pōtificib⁹ primū cępisse cardinalē appellationē. Notat Archi.i ca.vbi periculū allegato.Sed hęc opinio mihi non placet,quia stare pōt illos cardinales introduxisse & assumpsisse coadiutores quos voluerunt,vel ep̄os vel pb̄ros vl' diaconos esse,sed nō liq̄do apparet nomē cardinalat⁹ ab eis fuisse inuētum.Sunt & scđo q dicāt quo tp̄e Cōstātin⁹ fecit donationē Siluestro(si facta sit)nō fuisse cardiales,qa tex.donatiōis illius registratæ xcvj.di.Constātin⁹.q tn̄ tex.est palea,nō meminit ipsoꝛ Cardialiū At referūt ip̄i paulopost sub eodē Siluestro cardiales fuisse istitutos dicūt isti hoc cōstare i ca.p̄sul.ij.q.iiij.(quo dispōit̄ & pbat̄ cardialis nō nisi adhibitis.lxiiij.testib⁹,ep̄s.lxx.diacon⁹ xxvij.deponāt̄,quē tex.affirmāt eē Siluestri.& q̄uis Oldra.cōci.lxiij.& Barb.i.j.q.Basi. tn̄ pace eoꝛ puto cōtrariū. fatēdū ē eīnq; quo tp̄e Cōstātin⁹ donationem fecit iperij(fatēdo eum canonistis factam esse)tunc erāt cardiales nō sub noīe illo,sed qui dicebātur Seruiētes,aut clerici eccl'iæ Romanæ.& hoc expresse vult tex.in dicto ca.Cōstātin⁹.Plus ego putarē cadinalat⁹ nomen nō inueniri sub Siluestro primo,& tex.in ca.p̄sul allegat⁹.nec est Siluestri primi neq; secundi,qui qa fuit pōtifex paucorum dierum,nō ē credibile eum cōgregasse synodum vniuersam,de qua ibi,sed fuit dictus canō p̄sul,aut Siluestri tertij, aut cuiusuis alterius. Mihi autem non occurrit cardinalis cuiuspiam nominatio vsq; ad Leonem quartum, qui i synodo quadam Anastasium tituli S. Marcelli pręsbyterū cardinalē eius exposcentibus meritis destituit Ita primū ex eo loco sāctæ Romanæ eccl'iæ p̄sbyteros & diaconos cardiales appellatos iuenio.Nā adhuc ep̄i q h̄nt cardi-

nalatus dignitatẽ ex Prisco ap̃licę cãcelarię ritu suarũ dũtaxat sediũ titulo in põtificijs literis sunt cõtenti. Sunt quidã(vt Barba.e.q.col. viij.)qui estimãt ante institutionẽ nominis cardinalatus appellatos fuisse cõciliarios. argumentũ sumũt ex illo tex. N. tertij i.c.funda.§. decet alleg. adducũt Præterea tex.i.c.eccle.xij.q.ij.in.versi.qa igiẽ vbi Gregorius nominat Theodorũ virũ eloquẽtissimũ cõciliariũ, ad idẽ tex.i.c.parrochia.in verbo cõciliarij nr̃i.xvj.q.j.vbi Pelagi⁹ eiusdẽ Gregorij antecessor scribẽs, bono ep̃o Sauinati virũ magnificum Theodorũ cõciliarium suũ nominat. Ad idẽ tex.i.c.cõuenientibus. j.q.vij.vbi Petrus bñdicti papę Apocriphari⁹ in.vij. Sinodo, apud Niceũ Bithiniæ cõgregata Bonifaciũ eiusdẽ bñdicti conciliariũ vocat, sed ꝑ ista opinioe(q̃ fuit Barb.)meo iudicio nihil faciũt illi tex. Nõ em̃ apiũt illi tex. an cõciliarij i illis iuri. cõmemorati eẽnt dignitates ecc̃licę an seculares & epithetõ magnifici, qđ in illis iurib⁹ ad tales cõciliarios attribuiẽ, etiã magistratibus secularibus conuenit, Pelagi⁹ siquidẽ papa Cetego Patricio scribẽs prætorẽ Syracusanum magnifici titulo decorauit, & Inno.iij.in.j.decre Venerabilẽ Carinthie ducẽ, cui scribit magnificũ vocat, & pro certo magnificentia est reꝝ magnarũ, vt Cic. vult & excelsarũ cũ quadã animi splẽdida propositiõe cogitatio, atq3 administratio. Cæterũ quis Barb. reuelauit Qđ conciliarij de quib⁹ in iuribus nuper cõmemoratis essent dignitates ecc̃lice cũ ex cõmuni vsu loquẽdi, q debet attẽd.in.l.li.§.ꝙ tñ Cassius de le.iij.l.labeo.de suppell.legat.ff.magistratus seculares solẽt dici cõciliari, Nã Gelasius papa scđs cũ in minoribus ageret, qa doctissimus & eloquentissimus, ac virtute & fide probatissimus esset. Ex Cassineñ. Cœnobio Romã accit⁹ a paschali. Primo i eius cõcilium coaptaẽ. Ac cui negociũ dedit ob elegãtiam compositionis, vt Romanę curię stillũ negligẽtia& ignorantia maioꝝ labefactatũ, vt in meliorẽ formam redigeret, & idem paschalis papa eundẽ cardinalem diaconum fecit.

CARDINALES VNDE DICTI SVNT. EGO lego varias opiniones. Sunt qui altius exordientes dicant. Quod cum multi præsbyteri & diaconi alienigne & peregrini ad vrbem confugerent Essentq3 in titulis & diaconijs plures pręsbiteri, ac diacones vt tituli seu diaconiæ cuiuslibet verus rector a reliquis pręsbiteris seu diaconibus distigueretur, præsbiter aut diaconus Cardinalis nũcuparẽ, quasi illius tituli seu diaconiæ proprius seu principalis pbr̃ seu diaconus ita cõmissam sibi ecclesiã primarię regeret sicut a Cardine regiẽ hostiũ. Et hanc opinionẽ secuti sunt Ioãnes & Bernardus

cõmentatores celeberrimi. Sunt & secundo qui dicant eos a cardi- ne quasi a regimine appellatos, quia sacer ille reuerendissimorum cardinalium senatus vna cum Romano pontifice Romanam regit ecclesiam, Et hanc opinionem secuti sunt Henricus Hostieñ. Lau- rentius & Ioannes Fauẽtius. Sunt & tertio qui dicãt ab ecclesia Ro mana dictos cardinales ꝙ ipsa ecclesia caput sit, & cardo aliarum ecclesiarum. Et in ea fuit sententia glosator pragmaticę, in titulo de numero cardinalium, in verbo, cardines. Alij postremo affirmãt ip sos cardinales dictos a quatuor virtutibus cardinalibus, iusticia, pru dentia, fortitudine, temperantia, & he virtutes cum inter se sint cõ- nexę earum potissima est prudentia, quæ vt (Augustino placet) est rerum bonarum & malarum, ac neutrarum scientia, sic illi sacerdo- tes Leuitici quorum loco sunt cardinales (vt illa latius dicẽtur) inter lepram, & lepram sanguinem, & sanguinem iudicabãt. Et he qua- tuor virtutes cardinales ad tres theologicas fidem, spem, & charita tem capescendas proficiunt. Ex his opinionibus quãquã non esset malum omnes in vnum colligere, prima tamẽ & secunda mihi vi- dentur esse pręstantiores, vt Cardinales dicuntur a cardine. Et car- do est cor ianuę quo illa mouetur, nam vt animantia motum a cor de suscipiunt, ita fores a cardine, & hoc etiam probatur apud Ver- gilium. Foribus cardo stridebat ahenis, hinc apud Romanos dea carna, quasi cardina fuerat, Cardines etiam dicũtur altissimę cęli partes quas gręci polos latini vertices vocant, ad similitudinem eo rum circa quos valuę voluuntur. Ponitur interdum cardo pro op- portunitate. Vergi. Haud tanto cessabit cardine rerum, inde Serui us tractum existimat quod est in prouerbio, res in cardine est, & cir ca id verti dicimus cardinalem, in quo summa rei est, sic cardinales cardines secundum tres præmissas significationes dici possunt, seu quia assistunt ecclesię Romanę quæ est caput & cardo aliarum seu potius assistunt ecclesię vniuersæ, quam regunt & dirigunt. Ad præ dicta faciunt duo tex. vnus est in ca. sacrosancta ad finem, in verbo tãq̃ cardo aliarum ecclesiarum, alius est i ca. huius. lxxvij. di. in ver bo dum per ipsius mundi cardines quasi per quatuor euangelia. Adde hijs quod post alberi. & Io. de lig. notat Barba. in secunda q̃- stiõe Basili. in quarta col. Quod sicut cardines cęli sunt polus Arcti- cus, & Antarcticus super quibus mouetur cęlum, & sicut virtutes illę cardinales sunt super quibus versatur tota hominis cõuersatio, sic ipsi cardinales inde nomen assumpserunt, ipsi enim sunt mundi cardines, super quibus tota mundi machina voluitur & reuoluitur.

Sacerdotes Leuitici.

Cardinales a cardine.

Et quemadmodum Athlas(vt fingũt poetę)& est apud August.li. xviij.de ciuitate dei.Cum magnus esset Astrologus fabulose humeris cælum sustinere dicitur Sic & ipsi Cardinales.Ad hos enim spectat sustinere,ac sufferre totum pondus gubernationis,& motum ipsius,ac vt duobus polis numero contenta est cęlestis natura,& sufficiunt,ac stabiles & immobiles firmant ordinem motus vniuersi, nec deuiant a loco fixionis,habet hoc pacto si quidē ecclesia ostiũ id est papam,& Cardines id est Cardinales,quibus regitur, ac sine quibus subsistere non posset.Perinde etiam ac vita hominis perfecti sine virtutibus cardinalibus stare non posset.

CONCLVSIO QVINTA.

RES SVNT CARDINAlium status.Primus episcorũ.Secundus pbrorum.Tertius diaconorũ,huic conditioni adde sex declaratiões.Prima id qđ scribit magister senten.in.iiij.di.xxij.Simile ꝙ in epis est quadripartitus ordo,patriarcharum,quales sunt Cõstãtinopolitanus, Alexãdrinus, Antiochenꝰ,Hierosolymitanus,primatum,quales sunt Cãtuarieñ. Aquileiensis,& q̃uis Burdegaleñ.de primatia contenderit cũ Bituriceñ.vt apparet expresse in.c.fi.de maio.& obed.in ca.fi.de dila.in ca fi.de dolo & cõtumacia,tamen vt audio de primaticia ipsa gaudet ipsę Bituriceñ.Sunt autem qui dicant Auaricum oppidum esse hodie Bituriceñ.ciuitatem.Quod Cæsar in.vj.de Bello gallico tradit esse oppidum munitissimum,& maximum in finibus Biturigũ Ac pulcherrimam dicit Cęsar esse totius Galliæ vrbem,ac loci natura defensioni facilem,vtpote quæ vnum & perangustum habet aditum flumine & palude circundatum/vtcunq; sit satis constat Bituriceñ.ciuitatem esse in possessione primatię,inde etiam glo.in ca. cleros. ad finē.xxj.di.propter tex.ibi.qui de primatibus meminit, inter primates reponit Bituricensem,ac pro eodem facit tex.in ca. conquestus.ix.q.iij.vbi archiepiscopus Narboneñ.ad Bituricēsem velut patriarcham recurrit.

Quadriptitꝰ epoꝝ status.

Cęsar de opido Auarico ĩ fi. Biturigũ

SECVNDA DECLAratio,ꝙ episcopi cardinales sũt sex,Host. Portueñ.Albaneñ.Prænestinus,Tusculanus,& Sabineñ.Et Cardinalis in cle.ne Roma.in versi.tantum de elec.refert,ꝙ episcopatui Portueñ.est vnitus titulus Sanctę ruffinę,& sub Clemēte quinto eo qui studium nostrum Aurelianeñ.in vniuersitatem erexit,destinatus est ille Prænestinus qui studiũ ipsum reformaret,& ipsius Car-

dinalis reformationem, q adhuc extat Prænestinam dicimus. Presbiteri vero cardinales qui sunt inter certos titulos quibus habent iurisditionem episcopalem annexam, in certis ecclesijs in diuersis regionibus vrbis sitis, diaconi autem cardinales sunt, qui septem illis diaconibus, de quibus fit mentio i acti. apo, succedētes. Diaconiarū, id est hospitaliū in diuersis regionibus vrbis constitutarū curam gerebant, quorū præcipuū erat officiū alimenta viduis pauperib⁹ ac peregrinis subministrare, ista patet ex not. p Host. in. c. ij. de offi. archipbri. p eundē in sum. e. ti. §. ij. circa principiū per spe. in ti. de lega. §. nūc videndum. versi. porro. & seq. Huic declaratiōi adde ꝙ idē Ho. no. in dic. c. ij. ꝙ sicut inter cardinales nullus est quin saltem sit diaconus, ita nullus esse deberet canonicus quin saltē sit subdiaconus, ac idē not. ipse Hostieñ. in ca. extirpandę. in. §. qui vero de preben. ex. Qđ sicut minor subdiacono non eligitur in episcopum, ita nec eligat, vt bene conueniāt electus & eligentes. Et propter præmissas opiniones hostieñ. hodie est decisum in cle. vt hi qui de ętate & quali. in cle. Quod canonici non habeant vocem in ca. nisi in subdiaconat⁹ ordine sint constituti, dicebat autem idem Ho. in. d. ca. ij. Quod canonici in humilibus etiam ecclesijs, more simię, in potestate honore & dominio conātur imitari summos cardinales, sed in susceptione ordinum, ministerio ecclesię, & labore consistorij se faciunt testudines vel cancros.

Cardiales pbri habēt i tit. suis iurisdi. epalem.

TERTIA DECLARATIO, Quāuis cardinales episcopi nō possint esse sine titulo, quia ad titulū episcopalē ordinantur non tamē nominātur ex titulo, nō enim dicit a tituli Portueñ. vel. B. tituli Sabineñ. & sic de reliquis, pbri vero cardinales nominātur ex titulo vt patet de elec. ex. in ca. corā dilecto filio tituli sanctæ prudentianæ pbro cardinali, patet etiā de supple. negli. prelato. in ca. dilecto filio tituli sancti Marcelli pbro cardinali. Item patet in ti. de testi. in ca. licet dilectus filius. N. tituli sanctæ crucis presbiter cardinalis, & patet etiam de cle. non resid. in ca. ij. ibi Anastasius presbiter Cardinalis tituli sancti Marcelli, & pondera decretales allegatas, qa in illis omnibus cardinales appellantur filij, ꝙ si in quibusdam decretalibus omittatur hæc dictio tituli, vt patet in ca. dilecto de præben. ex. & in ca. cōstitutus de appel. ex. hęc omissio est supplenda, quod si in rescriptis ad presbiteros cardinales directis omitteret illa dictio tituli, essent illa rescripta falsa vtpote q̄ deuiarēta cōmuni stillo art. ca. q̄ graui de crimie falsi. ex. sic Ho. in dicto ca. coram idem in summa proxime per eū allegata, sic Io. an. i spe loco pxime allega.

Cardiales epi nominātur sine titulo.

Car .diaconi nominātur ſine titulo.

QVARTA DECLARATIO, diaconi cardinales non nominantur per dictionem tituli vt patet in ca.penul.ibi tādem in ru.diaconum cardinalem de arbi.ex,in ca.ad audientiam,ibi. Sed in cardinalis diaconi ſancti Adriani de preſcrip.in ca.cum ex literis in verbo ſancti angeli diaconus cardinalis, de inte.reſti.i ca.rainaldus.in verbo dilectus fili⁹ noſter ſancti Nicolai in carcere Tuliano diaconus cardialis,de teſta.ex.Hijs adde tria,primo ꝙ ſpeciale eſt i preſbytero Cardinali baſilicę.xij.apoſtolorum ꝙ non nominatur per titulum ſed baſilicam,patet i ca.cum olim.L.j.de priuileg.extra i ca. ad apoſtolicę de re.iudi.in.vj.Secundo adde ꝙ ſcribit idem Io.an. in pręmiſſa additione ad ſpe ꝙ tēporibus ſuis Petrus de columna. is qui a Bonifacio octauo priuatus eſt,vt patet de ſciſmaticis in.ca. vnico in.vj.ſine titulo ſe nominauit ſimpliciter ſanctæ.Romanę eccleſiæ cardinalē,donec recuperauit titulum ſancti angeli per illius qui obtinebat eum,vacationē quem videlicet prius habuerat.Tertio addeꝙ no.Io.an.in ca,cū in aliquibus de reſcrip.in.vj.videlicet ꝙ vſqꝫ ad tempus Clementis quinti non fiebat de epiſcopo cardinalis pſbiter,vel diaco.& ꝙ tpe Bonifacij octaui multi ꝑtermiſerūt cardinalari qui epiſcopi erant,quod in ſtatu cardinalium deerant tituli epiſcopatuum,de quibus tamē bene prouiſum fuiſſet eccleſię, vnde ipſe Io.an.ſubijcit commendandam eſſe conſuetudinem quę nunc eſt.Qua de epiſcopis fiunt cardinales non epiſcopi,ſed pręſbiteri aut diaconi.Neqꝫ ſecundum eum vacabunt propterea tituli epiſcopatuum.Hijs etiā adde ꝙ licet epiſcopatus & cardinalatus ſint incompaſſibiles,quia vtrumqꝫ debet reſidentiam.Tamen refert Panor.in ca.bone li.j.de poſtula.pręlatorum extra ſuis tēporibus fuiſſe obſeruatum.Quod epiſcopus promotus ad cardinalatum nō perderet epiſcopatum,ſed retineret illum vt prius referens,ita in contingentia facti fuiſſe practicatum i Cardi.ſanctę Crucis quo ad epiſcopatum Bononieñ. & in cardinali ſancti Marcelli quo ad epiſcopatum ſeneñ.Refert quoqꝫ idem Panor.Quod plures ita conſuluerunt,quodqꝫ capitulum de multa non habet locum in epiſcopatibus & cardinalatu in effectu.Sed quo ad mentem putat Panor.contrarium,& ego idem ſentio pro quo facit tex.in dicto ca. bone vbi poſtulatio facta de cardinali ſanctæ Praxedis ad epiſcopatum Rauēnateñ.caſſata fuit,qa ꝓſentia ei⁹ erat magis vtilis eccłię Romāę vniuerſęq̄ Rauennateñ.Pręterea ſi ꝑ adeptionē pacificā ſecūdi Archidiaconatus vacat prim⁹,vt in di.ca.de multa ad fi.& latius in extrauagā.execrabilis in.§.qa vero,idem & fortius per aſſecutionē ſe

Petrus colūnacardinalatu a Bonifacio priuatus.

Capl'm de multa ſi habeat locū in cardinalibus

cundę vel tertię dignitatis & sic deinceps vt in cle.si plures de præ=ben.Cur non per assecutionem cardinalatus/qui censetur dignitas, ac debet residentiam in curia idētidem vacabunt priora,sed primū communiter tenetur.His adde ꝙ post consecrationem ad dignita=tem episcopalem,aut lapsum tēpus de consecrandis inducit vacatio priorum bñficiorum,de quo habetur in ca.Cum i cunctis in primo de elec.notāt scribētes i ca.Meminimꝰ de accusa.& quid de cōsecra to,in curia qui nōdum adeptus est possessionem/an non expectata possessione inducatur vacatio.vide glo.in Cle.prima in verbo colla to.vt lite pendente in Cle.

QVINTA DECLARATIO,ꝙ Cardinales dicuntur sanctæ Ro=manæ ecclesiæ ad differentiam aliarum ecclesiarum/quæ habēt di=gnitates illas ex priuilegio.vt ē Rauēnateñ/& Cōpostellana Et simplex appellatio cardinalis verificatur i Cardinali sanctæ Romanæ ecclesiæ.vt non venit cardinalis Rauēnateñ, sicut commemoratio regis simpliciter non intelligitur de rege scacorum.glo.est in ca.pu dor.xxxii.q.ii. Inde sunt aliqua iura/quę cum de cardinalibus Ro=manis intelligant,solum loquūtur sub expressione huius nois Car=dinalis absq; alia adiectione in ca.si quis pecunia in verbo cardina=lium.& in ca.Nullus in verbo presbyter factus cardinalis.lxxix.di. in ca.Vbi periculū i pricipio i verbo Cardinales.de elec.i.vj.in Cle. Ne romani.in.§.Porro.eo.ti.At contra sunt aliqua iura(si quis bene inspiciat)que exprimūt cardinales sanctæ Romanæ ecclesiæ,vl' vr=bis Romæ in dicta cle.Ne romani in principio,in ca.Fundamenta .§.decet de elec.in.vj.ca.si quis ex epis.lxxix.di. Adde etiam ꝙ lar ge dicuntur cardiales clerici seruientes pricipales ecclesijs ciuitatis vel diocesis/vel diuinis officijs ministrantes. & de illis prouidēt Ar chipresbyteri,quis/& i qua ebdomada seruire teneantur.Ita Hosti. in titu.de officio archipresbyteri.§.quę pertinent.

Cardinales cur sāctæ ro=manæ ecclię dicantur.

SEXTA DECLARATIO ꝙ Cardinales extra ciuitatem Roma nam creati/dicuntur sanctæ romanæ ecclesiæ.&vbi est papa,ibi est Roma,notāt scribentes in ca.pręsenti de pręben.in.vj.Inde iure po stremo electio papæ est fienda vbi moritur,vel saltē in ciuitate pro=xima in dicto.§.Porro,& in dicta cle.Ne romani. nec ob hoc ꝙ do=minus deꝰ i vrbe Romana elegerit sedis apostolicæ locum i ca. Per venerabilem in.§.Rationibus/qui filij sunt.leg.extra. Et eā vrbem Petrus/& Paulus martyrio simul consecrarunt in sanguine suo vno die,vt ad Christum pariter peruenirēt,eodem loco ne alteri Roma deesset,sub eodem persecutore Nerone/ vt ęqualis crudelitas/licet

Cardinales dicuntur vbi cūq; a papa creati.

dispar martyriũ vtrũq; cõstringeret, dies pro merito, loc⁹ pro gloria, persecutor pro virtute, Neronẽ tamẽ caue, Suetonius laudat q̄ de Christianis superstitioso (vt ipse affirmat) hominũ genere supplicium sumeret. Quia in his obiectis dic, q̄ vrbs Roma q̄ sit sanguine apostolorum consecrata hoc contigit, vt in ea vrbe, quę fuerat caput superstitionis, caput quiesceret sanctitatis. Et vbi gentiliũ principes habitabant, illic ecclesiæ principes morarentur, in ca. beati. ij. q. vij. vbi est pulcher & elegans textus, inde Petrus legitur alias sedes habuisse. Fuit enim sedes Petri apud Alexandriam a Marco eius discipulo & euangelista eius nomine consecratam habuit, & sedem apud Antiochiam & Ignacium episcopum illic cõstituit, vbi Christianorum nomen primum exortum est, pulcher tex. in ca. sancta Romana ecclesia. xxij, di. & in ca. cum beatissimus. xxiiij. q. j. Christus dum claues ecclesiæ contulit, personę Petri dedit prę omnibus, & pro omnibus, non loco in. §. j. xxj. di. Præterea vt ecclesia triumphans est v[illegible]ica, sic militans, quæ est vniuersa & in multa mẽbra particularia diuisa, vnde vbicunq; est papa qui est caput ecclesiæ vniuersę, ibi est Roma, & in proposito nostro Cardiales quocũq; loco ab eodem papa creati dicuntur Cardinales sanctæ Romanæ ecclesię. Ex præmissa itaq; conclusione apparet Cardinalatum ad ecclesiasticam hierarchiam pertinere. Cũ hij tres ordines episcopalis præsbiteralis & diaconalis, ad quos assumuntur Cardinales, sint de hierarchia ecclesiastica. Et diaconalis qui inter sacros ordines, secundum obtinet locum, a tribu leui nomen accepit, præcepit enim dominus Moysi, vt post ordinationem Aarõ & filiorum eius, prorsus tribus leui ad diuini cultus ministeria ordinarentur & consecrarentur domino, & seruiretur pro israel coram Aaron & filijs eius in tabernaculo, ipsiq; gestarẽt arcam & tabernaculum, & omnia vasa eius, & in circuitu tabernaculi excubarent, & in trãsportando tabernaculo ipsi deponerent, rursumq; componerẽt de quo & prębiterali officio notat magister sententiarum in. iiij. di. xxiiij. Et eodem loco tractat de episcopali quem non ponit inter ordines sed dignitates seu officia, licet canonistę nostri & episcopatũ & psalmistatum ponant inter ordines, vt notat glo. in procemio libri. vj. Ex duabus etiam proximis conclusionibus apparet Cardinalatum esse de ecclesiastica hierarchia, inquantum a iure diuino originem sumit, saltem figuratiue. Et q̄ Cardinales assumuntur a papa, vt coadiutores, eant ergo & obmutescant detractores cũ intelligant amplissimum reuerendissimorum Cardinalium cetum, & in veteri te

Petr⁹ quot sedes habuerit

In veteri testamẽto officiũ diaconi.

ſtamento præfiguratum,& nouo.Et apoſtolorũ ſucceſſione ita ec= cleſiaſticę hierarchię coaptatũ,vt vix eo ſublato ſubſiſtere queat. Solent nihilominus nonnulli cum ſe in anguſtiam coniectos ſenſe runt affirmare Cardinales inuentos ad ſacramenta viuẽtibus mi= niſtranda,& vita functis ſepeliendos,non ad ardua, quę nunc tra= ctant negocia fuiſſe inſtitutos,de quo tu dic vt ſupra cõcluſione ter tia verſi.ſunt quidam.

SEXTA CONCLVSIO.

ARDINALES QVI ASSISTVNT papę habẽtur pro reſidẽtibus in ſuis bene= ficijs, ſic tenet Ho.in ca.antiqua.de priui leg.ſic Io.an.in ſpe.in titu.de cleri, non re ſid.ſic glo.prag.in titu de numero Cardi= na.in verbo dirigenda.Facit ſecundũ eos quia aſſiſtunt papę qui omniũ curarũ gerit ſollicitudinem,vt habetur i proœmio.vj. Et eccleſię vniuerſę inſeruiendo ſingula= rũ eccleſiarũ commoditatibus dicunt̃ ſeruire in ca.bonę.l.j.de po= ſtu.p̃la.ex.Et hij qui Romę philoſophant̃ gaudẽt priuilegijs,ac ſi in propria patria reſiderent.l.ſed & reprobari.§.Itẽ Romę de excu. tu.ff.l.eos de vaca.munerũ.ff.Facit qđ dicit̃ de familiaribus ep̃i vel papę qui percipiũt fructus bñficiorꝫ in abſentia in ca.cũ dilectus.& ca.ſeq.de cle.nõ reſid.Iſtis adde qđ habet̃ i.l.iuriſperitos de excu. tuto.ff.Nec ob decre.ſcđa de cleri.nõ reſid.quia ille Cardinalis de quo loquitur ibi tex.nec in curia reſidebat,nec in titulo Cardinala tus.Et quomõ defendi poſſit conſuetudo ſcđm quẽ retinetur plu= ralitas beneficiorum ſimplicium, Attento ꝙ quodlibet beneficiũ etiam ſimplex inſtituitur propter officium,& debet reſidẽtiam de iure,vide ꝙ poſt Inno.notat glo.in ca.gratia.de reſcrip. in.vj. No= tat ſimiliter Card.i cle.gratiæ e.titu.Et notat Panor. i repetitiõe.§. qui vero in.xv.col.de p̃bẽ.ex.copioſe glo.prag.in titu. de col.in.§. j.in glo.incipiente pluralitatis.Et quia de vno priuilegio Cardina= libus conceſſo dictum eſt, vide de alijs priuilegijs quod notat Io. in ſpe.in titulo de lega.§.ſequitur,in fi.quod notat Gencelius.in ex trauagan.execrabilis.in.§.nos.itaqꝫ in glo. incipiente ſublimitatis.

Inter cętera adde duo, primo ꝙ cardinalis si occurrat ei qui ad mortem ducitur, potest eum liberare. quod priuilegium/q̄uis non legū corpore iuris clausum/tñ de eo notāt Bal. & Paulus i, le. addictos, de epā. aud. C. Et profecto hoc priuilegium videtur mihi multum dubitabile. nam quidam ex canonistarum scola constanter affirmant (vt Vincentius/ & Goffridus in ca. Sane de cele. missarum extra) ꝙ criminosus/qui ad mortem ducitur occurrēs sacerdoti p̄ciosum corpus christi per viam ad infirmum deferenti/non gaudeat immunitate. Tum ꝙ hoc nō est iure expressum. Porro ex illa occursione criminosi occurrētis sacerdoti/accidere posset ꝙ p̄ciosa eucharistia ex manibus sacerdotis decideret, & dignissimus ille cibus/ & p̄ciosissimus/in lutum vilissimum prouolueretur, sed tu caue ꝙ in hoc vltimo contrarium firmant Ho. Io. an. & Panor. in dicto ca. Sane, quod mihi videtur verius per rationes/ de quibus per dictos doctores in locis allegatis, potissimū vero ꝙ mulier/q̄ i euāgelio patiebatur fluxum sanguinis, cūprimum tetigit fimbriam vestimenti Christi salua facta est, de quo in ca. Ad eius vero. v. di. Item qui ad statuā principis accedebant, conseq̄bantur immunitatem in. §. fi. de his qui sūt sui/vel alij insti. i. le. pria eo. titu. ff. Et si ecclesia (p̄ter corpus Christi quod illic quiescit) præstat asyllum/ & liberationē, multo magis corpus ipsum, Ar. autem multomagis de sacrosanctis. C.

Cardinalis si ex priuilegio ductum ad mortem liberet

Sacerdos in via cū eucharistia an prestet immunitatem

SECVNDVM Priuilegium cardinalium, ꝙ Cardinalis nō possit deponi sine consilio aliorum cardinalium. Quod plus est Ho. in ca. scđo de cleri. nō resid. salua plenitudine ptātis papalis audet dicere ꝙ sit synodus vniuersa congreganda, vt fuit de facto in contingētia facti in dicto cap. scđo motus cum sint pars corporis papæ, qui iudicatur a solo consilio ca. aliorum. ix. q. iij. Et cum papa cardinales iudicant orbem. Decet ergo eos esse participes priuilegij singularis. Sic eps̄ excessus clericorum de iure non corrigit sine consilio capituli ca. irrefragabili. §. Excessus. de offi. ordi. extra. Ego autem existimarem ad depositionem cardinalis requiri consilium aliorum cardinalium. Nam ardua non explicat papa (vt infra diceť) sine consilio cardinalium, ita fuit de facto in ca. primo de scisma. in vj. tum' ꝙ hoc est de arduis, tum ꝙ ad depositionem cardinalis nō est leuiter procedendum. Ar. tex. i ca. Pręsul. ij. q. iiij. Nec est meo iudicio i cardinalis depositiōe necessaria præsentia cōsilij propter difficultatem conuocationis. Nec ob. decre. ij. allegata vbi fuit cardinalis depositus ab omnibus, quia ponit ibi contingentiam facti/ & non iuris ministerium. vel dic post glossam ibi ꝙ cardinalis fuit depositus ab oi-

Cardinalis qualiter deponatur.

busapprobãtib⁹suã depositionẽ,solus eñ papa fuit iudex & auctor exauctorationis seu depositiõis, Vrbanus sextus is post cui⁹electio nẽ cœpit inueteratũ scisma.Cardinales quoq; nõ solũ deposuit, sed eos etiã saccis inuolutos in mare iussit demergi, His adde qp notat Host.in dic.ca.ij.inualuisse cõsuetudinem.vt nõ possit papa aliquẽ de Cardinalib⁹ excõicare vel aliqđ ei pceptum facere sine cõcilio fratrũ,de quo vltio Io.mo.notat in ca.sup eo de elec.in.vj.copio se notat Barb.in.ij.q.Basilica.Et si teneat oppositio illa q̃ est cõis valere consuetudinẽ,nõ obstat si dicat nõ valere pscriptionẽ contra supremã potestatẽ in.l.vulgata cõperit de pscrip.xxx.annoꝝ C.i.c. cũ nõ liceat.e.titu.Qđ fuit fundamentũ Panor.in.dic.ca.ij. quia tu prȩter eũ,& alios respõde tripliciter.Primo cũ Cardinales sint pars corpis papȩ,qđ ipsi faciũt,hoc videt papa fecisse.Scđo qꝫ Cardinales tunc assistũt papȩ nõ tanq̃ iudices,sed pro cõcilio,& q habet requirere cõciliũ nõ tenet sequi notat in ca.cũ i veteri de elec, extra. Tertio & melius qꝫ hoc cõpetit Cardinalib⁹nõ ex ordinatiõe iuris positiui,sed diuini,vt patet in illa auctoritate q̃ ex Deuteronomio sumit,& registrat in ca.per venerabilẽ.§.rationibus.q filij sunt legi. Itẽ supposito qꝫ hæc potestas cõpetens Cardinalib⁹ pueniſſet a iure positiuo,potuit hȩc cõsuetudo originata fuisse,& introductaex vnico actu.Nã possessio iuris interessendi in electione vel vocẽ dandi acquirit ex vnica interessentia,cũ actus tales sint qui non solent de facili cõcedi ex gratia aut humanitate,est vulgata Theorica Inno. i ca.cũ eccl'ia.de cã possessiõis quã oẽs posteriores sequuntur ibi,& Bar.sequit in.l.j.§.hoc interdictũ.de iti.actuq; priua.ff.contra eos q existimant Cardinales nõ habere ius collegij vel capli, sed potius iure singuloꝝ cẽseri,perinde ac homines a diuersis ptibus mũdi singulariter vocati,& in singulis sibi cõmissis ecclesijs intitulati.vide qđ post Host.notat Io.an.i.c.ad liberandũ de Iudeis ex.vbi cõcludit eos qui sic existimãt errare euidenter,nã prius fiũt Cardinales q̃ eis aliquis titulus assignet,& tũc hac habita cõsideratione dicunt Cardinales simpliciter nulla alia eccl'ia ex psſa.xxiij.di.in noie dñi. lxxix.di.oportebat,cuius ergo eccl'iȩ dicerent tũc tpis Cardinales vtiq; nõ alterius q̃ Romanȩ,cuius & semper Cardinales sunt,vt expresse dicit in illa decre.ad liberandũ in antiqua i.c.ad apicȩ in verbo,& vt ad præsens de re iud.in.vj.in ca.si quis epis.lxxj.di.Sed & Cardinales iuxta tex.in.l.j.qꝫ cuiusq; vniuersitatis.ff.arcam habẽt cõmunem & camerarium specialẽ loco syndici,qui oblata ex camera apostolica ȩqualiter diuidit inter eos,ad tractat⁹.ecclesiȩ vniuer=

Theorica Inno.a Bar.relata.

ſe explicãdos ſimul cõueniunt, habẽt quoq3 ius eligẽdi põtificẽ, qd nõ poſſe t explicari niſi a collegiatis i.c.j.& ca.i Geneſi. de elec.ex. Quinimo vt in vulgari dici ſolet. Appellat̃ ſacrũ collegiũ, eſtq3 ſummũ & excellẽs collegiũ vnitum a deo cũ papa, & collegar̃ appellatione cõtinent̃ q eiuſdẽ poteſtatis ſunt i.l.collegarũ de verbo ſig.ff.

SEPTIMA CONCLVSIO.

NTE TEMPVS CONVENTVS baſilieñ. Cardinaliũ numerus nõ legit̃ fuiſſe iſtitutus aut certus, dicebãt aliqui ad ſeptuagenarium numerũ redigi poſſe, cum totidẽ fuerit diſcipuli.c.i nouo teſtamẽto.xxj.di. ac totidẽ fuerunt gña linguarũ. Et Cardinales oẽs gẽtes iudicãt & natiões, & q̃uis i aliquo nõ intendã minuere poteſtatẽ papæ q maiorẽ vel minorẽ numerũ habere põt, mihi tñ non placet hęc opinio qm̃ diſcipulor̃ Typum gerunt pbr̃i, nõ Cardinales, vt in. d.c.in nouo. Sunt & ſcđo q exiſtimãt Cardinaliũ numerũ ad duos & quinquaginta reducẽdum, vtpote cum ſint vigiti & octo pbr̃ales tituli, diaconales decẽ & octo, & epi ſex. Sũt & tertio q credunt Cardinales ad cẽtenariũ aſcẽdere poſſe numerum vtpote ſcđm eos cum i locum Senator̃ ſucceſſerint p tex.i.c. eccl'ia ſenatũ habet.xvj.q.j. Sed rurſus nõ placet hęc opinio, qa ſi hoc verũ eſſet, ſeq̃ret̃ q Cardinalium numer⁹ ducẽnari⁹ eſſe poſſet, q nunq̃ viſus eſt, ac etiam eſſet nimis grauis eccleſię & oneroſus, & ſtatus ille excellẽtiſſim⁹ ſupflua numeroſitate vileſceret, ar.ca. legim⁹ ad fi.xciij.di.ibi diacões paucitas honorabiles faciebat, pbr̃os vero turba contemptibiles. Et ſequit̃ illic Puleium apud Indos pipere pcioſius eſt, his accedit, vt eſt apud Liuium, q Romulus ſenatores centum inſtituit, q numerus paulopoſt ſub Tarquinio Priſco in duas factiones maiorum & minorũ gentium diuiſus eſt, & ex cẽtenario ducennarius factus eſt, ex quib⁹ apparet nõ eſſe verum q nr̃i (potiſſimum Barba.) cõſtanter affirmant. Cardinales videlicet in locum ſenatorum ſucceſſiſſe. Nec ob.tex.in ca.eccleſia.xvj.q.j.q eccl'ia habet ſenatum, qa vt tex.ille ſubiungit, id eſt cetum & congregationẽ preſbiterorum. Itẽ Cardinalium habitus ſeu inſignia, de quibus ſtatim, longe diſtant ab illis quibus ſenatores vti ſolebant, ſenatorum

Cardinales an loco ſenatorũ ſuccedant.

Senatorum qualis fuerit numerus

enim insigne erat latus clauus seu laticlauiũ, & calceus lunatus vt ex Cicerone patet Philip.xiij. Et Horatius lib.j.sermonum senatores describens. Et latum demisit pectore clauum. Eo habitu Tulli⁹ Hostilius primus ex regibus Romanis est vsus, quem habitum etiã purpura cõtextum docet Plinius Mos quoq; fuit senatorib⁹ i curiã cum ptextatis filijs introire. Scribit Macrobi⁹ li.j.saturnaliũ vbi habet de Papyrio puero memorabilis indolis. Prętextati autẽ pueri dicebant, q ptexta adhuc & bulla vtebant qđ fiebat vsq; ad annũ decimũ septimum absolutum. ac tunc deposita ptexta puerili virilẽ togam assumebãt, nã pueritiã existimat Vlpianus in.l.j..§.pueritiã de postulãdo ad annũ pmissum, ab inde postulare cõcedit, ptexta autẽ (qđ accursius i.§.j.de iniurijs insti.nõ vsq;quaq; itellexit) est genus vestimẽti oblõgum talare qđ supra tunicas honorati quiq; sumunt dicta ꝙ ei purpura ptexebat, hęc vna cum bulla i vsum puerorum nobiliũ vsurpabat. His adde ꝙ Budeus vir ipense doct⁹ i.l.fi.de senato.ff.scribit Accursium nrm errasse i.l.fi.de peti.he.C.&.l.fi.de libe.pter.C.&.l.qui repudiãtis de inoffi.testa.ff. dum Accursius ille existimat cẽtumuirales idẽ esse ꝙ senatores, tu tñ cogita si Accursi⁹ sit nõ oĩno culpãdus sed aliqua dign⁹ venia, inq̃tum iuriscõ. i.l.Itẽ veniunt.§.itẽ pdixim⁹, scribit petitionẽ here.ee senatusconsultum. Et Iustinian⁹ de eadẽ locut⁹ i.l.fi.alleg.e.ti.dicit eẽ cẽtumuirale iudicium. Cẽtumuiralia autẽ iudicia iquit Festus a cẽtumuiris dicta sunt nã cum eẽnt Romę triginta qnq; tribus q̃ & curię sunt dictæ, terni ex singulis tribub⁹ sunt electi q cetumuiri appellati sunt. Et licet qnq; ampli⁹ q̃ cẽtum fuerit, tñ quo facilius numerarent cẽtumuiri dicti sunt. Bude⁹ quoq; i.l.fi.alleg.fo.xj.pag.ij.post Quintili.li.vj.ca. de pręiudicijs post Tranquillum in Augusto, Valerium lib.vij.ac Plinium lib.vj.epistolarũ affirmat, cẽtumuirales causas, in duas hastas diuisas. Auctus est centumuirorum numerus, ac manente semper nomine in quatuor concilia diuisus. Idem quoq; Budeus in.l. fi.folio.xiij.pagina secunda ad fi. scribit curiam supremã Parhisieñ.esse instar centumuiralium magistratuum, vtpote quæ ex duabus curijs constans in tria vel quatuor tribunalia, vt liquido intuenti patet diuisa est, ac nihilo seci⁹ credit curiã illã a cõuẽtib⁹ iuridicis originẽ ducere quorũ est freq̃es mẽtio apđ ãtiquos Cęsar li.v.belli gallici, Cęsar cõuentib⁹ gallicis pactis i illyricũ pficiscit, idẽ lib.vij. Cæsar quieta Gallia in Italiam ad conuentus peragendos pergit. Et si curia illa suprema conferri possit Areopagitarũ magistratib⁹, quorũ officiũ erat de cęde iudicare, ac de statu reipublicæ puidere

Bude⁹ vir impense doct⁹.

Centumuiralia iudicia.

scribit idē Budeus ea.l.fi.fo.xij.pag.j. Et eodē etiā loc o ostēdit si cū senatorib⁹ cōferri possit dicta curia, & adde postremo ꝙ (vt tradit iurisconsult⁹ in.d.l.fi.) Senatores sunt qui ex cōsularib⁹ & patricijs assumebant. Ex his (vt ad id vnde digressi sum⁹ redeam⁹) apparet Cardiales loco senatoꝝ nō successisse. licet multi ex schola nostra hoc diuinaci cōiectura & ptinaciter secuti fuerit, tum ꝙ nec eisdē isignijs vtunt, quib⁹ senatores vt supra ꝑmissi vtebant, neqꝫ eū referunt numerū, nec ex patricijs aut cōsularib⁹ deligunt, sed ex quocūqꝫ ordine, ac satis est post assumptionem suā ꝙ ꝓmoueant ad eum ordinē quē reqrit titulus cui ꝑficiunt, sicut ad eccl'iam parrochialē assumi pōt simplex cleric⁹, ac sufficit ꝙ ifra annū sit sacerdos i.c.licet canō de cle.i.vj. inde satis est electū ad epatū esse subdiaconū.c.a multis. de ęta.& quali.ex. Pōt autē eps cōsecrari q̄uis nō sit sacerdos, nō habet tn̄ executionē pōtificalis officij, nisi cū pbr̄ ordinat⁹ fuerit. notat Panor.i.c.vnico de clerico p saltū ꝓmoto. His adde ꝙ bn̄ficiū ꝙ reqrit certū ordinē solū aptitudine, si cōfert ei q nō habet ordinem sufficit ꝙ eū suscipiat i proximis tpib⁹, secus est si actu ordinē requirat, qa nō nisi habēti ordinē posset cōferri, vt i cle. vt hi qui, vbi glo. in verbo annexi.de ęta.& quali.i cle.notat subtiliter Panor.i.c.cū i cunctis.i.§.inferiora.i glo.i verbo remoueant de elec.ex. Postremo ad conclusionē istā qua de Cardinaliū numero agit, adde decretū factū in congregatiōe Basilieñ. quo in effectu statuit, vt Cardinales nō excedāt numerū.xxiiij. ac de oībus ptibus Christianis assumant vt noticia reꝝ in eccl'ia emergētiū habeat, ac vt ęqua sit honoris distributio, de vna natiōe solū tertia pars assumat, de vna vero ciuitate seu diocesi vn⁹ solus ꝑficiat, sint autē ad Cardinalatū assumēdi excellētes sciētia, morib⁹, ac reꝝ experiētia, nō minores ānis.xxx. magistri doctores seu licēciati cū rigore examinis, ac poterunt aliq esse filij fratres aut cōsanguinei regū seu magnoꝝ pricipū, nō assumant fratres, aut nepotes ex fratre vel sorore Romani pōtificis aut vnius Cardinalis viuētis, neqꝫ etiā assumant illegitie nati aut corpe viciati, aut alicui⁹ crimīs seu ifamię nota respersi. Postremo qa supra de Senatoꝝ isignijs dictū est, nō repugnat etiā hoc loco de Cardinaliū habitu & vestitu dicere. Scribit iprimis Inno.terti⁹.ꝙ Cardinalium insignia sunt mitra, tunicella, dalmatica, anulus, atqꝫ Sādalia, pinde Cardinales pbr̄i, & diaconi epāli funguntur iurisditione. Scribit Host.in ca.antiqua de priuil.ex. Qd̄ Cardinales dum fungunt legatiōe trāsmarina paludamēto purpureo, auratis calcarib⁹, equo phaleris aureis ornato vti possunt, de eodē loco testat Host. se vti solitum

Cōstitutio Basilieñ.

Adde his q̄ a Nicolao quarto seu (vt alij volũt) ab Inno. quarto donati sunt Cardinales galero rubeo decẽtissime redimito, quo equitãtes in publicũ caput integerẽt. Orbicularis illa figura q̄ in galero rubeo deprehẽditur significat, q̄ cum summo pontifice, quẽ ipsi p̄ficiunt eccl'ię vniuersę, totius orbis curã gerunt, color ille rubeus admonet eos debere pro fide Orthodoxa pro libertate eccl'ię vniuersę, sanguinẽ, cum opus erit fundere, adde q̄ aliqui dicunt Paulum scd̃m adiecisse sericeas cãdidas mitras, purpureas ĩfulas, & in qbusdã solẽnitatibus etiã corã summo põtifice paludamẽta purpurea, q̄ vulgo Cappas vocãt, eorũq; euectiõib⁹ cooptoria purpurea. Neq; est q̄ qsq̄ ascribat hos insignes vestit⁹ fastui, seu põpę. Nã alioquin oĩs veteris instr̃i sacerdotalium vestium gloria respuẽda esset. Nihil em̃ Thidaris, nihil ratiõale quadriãgulum habẽs. xij. gẽmas p quatuor ordĩes Sardium, Thopasiũ, Smaragdum, Carbunculũ, Saphirum, Iaspidẽ, Lyncurium, Acritẽ, Ametistũ, Chrisolytũ, Onychinũ & Berillum. Nihil suphumerale, Balte⁹, lamina aurea, & in circuitu tunicę mala punica tintinabulis ĩmixta. ac reliqua id gen⁹ ornamẽta necessitatis habebãt, significatiõis autẽ & cerimoniarũ mysticarũ plurimum cõtinebãt, q̄ oĩa quid significẽt no. elegã. spe. li. Rõ. iij. in rub. de ĩdumẽtis legalib⁹, qd̃ si vt habet de cõsec. di. j. i. c. j. tabernaculũ dño p̄cipiẽte Moysẽ fecisse, & sacrasse cum mẽsa & altari ei⁹, & ęreis vasis, ac vtẽsilib⁹ ad diuinum cultum explẽdum necessarijs legim⁹, ac id Iudęos qui vmbrę legis inseruiebãt fecisse, habebit multomagis religio christiana, cui veritas patefacta est & gr̃a, peculiares & excellẽtes vestit⁹ p viris sacratis, & ad sacras res cõueniẽtes, vt populo Christiano admirationẽ quãdã & maiestatẽ rep̄sentẽt, ac exẽplũ bonę cõuersatiõis exhibeãt, ide põtificum & sacerdotũ vestes ad rẽ diuinã necessarias eccl'ia ĩtroducit, vtpote Sandalia, amictum, albã, zonã, stolã, manipulum, caligas, succinctorium, dalmaticã. chirotechas, mitrã, anulum, baculum pastoralem. Sũt vero ex his ornamẽtis nõnulla sacerdotum & epoꝝ pmiscua, q̄dã vero epo rum peculiaria. Adde p̄dictis pallium qd̃ est Archiepoꝝ insigne de corpe Petri sumptum, vt habet de elec. c. significasti. ĩ quo plenitudo põtificalis designat, ac quo Archiepi ĩ puincia sua certis diebus vti possũt, extra puiciã nõ. c. j. c. ad honorẽ. & ca. fi. de aucto. & vsu, pallij. In pallio autẽ p̄misso albo, qd̃ instar torquis gestatur ĩ collo sunt quatuor cruces nigrę ppter mortificationẽ vicioꝝ q̄ debet esse ĩ palliato, & scd̃m quosdã significant quatuor virtutes Cardinales, aut scd̃m alios quatuor affectiõẽs, gaudium, dolorẽ, spẽ, & timorẽ,

Galerus rubeus quid designat.

Et cum tribus primis crucib⁹ ponanť tres acus, vt pungāt ne sit excessus, ī quarta deest ac⁹, timor siquidē secū gestat suū aculeum, ista notāt Io. an. & Panor. ī rub. ꝓxime alleg. Adde his quia de īsignijs īcidit sermo, ꝙ abbates qb⁹ ex priuilegio cōpetit vsus mitre si sunt exēpti ī ꝓuincialib⁹ & epalib⁹ cōcilijs vti possunt mitris auri Frisiatis nō gēmatis aut laminatis, & si sunt nō exēpti solū mitris albis in c. vt apīcę de priuile. ī. vj. vbi glo. ratione subijcit, finge inqt abbas ditissim⁹ vt Cluniaceñ. accedit ad cōciliū ꝓuīciale vel synodale cū mitra q̄ erit p̄ciosior epali, vñ cōtēneť eps, & scādalum suborieť, & glo. illic subiungit hoc nō esse pōpę attribuēdū aut fastui, imo ratiōe defendēdum, si doctores togati variati & ornati īcedāt, vt dignitas eorū appeat, at cōtra scholastici sunt īcrepādi qui vestes doctorales assumunt, facit ī ar. l. fi. de fal. ff. vbi Bar. & q̄ sunt doctoralia īsignia ponit glo. in cle. ij. de magistris.

De mitris ep̄orū & abbatū quō differre debent.

OCTAVA CONCLVSIO.

CARDINALES LEGATI A LATEre equiparāť ꝓcōsulib⁹, legati missi p̄sidib⁹ & hj oēs habēt iurisditionē ordinariā. ꝓbať hęc cōclusio ī. c. ij. e. ti. ī. vj. vbi glo. ī verbo ꝓcōsulum dicit ꝓcōsules eos eē q ex cōsulibus ad rēpublicā administrādā assumunť, p̄sides qui cū pri⁹ nō eēnt cōsules mittebāť ad regimīa ꝓuinciarū, idē etiā videť tenere glo. in. l. j, ff. de offi. præsi. His adde tex. in l. si ī aliquā. de offi. ꝓcō. ff. dum vult ꝙ ꝓcōsul habet plenissimā iurisditionē & oīm ptes q̄ Romę vel quasi mgr̄atus extra ordinē ius dicunt, ad ip̄m ptinēt. Et tu aduerte ꝙ dū Accursi⁹ eo loco excipit cōsulē & p̄fectū p̄torio, quasi cōsul Romę maiorē ptātē haberet q̄ ꝓcōsul ī ꝓuincia aut etiā p̄fectus p̄torio, ꝙ ī ea iterp̄tatiōe forte decipiť Accursi⁹ saltē q̄tum attinet ad p̄fectum p̄torio, nā cōstat ꝙ cōsulib⁹ Romę q̄uis pmittereť cohercere, & in vicula publica ducere, nō tñ habebāt potestatē statuēdi de capite ciuis Romani, sed q̄stores cōstituebāť a pop̄lo, & hi. appellabāť q̄stores parricidij. tex est de orig. iur. ff. ī. l. ij. §. exactis. & §. & quia vt dixim⁹. At p̄fecto p̄torio dabať ea ptās, nā exactis regib⁹ cū fuissent creati cōsules, & hj nō sufficerēt, pop̄lo aucto, cū crebra orireť bella, & q̄dā acriora a finitimis in-

An ptās consulis eēt maior q̄ ꝓcōsul. aut prefecti prætorio.

ferrent creati sunt dictatores,quib⁹ ad tēpus sūma data est ptās,& capitis aīaduersio,a quoꝝ sentētijs nō ꝓuocaret & hi mgr̄os militū assumebāt q scdam post eos gererēt curā,sed regimētis reipublicę ad īpatores ꝑpetuo tralatis,ad silitudinē mgr̄orū militū electi sunt p̄fecti p̄torio,a quorū sentētijs nō ꝓuocaret,ac minores a sententijs suis restituere possent.tex.sūt de his elegātes ī.§.alleg.exactis,& ī.l. vnica de offi.p̄fe,p̄to.ff.vbi glo.ī verbo iudicaturos, p̄fectis p̄torio cōparat ep̄os & Cardiales,& hui⁹mgr̄at⁹istar magis q̄ silem esse cā cellariatū ī Frācia existimat ibidē Bude⁹,& inq̄tū dixi ꝓcōsulē habere plenissimam iurisditionē, cū procōsul. sit q ꝓ cōsule est,& pro cōsulis ipio ī ꝓuīcia p̄est.De cōsulari ipio scribit Bude⁹ ī.d.l.si in aliquā.§.fi.videlicet ī.l.xij.tabularū scriptū esse,regio ipio duo sunto hiq; p̄eundo,iudicādo, cōsulēdo,p̄tores,iudices,cōsules appellātor,militię summū ius habēto,nemini parēto.Qđ autē maximū eēt ꝓcōsulis iperiū,appet ex tex.ī.d.l. & ideo de offi.ꝓcōsul.ff.dū vult ꝙ maximū habet iperiū post pricipē.Existimat autē eo loco Bude⁹ falsum esse ꝙ quidā credūt ꝓcōsules eos dici quos vulgo Balliuos, aut Senescalos vocāt,vtpote qui in prouincijs suis non habēt supremam potestatem,& iurisditionem,& secūdum principem,sed qui præter iurisditionem ordinariam nihil vendicant,a quorum sentētiis prouocatur ad principem,neq; existimat idem Budeus eos recte dici posse præsides,cum præsidis nomen sit generale,quod legatos & proconsules complectitur.Proconsules ante non alios esse credit quā quos gubernatores seu vicereges dicimus.Proinde eosdem Balliuos & Senescalos pręsides dici posse.Tenendo ꝙ nomē præsidis specialiter sumptum,accipiatur pro eo qui pręest prouinciæ seu prouinciolæ,vt tenet glo.in.l.j.de officio præsi.ff. Et vt ibi vult tex.nomen præsidis est generale,eo quod proconsules legati Cæsaris & oēs prouincias regentes, licet senatores sint,præsides appellantur,& prouincię dicebantur quæ amplissime erant, & Macedonia vna erat prouincia, Et Syria,& Asia, ac vt docet Cicero in quarto verri.Prima omnium Sicilia,prouincia est appellata,& Gallia comata quę nunc Francia dicitur,tota vna erat prouincia,quod bene probant duo tex.si quis bene prospiciat,in ca.coram.& ca. in Genesi de elec.ex.Redigere autem regionem in formā ꝓuincię nihil aliud est quam subiicere imperio Romano. Scribit Aegesippus Romanos,cum in ius suum vincendo redigerent procul positas regiones appellauisse prouincias . Inde vt vult Calepinus,prouincia dicitur . quod procul vinci videatur, proprie enim dicunt Prouincia.

ꝓuinciẹ regiões lõge ab Italia bello acqſitẹ ꝙ eas popul⁹ Roman⁹ prouicerit. Et ꝓuiciales dicti ſunt q ſunt ex ꝓuicijs, ſiue vt Vlpianus iquit, q i ꝓuincijs domiciliũ habẽt, prouicialium noie oẽs ꝑter Italicos appellabanꞇ. Inde columella li. vj. de agricultura vinearũ ꝓuincialiũ meminit, cũ alibi de agricultura Italicaꝝ ſcripſit, & Plinius li. viij. epĩaꝝ. Italic⁹ es an ꝓuicialis? Adde tu ſcdm iura noſtra ꝙ prouincia eſt tributaria, Italia nõ. not. in. l. vnica. §. fi. cum glo. de vſucap. trãſformãda. C. ne de Italia dicaꞇ, qđ apđ Hieremiã habeꞇ Priceps ꝓuinciarũ facta eſt ſub tributo. glo. i. l. fi. ſine cẽſu vel reliq. C. Et ꝓuicias q̃ ſunt Iuris Italici, ponit iuriſcõſult⁹ i. l. pe. & fi. de cẽſi. ff. inter quas ſunt Burgundioneñ. Lugduneñ. Vienneñ. & Agrippineñ. Et ille legat⁹ de quo in ca. nouit. e. tit. ex. Erat legat⁹ nõ ſolũ i regno Frãciẹ, ſed Lugduneñ. Bizuntina, & Vienneñ. prouicijs. Et hæc de prouincijs extenſe dixi, tum ꝙ prouinciẹ q̃dam erant conſulares, quædam prætoriæ, tum ꝙ legati iuxta concluſionẽ noſtrã quando ſunt a latere equiparanꞇ proconſulibus, & miſſi prẹſidibus in prouincijs ſibi decretis.

ADDE HOC Loco ꝙ quidã ex ſchola canoniſtarum Cardiales comparant patricijs moti. ex. tex. in ca. Conſtantinus. xcvj. di. quã opinionẽ per illũ tex. ſecutus eſt. Barb. in. j. q. Baſiľ. col. ij. Sed hæc opinio mihi nõ placet, & ipſe Barba. eadẽ. q. & col. pauloante dixerat, ſecutus Oldradum. Qđ quo tẽpore Cõſtantinus donationẽ fecit nõ erant tunc Cardinales, nõ ergo poteſt ille tex. cõmemoratiu⁹ illius donationis de Cardinalibus intellexiſſe. Et tu aduerte ꝙ Patricij (vt Calepinus eſt autor) ſunt qui a primis ſenatoribus Romanis oriundi erãt. Tacitus li. xj. de Claudio loquens his diebus in numerum Patricioꝝ adſciuit Cæſar vetuſtiſſimum quẽq; ex ſenatu, aut quibus clari parentes fuerant. Et Suetonius in Auguſto ea gens inquit a Tarquinio Priſco rege inter Romanas gentes allecta in ſenatum. mox a Seruio Tullio in patricias traducta ad plẹbẽ ſe contulit ac rurſus magna vi per diuum Iulium in Patriciatum reducta. tex. tamen in. l. fi. de ſenato. ff. dicit ſenatores accipiendos eos qui a Patricijs & conſularibus deſcendunt. Budeus vero eadẽ lege. lo. xiiij. pagi. prima. Exiſtimat patricios dici poſſe pares Franciẹ ſex pontifices, & ſex militares, quaſi (vt Sudas ait) parentes communes reipublicẹ, vt habetur in. §. filius q mo. ius pa. pote. inſti. glo. in. §. plẹbiſcitum de iure natura inſti. Et his ſatis concor. tex. in. l. nemini de. offi. con. C. li. xij. vbi vult nullum ad Patriciatũ aſſumẽdũ, niſi alterã de dignitatib⁹ illic iſertis ſit adept⁹, videlicet cõſulat⁹ ꝑfecturẹ

Patricij qui ſunt.

prętoriæ vrbis/vel illyrici,aut magistri militum.Sed hęc cardinalatus dignitati non conueniunt,quos papa nō vt patres/sed filios maxime presbyteros/& diaconos assumit. Adde q͏ quidam ex nostris dicunt q͏ cardinales equiparantur p̄fectis p̄torio.sic glo.in le.vnica in verbo Iudicaturos de offi.p̄fec.p̄torio,sed non placet hęc opinio Nam sequeretur q͏ qua ratione a sentētia p̄fecti p̄torio non appellatur,& ipse etiam restituit in ītegrum,vt vult tex.in le.p̄xime allegata.Sic nec a sentētia cardinalium/qn̄ auditores deputantur,quod ē falsum.vt in ca.Rainucius/& ca.Rainaldus de testa.extra.& restitutio in ītegrum/saltem iure minori/& cum sit reseruata pricipi,non ē iure cautum q͏ cardinales eam possint concedere.Adde etiam falsū esse quod idem Barb.scribit eadem q̄stiōe. Cardinales secūdum eū in locum apostolorum successisse.nam discipulorum typum gerunt presbyteri,apostolorum vero episcopi,vt supra deductū fuit.Et habetur latius in ca.In nouo testamento.xxj.dist.

¶NONA CONCLVSIO.

ARDINALI LEGATO A Latere is ē exhibendus honos/qui & summo pontifici.facit in ar.ca.Grādi.de supple.negligē.p̄la.in vj.vbi honos qui debetur regi,est exhibēd' administratori regni.Probatur hęc cōclusio in.ca.fi.xciij.dist.Et eundo & redeundo est iuuādus legatus in suis necessitatibus.ca.accedētes de p̄scrip.& quilibet episcopus hoc se iurat facturum.ca.ego.n.de iureiu.extra. Credit enī papa eos/qui ob singularem fidem/& industriam explorata eorum fide & grauitate/ad huius officij magnitudinē adhibentur,non aliter pro sapiētia/ac iure suæ dignitatis iudicaturos,q̄ ipse faceret.tex.est in dicta le.j.de officio p̄fec.p̄torio.ff.&.xciij.di.i ca.prio in verbo Neq͏ enī de eius actibus dubitare possumus.facit tex. in epistola liquet in fi.de summa tri.Facit,quod habetur p̄uer.xxv sicut frigus nimium in die messis/ita legatus fidelis ei qui misit eū, animam eius requiescere facit in pace. vbi glosa īterpretatur, q͏ sicut in feruenti palestina non est parum delectabile si tēpore messiū subito frigus suboriatur,quod ardentes messorum tēperet anhelit', his recte assimilatur legatus,qui prudenter agendo/mentem eius a quo mittitur requiescere facit ī pace.& p̄uer.xiiij.Est legatus fide.

lis sanitas. Et sedes apostolica honorat in reuerētia quæ exhibetur legato. At cōtra scribit .xciiij .di .Si quis legationē, id est legatū ipedierit, non vni⁹, sed multoꝝ vtilitatē auertit, & sicut multis nocet, ita a multis est arguēdus, & bonoꝝ societate priuandus, & quia dei causā ipedit & statū turbat eccl'ię ab ei⁹ limitib⁹ arceat. Huic cōclusioni adde quīq₃ declaraiiōes. PRIMA, ꝙ vt ꝓcōsul portā Romę ingressus deponebat imperiū in .l .fi .de offi .procōsulis· idē est de legatis & patriarchis i ꝑsentia papę ca .antiqua de priuile .ex .& egressus ꝓcōsul portā Romanā ante igressum ꝓuicię sibi decretę exercebat actus volūtarię iurisditiōis adoptiōis, & manumissiōis .l .j . & .ij . e .ti .Sed cōtētiosam nō exercebat, sed ꝓcōsularib⁹ vtebat insignijs.

Quīq₃ declaratiōes hui⁹ cōclusionis.

SECVNDA Declaratio, ꝓcōsul ꝓuinciā ingressur⁹ habebat necesse mittere edictū de aduētu suo, neq₃ debebat reqrere ꝙ ei publicę aut priuatim occurrat, ac etiā re[illegible]ecerit si miserit edictū ꝑdecessori suo, ne ex inopinato euētu turbet prouīciales i .l .obseruare .§ .ante quā .ff .eodē, & ꝓcōsul si in itinere morā necessariā patiat pōt legatū instituere, ante nō, cū nōdū habeat iurisditionē, absurdū est ergo ꝙ eā delegare possit, si ante delegauit, & ingressus pseueret in eadē volūtate assumit legat⁹ iurisditionē nō ex quo istitut⁹ fuit, sed ex quo ꝓuinciā est igressus, de his est tex .i .l .obseruare .§ .fi .de offi .ꝓcōsulis ff, Adde ꝙ legat⁹ ꝓcōsulis subdelegat .tex .est i .l . legat⁹ . ff .eo .scđm literā affirmatiuā, hoc ideo scđm Bar .i .l .a iudice .C .de iudi .qa hoc facit ex cōsciētia legis, siue & melius, qa delegat⁹ est ad vniuersitatē causarū, & hoc vt dixi ꝓbat in .d .l .scđm literā verā q̄ est affirmatiua, & refert Policianus i Miscellaneis negatiuā, nō in Archetypis florētinis nō iueniri, qđ si habes i textu illi⁹ legis negatiuā, nō, vt est litera communis ꝓbat tex .ꝙ si legato est vna cā delegata nō possit eā subdelegare, ita glo .ibi & expssius Bar .hoc idē tenet glo .i ca .sup q̄stionū .§ .porro i verbo delegare de offi .deleg .glo .i d .le .cū pretor, inde dicebat Bal .in dic .l .a iudice delegatos Cardinalium legatarū posse subdelegare, sic Ange .in dic .l .cū pretor p Panor .in ca .cū Bertholdus de re iud .ex .Et dicit albe .in dic .l .a iudice se vidisse ita seruari, quamuis putet contrarium de iure.

TERTIA Declaratio procōsul p eā ptē ꝓuinciā ingrediat p quā ingredi moris est in .l .obseruare .§ . hoc etiā obseruare e, ti .& dū tex. ibi subijcit quā greci .&c .appellāt .Budeus eo loco dicit i annotatiūculis Policiani manu scriptis, se legisse, quā greci Epidimias vocāt siue cataplū obseruare. Est autē epidemia accessus ad ciuitatē plerūq₃ obseruari solit⁹ .Cataplū obseruare est portū tenere p quē plerūq₃

ꝓcõsules applicare solẽt, de maritimo em̃ ac terrestri accessu loqͭ illic Iulianus & paulopost, dũ in eadẽ lege subiungit, Impator nr̃ Antonin⁹ad desyderia Asianorũ rescripsit ꝓcõsuli necessitatẽ ipositã p mare Asiã applicare, & Metropoli ephesum primã attingere Legẽdũ est inqt Budeus ꝓ more, Et addit ipse vsus testimonio Stephani de vrbib⁹. Et Plinij li.v. Ephesum de qua loquit iuriscõsult⁹ nr̃ esse vrbẽ Ionię clarissimã apud quã erat sũma iurisditiõis. At Metropolis est vrbs ex qua colonię postea deductę sunt. Et p̃terea idẽ Budeus taxat Gratianũ q Isidorũ secutus in ca. cleros. xxj. di. dicit Metropoles a mẽsura vrbiũ dictas. Et tu præter eũ dic quod magister senten. in. iiij. dist. xxiiij. in eo errore fuit quo Gratianus. Metropolis.

QVARTA DEclaratio, inq̃tũ supra declaratiõe prima dixi, qđ ꝓcõsul põt vti ꝓcõsularib⁹ insignijs, tũc dic qđ ꝓconsul põt vti sex fascibus. tex. est in. l. pe. ff. eodẽ. Sunt autẽ fasces fasciculi virgarũ inter quas securis obligata erat. Ita vt ferrũ in summo fasce extaret, quos fasces lictores magistratibus p̃ferebant. Et tu aduerte eo loco Accursius decipit dũ exponit sex fascib⁹, id est sex mensibus quasi velit qđ officiũ ꝓcõsulis expiret semestri, qđ est falsum. Nam proconsul poterat administrare vsq; ad aduentum successoris in. l. meminisse. ff. eo. imo potestas legati a latere nõ expirat p mortẽ papę tex. est in ca. ij. eo. ti. in. vj. de quo ĩfra latius dicet. & glo. i. c. p̃senti e. ti. in. vj. q̃ ponit casus in qb⁹ finit ptãs legati nõ adducit istũ, & tex. p Accursiũ i. d. l. pe. adductus videlicet. §. exactis de orig. iur. p quẽ nitit probare officiũ procõsulis expirare semestri nõ loquit de procõsule, sed dictatore cui⁹ officiũ finiebat semestri vt in. j. §. exactis. Fasces.

QVINTA DECEARATIO, PROCONSVL in prouincia sibi decreta debet in accipiendis muneribus modum adijcere i. l. obseruare ad fi. ff. eo. A nemine inquit ille tex. accipere inhumanũ est, sed passim vilissimum, & per omnia auarissimum. Policianus autem in Miscellaneis dicit ĩ illo textu exenia corrupte legi, vt ex pãdectis Florentinis constare refert, dicit vero xenia legendum esse, xenia autẽ in terminis illi⁹ legis sunt munera hospitalia. Et eo loco dicit simile esse qđ. i. Machab. xj. Encenia corrupte ꝓ xenia legit, Encęnia aũt sũt dedicatiões tẽplorꝝ Io. xj. Facta sũt Encęnia Hierosolomis, ide i. l. sed si vir vxori. §. nõ videt de dõa. iter vi. & vxo. ff. vbi lr̃a cõis corrupta habet, i Encenio aut i vnguẽtis, & i ãtiqs codicib⁹ ẽ obxenio, dicit ĩ eodẽ loco Bude⁹ obsonio legẽdũ, & recte meo iudicio, nõ ei videt mulier fieri locupletior si i obsõio aut ivnguẽtis aliqd largiat marit⁹, his adde q dũ tex. d. l. obseruat ad fi. subijcit.

Sed nec xenia producenda sunt ad munerum quãtitatem, itelligẽdũ est istud/ꝙ munusculorũ prętextu non sunt occupãda illa munera, quę nimio sumptu onerare possint prouinciales. Tu tamẽ aduerte ꝙ legati/& nuncij sedis apostolicæ in prouincia sibi decreta sunt procurandi. hr̃ in ca. Cum instantia. & ca. Procurationem, de cẽsi bꝰ & vt notat Io. An. illic Legati sint de latere/aut alij/accipiunt procurationem nõ ratione visitationis/sed cõmunis oneris. ar. ca. cum pro cã, de procura. extra de electi. ca. vt p̃tẽte, de sta. mo. in singulis. Legatis non de latere/ & nuncijs curia certam quãtitatem taxat ꝓ die qualibet, quam ipsi percipiunt tam itinerando/q̃ stando. Legatis vero de latere solet taxare itinerando. xv. florenos, in stando non. Et sicut olim recipiebant quãdo vna prouĩcia erat eis decreta, sic & hodie recipiunt quotcũqꝫ prouincias regant.

DECIMA CONCLVSIO.

LEGATVS IN PROVINCIA SIbi decreta habet iurisditionem ordinariam. Hæc cõclusio aperte probatur hodie ĩ ca. secũdo. eo. ti. in. vj. Istam partẽ tenet glo. in ca. Sicut vir, in verbo aut legatum. vij. q. j. glo. in ca. Igitur. xxv. q. ij. Io. de deo. in q̃stiõibꝰ suis in prĩcipio. Inno. ĩ ca. Licet de officio. de le. extra glo. in ca. Ex lr̃is de iteg. resti. glo. ĩ ca. fi. isto ti . Adde Pa. in ca. j. eo. ti. vbi dicit ꝙ legatus papæ in prouincia sibi decreta habet ampliorem potestatem q̃ episcopꝰ/vel archiepiscopus, immo est vere sup episcopos/& archiepiscopos. Adde Spe. ti. Isto. §. nũc ostendendum. versi. Legatus, vbi dicit ꝙ legatus cõcurrit cum quolibet ordinario exñte in prouincia sua qualiscũqꝫ sit, siue sit abbas, siue episcopus/siue archiepiscopus/siue patriarcha/vnde põt exercere ea/quę per istos exercentur ratione ordinariæ potestatis. Hęc cõclusio ampliatur quinqꝫ modis. Prima ampliatio/ꝙ hoc habeat locũ in quolibet legato. sic glo. j. in dicto c. secũdo. & scribentes sequũtur. Et si tu fortiter obijcias ꝙ textus ille/ĩ quo pręsens articulꝰ (qui prius erat in conflictu opinionum) deciditur, dirigitur ad cardinalẽ pręsbyterum tituli sanctæ Ceciliæ apostolicæ sedis legatũ, ergo ad alios legatos non porrigitur. Tu dic ex hijs / q̃ ibi inseruntur instar

Quinqꝫ ampliatiões huius conclusionis.

procõsulum, ceterorũq; præsidum, q; concludit ille tex. satis in oĩbus legatis q; habeãt iurisditionem ordinariam, in subscriptiõe autem illius tex. pro tanto de Cardinali tacta est mentio, quia sup dubio ibi deciso consultationem fecit. Secũdo si tu obijcias q; legatus gerit vices papę. ca. j. e. ti. quod repugnat iurisditioni ordinarię quę cõpetit iure proprio, & est radicata in persona ordinarij, tu dic post Panor. d. ca. j. q; licet legatus habeat ordinariam, tamen cũ hæc potestas sit odiosa & extraordinario modo inducta, vt notat glo. pen. in cle. fi. de offi. ordi. Et ei a iure non est deputatus certus locus vnde dicitur gerere vices papę, vel secundo dic q; vt consules, quibus certa prouincia cõmissa erat proconsules dicebañ, & qui prius non erant consules, in prouincia pręsides prouincię dicebantur, & hi habebant iurisditionem ordinariam, ita Cardinales legati proconsulibus, alij pręsidibus comparantur, & habẽt instar eorum iurisditionem ordinariam, sic glo. in dic. ca. ij. in verbo proconsulum de quo etiam supradictum fuit conclu. viij. in principio. Tertio dic q; illa verba vices nostras non tollunt legatis iurisditionem iure proprio, sed debent intelligi scd̃m qualitatem personę cui diriguntur. ar. l. plenum. §. Equitij de vsu & habitatiõe. ff. Nã cum ad delegatũ diriguntur important q; habeat iurisditionẽ iure alieno. c. sane. l. ij. de offi. delega. in verbo vices nostras, q; si legato diriguntur importẽt q; gerat vices papę iure proprio, sic Barba. no. in ca. j. allegato.

SECVNDA DECLARATIO est, vt legatus possit congregare concilium prouinciale, sic doc. tenẽt in ca. q; translationem. e. ti. ex. vbi copiose Barba. col. lxxxiij. licet glo. & male in. §. porro. iij. di. dicat oppositum. Nã post papam est maior omnibus alijs qui sunt in prouincia, vt in ca. si abbatẽ de elec. in. vj. Et posset eadẽ ratiõe congregare concilium Synodale, hinc tu aduerte q; singulis annis debẽt Archiepiscopi facere conciliũ prouinciale, in ca. sicut olim de accusa. ex. vbi Host. Io. an. Io. de aua. cumulant. lxxij. decretales editas in concilio Lateraneñ. & clausas in volumine decretalium. Ac si in concilio prouinciali nihil sit, qđ in mediũ proferatur, ipsi volunt q; illic legantur, publicentur, & exponantur illę decretales. Et Archiepiscopus visitata ecclesia ciuitate ac diocesi proprijs quomodo debeat prouinciã visitare, & ecclesias tam cathedrales q̃ collegiatas inferiores clericos non habentes curam animarũ. Et Laicos quantũ attinet ad sacramẽta ecclesiastica, & quomodo procuratio ab eis debeat accipi nõ in pecunia, sed victualib⁹, & qualiter Archiepiscopi ipsi & eorum familia a muneribus debeant abstinere vide quod de

Legat⁹ an possit cõgregare conciliũ

his omnibus habetur in ca. Romana. in toto discursu illius decreta lis de censi. in. vi. Et ibidem etiam notatur, quid prelati visitantes debeant facere, quibus tu adde pulchrum & elegantem tex. in ca. placuit. x. q. iij. qui instruit prælatos, vt debeant prædicare, instruere populum in fide, in articulis fidei, instruere præsbiteros, ne quẽpiam ad fidem recipiant nisi per. xx. dies sit cathecizatus, instruãt quoq; ne alijs quod sibi nollẽt fieri faciant, ac demum prædicent diem postremi iudicij quo omnes recepturi sunt secundum opera sua. Et circa procurationem, tu adde quod olim procuratio in pecunia poterat recipi a volẽtibus. c. inter cętera. x. q. iij. Postea fuit ĩ victualibus taxata, ac fuit taxatus numerus euectionum ca. cũ apostolus de censibus, post mõ. iuxta tex. in ca. ab exordio. xxxv. dist. O. reuolauit ad A. vt videlicet procuratio a volentibus in pecunia recipi posset. tex. est in ca. felicis. de censibus in. vj. Et recte, accidit enim sępenumero, vt glo. ibi vult, quod pauperes clerici qui habẽt vnica ꝯ culcitram & gausape ita loquitur glosator, non sunt idonei ad excipiendos prælatos, & hæc obiter dixi de Synodis & cõcilijs prouincialibus. Adde de eisdem cõcilijs, quod notat Inno. in. c. graue. de prębendis glo. prag. copiose titulo de auctori. & potestate sacrorum conciliorum. De cõcilijs autem monachalibus quę per singula triennia fiunt. vide quod habetur in ca. in singulis, & ca. ea q̃ de statu regularium. Et quia de iuribus quibusdã episcopalibus tactum est, vt de congregatione Synodi, visitatione, & procuratione iuribus episcopalibus tactum est, vide quantum ad alia iura episcopalia text. in. c. conquerente de offici. ordina. vbi pulchre singula iura episcopalia inseruntur, & Panor. illic declarat in specie. Primo habet episcopus in subdiaconos canonicã obedientiã per quam cognoscunt eũ in iudicẽ. ca. quã q̃. xxiij. di. Secũdo subiectionẽ per quã cognoscunt in dominũ. c. graue. de exce. pręla. extra. Tertio reuerentiam qua cognoscunt subditi episcopum in patrẽ, patres em̃ spirituales sunt in reuerentia nõ minore habendi q̃ Carnales in ca. Pitacium. xxx. q. iij. Quarto institutionẽ tã tituli collatiuam, q̃ eam quæ ad pręsentationem patroni fit, q̃ auctorisabilem, quæ est ad curam animarũ. ca. oẽs Basilicę. xvj, q, vij. ca. cum ex iuncto. de here. ex. ca. vnico. de capel. mo. in. vj. Quinto correctionẽ quantũ ad crimia. Sexto reformationẽ quantũ ad mores. ca. irrefragabili. & ca. licet. e. ti. Septimo iurisditionẽ omniũ causarũ ad forũ ecclesiasticũ ꝑtinentiũ, & q̃ sunt illæ causæ quibꝰ etiã ep̃s habet iurisditionẽ in Laicos not. in. c. cũ sit generale de foro cõpe. ex. nota. in ca. fi. de excep.

Officiũ pręlati in visitatione.

Ep̃alia iura.

Triplex ististutio.

in.vi.vnde sequit̃ ꝙ inferiores ep̄is qui habent iurisditionem in il-los de collegio nō tamē habēt priuatiue, sed accumulatiue ad ep̄os ita ꝙ isti nō faciunt gradum, sed episcopus cōcurrit tanq̄ generalis ordinari⁹, & isti inferiores tanq̄ speciales, facit ꝙ defensor ciuitatis (cui cōfertur episcopus) potest cognoscre de causis subditorū omis-sis magistratib⁹ inferioribus, de quo est glo.fi.vbi pulchre Panor.in ca.cū ab ecclesiarū de offic.ordi.extra. Octauo.ad ep̄m recurrit̃ pro penitētijs, qđ In.post Panor.declarat dupliciter. Primo, vt ad ep̄m recurratur ꝓ ordinib⁹, cōseq.ix.q.ij.per totum.ca.nullus.de parro-chijs. Scđo ꝙ pro sacramētis maximę penitentia ad eū recurrat̃, & dicit̃ ep̄s proprius sacerdos iuxta glo.i.c.ij.de penitē.in.vj. Et scri-bētes in ca.oīs vtriusq; de proprio sacerdote loquentes intelligāt de ep̄o, & tu caue ꝙ mendicātes nō dicantur proprij sacerdotes. Nam illi sunt proprij qui necessario confessiones audire tenentur, & qui-bus necessario est fienda confessio, sed mendicantes non necessitan tur ad audiendum, neq; quisq̄ necessitatur ad cōfitendum illis, est verum ꝙ ipsi mendicantes habent ex priuilegio potestatem audiē di confessiones, recipiendi sepulturas & prædicandi, qđ priuilegiū a Bonifacio octauo primum receperūt in extrauag. super cathedrā de sepul. Et quia priuilegiū illud imutatum fuit ꝑ benedictū vnde cimum, vt habet̃ in extrauagāti intercūctas, ideo renouata fuit cō-stitutio Bonifaciana, in concilio Vieneñ.in cle.dudū de sepul. Et a Io.xxij.in extrauag.incipiente vas electiōis prorogatum est istud ad Carmelitas & Augustinenses. Et adde, quod confessi illis men-dicātibus sunt absoluti. Neq; tenent̃ necessario eadē peccata semel in confessione sacramentali deleta reiterare proprio sacerdoti, Sed ipse sacerdos tenetur illis sic confessis in pascate sacramentum eu-charistiæ ministrare, necnon sacramentum extremę vnctionis. No no inter iura episcopalia apponitur Synodus, quam Episcopus sin gulis annis facere debet, de quo in ca.sicut olim de accusa. & qui ab episcopo ad Synodum cogi possint vt veniant, & quæ sint de lege Synodatica, & quæ de lege iurisditionis.vide quod notatur in ca. dilectus de offic.ordi. Decimo habet episcopus Cathedraticum, id est duos solidos, vel aliam summam, quæ in honorem cathe-dræ exsoluitur. Quod ius si ab episcopo remitti possit.vide Panor. in cap̄.cum venerabilis de censibus, vbi idem notat octo iura quæ adhuc penes episcopum remanēt facta generali remissione. Vnde-cimo, habet episcopus quartam decimarū, & quartā mortuariorū, de qua in.ca. requisisti.de testamē. & in ca.de quarta.de præscrip.

Inferiores si ad ep̄os habeāt iurisdi-tionē priuati ue an accu mulatiue.

Priuilegia mēdicantib⁹ concessa

Et quarta decimarum succedit loco eius quę soluebatur per tribum leuiticam summo sacerdoti, de qua scribentes notant in ca.j.de deci. Ego late scripsi in repetitiōe ca.j.de homicid.cōcl.vij. postremo potest episcopus imponere charitatiuū subsidium, de quo an monasteria ad illud teneantur.nota.in ca.j.de sta.regula.de his & quibusdam alijs iuribus episcopalib⁹ not.Panor.in dic.c.dilectus.vbi iungitur per eum post glo.Inno.& alios, an sit dabilis decia inter ea q̄ sunt de lege diocesana, & quę sunt de lege iurisditionis. Adde ꝙ solet dici ꝙ electus confirmatus consequitur ea quę sunt iurisditionis non ea quę sunt ordinis, nā quæ sunt ordinis consequuntur soli consecrati, vt notaṫ in ca.transmissam, de electi. Et quę sunt ordinis nō possunt præscribi per inferiores, sed quę sunt iurisditionis sic de primo habetur in.c.quanto de consuetudine, de scđo habetur in.c.auditis de pręscrip. Iurisditiōis autem episcopalis sunt iudicare, excōmunicare, corrigere, iuramēta a vassallis recipere, confirmare, inuestire, beneficia conferre. Ordinis autem episcopalis sunt clericos ordinare, crisma conficere, benedicere virgines, consecrare ecclesias, altaria, cimiteria benedicere rursus, clericos deponere, de quo per glo.in dic.ca.transmissam.de elec.& de concilio prouinciali & episcopali, quod possunt legati congregare dictum est supra. Adde ꝙ legati non possunt facere concilium generale quia hoc est de reseruatis papę, vt patet.xvij.di.per totū.& sentit glo.in ca.ꝙ translatione isto titu.putat tamē Barba.ibi in col.xxxij.ꝙ si sunt duo contendentes de papatu. Et quisqȝ eoꝝ ū est in possessione obedientię, quisqȝ eorum faciet congregari partem quę sibi fauet ad certum locum vt concilium sic congregatum inter eos iudicet de quo habetur in ca.si duo.lxxix.di. Et scđm hanc doctrinam intelligit ꝙ Symach⁹ qui contendebat cum Laurentio congregauit concilium de quo i.§. huic etiam.xvij.di.ꝙ si renuant isti antipapę congregare tunc secūdum eum communis opinio habet ꝙ ad collegiū Cardinalium spectat, quia cum sit in possessione eligendi papam ergo omnia explicandi per quæ perueniṫ ad papatum.ar.l.illud de aqui.heredi.ff.& eo casu, quo allegaretur collegium Cardinalium esse diuisum tunc ad imperatores pertineret seu principes.ar.c.fi.lxv.di.& in ecclesia primitiua, quę propter infideles & hereticos nōdum erat solidata. fiebant concilia per imperatores de quo in ca.habeo librū.& ca.sexta synodus.xvj.di.ego copiose scripsi in repetitione.ca.licet deuitāda de elec. Cum ergo prima congregatio conciliorum fieret per imperatores nimirum si deficiente papa in quem conciliorū feudoꝝ

Quæ iurisditiōis & q̄ ordinis epalis.

Duob⁹ de papatu cōtēdētib⁹ cōsilium qualiter sit congregādū

potestas est translata, Et collegio Cardinalium vel negligente vel diuiso pateat reditus ad illud ius primarium, quo per imperatores fiebat congregatio. Plus putat Barba. in casu præmisso quo essent duo contendentes de papatu, q; conuocatio concilij pertineret ad principes omissis Cardinalibus, tum per rationes præmissas, tum per ca. Principes. xxiij. q. v. Cum enim tunica illa domini inconsutilis sit diuisa per Cardinales credibile est, qđ Cardinales ipsi semp differrent ne concilium de eorum facto iudicet, de quo post Bal. & Card. scribit eleganter Feli. in ca. super lr̃is in verbo, an sua sit iurisditio in. xj. col. cum duabus sequentibus de rescrip. vbi ipse multa verba effundit quæ dicit esse noua & notanda, ac de honore accrescendo, si quando casus isti occurrant quos deus auertat, de quo Decius subtilis iurium interpres scribit in. ij. & . iiij. dubio concilij facti pro defensione cõgregationis Pisanę, ego satis copiose scripsi in dic. ca. licet de vitanda in fo. xij. cũ sequente.

Per pricipes an cõsiliũ generale fieri possit.

TERTIO AMPLIATVR conclusio nostra, vt possit legatus in prouincia sibi decreta facere vicarium Nam hoc facit episcopus in ca. in plęrisq; de offi. or. Sic tenet Panor. in ca. nouit. eod. ti, & illic refert Barba. qđ Reue. Cardinalis Aretinus legatus Bononieñ. constituit sibi locum tenentem. famosissimum iurisconsultum Ioannem de mella compatrem suum. Item proconsul potest prouinciã ingressus vicarium instituere. Et ante ingressum si necessariam moram patiatur in itinere. l. obseruare cum sequen. de officio proconsulis. ff. Sed hæc ampliatio videtur mihi dubitabilis, nam ordinarijs non licebat habere loci seruatores. §. ad hęc de colla. col. ix. præterea durum esset qđ instituerẽtur p eos vicarij præsertim cũ potestate conferẽdi, sic enim euacuaret̃ iurisditio ordinariorũ, & cõfunderet̃ ordo Hierarchic⁹ eccl'ię cõtra tex. in ca. puenitur. xi. q. i.

De vicariis legatorum.

QVARTO AMPLIatur hęc cõclusio, vt delegatus Cardinalis q̃uis sit delegat⁹ ab inferiore a principe possit subdelegare, sic Angel. in. l. cũ prętor de iudi. ff. sic Bal. i. l. a iudice. C. eodẽ. Ac vt ibi refert d. Iason, vidit Albericus ita seruari, licet de iure putet cõtrariũ, ego adduco tex. expressum in. c. cũ Berthold⁹ de re iud. scđm itellectũ quẽ ibi sequit̃ Panor. i. v. col. i. fi. Mihi autẽ (vt illius decretalis intellectus aperiãtur) nõ placẽt quatuor intellectus in ea p scribẽtes relati. quos ego paucis absoluã. Primo dũ ibi glo. in verbo alijs, dicit delegatũ Cardinalis potuisse subdelegare qa lis erat cõtestata, istar ꝓcuratoris. i. l. nulla de ꝓcu. C. i. c. i. e. ti. i. vi. Nõ põt recipi hic intellectus cũ iura dicãt delegatũ inferioris a principe, indistincte nõ pos-

se subdelegare, & ratio quę ꝓhibet tali delegato ne subdeleget, ita militat post litē cōtestatā, sicut ante, de qua ratiōe per glo. in ca. is cui de offi. dele. in. vj. nō. ob. de procuratore dictū, nā lite contestata procurator efficit̃ dn̄s litis, vt non possit reuocari sine cā in ca. ij. de ꝓcu. in. vj. Sed delegatus quandoq; reuocatur. l. iudi. soluitur iudi. sol. ff. Itē in cōtestatiōe procurator est vt agens, iudex vt patiens, & fortius operat̃ cōtestatio i agente q̃ patiēte. ar. c. sacris. ꝙ me. cā. Secūdus intellectus glo. in. d. c. cū Bertholdus videlicet ꝙ illic nō fuit exceptum, ideo de facto fuit ibi taliter processum, nō placet. nā supponit ꝙ valet subdelegatio delegati inferioris, nisi excipiat̃ qđ est falsum ex defectu potestatis dic. l. a iudice, & ca. cū cām. de appel. sed glo. saluari posset, videlicet ꝙ de iure non valuit processus ille, sed de facto dūtaxat qđ clarius exprimit glo. ibi in. iij. solutione dū vult standū esse iuribus proxi. allega. Tertius itellectus Inno. ꝙ ibi receptio testiū cōmissa seu subdelegata erat, qui est articulus nō iurisditialis nō placet duplici ratiōe. Prima qa receptio testiū cum testes nondū sunt iurati, nec examinata interrogatoria, est articulus iurisditialis, vt not. in cle. v. i. ca de offi. dele. in cuius allega. Bar. i. l. more maiorū. de iuris. oi. iudi. ff. deceptus est dū per illam cle. tenet ꝙ delegatus inferioris a principe vnū articulū iurisditionalē possit subdelegare, nam cle. j. loquitur de delegato papę. nec ob. ꝙ Bar. arguit a simili de delegato ad vniuersitatem causarum, qui subdelegat vnā causam, quia ille est quasi ordinarius, vt no. in. c. cū causam allegato. Scđo nō placet hic tertius intellectus scđm Panor. nec conuenit illi literę, nam ibi delegati legati nō solum cōmiserant articulum receptionis testiū, sed in totū vices suas, & sic nihil sibi reseruauerūt in ca. sup questionū de offi. delega. Est ergo quartus intellectus ad illā decretalē cū Bertholdus qui in se est notabilis, & de quo loquimur in proposito nostro, & per quē tollitur omnis obiectio, videlicet ꝙ delegatus legati a latere possit subdelegare, quia legatus procōsulis subdelegat, & probat̃ i. l. cū pretor. §. j. vbi glo. de iudi. ff. probatur etiam in. l. legatus de offi. ꝓcōsu. ff. Scđm literam affirmatiuā quæ vt dixi post Policianū supra cōclu. ix. in Archetypis Florētinis inuenitur, licet litera quę habet negatiuā, nō. sit magis cōis. Scđm quā literā negatiuā probat ille tex. ꝙ legatus procōsulis, cui est vna causa delegata non potest eā subdelegare, cur autē sit quod inferior a principe non subdelegat, vide rationes per Io. an. in dic. ca. Is cui, per Panor. in dic. ca. cum Bertholdus, dominus Iason notat in. l. a iudice alleg. Et adde ꝙ delegatus inferioris a principe cū

potestate subdelegandi delegat, quia tunc non videtur ipse delegatus delegare, sed delegās. ar. l. vnum ex familia. §. si de lege. de. le. ij. sic Io. an. dic. ca. Is cui. Sic Bar. in. l. mor̄. allega. Sic Panor. in dic. ca. cum Bertholdus, & ibi tractat an delegatus principis subdelegans possit subdelegato potestatem dare iterum subdelegandi. & ibi concludit ꝙ non, si in totum subdelegando commisit vices suas, nam tunc desinit esse iudex, nec potest subdelegatio p subdelegatum fiēda sibi attribui, cum deficiat extremum. ad quod. ar. l. bonorum, rē ratam. ff. secus si commisisset reseruata sibi aliqua iurisditione, quia ipse delegatus principis dando subdelegato potestatem specialiter subdelegandi videtur ad id negocium subdelegationis cōmisisse. Delegatus inferioris si subdeleget ex vi potestatis cōcesse.

QVINTO AMPLIATVR vt legatꝰ qui al's de cā specialiter delegata se non impedit ca. studuisti isto ti. potest tamen confirmare sententiam delegati, sic glo. fi. ibi. quam tamen intelligunt Hostiē. Pa. Imo. & Barba. pro confirmatione quæ consistit in tacto scilicet commendatione & approbatione. Et dicunt ipsi ꝙ legatus sententiam delegati valeat mandare executioni, sed ad hoc non possit cogi per delegatū, cui non subest, cum ipse geratvices papæ, pondera tu tex. in dic. c. studuisti, qui dicit valebit, & sic est in potestate sua, non potest cogi. ar. l. non quidquid de iudi. ff. Cardi. tamen tenebat ibi quod posset compelli cum sit ordinarius, & delegatus est maior eo ca. sane. l. ij. de officio deleg. Fatetur tamen quod in coactione sit deferendum dignitati & personę. ar. in ca. ij. de offi. dele. in. vj. & dicit Panor. in dic. ca. studuisti. quod hæc opinio est verior, sed præcedens secundum eum est equior, putat vero Barba. quod præcise cōpelli possit, nam cum ordinarius teneatur ad mandatum delegati exequi sententiam, etiam si sciat eam iniustam. ca. pastoralis. §. qa vero de off. or. legatꝰ vero ita demū si sciat rōnabilē i. d. c. studuisti, & sic in eo releuatur. in isto ergo grauat̄ quod teneatur exequi. ar. l. eum qui de iure iu. ff. sed quidquid Barba. dicat difficile est respondere ad tex. dicti ca. studuisti, vt supra inductum.

¶CONCLVSIO VNDECIMA.

EGATVS IN PROVINCIA SIBI DECReta potest adiri per viā q̄relæ hāc opinionē tenet glo. ij. ca. j. p illū tex. isto. ti. sequunt̄ illic Goffri. Phili. Host. Io. an. Panor. Card. & Imo. & oēs excepto Barba. & ante Barb. ꝙ non posset legatus adiri p viā querelę tenebat

Io.glosator post Laurē.&Hugo.ii.q.iii.c.iii.Idē Io.glosator in ca.cō questus.xi.q.iii.in glo.ii.Idem.xxv.q.ii.in.c.iii.in glo.iii. Sed opposition prima que est verior probatur,quia legatus habet ordīariā sed ordinarius a subditis suis adiri potest per viam querelæ. Scđo proba.in ca.primo isto titulo.Et per rationem illius tex.ampliatur hoc in quocunq; legato,dum dicit ibi ꝙ legatus gerit vices Papæ quæ ratio militat in quocunq; legato,Nō ob. ꝙ Io.dicebat ꝙ tex. ille specialiter procedit quando archiepiscopus deputatur legatus. Nam tunc ne inutile sit sibi officium legationis potest adiri perviā querelę.Et hæc responsio non est bona scđm Panor.non enim fundat se ille tex.super iure speciali sed simpliciter sup officio legatōis. Itē non ob.ꝙ Io.inducebat pro se.tex.in ca.peruenit.xj.q.iij.Quia respondent doct.dupliciter,primovt loquatur in defensore nō legato.Secundo tenēdo ꝙ etiam ille tex.loquatur in legato,dicit ꝙ volebat compellere actorem precise ad litigandum coram se quod non potest propter regulam illam qđ quotiens reus habet plures iudices actori datur optio coram quo agere velit glo.in.l.fi.vbi i rem actio.C.glo.i ca.dilecti de foro compe.Et glo.in.ca.statutum.§.cū vero de rescrip.in.vj.Et inq̄tū Barb.studio contradicendi(vt solet) secutus est hanc opinionem post Lauren.& Hugu.Tu dic ꝙ fundamenta ipsius non obstant,primo dum pōderat rationem tex.dicti ca.peruenit confunderetur ordo &c.Sequeretur qđ si tā precise ponderetur illa ratio qđ nulla esset legatorū iurisdictio quod esset valde absurdum.Nam semper per iurisdictionem quę eis attribuitur,minuitur potestas ordinariorum.Scđo dum idem Barb.dicit qđ ad legatum nō appellatur omisso medio.Et scđm eum appellatio,& q̄rela ꝓcedunt a pari,non placet hęc ratio.primo quia ipsemet Barb. in.vj.notabili dicti ca.primi fatetur q̄relā & appellationem esse diuersa.Secūdo etiam falsum est qđ omisso medio non appelletur ad legatum,quia imo appellatur.sic tenet glo.ij.in dicto.ca.j.ad fi.sic Bar..ij.q.vj.ca.si quis vestrum.licet Io.ibi contra. Et spe.in ti.isto §.nunc tractemus ver.sed nunquid, tenet ita de cōsuetudine seruari.Et Panor.sequitur in dicto.c.primo.Affert rationem,nā si cōcurrit cum quolibet ordinario ergo non est dare superiorem immediatum,vnde quo casu a prelato inferiorem episcopo appellaretur ad episcopum,poterit similiter ad legatum appellari eo omisso.Et quo casu ab episcopo appellaretur ad archiepiscopum,poterit ad legatum in illa prouincia appellari.Tertio non obstat qđ idem Barb. intelligebat Decre.primā allegatā,in qua ꝑcipue fundat̄ hec opio,

de q̃rela quæ erat inter duos ep̄os, quia hoc est falsum. Nã aperte ille tex. loquit̃ de suffraganeis qui cõtendebãt cũ archiepiscopo Cãtuariensi, qđ non haberet iurisdictionẽ in subditos suos, nisi p̄ a p̄pellationem. Et circa illũ tex. Tu pondera tria. Primo qđ in personã Cantuarieñ. archiepiscopi illic concurrebãt duæ qualitates, prima quia erat Metropolitanus qui nõ poterat adiri p̄ viam q̃relę, sed solũ appellationis. Et ad eũ recurrebatur via q̃relę, sic iure legatiõis necessario hoc fiebat. Facit qđ notat Bar. i. l. si qñ de appel. C. de eo qui põt esse rex & dux. Itẽ de ep̄o qui potest esse in capitulo tanq̃ canonicus in ca. a collatione de appella. in. vi. not. in. c. postulasti de cõcessione p̄bẽ. Scđo pondera. qđ cum in aliquẽ archiep̄m concurrunt duæ qualitates metropol. & lega. Tũc dicit Bal. in di. ca. primo. Et dum adit̃ p̄ viam querelę procederet libellus si diceret cõpareo coram vobis archiepiscopo. Sed scđm eum si diceret corã vobis tanq̃ archiepiscopo secus, quia videret̃ iurisdictio incõpetens specificata ar. l. pri. §. solet qñ appellandũ sit. ff. Sed Barb. sequit̃ contra, quia cũ archiep̄s non possit adiri p̄ viam q̃relę videtur aditus tanq̃ legat⁹, vt actus potius valeat q̃ pereat. ar. l. quotiẽs de re dub. ff. Itẽ libellus scđm eum est large interp̄tandus vt ꝓcedat scđm intentionẽ libellãtis. ar. l. si quis intẽtione ambigua de iudi. ff. Itẽ scđm Barb. qñ inuicem concurrũt duæ p̄tãtes quarũ vna est maior/altera minor, maior non cõfundit minorẽ, ex quo ex diuersis causis cõcurrũt qđ dicit eẽ notãdũ ꝓ plurib⁹ ep̄is, qui vocant̃ ep̄i & principes vt scđm eũ Bononieñ. & palẽtin⁹. Et vltra ip̄m Colonieñ. Magũtin⁹ Treuereñ. Leodieñ. q̄ sunt ep̄i & principes/Remeñ. Lauduneñ. Lingoneñ. Nouioneñ. Beluaceñ. Catalauneñ. Quorũ tres primi sunt duces, tres vltimi comites & oẽs pares Frãciæ. Ac ministrãt in sacratissia vnctiõe serenissimi & christianissimi regis nostri de qua supra copiose cõclusione prima. Tertio pondera tex. dicti ca. primi, dum dicit per appellationem vel querimoniam, & sic ponit vt diuersa. Tunc secũdũ Barb. si constitutio prohibet appellari a sententia, non erit prohibita q̃rela. Ad hoc facit scđm eum tex. in. l. fi. §. illud. de tem. appel. C. Quem tex. magnifacit dum probatur ibi quod a tarditate & negligentia iudicis q̄uis non possit appellari bene potest querela fieri. Et hoc facit pro intellectu glo. in. l. tertia quando prouo. non est necesse. C. que exponit querelam ꝓ appellatione De ista dictiõe habetur in ca. q̃relam de elec, ca. dilecti. de iudi. ca. q̃relã de ꝓcura. ca. irrefragabili. §. cæterũ de offi. ordi. ca. q̃relã ne p̄lati vices suas.

CONCLVSIO DVODECIMA.

EGATVS ETIAM A LATERE non poteſt deponere epiſcopos, quia hoc eſt de reſeruatis Papæ.c.j.&.ij.de trāſla.p̄la.extra. Illa enim quę Papa ſibi ſpecialiter reſeruauit mādata iuriſdictione nō trāſeunt.l.prima.§.fi.de officio eius cui mādata eſt iuriſdi.ff.Et de reſeruatis Papæ ſcribit Barb.in cap.ꝙ translationē a.xij.col.vſq; ad.xx.bal. in.l.reſcripta de precibus impe.offe.C ſpe.in titulo iſto.§.nūc tractemus Fely. in.c.j.in.ij.&.iij.col.de cōſti.Qui in articulo iſto qui concernit poteſtatem papalē multa deſumpſit Tho. ex varijs locis videlicet ex tractatu contra errores græcorū.q.lxvi. cum duabus ſeq.&.q.lxxii.ex prima.ii.q.cxviii.ex quoli.iiii.q.viii arti.iii.ex ſcđa ſcđe.q.ii.ar.iii.ex.iiii.ſenten.di.xlii.q.vii. Et in tractatu quem fecit cōtra impugnantes religionē.Et ex tractatu cōtra gentiles.ca.lxxvii.Ex Anto.florētino in.iii.pte ſummę titulo.xxii pte.xxiii.Et ſi Papa poſſit deponere omnes ep̄os,glo.ix.q.iii.ꝑ principalem.Et ſi Papa transfert vnum ep̄m quomodo tenetur ei dare alium ep̄atum equiualentem.Notat Inno.in.c.niſi cum pridem.§. niſi de renūciatione.Et princeps q̄uis legibus ſit ſolutus nō tamē dictamine rationis,notat Bal.in.l.ii.de ſerui.& aqua.C. Et Tho.ſcđa ſcđe.q.xcvi.ar.vi.Scribit Fely.in.ca.i.allegato.col.viii.de cōſti. Et Chriſtus Iudā ab apoſtolatu nō ſtatim remouit, ſed eū cū reliquis predicaturū miſit, ex quo eius ꝑditio nō erit manifeſta in cap.i.de offi.ord.extra.Et in cōcilio Piſano ab Alexādro quinto ſtatutū fuit de nō trāſferēdis ep̄is.Ad glo.ſimilem in.l.relegati de penis.ff.Que vult ꝙ volūtas principis p̄ſumit̃ iuſta cā.Tu dic verū eſſe legē cōdēdo aut tribuēdo reſcripta q̄ alteri nō inferūt p̄iudiciū.Sic Anto.i ca. q̄ in eccleſiarū de cōſti.iſta cōcluſio recipit quinq; declarationes.

Loci quibus de papæ poteſtate tractatur

PRIMA DECLARATIO, ꝙ licet legatus nō poſſit ep̄os deponere,pōt tn̄ ꝓnūciare eos deponēdos,ſic glo.q̄ tn̄ de Metropolitanis loquit̃ in.§.biduū.in verſi.ſi quidē.in verbo annotauerit.ii.q.vi. ſequunt̃ eā.Pa.Imol.Anto.et Barb.in dicto.c.i.iſto tit.facit qđ licet p̄ſes ꝓuinciæ habeat ptātem gladii & condēnādi in metallū,tn̄ ꝓpter defectū inſulæ nō habet ptātem deportādi. Sic gloſ.intelligit in.l.illicitas.§.qui vniuerſas.de officio p̄ſi.ff.& habet̃ in.l.i.§.deportatos de.le.iii.Sed pōt p̄ſes ꝓnūciare deportādū & ſcribere principi vt ei inſula aſſignet̃,ad hoc.l.i.in principio qn̄ appellādū ſit,ꝓ quo

Si legat⁹ epiſcopos deponēdos ꝓnunciet

l.si relegati.§.qui vero de interdic.& relega.ff.Et in.l.ei⁹qui.de in=iusto rup. testamen.ff.facit q̄ not. Ia. de are. Cy.& Bal.in.l.prima si aduersus liber.C.videlicet q̄ ptās licet in fine officii sui nō possit aliquē eximere de bāno: pōt tñ pnūciare eū extrahēdū. Et Bal.ibi refert aliud eē publicare bona alicui⁹ ,aliud eē pnunciare bona pu=blicāda quia primo casu sentētia secū trahit suā executionē,scđo ca=su nō.Et Ho.in ca.trāsmissam de electi.q̄ electus cōfirmatus q̄uis nō possit deponere epm/quia depositio puenit rōne ordinis,pōt tñ pronunciare eum deponendum.

SECVNDA DECLARATIO,q̄ legatus possit instar Metropo=litani audire causam causalem episcopi,& eū punire.Sic Io.an.i.c. vt litigāte.de offi.ord.in.vi.vñ excōicare pōt suffraganeū glo.in.c. accusatus.iii.q.vi, Et official' archiepiscopi i ipsi⁹ absentia pōt ex=trahere suffraganeū.c.romana in scđo respōso de offi.ord.in.vi.At eo casu quo episcopo eēt rōne crīs iponēda pena depōnis,debet dif finitionē reseruare sedi aplicę.Sed tu aduerte q̄ Panor.in.c.nō pōt recedit a p̄missa decisiōe,nā scđm eū nō solū depositio episcopi ab ordie reseruat̃ Papæ sed ēt ipsi⁹ causæ decisio seu diffinitio. Nec ob. scđm eū siīe de pręside,nā si habet insulā pōt deportare dicta.l.rele gatorū vñ nil mirū si cū nō habet,si possit pnūciare deportādū qa nō deficit ei⁹ iurisdictio.Sed i casu mō deficit ptās nedū in exequē=do sed decidēdo.Et adde q̄ in depōne verbali episcopi debēt cōue=nire episcopi toti⁹,puinciæ vna cū Metropolitano admin⁹.xii.glo.ē iii.q.viii.in summa.Et clari⁹ ibi arch.idē in.c.scitote.vi.q.iii.Inno. in.c.graue de prebēd.& vr̄ pbari in.c.felix.xv.q.vii.Et hodie pñt cognoscere vsq; ad cōclusionē in cā,&diffinitio reseruat̃ Papæ.c.ac cusat⁹.& c q̄uis.iii.q.vi.Et.c.multū stupeo.iii q.vii.plus dic q̄ ab istis nō pōt absolui ita glo.i dicto.c.accusat⁹,& eā sequit̃ archi.p.c. dudū eadē cā,&.q.Idē arch.i.c.si qs eps.vi.q.iii.Adde q̄ si agit̃ de depositiōe epi ab epatu requirit̃ idē nūer⁹ epoꝝ.Sic Panot.in.c.nō pōt allegato. Et decisio reseruat̃ papę,vñ nō pōt scđm cū post ar=chi Metropolitan⁹detrudere i monasteriū qa seq̄ret̃ depō ab epatu Et adde q̄ eo casu quo sacri canones nō reseruāt dispēsationē Papę vident̃ eā cōcedere epis,sic Innoin.c.dilect⁹ de tēpori ord.qui ad hoc solet iducere.c.nup de snia exco. Sed tu caue q̄ dcm̄ illd Inn. qđ cōmuniter schola canonistaꝝ seq̄t̃,nō bñ pbat̃ i.i.c.nup.Nā lo=quit̃ de absolutiōe quā dū papa sibi nō reseruat vr̄ eā cōcedere infe=riorib⁹,sed secus est in dispēsatiōe q̄ est odiosa & stricti iuris & restri=genda in.c,i, &,ii,de filiis presbiteroꝝ in,vi.glo. in ca.ordinarii

Cā crimialis episcopi audi tur a legato

Dispensatio an sit odiosa

in verbo dispensatiões de offi.ord.in vj.sed dictũ Inno.saluari posset fatendo q dispensatio per quam infertur tertio præiudicium sit odiosa, at vero dispensatio per quam nulli infertur prẹiudicium considerata persona dispẽsantis sit fauorabilis.ar.l.j.de consti.principis.& q habetur in ca.cum dilectus de dona.ita Panor.ibi. Idem in ca.at si clerici.in.§.de adulterijs in.iij.col.de iudi.vbi vult q si casus permissus habet rationem permissionis expressam extenditur vbi est eadem ratio,quia tunc non fit extensio,sed potius includit ex tacita mente permittentis.ar.eorũ quæ per glo.notantur in ca.j.de tempo.ordi.in.vj.ar.l.cum pater.§.dulcissimis.de leg.ij. iducit tex.quem dicit singularem in ca.per venerabilem.qui filij sunt legi vbi dispensatio extenditur ad minora concessa.Et subiungit Panor.qđ quædam est dispensatio non odiosa,sed potius gratiosa, & in ea fit extensio,vt in priuilegio concesso cõtra ius cõe in ca.ex parte le.iij,de deci.Quẹdam est multum odiosa,& illa non extenditur in.l.quod vero de legi.ff.Adde hoc loco, quo de dispensationibus est sermo, qđ inquantum tex.in decre.de multa in fi.de præben.dicit qđ papa cum sublimibus & literatis dispẽsat,& illic Io.an. ponit procemium siue exordium quo papa in dispensationibus vti solet, qđ vt idem Io.an.illic tradit,huic decisioni obstant tria fortissima contraria.Primo aliter declarando q̃ ipse faciat dispensatio est relaxatio iuris communis,quod est fundatum super bono cõmuni, sic non debet priuata consideratione omitti.ca.miramur.lxj.di. ergo dispensatio per priuatam considerationem illud omittens est irrationalis.Secundo(quod stringit fortiter)iudicium papæ debet esse conforme iudicio dei.ca.vnico.vt ecclesiastica beneficia, sed apud deum non debet esse acceptio personarum.ca.nouit.de iudi.ca. cũ eterni tribunal.de re iu.in.vj.& papa dũ cum vno dispensat,cũ alio non,habere videtur acceptionem personarum.Tertio obstat cõtra ius naturale non admittitur dispẽsatio.xiij.di.in principio, sed ius commune,cui contrariatur dispensatio est fundatum super ratione naturali.iij.di.consuetudo.inde est qđ cum ratio sit anima legis,qđ deficiente lege,licet arguere a ratiõe naturali.l.scire oportet.§.sufficit de excu.tuto.ff.his tribus contrarijs,prius q̃ satisfiat,tu prẹmitte vnum dictum Tho.ij.ij.q.xcvij.ar.fi.qđ a Io.an. & Panor.in.d.ca.de multa recitatur,videlicet qđ dispensatio est quẹdam commẽsuratio iuris communis ad singula.inde gubernator familiẹ dicitur dispensator,quia dispensat singula singulis laborem & præmium, & tali dispensatore indigemus,qui legem vniuersalem relaxet in-

...n materia dispẽsatiõis declaratio.c. de multa.

Dictũ Tho. de dispẽsatione.

terdum hæc autem facultas dispensandi non passim cuiq; est committenda, sed illi qui potest legem condere vel tollere, & sic per papam vel ipsius auctoritate fienda est dispensatio, Et dispensans debet habere intuitum rationis & boni vniuersi & causę propter quã dispensat, quas considerationes si non habeat princeps dispensans non dicitur dispensator, sed dissipator, nec ipse est prudens & fidelis dispensator, de quo Luce. xij. Quisputas fidelis est dispensator & prudens quem constituit dominus super familiam suam, infidelis est qui non habet consyderationes pręmissas, & similiter imprudens. His sic pręmissis, ad tria prædicta contraria facile responderi potest. Primo dum papa cum sublimibus & literatis dispensat q̃uis fiat ad vtilitatem priuatam secundario, tamen hoc principaliter respicit vtilitatem communem, nam per tales procuratur vtilitas ecclesię vniuersæ, & suadet ratio q̄ labor prolixior faciat eos anteire. ar. ij. potioris de offi. recto. prouin. C. l. fi. de sta. & ymag, C. Ad secũdum contrarium, q̄d dum cum literatis & sublimibus dispensatur, non est acceptio personarum quando circa inequales seruatur inequalitas. At literatę & sublimes personæ (vt solebat Io. mo. dicere) non sunt ęquales plebęijs aut asinis feriatis, vnde si seruetur inequalitas ac distant huiusmodi in prouisionibus & dispensationibus a reliquis idiotis, & infimis, non est acceptio personarum. Nã & de⁹ hoc facturus est, qui in alio sęculo distribuet gradus, & retributiones secundum merita. ca. ad hęc. lxxxix. di. ca. vnico de reliq. & vene. sanctorũ in. vj. Ad tertiũ contrarium dum huiusmodi literatę & sublimes p̄sonę pingui⁹ tractantur q̃ reliqui, nec offenditur ius cõe neq; est contra rationem naturalem, Sed ratio postulat, vt omnia ęqua lance appendantur secundum merita, ac melius de republica christiana meritis maiora præmia tribuantur ac iux. tex. illius. c. de multa est triplex ratio dispensandi, necessitas, vtilitas, ac euidẽs pręrogatiua meritorum, & hæc no. quę apud aliũ non inuenies ita clare discussa.

Solutio ad tria cõtraria q̃ vrgebant.

TERTIA DECLARATIO, q̄ quẽadmodum episcopi possunt pręsbiteros deponere, vt statim diceť ita legatus, nam ipse concurrit cum ordinario. Et tu adde tria. Primo, q̄d quantũ ad depositionem ab officio & beneficio aut aliam penã quæ sit citra depositionẽ ab ordine, solus episcopus sufficit & non requiritur numerus aliorũ ita glo. xv. q. viii. in summa, etiam si agať contra abbatem vel alium prælatum inferiorem, vt probatur. xviii. q. ii. si quis abbas cũ glo. & xvi. q. vii. epo. Secundo quantum ad depositionẽ ab ordine, ep̄s in

depositione verbali p̄sbiteri debet adiungere sex episcopos. In depositione diaconi & subdiaconi tres. glo. xv. q. viii. c. j. & ca. si quis timidus. &. c. si autem. Et qđ vltra ep̄m requiratur ille numerus Tu pondera tex. in. c. ij. de penis in. vj. in verbo ab ep̄o proprio sibi assistente certo numero ep̄orum vbi Io. an. ita tenet plus Arch. & Hugu. dicunt qđ in tali depositione esset si fieri posset congregandum concilium prouinciale, id est omnes ep̄i prouincię.

Qualis ep̄orum nūer⁹ reqrat̄ in depositōe

QVARTA DECLARATIO, qđ in actuali degradatione non requiritur ille numerus ep̄orum, cū illa sit solum executio depositionis verbalis, vñ eam solus episcopus cum solēnitate exauctoratiōis de qua in dicto ca. ij. plus dicit ibi Io. an. qđ de cōsuetudine ad hoc in verbali ille numerus non exigitur, nisi quādo ep̄s tēdit ad actualem, sec⁹ si vult esse cōtentus verbali, p̄ hac parte ca. at si clerici, & ca. cum non ab homine de iudi, quibus iuribus solum fit mentio de episcopo. Et pro p̄cedente dicto qđ iste numerus exquirat̄ in sententia, & non in actuali depositione. Adducit Panor. in dicto ca. nō pōt tex. in dicto cap̄. ij. de penis vbi in depositione verbali fienda, facit mentionē de ep̄is, in actuali vero solum cōmemorat p̄prium ep̄m. At vt dixi actualis est executio verbalis, & in executione nō requiritur solēnitas tanta, hinc est qđ in alijs sentētia fertur a iudice p̄prio cū solēnitate de qua ī ca. si. de re iudi. in. vj. & executio fit p̄ nūciū.

QVINTA DECLARATIO, qđ in depositione clerici in minoribus sufficit solus ep̄s. tex. est. in. dicto ca. ij. Tu tamē adde qđ requiritur p̄sentia capituli ca. ep̄s nullus. xv. q. vij. dicit tamē ibi Archi. satis esse qđ adsint duo aut tres de capitulo qui totū capitulū repręsentēt quod est bene notandū sc̄dm Panor. in dicto. c. non pōt. Ex quo secundū eum ibi infert̄ qđ in actibus quibus requiritur p̄sentia capituli, potest capitulū aliquos deputare loco ipsius capituli, facit qđ notat̄ in ca. irrefragabili. §. excessus de offi. ordi. Et hodie ep̄s ex cōsuetudine p̄scripta potest audire causas sine p̄sentia capituli. ī ca. iij. de consue. in. vj. per quē tex. quia loquitur indistincte. Et tex. in dicto c. ii. de penis. Tu dic quod solus ep̄s potest procedere ad depositionem clerici in minorib⁹ sine auctoritate & p̄sentia capituli. Cur autē sit cum sacri ordines ab solo episcopo/originis/domicilij/aut bñficij conferant̄, vt in ca. cū nullus de tp̄e ord. in. vj. Quare non identidem a solo episcopo tollant̄. Sed in depositione p̄sbiteri requiratur numerus sex ep̄orum, vt dixi, & triū ep̄orum vna cum proprio in depositione diaconi, aut subdiaconi. vide glo. xv. q. vii. ī summa, q̄ in effectu reddit tres rōnes. Prima, quia sępius ordinant̄ clerici, q̄ de

Solus episcopus sufficit ad depositionē clerici

Ordīes sacri cur a solo episcopo cōferūtur sed nō tolluntur

ponanť, vñ graue esset totiẽs vocare epos. Scđa, quia depositio frequenter fit causa odij, sed ordinatio causa dilectiõis. Tertia rõ q̃ mihi videtur potior, quia spũalia incorporalia facilius cõstruunť q̃ destruantur ca. īter corporalia de transla. p̃la. At sicut actiones directę sic remanẽt infixę cedẽti vt ab eo non separenť, nec trãseant in cessionarium notať in. l. quis ergo casus de pecu. ff. Et in. l. iij., p socio. ff Sic character qui tẽpore ordinatiõis imprimiť in aĩa est idelebilis & per degradationẽ etiam, non destruiť nec tolliť. Ex quo inferť, qđ cũ hic character imprimať in aĩa, quod p̃sbiter degradat⁹ siue verbal'r siue actual'r celebrãdo cõficit verũ corpus Christi, sic post Ala. Vincen. & Tancre. Tenet Ber. in ca. ij. de cleri. excõ. ministran. sic vt ibi vult Panor. tenet Tho. in. iij. parte sũmę q. lxxxij. Sic reprobata opi. Io. glosato. Tenet Bar. Brix. ix. q. j. in sũmia. Sic glo. in dicto. c. ij. de penis. vbi Io. an. refert. Thomę. Io. mo. & Host. placere hãc opinionem. Addit tñ ibi glo. qđ verbaliter degradatus retinet priuilegiũ canonis si quis suadẽte sic loquiť principiũ illius tex. Actualiter degradatus nõ quia exuitur oĩ priuilegio, sic loquiť finis illi⁹ tex. Et ratio meo iudicio est, quia priuilegiũ canonis qđ est de iure positiuo bñ p̃ot eodem iure tolli. Simile est in ca. vnico de biga. in. vj. & in. c. vnico de cle. cõiuga. eodẽ li. At character ratiõe cuius tribuitur potestas conficiẽdi fuit per deũ inuisibiliter impressus in aĩa, vñ tolli nõ p̃ot. Inde si p̃sbiter miraculose resurgeret, neq; cõtraheret peccatũ originale, nec denuo eẽt baptizãdus, nec ordinãdus, vt est glo. vulgata in. c. ij. xxxij. q. vij. Et ibi disputať si rediret ad vxorem, aut ad beneficium, & si bona ab heredib⁹, ad eũ redirẽt, de quo vltimo etiam not. glo. in. l. nam ad ea de legi. ff. & qua ratione originale nõ reiteratur. Sic baptismus qui est ad tollendum presertim maculam peccati originalis inductus de quo notatur in ca. maiores de baptis. non est reiterandus. Sic Astesaus li. iiij. ti. iij. ar. fi. licet ipse alias assignet rõnes. & hoc no. diligẽter. Et inq̃tũ in exordio hui⁹ cõclusiõis disputatũ fuit. An legat⁹ q nõ p̃t deponere epos ab ordĩe, an possit saltẽ vt supra discussum fuit, pnũciare epos deponẽdos. Disputãt, ppterea moderni ĩ. c. j. isto ti. pulchrã & quotidianã qõnẽ. Stat statutũ qđ cã nõ possit diffiniri absq; cõsilio sapiẽtis. Et sapiẽtes cõsulti cõsuluerũt aliquẽ cõdẽnãdũ, vl' absoluẽdũ. & iudex dicit, ego ita pnũcio an valeat sñia, hęc qõ tractata fuit p Iac. de are. pe. cy. Bar. bal. & Ange. ĩ. l. j. si aduersus libertatẽ. C. spe. copiose de excep. §. viso versi. porro. Fred. in cõci. cciiij. Ange. ĩ cõci. ccxxiiij. idẽ. l. j. §. si q̃s ita de ver. obli. ff. Anto. pa. & Imo. in ca. cũ venerabilis de excep. Imol. in ca.

Degradatus an cõficiat

Presbiter miraculose si resurgeret

Quæstio

Triplex opinio.

si pro debilitate de off.dele. Ego lego triplicem opinionem. Prima q sententia in casu præmisso non valeat cũ sententia debeat esse cõformis libello, Sed in libello petitur reum condemnari de pręsenti, sed sententia lata ad concilium sapientis, qua iudex pronunciat eũ condemnandũ est de futuro, & huiusmodi tractus futuri temporis nõ spectat ad iudicem.l.non quẽadmodum de iudi.ff.ca. in nostra de sepul.vbi glo. Et hanc opinionem sequit̃ Bar.in dic.l.j.mot⁹ qa iudex sequendo sententiam concilij refert se ad futurũ, & sic de pręsenti non cõdemnat, nec absoluit.ar.l.quid tñ.ff.de arbi. Scd̃a opinio vt statim dicet̃ est verior q valeat talis sententia. Tertia est media opinio quem sequitur Io.in spe.loco alleg.q diffinitiua nõ valeat, interlocutoria sic, quia ĩ diffinitiua oportet q iudex ex scripto pronunciet, in interlocutoria satis est, qd̃ notarius eam redigat in actis, vt not.in ca.quoniã contra falsam in verbo interlocutiões de proba. Opinio secunda est melior & est verior, quia in sententijs debemus considerare mentem potius q̃ verba, mẽs autem iudicis est condemnare de præsenti, quia al's non esset sententia & interpretatio debet fieri vt conueniat rei de qua agitur.ca.inter dilectos.de fide instr̃. Facit quia sententia non solum potest ferri per verbũ cõdẽno vel absoluo, sed per verbum statuo, vel pręcipio.ca.in his de verbo.sig. præterea mens semper est potentior q̃ verba.l.sed si possessori.§. Itẽ si iurauero de iureiu.ff.in verbo effectum iureiurandũ sequendũ arbitror, & in sententia qd̃ deest verbis suppletur ex mente.l.& puto.§.j.fa.her.ff. Sed mens iudicis fuit actualiter condẽnare quia talis etiam fuit mẽs consultoris, ideo consyderata tali mente talis sententia habet vim condemnationis. Item qd̃ sentẽtia possit concipi per verba futuri temporis probat tex.in.d.l.j.§.deportatos in verbo de quibus deportandis princeps rescripsit de lega.tertio. Et si dicatur qd̃ loquit̃ de principe, ergo in alio secus.ar.l.ius singulare de legi.ff. Tu dic qd̃ princeps in dubio non videtur velle vti potestate absoluta.ar.l.& puto de iur̃.fi.ff.ar.l.ex imperfecto de testa. C.l.digna, de legi.C.ad hoc.l. Aemilius largia.in verbo pronũciauit legitime restituendum de mino.ff.l.N.filio.§.eius in verbo priusq̃ de eo sumendum supplicium de iniusto testamẽto.ff.in.l.ait p̃tor in verbo, si prætor determinat pecuniam soluendam.ff. de minoribus, quæ iura pręcedentia adducit Barb.in.d.ca.j.isto ti.in col. vj. Hanc opinionem secundam, qd̃ valeat talis sententia relata ad concilium sapientis, qua iudex dicit condemno vel absoluo, vt i tali concilio continetur, tenent ita Butriga.in.l.fi.vbi & apud quẽ.C.

Petrus.& Ia.de Ra.i.l.j.si aduer.liber.C.Anto.Pa.& Imo.in ca.cũ venerabilis.de excep.ac idem Barba.refert Ange.ita tenere in.l.j. de re iud.ff.& idem Angel.secundum eum tenet in.l.j.§.si quis.ita allega.& hæc est cõmunis,Plus dicit Barba.quod sentẽtia iudicis, qua secundum consilium sapientis pronunciat aliquem restitutennem valet,licet non dicat effectualiter restituo,qa secundum eum dum & idem determinans sequens duo determinabilia,si nõ potest equaliter vtrunq̧ determinare,determinabit vnum proprie & aliud improprie,iste est casus proprius quem doc.dicunt esse singularem in ca.cum dilectus.de consuetudine vbi Panor.in.vj.not.cũ ergo istud verbum restituẽdum determinet pronũciationem iudicis,& consilium datum a sapiente seu consultore,sequitur quod cõsilium consultoris determinabit proprie,& sententiam iudicis improprie,& participium futuri temporis resoluetur in pręsens,id est restituo,nam tempus interdum ponitur pro tempore in.l.j.p glo. ij.post princi.de legi.C.& verbum relatum rei aut personæ,intelligitur secundum eius qualitatem, aut materiam subiectam.ar.l.si vno loca.l.plenum.§.equitij.de vsu & habita.ff.

¶CONCLVSIO TERTIADECIMA.

EGATVS A LATERE NON potest ex generali legatione transferre episcopos,vel vnam ecclesiam cathedralem alteri subijcere,& cõcedere ius primatię,nec vnum episcopatum diuidere,nec duos vnire,qa hoc est de reseruatis papę.c.nisi specialis cum sequẽ.isto ti.Sic Archiepiscopatus Tholosan⁹,qui prius suberat iure Metropolitano Archiepiscopo Narbonẽ.p Io.xx.ab illo iure subiectionis exemptus fuit,& per eundem Papam episcopatus ille,quia in redditibus plurimum abundaret,i nouam Metropolim erectus est, & quædam villę illi episcopatui adiacentes,erectę sunt in ciuitates episcopales,de quibus habetur in extrauag.icipiẽte saluator q̃est sub tit.de prębend.Ex quibus apparet q̧ hęc ardua sunt reseruata papę, inde legatus nõ posset causam committere summarie & de plano terminandam.de quo.glo.in.c.

Archiepatus ohTlosanus,

Reseruata papę an possint acquiri.

fi.de here.in.vj.Tu tamē aduerte q̈ hęc reseruata Papę possunt acquiri dupliciter. Primo ex priuilegio. Secundo ex consuetudine inmemoriali. Et si obijciatur quod contra suprȩmam potestatem nō currit prȩscriptio.l.cōperit.de præscrip.xxx.anno.C.in.ca.cum nō liceat.eo.titu. Tu dic obiectum procedere cum quis vellet esse Acephalus.xciij.nulla, aut nollet cognoscere vicarium dei cum debeat esse vnum ouile, & vnus pastor, At sec⁹ esset si quis vellet prȩscriptione acquirere, quȩ sunt reseruata principi.iuxta tex.in.§.prȩterea ca.super quibusdam.de verbo.sig. Item si obijciatur quod ex his q̄ sunt merȩ facultatis, & quæ gratuito solent concedi, non inducitur præscriptio, non enim per hoc quod quis amicum interdum excepit hospitio est inducta consuetudo, vel obligatio per Cy.Bart.l.ij. quæ sit longa.consue.C.per Io.an.in.c.Ioannes. de cleri. coniuga. Et si quis mille annos iuit molere in aliquo molendino, non est inducta cōsuetudo, vt teneatur ire in posterum, & si Rusticus aliquot annos dedit vnum par Caponum, nō est inducta obligatio, de quo Bar.in.l.cum de in rē verso.de vsu.ff.in proposito.licet Papa repetitis vicibus concesserit sibi reseruata, per hoc tamen non est inducta consuetudo, vt illa sine speciali concessione transeant, vnde Panormi.dicebat in dic.ca.quod translationem, quod hæc contraria sunt multum vrgentia, & a doctoribus non præuisa, nec ponderata inde est quod potius credit hanc potestatem explicandi ardua reseruatam Romano pontifici transire in Legatos ex approbatione Romanæ ecclesiæ, vt sentit Inno. quam ex speciali cōcessione pluries reiterata, fatetur tamen quod si fieret concessio per tantum tēpus de cui⁹ initio non esset memoria in contrarium, tūc ex illa diuturna concessione videtur princeps illa velle communicare inferioribus, & sic liceant sine speciali concessione, & in hoc scd̄m eum est ille tex.ca.q̈ translationē.multum notabilis, adducit ipse Panor.ꝑ cōcordia.tex.in.l.fi.de fideiusso.C.vbi dicit̄ q̈ si aliqua consueuerunt diu exprimi inter contrahentes, si postmodum in aliquo contractu specialiter non exprimantur, habentur pro expressis, probat quoq; ille tex.in ca.q̈ translationem dum dicit legatis permissam potestatem absoluēdi excōmunicatos ab incursione manuum, qđ hæc potestas pluries, & diu fuit concessa legatis. Adde Bar.in.l.nemo est qui nesciat de duob.reis.ff.de doc.qui consueuit legere per substitutum, q̈ conductus mercede hoc possit propter eius consuetudinem, seu si consuetudo studij erat talis. His adde q̈ not. Bal.in rub.de fideius.C.de notario qui dicit se scripsisse cedulā inter par-

De docto.q legit ꝑsubstitutum.

tes & pars dixit eum non rogatum, q̄ presumit rogatus/quia ita cō sueuit fieri. Adde q̄ notarius rogatus videtur q̄ apponat clausulas solitas apponi. Bal. in. l. ita demū in. §. primo. de arbi. ff. idem. in. l. fi. de fructi. & litis expē. C. facit q̄ post Bal. in. l. fi. allegata de fideiusso. C. notat idem Barb. in dic. ca. q̄ trāslationem. Quod in omni cōtractu cēsetur adesse ius cōmune, vt genus, & ius municipale, vt species, sed species derogat generi, ex quo scdm eum sequitur q̄ contractus est celebrādus scdm consuetudinē loci. Facit q̄ notat And. de barulo in. l. missi oppinatores de exacto tribu. C. lib. x. Quod si rex mādat exactori compellere debitores fiscales, ea coactiōe qua sibi videbitur expedire, tenebit seruare consuetudinem loci. Inde Bal. in. l. prima si ob. publi. pēsita. C. Et i. l. liberti. de oper. liber. C. refert q̄ conducēs operarios tenetur eis ministrare victū & ferram ēta si hoc habet cōsuetudo. Adde Bar. in. l. fi. que in frau. credi. ff. vbi dicit q̄ si ex cōsuetudine sit, qđ defensor renunciet beneficio ordinis in mandato generali videtur hoc sibi mandatum vt faciat. Adde Bar.. in l. prima de pasc. pub. & priua. C. li. xj. vbi vult qđ si deputētur officiales ad vendendū gabellas alicuius cōmunitatis oē pactū inter eos, & emptores citra solitū modum vendēdi est nullum. Adde his Bar. in. l. si prius. §. recte. de aqua. pul. arc. ff. dum vult qđ notarii debēt apponere ea quæ de cōsuetudine sunt solita apponi. Adde Bar. in. l. domini prediorū de agri. & censi. C. li. xj. dum vult qđ notarius vltra pēsionem quam domino fundi ꝓmisit. Debet etiam illud prestare, quod est solitum. Adde Fre. cō. ccccxxvij. de citato ad iudicium non expressa hora, qđ tenetur comparere ea hora qua iudex consueuit sedere. Et Panor. post Inno. in cap̄. consuluit. de officio delegati. qđ citatus ad electionem absq; expressione horę debet comparere mane, propter missam de spiritu sancto quę consueuit dici, & est hodie de substātialib⁹ in decre. licet. de elec. in pragmatica. Adde tñ qđ Barba. notat i dicto ca. qđ trāslationē, qđ notarij vident rogati vt apponant ea q̄ cōiter apponi solēt, nō q̄ raro. No. bal. in. l. qđ si nolit. §. qui assidua. de edili. edic. ff.. l. sero. §. medico. de annuis lega. ff. Ad hoc p̄t iduci dictū. c. qđ trāslationē. Nā ibi, vt papa cōmiserit tacite sibi reseruata, oportet qđ sępe commiserit siue diu. Et hoc hactenus de reseruatis Papæ quę legatus non debet attentare nisi sibi specialiter concedantur, inter q̄ vt dixi sunt vniones & diuisiones epatuū. Punctus est scire an legati possint facere vniones hęc quæstio vt Panor. scribit in ca. ff. de confirma. vtil. extra, commouit spiritus fere omnium doctorum. Ego in p̄senti dubio lego

Citatus ad eligendum Qua hora cōparere debet

Legati an possint facere vniones

duas opiniones.Prima ꝙ non possit facere vniones de beneficijs in ferioribus.& hæc firmatur his rationibus.Prima quia potestas lega torum est extraordinario modo inducta.not.glo.in cle.ij.de offi.or di.vnde licet tribuatur eis potestas conferendi,quia per eam nõ fit pręiudicium ordinario,nisi pro illa vacatione quę tunc occurrit nõ debet fieri extentio,vt concedat̃ potestas vniẽdi,per quã iſertur ꝑ petuum præiudiciũ ordinario in collatione. Secunda ratione,quia licet episcopus possit alienare rem ecclesię cum solennitate,de qua i.c.sine exceptiõe.xij.q.ij.de legato.nõ inuenit̃.Tertio pro hac opi niõe facit decre.quarta.e.ti. in.vj.vbi legatus ecclesias cathedrales & collegiatas,nec reseruare nec suę ordinatiõi,collatiõi,aut ꝓuisio ni attribuere potest.Quarto facit dicta decre.final'.de cõfirmatione vtili,vbi secundum intellectum quem illic sequitur Inno. Collatio facta per legatum de quibusdam ecclesijs,certis monasterijs etiam confirmata a Papa,Metropolitano iuri non derogat,hanc opinionẽ sequitur Inno.& Anto.in dic.decre.fi.& expressius Anto.in.c.sicut vnire.de excessi.pręla.& Frede.i cõci, clxxxv.qui refert cum casus esset de facto.ꝙ habito diligenti studio,& facta collatiõe cum mul- tis peritis, ita cõsuluit in cõtingẽtia facti,maxime vero si talia sint beneficia quæ non pertinent ad collationem legati,& hoc dicit sen tire Inno.& Ho.in dic.ca.fi.Et in hac opiniõe videtur residere.spe. titulo isto.§.nunc tractemus.versi.pen. vbi dicit legatum non posse supprimere aliquam dignitatem,quia hoc est solius Papę.ca.cũ ac cessissent.de consti.nec etiam potest secundum eum fructus dignita tis ad tempus episcopo cõcedere iuxta tex.i ca.si propter tua. de re scrip.in.vj.Adde ꝙ spe.e.ti.§.nunc ostendendum si.ver.vij.&.lvij. dicit quod legatus non potest tollere de iure vnius ecclesię, & dare alteri aliquid.not.Bar.in.l.prohibere.§.plane.ꝙ vi aut clam.ff.Opi nio vero secunda quæ habet quod Legatus possit facere vniones est communior,& hæc opinio suadetur,quia hæc potestas datur ordi- nario ca.sicut vnire allega.ergo & legato a latere,qui habet ordina riam.Secundo si legati habent potestatem conferendi quæ est libe ralitas saltem in cui conferendo,vt not.in ca.relatum.de præben.c. fi.de offi.vica.in.vj.multo magis habent potestatem vniendi cum vnio fiat in merum fauorem ecclesiarum,& aliquando est necessa- ria.x.q.iij.vnio.Cum ergo habeant ordinariam poterunt prouide- re necessitati & vtilitati ecclesiarum. Et hæc ratio concludit idem esse in legato non Cardinali,licet in eo sit magis dubitandum. Ad hoc etiã facit,quia legatus in legatione sua concurrit,cũ quolibet or

dinario, sit Archieps̄, eps̄, abbas ita quod quicquid isti possunt i iu risditionibus, tam de iure cōmuni q̄ ex consuetudine, poterit Legatus, sic spe.ti.isto.§.nunc ostendendū versi.p̄missa cum sequē. hanc opinionem tenet specu.ipse, licet sub dubio eo.tit.& .§.& ibi Io.an. aperte, ac siue forte, plus dicit ꝙ Legatus de latere ecclesiam subiectam ecclesię cathedrali potest ex iusta causa vnire non erigendo illam in cathedralē, sed vniendo mensæ epi, de qua loquit̄ cle.fi.de rebus eccl'ię nō alie.in cle. Eandem opinionē post dominos de rota sequit̄ Imo.in ca.fi.allega.de confir.vtili. Et scd̄m Card.ibi collegiū Papień.ita conclusit. Et hęc opinio scd̄m Panor.ibi de subtilitate iuris est verior, plus dicit Panor.in ca.sicut vnire allega.legatum posse vnire beneficia deuoluta ad Papam, quia licet ei sit sublata potestas prouidendi quę titulum concernit, non vniendi quæ proprietatem respicit, & maxime quia vniones fiūt ex causa necessaria. vnde in proposito cū Legato sit concessum ius conferendi, quod est voluntariū, fortius vniendi quod est necessarium, & ad fundamēta pro opinione contraria, quibus nullus respondet, tu dic ad primū, quod esto ꝙ ordinario, iteratur pręiudiciū p vnionem, saltem quia ab eo deinceps abdicat̄ potestas conferendi, hoc nō est mirum, nec nouum, contingit enim sępenumero, ꝙ quis priuatur iure suo sine culpa, quāuis non fiat, nisi cū causa, iuxta not.in ca.cognoscētes.de cōsti. Et cū vnio fiat pro vtilitate & necessitate ecclesiæ, debet hæc res, magis esse in consyderatione, q̄ vtilitas ordinarij perdentis solū collationē, quod interesse spirituale, vt dicūt canonistę nostri nō est ęstimabile, Itē si interesse ordinarioꝶ esset in cōsyderatione, potestas legatorū quę absorbet & minuit ordinariā, nulla profecto esset, ꝙ satis absurdum esset, & potestas papę quę est plenaria per vniuersum orbem non posset ab eo per legatos suos exerceri, quod iniquū est, & non admittendū. Ad scd̄m fundamētū, cū vna eccl'ia vnitur alteri nō est proprie alienatio, nam cū oēs ecclesię sint vna ecclesia.ca.nouatian⁹.xxiiij.q.j. Si vna vniat̄ alteri, parū refert, iuxta illud ꝙ solet dici de decima, q̄ ab vna eccl'ia iure feudi per Laicū retinet̄ iuste, vtpote infeudata ante cōciliū Lateraneń. q̄ sine licentia ecclesię a qua in feudū retinet̄, in aliā de permissione epi pōt trāsferri, cū parū referat, attento qd̄ oēs eclesię sunt mēbra partialia ecclesiæ Romanę vniuersę. sic qd̄ vnius est eccl'ię in aliā transferat̄. Ad tertiū fundamentū/dic qd̄ ꝑpter illā decre.quartā.isto ti.in.vj.Panor. in dic.c.fi.fatet̄ cū Frede, non posse legatum vnire ecclesias collegiatas, quę opinio, qa Imolę displicet, tu dic verū esse, qd̄ Legatus

de ecclesijs collegiatis non debet se intromittere conferēdo, vel reseruando etiam si pertineant ad collationem episcopi, vt ibi tenet glo. quia reseruatio & collatio respiciunt vtilitatem priuati, sed de vnione secus quę respicit fauorem ecclesię. Ad quartum fundamētū seu contrariū, dic quod decre. fi. non dānat collationes, vel vniones legatorum ibi factas, sed solum vult, quod propter tales nō debet minui, vel relaxari ius diocesani, nam etiam si essent facte a Papa non pręiudicarent iuribus diocesani iuta tex. & notata in ca. j. de relig. domib⁹. Et ista est vera mens illius ca. fi. Adde q̄ cū vnio sit iurisditionis ep̄alis, q̄ abbates ecclesias sibi pleno iure subiectas nō possunt vnire, sic glo. in verbo ep̄s in dicta cle. ij. de re. ec. non alie. quam Paulus & Card. sequuntur ibi, ratio est quia in alienationib⁹ qđ est maius, requiritur consensus diocesani. xij. q. ij. abbatib⁹. xvij. q. iiij. in vēditionibus. Quod vltimum de alienationibus non intelligit de exemptis, nā illi possunt alienationibus auctoritatem pręstare si habēt iurisditionem episcopalē in loco vel quasi episcopalē sic post Innocen. glo. in cle. j. in verbo proprij de re. ec. non alie. An hoc ius vniendi possint abbates vel inferiores episcopis, præscribere post Archi. in ca. cum singula. de præben. in. vj. Tetigit glo. ī cle. ne ī agro. §. ad hæc. ī verbo ordīarios, & cōcludit primo Archidiaconum loco allega. dixisse hoc non esse dubium in simplicibus prioratibus & manualibus quos mediante pręscriptione possunt vnire, sicut possent vnire grangias & maneria ar. l. qđ in rerū natura. §. fi. de le. j. l. Caius. §. j. de. le. ij. l. locus. de verbo. sig. quod notat glo. in ca. ex tue. de cleri. non resid. At glo. in dic. §. ad hęc aperte firmat, hoc ius vniendum per inferiores episcopis, in quibuscūq; ecclesijs sibi subiectis posse pręscribi, cū ea quę sunt iurisditiōis episcopalis possint præscribi. ergo & istud ius, iuxta notata in ca. auditis de prescrip. requirit tamen titulum aut possessionem immemorialem loco ipsius ar. capituli primi. de præscrip. in. vj. Idem in. dicto. §. ad hæc tenet Card. ibi ī. vij. q. & refert ibi de laud. Gen. & Paulum idem tenentes, idem tenet Card. in dic. cle. ij. de re. ecclesię. nec ob. fundamentum Stephani contrariū sentiētis, q̄ scilicet quęlibet ecclesia debet habere suum rectorem, verum est quando in ipsa est titulus, sed per vnionem supprimitur titulus, quotmodis autem fiant vniones, vide glo. in capitulo primo. ne sede vacan. Et in capitu. & temporis qualitas. xvj. questione prima. Et inquantum dixi quod episcopus & Legatus beneficia deuoluta ad curiam possunt vnire, dic secus esse de reseruatis. quia non præiudicabit ei pro quo facta est re

Abbates si possunt ius vniendi præscribere.

De beneficio reseruato an fiat vnio.

ſeruatio,ſed valebit eo dimittente beneficium reſeruatum.ar. dic. cle.j.Sed Panormitanus in dicto capitulo ſicut vnire,dicit hoc non procedere in generali reſeruatiõe facta per Papam.de omnibus beneficijs,ex quo Papa manum appoſuit.Et ex quo reſeruatio non apparet facta in fauorem certæ perſonæ, inferior non poteſt de ea diſponere.ar.capitu.vt noſtrum.vt eccleſiaſtica beneficia. Et inquantum ſupra dixi epiſcopatus poſſe ex cauſa vniri & diuidi, ita dic idem eſſe de inferioribus.in quo tu adde tria. Primo quod licet ſtante vnitate eadem præbenda non poſſit diuidi in duas,ſic loquitur text.in capitulo maioribus.de præbend.quia vnitas non recipit diuiſionem,tamẽ ex cauſa propter defectum canonicorum & diuini cultus augumentum fieri poteſt diuiſio prębendę,vt deinceps ſint duæ.In quo tu dic,quod ſi duo recipiantur ad eundem canonicum,quia ius canonię eſt ſpirituale & incorporale, multiplicatur ius canoniæ.At ſi duo recipiantur ad eandem prębendam,quia cõſiſtit in facto, id eſt temporalitate, non videtur eſſe facta diuiſio, quia opus eſt facto ſicut conſiſtit in facto,neque ſola animi deſtinatione fit diuiſio,ſed oportet quod interueniat contrarium factum, quia nihil tam naturale.&c.Sic Panormita.in ca.maioribus allega. Secundo adde,quod Panormitanus notat in capitulo vacante.eodem titulo.Quod ex eadem præbenda,vt conſtituantur duæ, vel plures,quatuor ſunt requiſita.Primo quod conſtituentes hoc intendant.capitulo dilecto.§.præterea.eodem titulo.Secundo quod fiat de conſenſu capituli,quia alteratur ſtatus eccleſiæ ad hoc dicta cle. ſecunda.Tertio quod cauſa rationalis ſubſit,id eſt defectus canonicorum,& quod ea res cedat in augmentum cultus diuini. Quarto quod fructus ſufficiãt duobus, tot enim debẽt poni in eccleſia quot commode viuere poſſint ex facultatibus eccleſiæ.in 'capitulo cum Martius.de conſti.in capitulo primo.vbi glo.de inſti.§.j.vt determinatus ſit clericorum numerus.col.prima. Et adde quod præbenda quatenus annexa eſt canoniæ dicitur ius ſpirituale.Et quatenus eſt ſeparata dicitur ius temporale, de quo nota.Pa i capitulo dilecto,in quinto notabili per illum textum de præbendis. Et de quadruplici diſtinctione præbendarum,vide poſt ſcribentes.in dicto.capit.dilecto. poſt eoſdem in .c.cũ. Mar.alle. & poſt eoſdem. in cap̄.conſtitutus.de reſcrip.quod pulchre notat glo.ſingularis in §.fi.in ti.de colla.in Pragmatica.in verbo numerus,q̃ pulchre concludit quatuor.Primo quaſdã eſſe eccl'ias,qb⁹ eſt cert⁹ nũer⁹ cauſarũ & prębẽdarũ,& harũ quędã eccl'ię habẽt p̄bẽdas diſtictas i certis

Vn prębẽda poſſit diuidi.

redditibus vel possessionibus aut iuribus, vtpote quādo tres possessiones vel duæ deputantur ꝑ vna ꝑbenda, vt est in ecclesia Carnoteñ. Aliquę vero sunt quę habent portiones certas & priuilegiatas puta quando omnes redditus sunt cōmunes, & ꝑcipiunt ꝑ vnū officiariū loco capituli, & in fine anni fiunt certę portiōes, & scd̄m priuilegium vel statutū datur cuilibet portio sua, scd̄m residentiā, aut interessentiam quam fecit vt obseruat in vtraq; Aureliañ. ecclesia & quibusdam alijs. Secūdo quędam sunt ecclesię in quibus est cert⁹ numerus canonicorū, sed nō sunt ꝑbendę distinctę nec ꝑ possessiones nec ꝑ portiones priuilegiatas sed de omnibus redditibus iuxta numerum canonicorū dantur portiones, vnde si sunt plures minus si pauciores, plus consequūtur. de his habetur in. c. fi. de conce. ꝑbē. in. vj. Aliquando & tertio in aliqua ecclesia nō est certus numer⁹ canonicorum sed ꝑbendarum. Aliquādo & quarto in ecclesia non est certus numerus canonicorum nec prebendarum, & in illis non est dare vacationem, quia vacatio prę supponit exiſtētiam numeri. Et in illis ecclesijs cum quis recipitur, creatur ius nouū, qd̄ desinit cū persona cum moritur, aut renunciat, iuxta notata in ca. ex parte de cōce. ꝑben. & in dicto ca. dilecto. Et tales canonicatus & ꝑbendę nō possunt permutari, quia de natura permutationis est qd̄ extrema permutata maneant eadem. Et circa istud vltimum quādo in ecclesia non est certus numerus canonicorū nec ꝑbendarū. An mandatū de ꝓuidendo in aliqua ecclesia, non obstāte certo canonicorū numero extendatur ad talem ecclesiam. vide qd̄ notat glo. in. ca. fi. de conce. ꝑben. in. vj. Qd̄ notant doct. in dicto ca. ex parte, qd̄ glo. Pragmaticę in dicto. §. fi. allegato ad finem sui. Et paulopost principiū eiusdem glosę, vide si canonicus supernumerarius creatus habeat ius fraternitatis cum reliquis, & ius vocem dādi in. c. & percipiendi quotidianas distributiōes. An solū habeat ius vētosum, attēto qd̄ iura supnumeraria cum renunciantur, aut per mutationem personæ desinunt, extinguntur, ac fluant & refluant ad mutationem ꝑsonæ & sint iura multum tenuia & debilia. vide qd̄ etiam copiosę notat Panor. in. c. alle. cum Martius in. ix. col. vbi moderni in de cōsti. Tertio principaliter adde ꝙ ecclesia parrochialis potest ex causa diuidi, & capella quę est infra eius limites in parrochialem, & baptismalem erigi. tex. est in ca. ad audientiam. le. ij. de eccle. edifica. qui tex. vt Panor. ibi scribit in fine glo. tertię, non habet concordātem. Est autem scd̄m glo. & scribentes causa, quando ꝑrochia antiquę ecclesiæ est adeo ampla, ꝙ tēpore discriminoso non potest populus debi

De eccl'ijs quib⁹ est numer⁹ cert⁹ canonicorum

Canon c⁹ supnumerari⁹.

Eccl'ia parrochialis an possit diuidi

tis horis ad eam conuenire, possunt etiam effingi alię causę, vt propter distantiam siue clausuram ciuitatis vt est in ecclesia parrochiali sancti Laurentij Aurelianeñ. quę est extra muros sita. Et maior pars populi quę claudebatu. muris, non poterat ꝑ sacramentis necessarijs vt baptismo viatico, & penitentia commode ad eam recurrere, vnde fuit quędam capella infra limites eiusdem parrochię in baptismalem erecta cui fuerunt attributa iura parrochię. Appellatᷓ vero nunc illa capella baptismalis, vulgo capella beatę virginis de recuperantia. Ita placet aut laycis aut potius sacerdotibus, in locis quibus veneratur virgo Maria noua indicere vocabula, vt populus nouarum rerū cupidus, ad nouam & maiorem deuotionem adducatur. Iam enim ab eo tēpore in capella beatissimi Aniani Aurelianeñ. erecta est capella beatę virginis quę vulgo de itinere diciᷓ qui locus in dies crebris abundat miraculis, de quibus miraculis & ne ī eis decipiatur populus facile. Cū miracula fiant p̄stigiis & aliquādo mala arte vide ꝙ pulchre notat glo. in ca. vnico. de relig. domibus in. vj. Et circa istud vltimum, quo de parrochia quę in duas diuidi potest ex causa. Ego adduco sequentes declarationes quatuor. Prima declaratio qđ inquantum glo. prima in dicto. c. ad audientiam, intelligit capellam in parrochia erigendam non esse si ex ratione redd tuum vel oblattionum, non possit rector antiquę prochię cōmode sustentari & ab ea glo. recedit Host. Tu dic ꝑ concordia post Panor. ibi glosam ꝓcedere quādo nō subest magna necessitas, licet sit aliqua incommoditas. Et tunc capella quę non potest habere cōpetentem dotem non est erigenda in prochiam, & dicitur dos cōpetens quę ad vitam presbiteri & clerici sufficit, & quę ad iura ep̄alia exoluenda & hospitalitatem satisfacere potest. Qđ si necessitas est tanta & tam p̄cisa qđ populus ex defectu & absentia sacerdotis sępe visus est decedere sine sacramētis necessarijs, tūc serua dictū Host. vt capella sit precise erigenda in prochiam. Esto qđ non habeat sufficientem dotem, instituto autem in ea prouidebit episcopus seruato isto ordine. Primo quod compellet parrochianos ad oblationes qui si possint compelli notat glosa. licet vacillasse videatur de conse. di. prima. omnis christianus. & notatur in ca. statuimus. xvj. q. prima. & in ca. sanctorum. x. q prima. Secundo compellet abbatem vľ illum cui est subiecta ecclesia. Nouissime prouidebit episcopus de suo iuxta tex. in. capitulo fi. de ecclesijs edifi. Inde est quod per ista est limitanda glo. ca. nemo. de con. di. prima. Quę vult ecclesiam nō esse edficandam, quæ non habet sufficientem dotem.

De miraculľ q̄ fiūt i capellis

Quatuor declaratiōes de diuisiōe prochiæ.

Capella quæ nō habet sufficientē dotē.

SECVNDA DECLARATIO quod antiqua ecclesia infra eius limites est capella erecta in parrochiam, habebit ius patronatus in ea. sic glo. iij. in dicto ca. ad audientiam. per illum tex. Sic tenet Inno. in. c. cũ venerabilis. de excep. Sic post eũ Io. an. de capel. mo. in. vj. i. c. vnico. Et tu aduerte q̃d Panor. in dicto ca. ad audientiã. intelligit illum tex. qui nõ est alibi, quãdo ecclesia aliquid cõtulit de suo vtpote oblationes. Et si tu obijcias cum ius patronatus qui acquirat tribus modis/fundatione/dotatione/aut cõstructione. Sed ecclesia infra eius limites capella est in parrochiã erecta contulit fundũ, ergo acquirit ius patronatus fundatiõe sola. Tu dic quod antiqua non erat ꝓprietaria fundi, vnde si nihil de suo cõtulerit nõ potest acquirere ius patronatus ex eo solo, quod infra ipsius limites sit capella erecta in parrochiam. Ita per illum tex. sic intellectum existimat Panor. intelligenda esse dicta illius glose & Io. an. quod notat diligenter.

TERTIA DECLARATIO, q̃d si ecclesia aliqua fundum cõtulisset quem habebat in ꝓprietatem. Et alius laycus dotem vel edificium, nõ potest tunc negari quin ecclesia ius patronatus acquirat. (Et ratio fundationis cõcurrat) cum dotatore vel edificatore, perinde sicut in illo tex. ca. ad audientiam. acquirit ius patronatus ex eo q̃d obuentiones aliquas cõtulit. Sic ibi Panor. decidit & subdit ab alio non esse tactum. Et addit cõtra viros ecclesiasticos, qui ex redditibus beneficiorum, fundant ecclesias ꝙ non acquirunt sibi aut parentibus ius patronatus, sed ecclesię acquiritur ex cuius redditibus fit fundatio ita glo. in ca. apostolicos. xij. q. ij. Et viri ecclesiastici secundum Panor. qui aliter faciunt acquirentes ius patronatus transmissibile ad heredes peccant.

De ecclẽiasticis q fũdãt ecclesias ex redditibꝰ bñficiorum.

QVARTA DECLARATIO, ꝙ dum glo. iij. in dicto cap̃. ad audientiam dicitꝙ ecclesia erecta in parrochiam sit subdita antiquæ, ꝙ'a Panor. & recte reprobatur. Nam tex. ille reseruando antiquę ius patronatus, & competentem honorem in ceteris videtur eam eripere a potestate rectoris antiqui. Item ecclesia cathedralis cui pręsidet episcopus fundat intentionem & subiectionem in omnes ecclesias diocesis quod de alijs ecclesijs non inuenitur expressum. Pręterea qui de iure speciali aliquid vendicat, tantum obtinet quãtum probat sibi illo iure speciali competere, & nõ vltra. Iuxta theoricam Inno. in ca. dilectus de capel. monachorum.

CONCLVSIO DECIMAQVARTA.

EGAATVS ETIAM A LATEre de causa specialiter delegata se non impedit.probatur aperte in ca.studuisti.de officio delegati. Ratio quia generi per speciem derogatur quæ regula non solum procedit in commissionibus vt ibi,sed etiam in rescriptis.vt notatur in cap.primo de rescrip.In vltimis voluntatibus in.l.coheredi.de vulga.ff.in contractibus in.l.doli clausula de verbo.obli.ff.in.l.sactio.de pe.ff.in legibus & constitutionibus in.l.sed & posteriores.Et circa conclusionem istam adde duas ampliationes. Prima,Quod moderni in dicto ca.studuisti.dicunt.Quod si officialibus detur plenum & liberum arbitrium,licet possint facere nouas promissiones,tamen statuta specialiter edita non possunt tollere, de quo nota: Bar.in.l.ambitiosa.de decret.ab ord.fa.ff.his tu adde quod Legatus generalis in partibus potest interdicere legato speciali Papæ ne procedat in causa,ex causa verisimiliter non preuisa per Papam,sic Panor.in cap.fi.in.vij.col.de consuetud. Ad hoc in ar.l.si hominem.ff.manda.Et Legatis,& Episcopis datur facultas statuendi contra canones ex causa verisimiliter non prçuisa a canonibus.Ita Panormita.in.§.de adulterijs.in tertia col.de iudi.Bal. in.l.omnes populi de iusti.& iure.ff.Secundo ampliatur quod legatus nō possit impedire processum nec sententiam delegati.Nec ab illius delegati sententia potest appellari ad legatum,quia cum teneat vices Papæ solus Papa potest eius sententiam retractare. Plus est qd moderni in dicto ca.studuisti dicunt quod nec legatus restituere possit aduersus sententiam delegati. Nec etiam ipse delegatus posset aduersus sententiam suam restituere.quod Bar.& Bal.tenent in.l.secunda si aduersus rem iudi.per illum textum. Existimat autem Panormita.i dicto capitulo.studuisti.hoc esse verum si delegati iurisdictio expirauit,quia sententia eius est mandata executioni,sed si adhuc superest executio sententiæ poterit vt arbitratur Panormita.delegatus aduersus sententiam suam restituere cum adhuc duret officium eius nobile ar.capituli si delegatus.de officio delegati in sexto. Sed ego puto contrarium esse dicendum.

An legat⁹ & delegat⁹ restituāt a sñia.

Nam delegatus si tulit senten tiam validam est functus officio, & si nullam etiam tulit idem est in.le.si vt proponis.l.prima.C.quomo do & quando iudex, & pro ista sententia videtur facere.l.ij.proxi me allegata.quęvult quod a sentētia delegati possit solus princeps restituere, & delegatus non, si principaliter petatur restitutio. Opi nio vero illa, quod delegatus possit restituere, potest saluari triplici ter. Primo quod delegatus possit restituere aduersus interlocutoriā suam, vel super aliquo emergenti, sic glo.in.l.fi.vbi.& apud quem secundum lect.glo.quæ est verior scđm Bar. Secūdo restituere pos set is cui delegata est vniuersitas causarum.per tex.in dic.l.fi.inver bo.vel si generaliter. Tertio quando illa facultas restituendi est de legata specialiter, ita probat tex.i dicta.l.fi. Ex quo sequitur quod extra istos casus non possit delegatus restituere aduersus suam sen tentiam. Et inquantum Panor.vult eum posse si sententia eius non dum sit mandata executioni. At in ca.allega.studuisti.in cōtingen tia facti refert se nuperrime ita consuluisse, sed eius non obstat fun damentū, quod procurator qui non potest sine speciali mādato pe tere restitutionem.l.illud.de mino.ff.potest tamen incidenter pe tere sine mandato, ita glo.in verbo postulauit.in ca.suscitata.de in integrum restitutione, quam vt vult idem Panor.sequuntur Inno. & communiter omnes docto. Quia tu responde dupliciter. Primo quod vt ibi vult Imol.illa glo.cōmuniter non tenetur, & vidit ipse ab ea recedi. Et dat simile. Nam procurator ad petendam confir mationem non postulat dispensationem.cap̄.innotuit.de elec. Sed meo iudicio hoc simile non est bonum, quia restitutio est connexa negocio principali, at dispensatio est diuersa ab ipso negocio. Item dispensatio pendet a gratia, sed confirmatio a iustitia, vel secundo dic, quod restitutio bene potest peti incidenter a procuratore sine mandato, vt dixi, ita (vt supra etiam dixi) potest delegatus a senten tia sua incidentur restituere, sed principaliter, non.

CONTRA PRAECEdentem conclusionem quæ est fundata in dicto cap̄, studuisti.obstat fortiter.cap̄.per hoc.de here.in.vj.vbi iu risditio ordinaria nō impeditur, q̄uis Papa delegauerit causam hę reticæ prauitatis specialiter. Tu rn̄de tripliciter. Primo ꝙ ibi Papa generaliter delegauit causam, quo casu, causa ipsa hęreticæ prauita tis in specie non eripitur a iurisditione ordinaria, At in cap̄. stu duisti.loquitur de causa specialiter delegata.sic tenet glo.pria.dicto ca.per hoc, sic Io.an.ibi.& Archi.& similiter Io.mo.tandē, licet ip se multa verba effundat. Et mihi placet propter verba ibi posita

generaliter delegatur, q̃uis Card. & Barba. in dicto ca. studuisti. ab ea recedant, quia infertur scd̃m eos secus esse si vniuersitas causarũ esset delegata, quæ est nimia restrictio ad illum textum. Sed certe ista restrictio conuenit text. dicti ca. studuisti. in princi. ibi de causa quam alicui delegamus. Secũdo respõde, quod ille tex. ca. per hoc continet specialem fauorem fidei. Tertio dic post Barba. quod ille text. non discrepat a. ca. studuisti. Quia in illo ca. studuisti. dicitur ꝙ Legatus non debet impedire delegatum, sed poterit insimul cũ delegato cognoscere, & habebit potestatem accumulatiue cũ eo, Sed hæc solutio quem Barba. dicit esse nouam & stupẽdam, non placet mihi. Primo quia est violatiua regulę generalis generi per speciem. Secundo, quia cum responsio debeat conuenire interrogationi, & interrogatio erat si Legatus de causa specialiter delegata cognoscere posset, Et tunc tex. ibi respondet quod non debet se impedire & tu põdera negatiuã, nõ, q̃ p̃cedit verbũ põt, ibi nõ debet se ĩpedire, & statim sequitur non poterit, Et verbũ potest quando habet negatiuam præcedentem importat necessitatem. est glo in regula. beneficium de regu. iu. in. vi. Ex istis meo iudicio videtur esse multũ dubitabilis vna conclusio noua, de qua multum gloriatur Barba. in dic. ca. studuisti. in verbo relati sunt scribẽtes quid dicat Siculus, videlicet dicit ipse quod Legatus in causa specialiter delegata possit delegato statuere terminum infra quem audiat causam. qui si non sit negligens, erit tunc talis statutio priuatiua potestatis legati, si sit negligens erit potestas Legati accumulatiua ad delegatum. Sed tu caue primo quod hæc conclusio non probatur aliquo iure, quod ipse allegauerit. Secundo obstat tex. euidenter in dicto cap̃. studuisti. Tertio iura per Barba. adducta non possunt accommodari ad casum istum. Primo. §. excessus. in ca. irrefragabili. de offic. ordi ab eodem Barba. adductus loquitur de consuetudine præscripta tribuente. cap̃. iurisditionalem. Quę quia manauit ab ordinaria, nil mirum si ordinarius iuxta illum text. cuius interest excessus in sua diocesi corrigere, ne sanguis subditorum requiratur de manibus eius, possit capitulis habentibus iurisditionem ordinariam statuere terminum certum infra quem puniãt & corrigant excessus subditorum, quo elapso episcopus habens deum prę oculis non desinat corrigere, nos autem loquimur de delegata quæ est maior ordinaria, & in qua delegatus ipse fungitur vice papę. ca. sane. le. ij. de offic. deleg. Secundo ad not. per glo. in cap̃. primo de consti. in. vi. & per glo. in in cle. ne Roma. de elec. quibus secundum Barb. cauetur, quod epi-

Ep̃s exẽptis statuit terminũ ad excessꝰ puniendos.

ſcopus qui non poteſt ſtatuere contra ius commune,poteſt tamen ſtatuere adiuuando ius cõmune per adiectionem pęnę,vel aľs, ſic ꝙ iudex a quo poteſt omnia facere quę tendunt in faciliorem exi= tum appellatiõis iuxta not. in ca.cum teneamur.de appel. Sed ſi le gatus ſtatueret terminũ ſequeretur ꝙ eſſet maior,quod eſt falſum. Item ſic ordinando impediretur delegatus,quod negat ille tex. Tertio ad ca.cęterum.a Barb.adductum.de iudi.vbi ordinarius da ta negligẽtia domini Feudatarij ĩpedit ſe de cauſa Feudati, tu dic ꝙ ille tex.non concedit ordinario poteſtatem in his terminis,qui= bus loquitur Barb.Item quod in dic.ca.cæterum.data negligentia domini Feudatarij deuolutio fit ad ordinariũ,hoc eſt, quia ius ibi ita expreſſe concedit,quod nõ permittit tex.dicti ca.ſtuduiſti.imo aperte videtur negare,dum prohibet ne Legatus ſe impediat. Se= cundo & principaliter deciſioni dic.ca.ſtuduiſti.ob.tex.in.l.j.de of= fi.pręfec.vrb.C.vbi creatio noui officialis non derogat veteri ꝑ quẽ tex.dicit ibi Barba.ꝙ ſi fuerit creatus officialis ſuper damnis datis vel ſuperabundantia,quod per hoc non tollitur iuriſditio quam ha bet poteſtas,tu dic ad illum tex.poſt Barb.in dic.ca.ſtuduiſti.in.xj. col.ꝙ ille tex.continet ſpecialem fauorem reipub.His adde ꝙ facit pro confirmatiõe concluſionis noſtrę,ꝙ ſi princeps committit ſpe ciem iuriſditionis alicui inferiori in loco vbi alteri competit iuriſdi tio vniuerſalis,quo ad illam cauſam non impedit ſe iudex vniuer= ſalis,nec videtur facere princeps iniuriam iudici vniuerſali,ex quo is cui eſt commiſſa ſpecies iuriſditionis eſt ſubditus vniuerſali, ſic Bar.in.l.inter collatores.de re mili.C.li.xij.facit ꝙ not.And.de Ba rulo.& poſt eum Io.de pla.in.l.præcepit.in verbo nec minuente.de canone largi.titu.C.li.xij.vbi dicit ꝙ ſi aliquis eſt ſpecialiter elect⁹ ad aliquod officium,non debet eius officiũ minui,nec ad illud ali⁹ eligi,idem eſt in electionibus canonicorum.in.c.conſyderauimus. de electi.vbi electio prima quãdo eſt ſpecialiter facta de aliquo nõ eſt procedendum ad ſecũdam niſi prima caſſata,& Bar.in loco pro= xime allega.dicit quod poteſtas nõ poteſt mandare,ꝙ pecunia in cõi redigenda ſoluatur alteri quam camerario ſeu theſaurario com munis,nec in alium vſum conuertatur etiam publicum ſine ſpecia li iuſſu principis. Ad hoc cle.quia contingit de relig.do.Facit his.l. quoniam Augerio de cõuẽ.fiſci debi.C.li.x.vbi procurator ſpecia= liter conſtitutus ad exigenda debita fiſcalia impedit poteſtatẽ pro curatoris generalis niſi ſpecialis ſit negligens.

¶CONCLVSIO QVINTADECIMA.

EGATVS A LATERE POSTea quam retulit negocium ad ſuperiorē deſinit eſſe iudex, & non poteſt amplius cognoſcere, probatur hæc cōcluſio ī ca. licet. iſto ti. vbi glo. & Hoſt. ita tenent per illum tex. & ſequitur Imol. Et tu aduerte ꝙ Barb. illic refert ſe habere quandam apoſtillam ſcriptā manu propria. Io. de Aua. in. l. ad principem, de qua refert quod propter ſcholaſticum, qui in egreſſu cathedrę eidē de Imola. obiecerat quædam contraria, & præter hæc, & opinionem Bar. ſibi Imole. contrariam coactus eſt idem Imol. in lectione ſequente, Palinodiam recinere. Primo inquantū obiiciebatur de. le. j. de relati. C. q̄ probat ſcd̄m itellectum glo. ij. ꝙ ſententia lata a iudice, qui retulit negocium ad ſuperiorē eſt valida mero iure, & opus ſit appellare, quod ibi Bar. ſequit̄ & dicit eſſe menti tenendū, & in his adde ꝙ idē Bar. intelligit in. l. j. Nil noua appel. penden. ꝙ ſi iudex retulit ex vi reſcripti. dicentis cauſam eſſe remittendam ad ſuperiorem & conſilium ſapientis, tūc bene poſſit ſententiare, ſed reſcinditur per appellationem, ſecus ſi voluntarie, quia tunc non tenebatur exprimere conſiliū iuxta not. Bar. in. l. Titiū & Meniū de admi. tut. ff. & not. canoniſtę in. c. cū in veteri. de elec. Et tu adde eundem Bar. in dic. l. ad principem. qđ ſi iudex retulit negociū ad ſuperiorē abſq; conſenſu partiū cū ſit quædā interlocutoria poteſt reuocare. Itaq; propter hęc dicta cū Imo. coactus fuiſſet mutare ſententiā in lectiōe ſequēte, fecit additionē i dic. decre. licet, & reſpōdebat ad dic. l. j. dupliciter. Primo vt diceret dictam. l. primam non probare ſententiam latā a iudice, qui retulit negocium ad ſuperiorem eſſe validam mero iure, nec obſtat quod appelletur, nam aliquando appellat̄ a ſentētia nulla. iuxt. tex. & ea quæ notantur in. l. Carmelia via. de iure patrona. ff. quæ eſt ad verbum in. l. quædam fami. her. ff. not. Bar. in. l. ſi expreſſi. de appella. ff. canoniſtę. no. in ca. dilecto. eodem titu. Secundo dicebat idem Imol. quod præfata. l. prima, & dic. Bar. debent intelligi quando relatio nondum eſt pręſentata ſuperiori ar. c. bonę. in verbo, nenocebat. de poſtu. p̄la. Ruſus ad dictum Barto. in dicta. l. ad principem

Imola. coact⁹ eſt recinere Palinodiam.

respondebat dupliciter. Primo vt sit falsum propter tex. in dicto. c. licet. qui vult ꝙ iudex de negocio relato ad superiorem non cognoscat inuita altera parte, vel vt prius intelligit si relatio nondum est presentata superiori. Ceterū quia de relatione recurrit sermo vt materia ipsa radicitus extirpetur. Tu aduerte ꝙ relatio fit tribus modis. Primo ex natura causæ, quia arduę causæ sunt, quæ referuntur ad principem ca. maiores de Baptismo. Secundo ex vi delegatiōis iam factæ quia princeps delegauit causam cognoscendam & instructam ad eum remittendam, vel simpliciter cōmisit vt causa instructa, vel non instructa ad eum remitteretur infra certum tempus.

De triplici relatione

Tertio relatio (vt in proposito) fit quando est princeps super aliquo dubio consulendus. Tunc elicitur ex actis punctus dubius. Et quia iudex posset punctum aut non bene elicere, aut mendacia inserere datur copia consultationis partibus. Et si consentiant, non possunt amplius contradicere idem si eis absentibus per contumaciam. Et si parte contradicente fiat relatio, non valet, nisi aliter probetur ex actis. Et si non consentiant partes in formatione puncti, iudex poterit ad concordiam compellere. Et si nolint interloqui, potest rem sic se habere, prout ipse formauit. Et nisi appelletur stabitur interlocutoriæ. l. fi. de rela. C. Ista patent ex notatis a Panor. in ca. intimasti. de appella. & probātur in. l. prima & secunda de rela. C. & in. l. prima. §. quęsitum. ff. eo. An autem tunc possit appellari post Bar. ibi & Panor. loco proxime allegato Collige quatuor casus. Primus est pronunciatio iudicis super consultatione fienda, & ab ea non appellatur, quia nullum infert grauamen, in dicto. §. quæsitum. Secundus casus est ipsa relatio, seu litere quę mittuntur ad principem pro consilio, & ab isto potest appellari, si quis se grauatum senserit, forte quia iudex relationem non fecit fideliter, sed in ipsa mēdacia inseruit ita glo. parua in. §. allegato quæsitum. in verbo si epistolā. Et si dicatur de iure ciuili a tali interlocutoria nō est appellandum, qa est reparabilis in diffinitiua. Dic idcirco appellari posse quia istud grauamen non potest facile reparari sine grandi pręiudicio partis. Nam post consilium a principe datum durior est causa, qa iudices facile fauent consilio principis & non audent contradicere, propter quod pręiudicium seu interesse admittitur appellatio. ar. l. a sententia. ff. de appella. Tertius casus est ipsa pronunciatio principis, a qua non appellatur quia facit ius inter partes. Quartus casus est ipsa diffinitiua lata ad responsionem principis a qua bene appellatur. tex. ē in dicto. §. quęsitum secundum intellectum. glo. ibi in verbo prouo-

Facta relatione an possit appellari. Quatuor casus

cari, quem glo. sequitur Bar. Et si huic postremo casui obijciantur duo, primo post illã glo. ibi, quod vt a sentẽtia principis nõ appellatur, ita nec a sententia eius q iudicauit vt princeps mãdauit, in autẽ. in medio litis in princi. col. v. dic post glo. in. d. §. quęsitũ. ꝙ ibi princeps audiuit causam, & rescripsit iudici. Si sic probabiť, iudices ita. Sed hic iudex post causam discussam cõsuluit principẽ. Scđo si obijciatur, si a rescripto seu sentẽtia principis, vt supra tertio casu deductum fuit, nõ possit appellari, ergo nec a sententia lata scđm conciliũ principis, nõ enim pars potest cõqueri de pũcto relato ad principẽ, in quo formãdo ipsa cõsensit. Item nõ potest cõqueri de iure, cũ princeps q est lex animata sic consuluit, tu dic ꝙ si non cõsensit relationi. planum est ꝙ potest appellari, ꝙ si cõsensit adhuc idem, poterit enim in causa appellationis dicere ꝙ punctus nõ est bene formatus, quia per errorem cõsensit, ac poterit causam appellatiõis instruere ex nouis actis iuxta nota. in. l. eos. de appella. C. Ex his ĩfertur ꝙ a sententia lata scđm consiliũ sapiẽtis potest appellari, sic notat Panor. in. d. ca. intimasti, nã non consenserunt partes in eũ tanq̃ arbitrum vel arbitratorẽ, sed tanq̃ virum scientificum. Itẽ videmus ꝙ a iudice obtẽto de cõsensu partiũ potest appellari, in ca. causam. de re iudi. l. ex cõsensu. ff. de appella. Item in persona testis approbati reprobantur dicta, iuxta notata in ca. pręsentiũ. de testi. His sic pręmissis, ꝙ relatio fiat tribus modis, & relatis quatuor casibus, q̃bus apparet an a relatione appellari possit. Redeo ad conclusionẽ nostrã, & in ea quidquid Barb. dixerit ꝑsisto. Videlicet ꝙ Legatus, facta relatione causę ad superiorẽ nõ possit iudicare de causa. Adduco tria fundamẽta. Primũ est ex tex. dicti ca. licet isto ti. vbi est tex. & casus apertus. Ad tres vero intellectus, quos illic Barb. (subtilizãdo perniciose) retulit postea satisfaciã, vt pote qui meo iudicio faciunt maximã violentiam in litera ipsa. Et primo ego pondero ibi in fine tex. Sententiam sic latam esse a nõ suo iudice, nec obstat quod tex. illic vtatur dictione, tanquam, quæ regulariter est nota improprietatis, quia tu dic quod in illo textu est expressiua veritatis, vt accidit sæpenumero. iuxta notata glo. fi. in ca. Parrochianos de deci. de dictione quasi quæ vt ibi vult glo. est in illo textu expressiua veritatis, sicut subiungit ibidem glo. ibi contingit in illo passu euangelij vidimus gloriam eius gloriam quasi vnigeniti. &c. Et eundem locum euangelij retulit glo. in ca. prout. in verbo vt pote, de dolo, quæ adijcit idem etiam esse de dictione, vt pote quæ est expressiua veritatis.

A sentẽtia lata ad cõsiliũ sapiẽtis si appelletur.

SECVNDO ego post Barb. induco textum in l. prima. §. hęsitan ... duxerit. de relatio. C. qui text. probat, quod iudex retulit negocium ad superiorem, de quo hęsitabat, id est dubitabat, dubitās autē eqparaī ignorāti, in l. manifestissimi. i verbo sinautē nesci9. de fur. C. in l. fi. de condi. indebi. C. Apparet ergo ꝙ iudex, qui hesitabat & consuluit principem, si postea tulit sententiam, euidenter constat, quod tulit eam super actis quæ non intelligebat. Et sic talis sententia lata sine causæ cognitione non debet valere iuxta nota. in l. prolatam. de sententiis. C. Paria autem sunt inquit Barba. tulisse sententiam non visis actis, aut visis & non intellectis. ar. c. auditis. de præscrip. Et sententia lata non visis actis non valet, vt in proxima questione latius dicetur.

TERTIO. ego adduco tex. in l. fi. de rela. C. ponderando illa verba, Si quando ratio nostra iudicia requirendi, expectandiq; responsa. Ecce quod ratio requirit quod de negocio relato ad principem expectetur responsum. Et sententia lata contra rationem non valet. capitu. ea. que. & capit lo lator. & capitu. cum super. de re. iud. Inde post Barba. in dicto capitulo licet. dic quod si casus relatus ad principem est dubitabilis, quod non possit iudex reuocare relationem etiam consentientibus partibus, de quo dicit idem Barba. esse casum in dicta l. fi. Quod si casus relatus ad principem esset clarus & indubitabilis posset bene reuocare iudex de cōsensu partium. Sic dicit esse intelligendum, quod habetur in dicta. l. ad imperatorem & in. l. ad principem. ff. eodem. Et quod vtroque loco notat Barto. Adde quod notat Barto. in. l. ille aut ille. §. cum i verbis de. le. tertio vbi dicit quod quando questio non habet dubium nō debet iudex remittere ad consilium sapientis, pro quo facit secundum eum tex. in Autenti. de iudi. §. primo col. quinta. Cæterum quia articulus præsentis conclusionis probatur, potissimum in dicto capitulo, licet. Ego volo elidere tres intellectus quos illic retulit Bar. ac de qbus ipse multum gloriatur. Primo dum dicit ꝙ solū probet ille tex. quod iudex facta relatione non possit amplius examinare causam, quia sic partes vexarentur laboribus & sumptibus. Quod si causa relata ad principem esset satis alioquin instructa non vetat secūdum eum ille text. quin posset sententiam ferre cum parcatur hoc casu laboribus partium, quæ etiam in expectando responsum superuacuum principis sumptibus inanibus, & prolixiore mora vexarentur & fatigarentur. Sed meo iudicio non procedit iste intellectus, & est multū absurdus. Nam si causa erat clara & indubitata, qd' opus erat

consulere principem? Cum iura non vtantur superfluis remedijs.l. hæc stipulatio.§. diuus vt lega.no.caueatur.ff. Quod si princeps est iam consultus non potuit, vt supra est præmissum, consultatio reuocari sine consensu partium, iuxta notata in.l. ad imperatorem.&.l. ad principem allegatis. Quamuis consultationi quæ de articulo indubitabili fiebat potuerint partes contradicere & appellare, vt supra in tertio casu dictum est.

SECVNdus intellectus per Barb.i.d.ca.licet adductus, est, quod si iudex maliciose vellet examiare causam post relationē nō posset. Sic loquitur ille textus. At cessante malicia ipse posset non obstante relatione. Sed rursus hic intellectus non placet, quoniam iudex inter examinandum negocium quod retulit ad superiorem, vel inueniebat dubitabile, & sic non debet reuocare, vel non inueniebat dubitabile, & sic maliciose retulit quouismodo non debet reuocare citra consensum partium, vt supradictum est. Nec obstat quod textus in dicto capitu. licet. ponderat maliciam in verbo. nimis maliciose, quia loquitur aggrauatiue, & implicant illa verba idem esse in casu contrario si non maliciose fecit iudex, præterea ratio illius tex. ex qua lex debet restringi vel ampliari vtrobique concludit, Nam iudex siue bona fide, siue mala, negocium quod retulit ad superiorem examinat. Militat semper ratio illius text. Quia sententia deprehenditur lata a non suo iudice. Et facta relatione desinit esse iudex, & tunc quantum ad causam illam efficitur priuatus.

TERTIVS intellectus Barba. qui habet prima facie pro absurdo Quod Legatus facta relatione adhuc ibi electionem in confirmando examinare præsumpsit ponit secundum eum narrationem partis seu contingentiam facti. Et narratio non ponit iuris ministerium, vt est glo. prima ante.fi.in verbo, vel dic tertio in.l.vnica quando non po. partes.C. Sed huic intellectui obstat (vt prius) ratio decisiua illius tex. Quę est quod facta relatiōe desinit esse iudex, & est instar priuati.

Causa remissa ad consiliū sapiētis, antequā iudex sic pnūciare.

OCCVRRIT Postremo ad præsentem conclusionem questio, statuto cauetur, quod si petatur causam committi consilio sapientis quod iudex debet pronūciare secundū consilium sapiētis, & recte fit statutum, nā cessante statuto qui debet requirere cōsiliū non tenetur sequi, iuxta nota. in capitu. cum in veteri. de electio. Finge

nunc qđ iudex in effectu tulit sentẽtiam vt cauebatur in dicto consi=lio sed ipse pręmature tulit, non expectato responso. Cõcludit post Bal. & Saly. Barb. in dicto ca. licet, non valere sentẽtiam, quia nõ est lata scecundum consilium sapientis quod nondum erat in rerum natura. Facit quod notat Bar. in. l. ij.. C. de edendo. vbi concludit non valere sententiam iudicis/esto ꝙ sit bona & recte lata, nisi viderit ipsa acta. Facit ꝙ notat idem Bar. in. l. quęro de eo qui ꝓ tutore ff. vbi vult ꝙ si iudex delegatus tulit sentẽtiam si ignorat se esse de=legatum nõ valet. Facit ꝙ notat Bar. in. l. sed si de sua de aqui. here. ff. Adde eundem Bar. in. l. hęc autem in. §. non defendi. ex qui. cau=sis in possessionem eatur. ff. vbi concludit ꝙ si iudex ꝓnũciat cõtra verum contumacem, aduersarium esse mittẽdum in possessionem priusq̃ sibi cõstet de contumacia, quia iudici nuncius nondũ retule rat contumaciam processus est nullus, quia nõdum cõstat iudici de contumacia, quia ad hoc vt quis puniat̃ tanq̃ contumax, oportet ꝙ cõstet iudici, ꝑ illum tex. in verbo liquere prætori. Sic dicit idẽ Bar. tenere Inno. in. c. prudẽtiam de offi. deleg. Ac refert sic se cõsuluisse in cõtingẽtia facti in persona iudicis generalis ducatus Spoleti. Et cautela est scđm eum ꝙ ponatur in actis, visis citatione & cõtuma=cia dicti talis ꝓnũciamus talẽ esse mittẽdum in possessionẽ. Tu ad=de Bar. in. l. multum de cõdi. & demon. ff. vbi idem tenet vt prius. Et adijcit, ꝙ si iudex sciebat contumaciam sed credebat diẽ feria=tam, cum non esset talis error nõ viciat, cũ non sit super principali, sed sup quodam adminiculo.

❡CONCLVSIO DECIMASEXTA.

Cõdere statuta est iurisdi=ctionis.

EGATI IN PROVINCIA SIBI decreta possunt facere statuta, hęc cõ=clusio ꝓbatur in. c. fi. isto titulo. Ratio quia condere statuta est iurisdictionis Inno. in ca. cum accessissent de consti. Et sic est ꝙ legati habent ordinariam ad hoc bene facit textus. in. l. formam de officio p̃fec. pretorio. C. his obstãt duo. Primo ꝙ facere legẽ spectat ad solum principem in. l. fi. de legi. C. Tu dic post glo. i. l. prima ꝙ quisq; iur. ff. ꝙ solus princeps facit legem vniuersa

lem,ſed inferiores,vt in caſu noſtro poſſunt facere localem, Et illa glo.ſecundum Barto.eſt notabilis & menti tenenda. Secundo obſtat,quod habetur in.l.programmata commina.vel epiſtolę. C.i.l.ij.de decur.C.li.x.i le.ij.de decre.ab ord.fa.ff.i.l.ſi quid extraordinarium.de lega.C.Quę iura probant,quod inferiores non poſſunt facere ſtatuta niſi conuocato collegio Decurionum,aut niſi a ſuperiore confirmentur,propter hæc,tu recurre ad Bar.in.l.omnes populi.in.iiij.q.ff.de iuſti.& iu.ad eundem.in.l. prima alleg. vbi in effectu concludit tria.Primo quod maiores iudices,vt reges, Senatores quoq; & præfecti prætorio,qui equiparãtur regibus, vt notat glo.in.l.j.de offi.prefec.pretorio,hi poſſunt facere ſtatuta & cõſtitutiones,vt in.l.non ambigitur.de legi.ff.in.l.forma alleg.Et idẽ tradit idem Bar.eſſe in legato de quo loquimur,vt in.c.fi.alleg.iſto ti.Secũdo poſſunt facere legem iudices & magiſtratus,qui nõ ſunt de ſublimioribus modo habeãt dignitatem perpetuam ſeu ad vitã comites & marchiones in eorum terris,& epiſcopi in ſuis diœceſibus faciunt ſtatuta ſinodalia.in ca.ij.de maio.& obe.ca.ij.de conſti. in.vj.& hoc vult dicere.tex.in autẽ.de ſtatu.contra liber.eccleſię induc.in eo ꝙ dicit rectores & poteſtates poſſe facere ſtatuta,nã qua ratione imperator qui eſt dominus vniuerſi facit legem vniuerſalẽ, ita qui ſunt domini in parte.Tertio legem poſſunt facere, hi qui habent iuriſditionem ad tempus, & hi ſi volunt ſtatuere conuocato conſilio,& proceribus ciuitatis poſſunt.l.j.allegata ꝙ quiſq; iur.Et ita ibi ſentit glo. quod ſi velint ſoli facere non poſſunt dic.l.programmata,bene poſſunt (vt fatetur Bar.)facere legem pro toto tempore iuriſditionis ſuę ſecundũ exigẽtiam factorum,vtpote ꝙ nullus nobilis intret plateam,quod nullus trahat frumentum de ciuitate aut portet arma,ſiue nullus vadat ad ſalarium ſeu ſtipendiũ de nocte. & ſic de ſimilibus,hęc probanť in.l.fi.de offi.p̃fec.vrbis.ff.in.l.cum nauiculariorum de naufrag.C.li.xj.Adde his quod notat Bar.in.l. ſi quid extraordinarium allegata. & latius in dic.l.oẽs.qđ populus liber qui habet omnem iuriſditionem,vel cõceſſam a principe, vel præſcriptam poteſt ſtatuta facere non expectata alterius auctoritate ad hoc dic.l.omnes populi.Et hoc ſuadetur inſtar conſuetudinis quę prouenit ex tacito conſenſu populi,ad quam (iuxta notata in.l. de quibus de legi.ff.)non requiritur conſenſus principis. At popul⁹ qui nullam habet iuriſditionem,vt ſunt villę & caſtra quæ ſubiacẽt alicui ciuitati vel domino non poteſt ſtatuere ad cauſarum deciſionem.Et ſi ſtatuit auctoritate ſuperioris valet in.l.fi.de teſta.C. vbi

Triplex conclusio.

Sublimes magiſtratus an poſſunt facere legem.

consuetudo rusticorum est seruanda, quia princeps vel populus cui illi rustici subditi erant approbauit, facit ca. cum mar. & cum accessissent. de cõsti. sic loquitur dicta. l. si quid extraordinarium. fatetur Barto. talem populum statuere in his quæ pertinent ad suorum bonorũ administrationem, vt de non exponẽdá cõi pecunia, vel in talem aut talem expendenda vsum, & valebunt statuta nisi essent ambitiosa, vt in. l. prima. & l. ambitiosa de decre. ab ordi. faci. ff. Addit idem Barto. populum etiam in his, quibus habet limitatam iurisditionem, vt secundum eum sunt castra in Marchia, statuta facere posse. Et sunt hęc notanda, quę etiam post Barto. in parte retulit Bal. in. l. j. quod quisq; iur̃. ff. & moderni maxime Barba. referunt in dicto cap̃. si. isto titulo. An autem vna pars ciuitatis, vt pote vnum (vt ita dixerim) quarterium (ita loquitur Bart.) possit facere statuta Bar. vbi supra in. iij. quest. j. part. scilicet i. l. omnes allega. Et professores seu magistri grãmaticę, qui habent iurisditionem in scholasticos, vt in procemio. ff. in. §. isto. & in Autẽ. habita. Et similiter habẽt correctionẽ. in. l. sed si quẽcunq; in. §. si. ad. l. aquil. ff. & in. l. Itẽ queritur. §. iul. loca. ff. ponit Bar. loco ꝓxime alleg. q. vj. & adde post eũdem Bar. in. j. quest. ij. principalis, quod statuta quando fiunt a populo est seruandus hic ordo. Primo quod populus conuocetur, seu illi qui sunt de cõsilio populi, vt not. quę sit longa consuetudo sup rub. & hæc cõuocatio fiat auctoritate magistratus solẽniter, hoc est sono tubę vel pulsata campana, aut voce pręconis. ita nota. in le. secunda per glosam tertiam, de decurio. C. libro decio. & nota. in. l. aliud in. §. refertur. de regu. ff. Item requiritur quod conuocetur ad curiam vel locum consuetum publicum, vt in dicta. l. secunda. & dicta. l. si quid extraordinarium, quibus conuocatis prospiciatur, si duæ partes ciuitatis sint præsentes ar. li. si. de prædijs curialium. C. libro decimo. ibi nec sufficit ex tabula decreta recitari, vbi Barto. hoc idem tenet, & est sensus illius tex. secundum eum quod nõ sufficit decretum ex tabella recitari, id est quod per instrumentum pulsatile vocetur vniuersitas, sed oportet, vt de vniuersitate veniant saltem duę partes. Et Panormita. in capitulo. in causis. in tertia col. Refert in Thuscia tota sic practicari, quia nunquam aliquid tractarent in vniuersitate nisi duæ partes adessent, saltem consiliariorum. Et ꝑ his facit. l. nominationem. de Decurio. C. libro decimo. Et. l. nulli, quod cuiusque vniuersitatis. ff. Sed Panormitanus in dicto capitulo in causis. non placet istud dictum Barto. quia vocati debite nolentes venire faciunt se per contumaciam alienos. ar. capitu

Ordo ĩ faciendis statutis.

An reqrãtur duę ptes in actibus collegialibus.

lo.cum nobis.de elec.Et absurdum est eos in numero computari, qui debitę interpellati venire noluerunt.glosa.in cle.quod circa de elec.ad.l.fi.allegatam de prędijs curialium,dic quod habet alium intellectum,quam eum quem illic tradit Barto.videlicet quod decretum non debeat ex tabella,id est per tabellionem recitari,quia hoc nō est delegabile,ad.l.nominationem.Et.l.nulli allegatas dic quod procedunt,quando vniuersitas non est rite congregata, tunc oportet adesse duas partes.At vbi est rite congregata,aut vt dixi sono tubæ,aut campana,aut voce præconis,aut al's debite, tunc residet vniuersitas apud venientes,esto quod non cōstituant duas partes.Et per ista defensari potest postrema congregatio Pisana,vt in Gallos resederit ecclesia vniuersa,attenta negligentia aliarum nationum,quæ solenniter conuocatę per contumaciam faciebant se alienas,de quo scribit Decius consilium expressum, & ego solenniter retuli in repetitione capituli licet.de vitanda de electio.His adde duo.Primo quod licet canonici non possint in his quæ tangunt generaliter statum ecclesię,aut iura sui episcopi,statuere sine consensu ipsius episcopi,tamē possunt sine episcopo facere statuta quātum ad ea quæ concernunt singularia iura ipsorum, puta,quod certis modis quotidianas,obuentiones distribuant, seu quod euocentur ad capitulum,aut voce pręconis,aut per sonum Campanę,siue quod certis diebus non vocati veniant. Ista est glosa reputata singularis.in capitu. constitutionem.in verbo.statutum.de verbo sig. in sexto.

De cōgregatione Pisana postrema.

Canonici sine epō an faciant statuta.

SECVNDO ADDE,quod licet valeant statuta contraria legibus,tamen non valent contraria canonibus.Quæ autē sit ratio Imola in dicto capitulo fi.allegato.Addit duas rationes.

Cui statuta cōtraria legibus valēt,sed nō contraria canonibus.

PRIMA quę est Anto.ꝙ populus ideo possit,quia habet a iure gētium,sed Imperator habuit a populo.l.secunda.§.deinde.de origi. iu.ff.Ideo potest statuere contra ius commune.

SECVNDA Ratio est eiusdem Imolę,quod populus potest statuere contra ius,propter potestatem statuendi concessam & approbatam per Imperatorem. Sed he rationes meo iudicio non concludunt.

PRIMO QVOD ESTO, QVOD populus habuerit potestatem a iure gentium,tamen hæc potestas hodie nulla remansit,ex eo quod in principem omne imperium transtulit. Secunda ratio Imolæ non concludit , cur hoc fuerit , quod Imperator populo

dederit potestatem condendi statuta. Praeterea ex istis non apparet, cur sit ꝙ viris ecclesiasticis non datur potestas statuendi contra canones. Mihi autem prae caeteris videtur Panormi. assignasse sufficientem rationem in capitulo fi. in. v. col. de consuetudine. Quia ius ciuile inquit tendit in bonum publicum & in vtilitatem priuatorum. vnde si populus vult sibi preiudicare contrariam legem condendo, Imperator non curabit/quia populus potest in hoc renunciare fauori suo. ar. l. si quis in conscribendo de pac. C. ca. ad apostolicam de regula. Item quia mores hominum sunt diuersi, & vnaqueq; prouincia abundat in suo sensu. cap̄. quia diuersitatem. vbi glosa in principio de conce. preben. cap̄. vtinam. lxxvij. dist. volunt ergo. & permisit princeps, vt vnusquisq; de populo possit statuere in his quae non essent contra ius publicum, aut quae ab honestatae non deuiarent, & quae non essent sibi reseruata. Sed ius canonicum principaliter dirigit in Deum, vnumquemq;, & concernit bonum publicum ecclesiasticum, vnde statutum illi contrarium esset temerarium, & ambitiosum, & fini eterno aduersum. Qui quidem finis eternus est inuiolabilis. Itaq; non potuit Papa etiam viris ecclesiasticis dare potestatem statuendi cōtra canones. At si dicatur qua ratione valet consuetudo contra canones, modo sit rationalis & legitime praescripta. vt in capitulo fina. de consuetudi. Ergo debuit valere statutum contra canones, presertim quod consuetudo insurgit solum ex tacito consensu populi, & statutum ex consensu exp̄sso. Dic post Panor. quod toleratur consuetudo contra canones, quia insurgit solum ex tacito consensu, & in ea inducenda non presumitur tanta ambitio. Item maius scandalū suboritur ex consuetudinis reprobatione cum in ea concurrat tacitus cōsensus & longi temporis continuatio. Quomodo autem stare possit ꝙ duo contraria subsistere possint & rationabilia, videlicet ꝙ canon sit rationabilis vt esse debet. ca. erit autem. iiij. di. Et consuetudo contraria, rationabilis erit. dic vt Panormi. notat in cap̄. fi. allegato. Nunc ad conclusionem nostram qua de statutis legatorum adijci possunt septem declarationes.

Finis iuris canonici

Cur valet cōsuetudo contra canones / & statutū nō.

Septē declaratiōes huius cōclusionis.

PRIMA DECLARATIO, legati non possunt facere statuta cōtra ius sicut nec episcopi. de quo Io. an. in capitulo finali. de offi. Archipresbiteri. Tu tamen adde quod possunt facere statuta preter ius sic Bal. in dicta. l. omnes populi, vtpote adiuuando ius commune, vel illi penam adijciendo. sic glosa in cle. ne Romani. sic Bar. in capitulo fi. allegato isto titulo. Ac vt supra p̄xime dixi possent statue-

re contra ius ex magna causa non preuisa verisimiliter p canonem, vt post eũdem Bal. tenet Panor. in cap. at si in. §. de adulterijs. in. iij. col. vbi late moderni de iudi.

SECVNDA DECLARATIO, vt quicunq; legati possint facere statuta, patet ex tex. dicti capitu. fi. qui loquitur generaliter. Item quia facere statuta est iurisdictionis, & facere statuta est iurisdictio ĩ genere sumpta, vt patet ex diffinitione posita per glosam tertiam in. l. prima. de iuris. omnium iudi. ff. Et Bar. in. l. omnes populi. in prima. q. principali. de iusti. & iure. ff.

TERTIA DECLARATIO, q; huiusmodi statuta sint localia & non excedant limites iurisdictionis, cum vt dixi statuere sit iurisdictionis ad hoc. l. fi. de iuris. omnium. iudi. ff. capitulo finali. de consti. in sexto.

QVARTA DECLARATIO, vt ipsi legati soli possint statuere in spectantibus ad suam iurisdictionem. Id est non requisitis prelatis prouinciæ vel populo. sic post Inno. Pa. & Imol. in cap. finali allegato. Inno. in cap. vestra de loca. credit tamen Barba. q; si statutũ fiat a Legato in concilio prouinciali, q; requiratur consensus prelatorum illic assistentium. Simile est in cap. primo de sponsali. de Papa qui facit constitutionem de approbatione concilij. Et refert ipse Pe. de ancha. in repetitione capi. canonum statuta. in. ix. q. principali. de consti. intelligere de statutis editis in concilio puinciali. Legati soli possint facere statuta

QVINTA DECLARATIO, vt legati possint etiam statuere in arduis. Sic Barba. in dicto cap. fi. qui adducit glosam quam dicit esse peregrinam in. §. porro. iij. di.

SEXTA DECLARATIO, vt Legatorum statuta sint perpetua, ita probat tex. in capitulo fi. allegato. Nec obstat tex. in. l. fi. de penis. ff. vbi pena apposita p magistratum temporalem durat solum ad tempus officij, quia hoc verum est in ea quę fuit lata sine causę cognitione. Quia si causa cognita lata est durat perpetuo. l. prima de postul. C. statuta autem & ll. fiunt causa cognita cum matura deliberatione. in. l. fi. de legi. C. in auten. habita ne filius pro patre. C. vnde secundum Barb. attentari posset, & est magna restrictio ad. ca. fi. allegatum. Quod si statuta essent facta ex abrupto & sine causæ cognitione q; non essent perpetua. Ad hoc facit secundum eum vnum singulare dictum Bal. in. l. programmata commina. vel epistolę, vbi vult q; si pręses prouincię scripsit per communitates, pręsidatus, comitatus, q; nullus extrahat triticum extra districtum, & si quis cõtra fecerit pede mutiletur. quod faciens contra non mutilabitur pe- Statuta legatorũ sunt ppetua

de,quia ſtatutum debet fieri cum matura deliberatione concilij.Et cum ſtatutum habeat vim ſententiæ diffinitiue debet fieri pro euidenti bono publico,& cum auctoritate concilij non feruore aut impetu,& impetus ſcdm eum eſt quædam ſtoliditas.

Statuta legatorũ nõ egẽt cõfirmatiõe.

SEPTIMA DECLARATIO EST, ꝙ ſtatuta a legato facta nõ indigent confirmatione. Ita Barba.in dicto capitu.fi.per illum tex. Nec obſtat ꝙ in cap̃.primo.de loca. Statutum factum per epiſcopum Tuſculanum apoſtolicę ſedis legatum fuit a Papa confirmatum.Quia ille tex.ponit contingentiam & narrationem facti,non iuris miniſterium.Vnde referente Barba.in dicto cap̃.fi.refert Ange.in.l.apertiſſimi.de iudi.C.ꝙ cum Egidius Hiſpanus,Cardinal. Sabineñ.conſtitutiones,quas fecerat in prouincia Romandiolę,in qua erat legatus,feciſſet confirmari,hoc dicitur feciſſe ex abundanti non enim erat hoc neceſſarium.Nec ſequitur,ſtatutum confirmatum fuit ergo prius non erat validum.Nam ſtatutum validum interdum confirmatur.vt probatur in.l.ſi quos.de decur.vbi Bar.hoc firmat.& habetur in ca.primo & ſecundo.de confir.vtili.p ſcribentes.Cæterum quia in ſuperiore ſexta declaratione dictum eſt,ꝙ ſtatuta facta a legatis ſunt ꝑpetua.Sed difficultas maxima inſurgit,an actio pœnalis quæ ex illis reſultat,ſit etiam ꝑpetua.Sed ꝓ deciſione dubij operepretium eſt ſcire,an ſtatuta huiuſmodi legatorum ſint ius ciuile,an ius p̃torium.de quo Bar.tangit in dicta.l.omnes populi.in.v.q.principali.quę eſt col.xvj. Idem Bar.in.l.v.de verbo.obli.ff.idem.in.l.fi.de penis.ff.Panormi.tangit,& moderni poſt eum in dicto cap̃.fi.Et in effectu hi omnes concludunt ꝙ actio ſit temporalis,& annalis vt actio ſurgens a iure pretorio eſt annalis.in.§.primo.de perpe.& tẽpora.acti.iuſti.& in.l.in honorarijs.de acti.ff.Et idem dicunt ipſi in ſtatutis factis a Marchionibus, vel alijs principibus inferioribus.Et ſic ex ſtatuto Epiſcopi,vel Legati non poteſt agi actione pœnali vltra annũ. At ſecus eſſet ſi ſtatutum factum eſſet a populo vel tota vniuerſitate,quia ieſt tanq̃ ius ciuile, actio ex eo reſultans eſſet perpetua,hoc eſt ad.xxx.annos portenderetur.Et idem dicunt ipſi,ſi Anciani aut Scabini ex commiſſione data a populo hoc feciſſent,quia videret̃ populus id feciſſe,& eſſet ius ciuile.

An actio penalis q̃ reſultat a ſtatuto ſit ꝑpetua

Satuta legatorũ an ſint ius ciuile/an p̃torium.

¶CONCLVSIO DECIMASEPTIMA.

RAESENTE LEGATO A LATERE Legatus quicunq; executionē officij dimittere debet. Ad hoc facit tex.in.ca.antiqua de priuileg.vbi Patriarchę.de quibus illic non bñdicunt in p̄sentia Papæ.facit tex.in l.fi.de officio ꝓconsul..ff.vbi ꝓconsul.statim ꝙ princeps ingreditur vrbē deponit imperium,facit quia sacerdos nō debet bñdicere in p̄sentia Epi.ca.deniq;.xxj.di. Cui vltimo inq̄tum tex.in ca.ecce.xcvj.d.aperte aduersatur.tu dic pro concordia post glo.ibi.ꝙ sacerdos non debet in pręsentia episcopi benedicere anteq̄ insinuet episcopo.sic loquitur tex.in dicto cap̄. deniq;.Quod si episcopus vel concedat,vel annuat,poterit sacerdos in præsentia episcopi benedicere,sic seruatur de facto.ita loquitur tex.secundo loco allegatus.His adde pro conclusione ista textū expressum.in capitulo Volentes.isto titulo.Huic conclusioni adde sex declarationes & tres limitationes.

Sacerdos an in præsentia ep̄i possit bñdicere.

Hui⁹ cōclusionis sex declaratiōes & tres limitationes.

PRIMA DECLARATIO. quia textus in dicto capitulo Volentes.in quo potissimum fundatur hæc nostra conclusio,non est vt illic voluit Anto.de But.intelligendus de Legato nato,sed vt Imola.tradidit,de eo qui est Legatus ratione missionis. Nam legatus natus dicitur quando priuilegium legationis est concessum dignitati. Sic ꝙ quilibet habens illam dignitatem censetur Legatus natus,vt contingit in Eboracensi,Cantuarieñ.Remeñ.& secundum quosdā Pisano.De quibus habetur in cap̄.primo.isto titulo.i cap̄.primo de appella.Sed ille qui habuit ex priuilegio personæ non nascitur cum dignitate,sed habet ex priuilegio a Papa concesso.Tu præter Imol. ibi pondera in dicta decre.Volentes.Verba tex.dum dicit fraternitati tuæ legationis officium in prouincia duximus committendum Et idem in capitulo Mandata.de pręsump.in verbo.proinde apostolicę sedis vices te ministrare decernimus.Et tu etiam adde quod glo.fi.in ca.excommunicatos.e.ti.intelligit.ꝙ in illa decre.Volentes.fuerit commissio personalis.

SECVNDA DECLARATIO,vt Legati tā missi q̄ nati,potestas suspendat̃ p̄sente Legato a latere.Sic Io.an.in dic.c.Volentes.& sequit̃ ibi Panor.in finalib⁹ verbis.Nō obstat ꝙ Card.dicat hoc nō ꝓcedere in Legato ratione dignitatis,cum ip̄e sit perpetuus,sed tu sequere primum. Et fortius in Legato nato qui cum sit perpetuus, si eius potestas pręsente Legato a latere non suspenderetur, esset

ſibi inutile officium legationis, Pręterea ſtringit tex. in cap̄. volentes. in verbo. pro ſedis apoſtolicę reuerentia, quę ratio militat i vtroque legato tam miſſo, quam nato.

TERTIA DECLARATIO vt ſecundum Anto. & Barba. induci poſſint prædicta, maxime deciſio tex. dicti ca. volentes. Ad queſtionem quotidie occurrentem, dum minor cum maiore incedit. Et eis occurrit aliquis exhibens reuerentiam, quod in caſu dubij, id eſt dum non apparet de mente ſalutantis ſeu exhibentis reuerētiam, videtur reuerentia exhibita nō minori, ſed maiori. ideo non debeat minor moueri, aut neceſſario manum ad caputium apponere, ita dicit Anto. ſic ſępenumero obſeruaſſe. Et refert Barba. hoc feciſſe interdum dum per viam incederet cum illuſtriſſimo domino Reginaldo filio naturali ducis Borbonij auditore ſuo aſſiduo. limitant ipſi Anto. & Barba. niſi euidenter appareat quod reuerentia exhibita, exhibeatur contemplatione minoris, vt ſæpe ſecundū eos accidit in ſcholaſticis exhibentibus reuerentiam doctori ſuo incedenti cum maiore, quia videntur illam pręſtare doctori tāquam patri. ar. l. liberto. de obſeq. a liber. patro. ff. ad hoc glo. j. in. l. prima ī verbo. filios & diſcipulos de excu. arti. C. li. x.

Quęſtio occurrens.

Filius naturali ducis Borbonien. auditor Barbatię.

QVARTA DECLARATIO, VT PRESENTE LEGATO a latere, ſuſpendatur ex toto poteſtas Legati inferioris proueniens ratione legationis, & voluntaria, & iuriſdictionalis. Ad hoc ego pōdero. tex. in dicto capitulo volentes. in verbo pro ſedis apoſtolicę reuerentia, quæ verba vtrobiq; concludunt. Item ego ſimiliter pondero. tex. ibi in verbo omnino quod eſt verbum præciſum & late ſententiæ.

QVINTA DECLARATIO VT (extra legationem) pręſente quocunq; maiore ſuſpendatur poteſtas minoris reuerentialis, & inſignialis. Sic tenet Io. an. & communiter alij in dicto capitulo volentes, ita intelligentes dictum capitu. denique. & capitu. antiqua allegatum. At ſecundum eos non ſuſpenditur contentioſa iuriſditio, ſic intelligunt iura in glo. illius capitu. Volētes allegata pro cōtrarijs, videlicet capitu. ecce. xcv. capitu. peruenitur. xj. queſtio. j. l. in hac de dona. C. Adducunt etiam quod vbi de quadam parilitate agitur, quę a ſuperiore duobus habentibus iuriſditionē conceditur tunc ſtandum eſt diſpoſitioni maioris, vt in dic. ca. volentes. al's enim ridiculum eſſet ſi vellet minor de paritate cōtendere. Et huius etiam poteſt eſſe duplex ratio, Prima prærogatiua reuerentiæ,

quæ naturaliter superioribus debetur.l.semp de iure immunitatis. ff.Scđa ratio ne ꝑ monstro sit si videantur duo capita contra tex.in ca.in plerisq; de officio ord.Sed tu caue q; ab hac doctria Ho.& Io. an.recedunt Panor.& Barba.Nam re vera destruitur p tex.in ca.vt apostolicę de priuileg.in.vj.vbi Abbates quibus est concessus vsus mitræ non desistunt eis vti in p̄sentia episcoporum,licet nō debeāt vti ita pręciosis sicut epi.Item & scđo,ponderat Panor.textum in dicto ca.volētes ibi ꝑ sedis apostolicę reuerentia,ergo non ꝑ reuerentia personæ cardinalis.Et p consequens aliud est dicendum si non concurrat sedis apostolicę reuerentia,sed alterius.Cōcludit ita q; Panor.q; quisq; potest vti insignijs sibi cōcessis & exercere officium sibi iniunctum etiam in p̄sentia maioris,fallit si esset p̄sens is qui concessit vt in dicto ca.volentes.iuxta illud.An gloriabitur securis cōtra eum qui secat in ea aut exaltabitur serra &c.Scđo fallit si aliter a iure disponatur vt in dicto ca.volentes notatur. Nec obstat qđ Host.dicebat qđ sic erunt duo capita,sic censebitur esse monstrum. Nam non repugnat videri duo capita,quorum vnum sit principalius reliquo.Sic dum Archiepiscopus visitat iuxta tex.in ca.Romana.de censib.in.vj.Est ipse caput principale,& episcopus inferius caput.

SEXTA DECLARATIO colligitur ex notatis Bar.in.l.iiij.§. si tam vicini de dan.infec.ff.Qđ nullus excepto Barba.perpēdit in dicto ca.volentes,videlicet qđ eius inquit Bar.potestas qui habet iurisdictionem delegatā generaliter,adueniēte maiore suspendatur. Sic idem Bar.allegat dictum ca.volētes.Et q̄uis scđm Barba.Saly. in.l.in hac de dona.C.sequatur hūc intellectum Bar.Tamē Imola. in dicto.§.si tam vicinum dicit non esse verum.vnde ego saluando Bar.a cōtrarietate,putarem lecturam Bar.loco ꝓxime allegato corruptam esse.Nam ipse Bar.in.l.fi.de officio proconsul'.ff.vbi tractat de materia aliter loquit̄.Et remittit se ad canonistas in dicto ca.volentes.Inde sumpta occasione. Tu aduerte,quod sicubi doctores, presertim illi monarchę deprehenduntur sibiipsis contrarij aut interdum labi & titubare,non est in eos excandescendum vt quidam faciunt garruli,indocti,temerarii,ingenio parū solido.Sed vel modeste sunt taxandi,& cum maxima honoris præfatione.Aut a contrarietatibus sunt per subauditiōes saluandi.Siue quod Augustinus scribit in capitulo.ego.ix.dist.dicendum est eos vel vicio scriptorum deprauatos vel ab his qui legunt non intelligi. Aut tandem existimandum est eos fideles non fuisse assecutos interpretes.Con-

Doctores sūt saluādi a cōtrarietate

clusio præsens limitatur tripliciter. Primo quod adueniente legato a latere, non tollatur ex toto potestas inferiorum/sed solum exercitium. Et remaneat habitus. ita glo. magistra. in cap. volētes, quam sequuntur Io. an. Panor. Imo. & Barba. Et quis interdum habet iurisdictionem quam non valet exercere. Simile est in cap. Pastoralis. de rescrip. Item simile est de gladio materiali qui est habitu penes ecclesiam, licet non sit exercitio de quo in extrauag. vnam sanctam. Qui habitus interdum reducitur ad actum vt est vacante imperio. de quo in cap. licet ex suscepto de foro compe. Et ideo imperator suscipit a Papa penes quem est gladi⁹ materialis, imperij diadema & ab eodem Papa deponitur. In Cle. Romani de iure. in cle. in ca. ad apostolicę. de re iud. in. vj. De quo latius supra dictum fuit.

SECVNDO LIMITATVR HAEC CONCLVSIO quando sunt duo legati habentes potestatem a diuersis, quia vnus Imperator/alius Papa, quilibet enim potest vti insignijs/& suum officium exercere, quia ex separatis non fit illatio. l. neq; natales de proba. C. l. Papinianus exuli. de mino. ff. Ita tenet Panormita. Imo. & barba. in dicto capitulo volentes. Et idem subijcit Imol. ibi. si ab eodē essent dati ad diuersa tamen. Et barba. ibi post Card. si minor ignorabat aduentum maioris.

Pñte legato non suspēdit ptās ordiaria

TERTIO LIMITATVR, vt q̃uis potestas legati minoris proueniens iure legationis suspendatur presente legato maiore tamen non suspenditur potestas ordinaria. Sic Barba. in capitulo volentes. Et ratio est/quia facilius suspenditur potestas/quæ prouenit a iure speciali/q̃ ea quæ a iure communi. ar. l. eius militis. §. militia missus. de mili. testamento. ff. Et secundum Bar. in dicto. §. si tam vicinum de damno infec. ff. Et in. l. fi. de officio proconsulis. ad hoc facit. l. cū ctos de metatis. C. libro. xij. vbi glosa inducit contra Legatos Curię Romanæ/qui hospitantur in domibus episcoporum, & aliorum his episcopis aut pręlatis pręsentibus. quia vt vult ibi Io. de pla. Neq; debent illic habitare, nec eorum iurisdictionem perturbare. ad hoc facit. l. nihil oino. de pala. sacra largi. C. libro. xij. vbi glosa dicit qđ Archiepiscopum. Episcopū in sua diocesi honorare debet. Ideo archiepiscopus non potest sibi constituere officiales in diocesi suffraganeorum etiam pro futuris causis per appellationem ad eum deuoluendis, nisi secus sit de consuetudine ca. Romana. de officio ord. in. vj. Ad prædicta facit tex. in. §. nulli de defen. citatum col. tertia vbi defensor non amittit iurisdictionem præsente pręside. Facit. l. data. de dona. C. vbi donatio insinuatur coram magistratu inferio-

re,licet ibi ſit rector prouinciæ. Ad hoc quod ſolet dici de Rege qui propter regiam dignitatem in certis partibus regni, non perdit titulum ducatus,aut comitatus. Sic Bar.in dicto.§.ſi tam vicinum Idem.l.ſi quando.de appel.C. Idẽ in.l.prima.§.ſi quis appellatione.ff.eodem. Et ex his infertur ad pulchram & quotidianam quæſtionem, quando in perſonam alicuius concurrunt poteſtas ordinaria aut delegata ſi talis iudicat in cauſa an cenſeatur feciſſe tanq̃ ordinari⁹ an velut delegatus. Sic quando is in quem eſt compromiſſum, pronunciat. An tanq̃ arbiter dicatur feciſſe,an velut arbitrator. Et Barba.in iſto dubio in dicto cap̃.volentes reffert. Et Bal.in locis per eum allegatis. Et ſimiliter Petrum ſibimet fuiſſe contrarios. Et ipſe Barba.concludit in caſibus per eum præmiſſis. Primo recurrendum eſſe ad acta, ſeu verba ſententiæ ſeu eos interrogandos qui affuerunt tempore ſententiæ vt appareat de motu iudicãtis, iuxta gloſam primam in fine.ſui in.l.prima de iudi.ff. Et iuxta gloſam ſingularem in.l.ſi prętor.§.Marcellus.in verbo.approbantem.e.titulo. Quibus non apparentibus credendum eſt ſecundum eundem Barba.quod iudicauit tanq̃ ordinarius. Ad hoc facit / quia in caſu dubij videtur quis elegiſſe viam per quam iudicium ſuum reddatur firmius.l.tertia.de mili.teſtamento.ff. Et vbicunq; concurrunt remedium ordinarium & extraordinarium, propter pręſentiam ordinarij ceſſat extraordinarium, de quo Bar.in.l.in prouinciali.de no.oper.nunciatione.ff. Hanc partem tenet ſpe.titulo de arbi.§.ſequitur, verſi.ſed pone, idem Bal.in cap̃.fi.de re iudicata. His adde quod mandatum Papæ ordinario directum ſolum excitat ordinariam in capitulo licet.de officio ordina. Et maior dignitas ſuperueniens ſi eſt compaſſibilis cum prima venit per modum accumulationis non per modum extinctiuum.ar.capitu.cum inter vnuerſas de elec. Nec obſtat quod Pe.de Ancha.(ſibi vt dixi contrarius) ponderat in contrarium.textũ dicti capituli volentes hoc modo. Cum delegatus inquit in cauſa delegata ſit maior ordinario capitu.ſtuduiſti.de officio delegati. Tunc ſecundum eum delegata videtur eſſe potius in conſyderatione quam ordinaria quæ eſt minor. Quia tu dic quod Pe.male aduertit ad textum illum, volentes. Quia loquitur, quando duæ qualitates maior & minor cõcurrunt in diuerſis perſonis, puta, quia vnus erat de latere, alius nõ. Sed quæſtio præmiſſa procedit quando in eiuſdem perſona concurrunt ordinaria & delegata.

Quæſtio quotidiana

CONCLVSIO

PER DATIONEM SEcundi legati non reuocatur primus, ita post glo. in ca. ij. xxv. q. ij. tenent Panor. & Imo. in dic. ca. volentes. Idem tenent Anto. & Card. in ca. fi. de offi. vica. pro hac parte facit tex. dicti ca. volentes. dum vult quod minor in præsentia maioris debeat supersedere, & sic non tollitur, sed solum suspenditur potestas. Secundo facit, quia per dationem secundi tutoris non reuocatur primus, sed ambo erunt tutores. le. ij. de testa. tute. C. Et inquantum Cal. in dicto fi. oppositum firmat, quem sequitur Barb. in dic. cap. volentes. tu dic non obstare eorum fundamenta. Primo dum arguunt a simili quod per dationem secundi procuratoris reuocatur primus iuxta notata. in. l. si quis cum procuratorio. §. fi. ff. de procurato. Sed dic quod argumentum a simili nõ semper procedit, quia saltem in eo ad quod fit collatio requiritur similitudo, vt notat Panor. in ca. translato de consti. Et argumentum ab equiparatis corruit dando instantiam, & nullum simile est idem in. l. quod nerua depo. ff. Itẽ per dationem secundi procuratoris reuocatur primus, ideo, quia tales possent si concurrerent, se impedire mutuo concursu, & q vnus affirmaret interdum alius negaret iuxta notata in ca. penu. de elec. in. vj. Sed in legatis qui habent ordinariam secus, quia per eos consulitur reipublice. in. l. vnica de officio cõsulis, & in habentibus ordinariam locus est pręuentioni, vt ibi Bar. Secundo non obstat q idẽ Cal. restringit mirabiliter text. dicti cap. volentes. in legatis diuersę speciei secus secundum eum si essent eiusdem, nam hæc restrictio mihi non placet, nec est bona diuersitatis ratio. nam licet legatis a latere debeatur maior reuerentia q̃ alijs, tamen non habent diuersum legationis officium. Item si dando secũdum legatum de latere non censeatur primus esse reuocatus. A fortiori per dationem secundi non censetur post equal' reuocari. ar. dic. Auten. multomagis de sacro sanc. ec. Tertio dum Barba. ponderat tex. in ca. ij. isto titu. qui textus dicit legatos in certis prouincijs, quasi secundum eũ ille tex. respiciat legatorum pluralitatem in pluralitate prouinciarum, & sic dicit ipse in qualibet prouincia debet solum esse vnus legatus, quia tu dic primum quod illa inductio facit maximam violentiam in lr̃a, & est argumentum a remotis, nam meo iudicio proxime & proprie probat ille tex. qui loquitur in plurali, q legati plures possunt esse in certis & eisdem prouincijs. Quarto non obstat q legati dicantur esse principes in prouincia sibi decreta, sed pluralitas principatuum est mala vnus ergo princeps, quia expedit p vnũ reipublicę consuli, sed argumentum concluderet quando impedi-

rent se per cõcursu m,sed potestas minoris supersedet presente maiore. Et si dicatur quod possunt esse legati eiusdem speciei,tu dic ꝙ adhuc firmius erit iudicium,quod plurimorum roborabitur sentẽtia.ca.prudentiam.post principium.cum glo.de officio deleg. Et ꝑ ampliores homines perfecta veritas inuenitur.l.fi.de fideico.C.

CONCLVSIO NONADECIMA.

EGATVS A LATERE POtest cõferre beneficia,alij non nisi habeãt specialiter mandatũ.tex.est in cap.j. eodem titu. in.vj.Et si obijciatur de decre.literas de supplen. neglig. vbi Legati qui non erant Cardinales(vt apparet ex subscriptione)bñficia con ferebant,dic metu contrarij quod ha bebant speciale mandatum.vt patet ex tex.ibi auctoritate nostra.

HAEC CONCLVSIO RECIpit quatuor declarationes. Prima quod Legato a latere currit semestre tẽpus datũ ad conferendũ cũ sit ordinarius in prouincia sibi decret a, sic lap.& Imol.in cle.fi.de beneficio.de prebend.Et Card.ibi in quin ta questione.Licet autem sibi currat tempus,tamen poterit confer re quandiu prælatus sue legationis iure proprio vel deuoluto conferre potest.Sed postq̃ est deuoluta collatio ad prælatum extra suam legationem,ex sua & aliorum negligentia inferiorum a Papa, tunc conferre non poterit donec sit facta deuolutio ad Papam.dicit autem Imol.post Anto.in ca.ij.de conce.preben.Quod legatus na tus ratione dignitatis si ad eum deuoluitur potestas conferendi ex negligentia inferiorum habebit vnum semestre tantũ,nec habebit vnum tanq̃ Legatus,aliud tanquam Archiepiscopus,quia non potest supplere negligẽtiam suiipsius,sicut nec quisquam a seipso potest appellare , querelare,nec in facto proprio auctoritatem prestare.ca.ij.de consue.in.vj.ca.Romana.in principio de appella.in.vj. His adde tex.in.c.licet de suppl'.neg.prela.Qui tex.loquitur de Archiepiscopo Eboraceñ.qui est Legatus natus ratione dignitatis,& ei datur vnum semestre quo lapso statim fit deuolutio ad papam. His adde quod superior ad quem fit deuolutio ex negligentia pa-

Cõclusio recipit quatuor declaratiões

An semestre datum ad cõferendũ cura legato.

troni clerici non habebit vnum semestre, iure ipsius patroni clerici & aliud tanquam superior, sed solum vnicum semestre, & eadem questio est in deuolutione, quæ fit de patrono Laico, & hæc opinio est tutior, vt totum expediatur vnico actu (ne diuvacent beneficia) scilicet per viam collationis vnicæ non per diuersas. pro quo videtur tex. in cap. secundo de suppl. negligen. in fi. exponendo per verbum ordinare pro totali prouisione. His adde quod solet dici, de superiore cui iure proprio & ordinario spectat confirmatio totum expediet vnico actu, scilicet collationis, non diuersis, scilicet electionis & confirmationis. His etiam adde quod inquantum text. in ca. vnico de iure patrona. in sexto. ecclesię qui Laico patrono successit dat vnum semestre, tunc Io. an, Doc. & Fran. ibi decidunt, quod lapso mensę infra quem (iuxta tex. in ca. statutum. de præben. in. vj.) Beneficia vacantia in curia sunt conferenda per Papam, inferiores ad quos deuolutio est facta habent Semestre integrum. Pro quo facit, quia duæ res vnitæ retinent priuilegium, quod singulariter habebant. l. ij. communia. & mutata conditione personę statum rei cō uenit mutari. l. cum quis. in principio. de sol. ff. ad hoc. l. Paulus. a''s est. §. sub. l. si pupillus. de aqui. heredi. ff. ad hoc. l. prima. §. quibus. & §. seq. de aqui. heredi. ff. De excutore papę quantum tempus habeat ad conferendum glo. Pragmaticę. §. Itē circa. in verbo. respectiue. de colla. effundit multa verba, neq; adhuc plene veritatem pertingit. Dic breuiter, quod quando executor habet potestatem prouidendi de beneficio ad cuiuscunq; collationem pertinente, & tēpus acceptationi non adijcitur iuxta tex. cle. vnicę. in verbo secus. de cō ce. pręben. vel si esset deuoluta potestas ad Papam non arctatur ad conferēdum intra semestre. secus si habuisset executor potestatem prouidendi de beneficio pertinente ad collationem capituli, tūc debet prouidere quamdiu durat potestas capituli. Et facta deuolutione ad episcopum quamdiu durat potestas episcopi. Sic post glo. in cle. dicta si de beneficio, tenet Imol. in capitulo secundo de concess. præbend. Et ante. compo. in decre. capitulum in glo. magna. in iiij. car. versi. sed nunquid. Et tu pondera glo. præallegatam in dicta cle. dum loquitur circa medium de executore, qui confert vice Papæ. Quod secus sit in executore inferioris, cui indistincte currit semestre, sic Fre. in tracta. permuta. questione. xxix. ad hoc in ar. ca. si compromissarius. de ele. in. vj.

Executori Papę quantū tps tpis dat ad conferēdū

SECVNDA DECLARATIO, LEGATVS BENEFICIA

quæ ex legato alteriusprouinciæ quam ſuę deuoluuntur ad præla tum prouinciæ ſuæ conferre non poteſt. Et quamuis Anto.& Imo, in capitulo ſecundo de conceſſio. præben. Dicant hoc non eſſe ſine dubitatione,& nihilominus glo.Pragmaticę in.§. Item circa.in ver bo legatorum. de collationibus, teneat abſolute quod poſſit, mihi vt prius videtur quod non poſſit. Et primo moueor hac ratione, quia licet in beneficijs, quæ iure proprio ſpectant ad collationem epiſcopi capitulum ſuppleat negligentiam epiſcopi,ſecus eſt ſi ex accidenti,quia in illis non cenſetur communitas inter capitulum & epiſcopum.Secundo facit cle.ſi de beneficio allegata, vbi ſi im= petraui prouideri de beneficio pertinente ad collationem epiſcopi non poteſt prouideri mihi de beneficio , cuius eſt facta deuolutio ad capitulum. Tertio facit,quia ad ponderandum naturam actus debet attēdi origo rei non accidens.l.tutor.de fideiuſſo.ff.& ſi filius fa.ad. Macedo.C.l.in venditionibus.de contra.emp.ff.

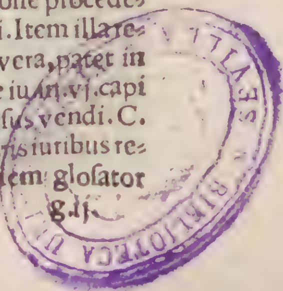
Legat9an bñficia deuolu= ta ad legatū ꝓuincię cōfe rat

QVARTO facit q; idem glo.pro ſe adducit,ſed contra eum retor queť, quia capitulum vacante ſede non ſuccedit in poteſtate confe rendi iure deuoluto,ſicut nec iure ordinario.Io.an.in capitulo quã= quam.de ele.in ſexto .Panormita.in capitulo.cum olim. de maio. & obed.Fundamenta gloſatoris Pragmaticæ non obſtant. Primo dum dicit legatus accumulatiue concurrit in collatione beneficio= rum cum ordinarijs ſuæ prouinciæ.capitulo primo iſto titulo in.vj. Quia hoc debet intelligi de beneficijs,quæ ad illos ordinarios ſpe= ctant iure ordinario,& quæ ſunt ſita in prouincia,poteſtas enim le= gatorum in beneficijs eſt extraordinaria,id eſt extraordinario mo do inducta,ideo reſtringenda glo.penulti.in cle.ſecunda.de officio in ſexto.Item cum legatus ante deuolutionem beneficium nō po tuiſſet conferre,ſic nec facta deuolutione ad prælatum ſuæ prouin= ciæ,non enim ex perſona prelati prouincię,Prima beneficij condi= tio mutari debet.ar.le.ij.§.ex his.de verbo.obli.ff. l.cui fundus.de condi.& demon.ff. Secundo non obſtat,quod idem gloſator ſcri= bit idem iuris eſſe debere in acceſſorio,quod in principali & deuo= lutio eſt additamentum ad collationem,tu dic hoc poſſe procede= re in beneficio,quod eſt infra limites prouinciæ legati.Item illa re= gula quod acceſſorium ſequatur.&c.non ſemper eſt vera,patet in capitulo debitores.& capitulo cum contingat.de iure iu.in.vj.capi tulo licet.eodem titulo in ſexto.Autēti.ſacrã.ſi aduerſus vendi.C. Autē.liberi furioſi.de epa.aud.C.Et patet etiam in alijs iuribus re= latis per glo.in regula acceſſorium. Tertio dum idem gloſator

Fundamētis gloſa.Prag= maticę rñſio

g.ij.

allegat quædam iura ad probandum non inspiciendam esse originē sed finem.l.iij.§.idem scribit.de pecu.ff.in verbo proinde non originem iudicij spectandam. Et a fine res denominatur.l.stipulatio.§.opus.de no.oper.nunci.ff.in verbo.sed si pponatur instar quoddā operis quasi facies.ca.maiores.§.sed & ad hec de baptismo. Et finis designat qualis res sit censenda.ca.fraternitatis.de frigidis. Adde Io.an.in ca.ij.de no.oper.nunciatione qui producit Hieronymū Epistola ad Furiam. Non quæruntur in Christianis initia/sed finis, Paulus male cœpit, bene finiuit. Inde pditoris laudantur exordia, sed finis proditione damnatur. hoc est quod solet dici, finis coronat Tu adde quod notat glo.in ca.primo.de renuncia.vbi Io.an.adducit Hieronymum Epistola ad Lucinium. Cœpisse multorum est, ad culmen peruenisse paucorum. Sic secundum glosatorem prędictū. Licet legatus ante deuolutionem inspecto principio non potuisset conferre. Tamen poterit inspecto fine quo inuenit beneficium ad prę'atum suæ prouinciæ de atum. Cum secundum eum ex mutatione personę sequatur mu atio status rei.l.Senatoris filium, de Sena.ff. Sed istud non obstat/quia vt supra dictum est ex mutatione personę non debet mutari conditio beneficij. Et inq̄tum ipse adducit iura ex quibus probat spectandum esse finem. Ego dico, q̄ ex istis Brocardicis(quibus multi vel ingenio parum solido aut nondū in iure exercitati, solent frequenter vti)q̄ non potest sumi perfecta regula neq; doctrina.

Hieronym⁹.

Cōtra vtētes brocardicis

NAM IN CONTRARIVM adduci possent iura quæ dicūt medium esse spectandum.de quibus per glo.in ca.Scientes.de censi. quæ allegat illa carmina. Cum media tantum dilexi ludere forma. Maior enim medijs gratia rebus inest. Glo.refert in ca.quęrenti.de offi.deleg. Item ex aduerso adduci possent iura quæ dicunt finem esse spectandum. De quibus per glo.in ca.dudum.l.primo.de elec. vbi dicebat Host.q̄ in hac materia non potest dari certa regula seu doctrina, cum discurrat per varios casus, sed scdm varietatem casuum occurrentium, qn̄q; spectatur principium, nonnunq̄ medium, interdum finis. Addebat Panor.q̄ vbi actus recipit essentiā in initio dicitur spectari pricipium, si in medio, medium, postremo finis si assumit substantiam in fi. Sed in proposito deuolutio non potuisset esse facta ad prelatum prouinciæ, nisi inferior qui non est de puincia legati cessasset. Igitur principium debet inspici, maxime hoc procedit quando beneficium non est situm in prouincia, quia tunc deficit extremum, ad quod. Quinto, dum idem Glosator adducit

De principio medio & fine qual'r debent inspici.

textum in cle.si de beneficio,tu dic quod prima pars facit pro opinione præcedente quam tenemus,& secunda pars quem pro se citat idem glosator,solum probat pro eo in argumentū, quod instar executoris possit legatus conferre beneficia,quorum est facta deuolutio ad collatores,sed hoc est intelligendum de collatoribus suæ prouincię.Item non obstat dictum Archi.in ca.deliberatione prouida,qui dicebat quod legatus ecclesias collegiatas,quas reseruare vel conferre non potest,tamen possit quando sunt deuolutę ad Papam,quia illud dictum est falsum secundum Lap. & Dominicum ibi.Et fuit excusabilis Archi.qui non vidit illam cle.si de beneficio.Eadem ratione dicunt ibi,quod non potest Legatus cōferre beneficia extra prouinciam sita,quæ sunt ad sedē apostolicam deuoluta per tex.ibi qui generaliter dicit,quod legatus nullatenus se de his intromittat.Itē durum esset,ꝙ de quo beneficio non posset Legatus principaliter & originaliter prouidere,quod posset iure deuoluto.Et per hæc est sufficienter responsum ad fundamenta glosatoris Pragmaticę.Ego tamen recedo ab opinione ipsius per argumēta supra adducta,quam etiam opinionem,videntur sequi Anto.& Imo.licet dicant non in.d.ca.ij.de conces.pręb.non esse sine aliquali dubitatione.

TERTIA DECLARATIO Legatus non succedit in facultate conferendi beneficia quę confert episcopus auctoritate apostolica, de quibus in cle.quia regulares,quia ipse episcopus tunc confert tāquam delegatus.ad hoc glo.in dic.cle.si de beneficio.in verbo,siue ad nos in fi.q̄ vult in hoc legatum inferiorem delegato.At ordinarius in casu quo habet delegatā iudicat,vt delegatus.ca.irrefragabili.§.cęterū.de offi.ord.Facit quia capitulū ꝙ als vacāte sede succedit in iurisditione,tamen non succedit in delegata,sic Io.an.in ca. ad abolendam de hereti.quia in his quæ cōpetunt episcopo ex delegatione.nulla est inter epm & capitulum communitas, Panor.in ca.scriptum.de elec.idem in ca.verum.de foro compe.Idem in capitulo his.quæ de maio.& obed.Et in priuilegijs dignitati episcopali concessis capitulū nō succedit Io.an.i.c.vnico de maio.& obe. Hæc tamen decisio videtur mihi dubitabilis,nam si Legatus beneficia exemptorum conferre possit ante deuolutionem, vt glo.met fatetur in dicta cle.si de beneficio.in verbo siue ad nos cur non poterit conferre post deuolutionem factam ordinario maxime, quia potest conferre beneficia quæ sunt ad Papam deuoluta. Item si Legatus huiusmodi beneficia conferat,ordinario nō infertur magnū

Capm vacante sede nō succedit i delegata iurisditione.

Bnficia q̄ orda rix.vi. cle.qa regulares cōferūt si legatus cōferre possit.

præiudicium, nam licet regulariter collator habeat liberam collationem, in cui conferēdo, illic in terminis dictę cle. quia regulares. necessitātur conferre secularia secularibus, & regularia regularibus Item mens illius tex. fuit, vt prouideretur beneficijs, quæ prouisio ita per Legatum fieri poterit, sicut ab ordinario. Item non occurrit ratio diuersitatis, quod Legatus conferat beneficia, quæ sunt in plena collatione episcopi. Et hæc quæ deuoluuntur auctoritate iuris non possit. Pręterea quia tex. ille in cle, quia regulares. vtitur verbo diocesani, quod post Mathe. & Zenzeli. Card. ibi in octaua questione, intelligit non solum de episcopis, sed eorum superioribus. Item ego video quod ī illis exemptis post tempus iuris elapsum, episcopus non semper succedit, vt est in duobus casibus.

PRIMO quando collatio spectat ad collegium exemptum, quod esse potest iuxta tex. in cap̄. fi. de regula. in. vj. Tunc priusquam ad episcopum fiat deuolutio, fiet deuolutio ad capitulu, vt tenet glo. secunda in dicta cle. quia regulares.

SECVNDO quando sunt prælati exempti, qui habent patres abbates, vt Cistercieñ. tunc deuolutio fiat ad illum patrem abbatem priusquam ad episcopum, vt tenet Card. ibi. questione tertia.

Casus autem alios quibus (extra casum illius cle. quia regulares) ordinarius habet iurisditionem in exēptos. vide in. §. in capitulo. irrefragabili. de offi. ord. de hęre. ad abolendum. capitulo vnico. de clerici. egro, in. vj. in ca. vnico. de sta. mo. in. vj. in cle. attendentes. de statu regula. in cle. quia contingit de relig. domibus.

Regalia non subiacet noīa tionibus.

QVARTA DECLARATIO, vt beneficia quæ sunt in regalia non subiacent nominationibus in. §. Item quod dicta cum glo. de annatis & similiter beneficia quæ sunt in pręsentatione patroni Laici. §. item. quod ad dicta vbi glo. in verbo ecclesiastico. de collationibus. & in. §. statuit. vbi glo. ī verbo p̄sentatio. eo. ti. ita beneficia q̄ per Papam aut Legatos conferuntur non subiacent nominationibus in. §. neq; etiam. & ibi glo. in verbo præuentionem. eo. tit. Non potuit enim Papam, aut eius Legatum ligare ecclesia Gallicana, q̄ primo nominationes introduxit cum inferior non habeat imperiū in superiorem fallit, si per Papam, aut eius Legatū cōferuntur post reqsitionē & acceptationē, nā bñficia cadētia ī turno sūt affecta post requisitionem, tunc enim sic est huiusmodi beneficium affectum, quod alteri conferri non potest. §. q̄ si quis cuiuscunq; status. e. titulo. sic tenet glo. in. §. item. q̄ vniuersitates. in verbo, scilicet restringit, subijcit tamen circa mediū sui, quosdā dicere deuolura ad Papā ex negligentia ordinariorum facere turnum cum pacta sint confer

Post reqsitionē noīati, cessat præuētio.

re,& negligere conferre,ar.capitulo licet.ij.de prebē.in sexto.Circa declarationem istam pro perfecta intelligētia Pragmaticę.Ego ad do quasdam alias subdeclarationes,vt sic dicam.

De pragmatica septē declarationes.

PRIMA DECLARATIO,quod licet Pragmatica Sanctio dicatur proprie ea quæ est facta in concilio procerum.tex.& glo.de insti.ad compo.ard.fi.text.& glo.in.l.iubemus.de sacrosanctis ecclesijs.C.tex.& glo.in.l.fi.de diuersis rescriptis.C.tex.& glo.in ca.fundamēta.post principiū de elec.i.vj text.& glo.in.§.dicēti.§.rescripta.xxv.questione.ij.habetur in.l.fi.de domest.& protec.C.li.xij. Et lex ciuilis scribentes Pragmaticas vocat pragmaticarios.l.moris.§.solet.de pe.ff.& in dicta.l.fi.de diuersis rescrip.C.Pragmatica tamen, quæ tot annos, vtpote octuaginta inconcusse obseruata est in Regno Franciæ dicitur,quæ constat ex constitutionibus sanctis in cōgregatiōe Basilieñ.necnō modificationib⁹ factis per ecclesiā Gallicanā sub Carolo septimo p̄sentibus & assistentibus his personis,quæ latius designantur in prooemio eiusdē Pragmaticæ.

Modificationes eccl'ie Gallicanæ.

SECVNDA DECLARATIO,quod ecclesia Gallicana dum fecit modificationes ad decreta eiusdem congregationis Basilieñ.fecit non sub hęsitatione aliqua,sed ex potestate sibi concessa, ac pro quibus instarent Regij oratores apud patres eiusdē congregatiōis. Et si congregatio illa Basilieñ.fecerit concilium legitimum & indubitatum,non est nostrum definire,Sed causa disputationis solum, lego quosdam interdum sensisse quod sic,alios vero firmare oppositum,imprimis Anto.Florē.in secunda parte summe.titulo.iij.ca.x.§.xj.Idem parte tertia.titulo.xxij.in prin.Fatetur conciliū Basilieñ.prius fuisse canonicę congregatum.Sed vt ipse vult post dissolutionem seu mutationem per Eugenium quartum.Factum est cōciliabulum serpentis antiqui,Adducit autem idem Anto.ꝙ illi Sismatici Eugeniū deponētes,Amedeū ducē Sabaudię idolū sibi statuerūt,felicē appellātes,ꝙ ꝓpter assecutū pōtificatū felicissim⁹ eēt, sed Sabellic⁹ affirmat ꝙ m'lto felicior fuisset si i priore statu māsisset platina vtcūq; sit fateť eccl'iam trifariā diuisam,quidē (vt Itali) Eugeniū quartū velut Papā venerabāť,aliq vt Frederic⁹ īpator, Carolus & Alphōsus Gallię & Arragonię reges obediebāt Amedeo nōnulli erāt neutrales,& quō Eugeni⁹ ter tētau't dissolutionē eiusdē cōgregatiōis Basilieñ.duas reuocauit & i tertia dissolutiōe stetit,vide ꝙ no.glo.i ti.de cau.§.Rōa.i verbo.dissolutionē.Sabellic⁹ affirmat istud cōciliū ex Martini istituto habuisse initiū.ad qđ (vt ipse dicit) vocatus Eugenius,quia venire noluisset,dignus iudicatus est, cui

Eccl'ia trifariam diuisa.

pontificatus abrogaretur. Bergomeñ. affirmat habuisse pulcherrimum inicium, in quo affuerunt multi Gallię/Germanię/Hispanię/Pãnonię/Principes seu eorum Legati. Eneas Siluius scripsit epistolam Ludouico. xj. quę est in ordine. cccxliij. Et epõ Atrebateñ. legato vsus, obtinuit ab eodẽ Ludouico vt antiquare p totam Franciam stetitq; abrogata Pragmatica solius Ludouici auctoritate triennio, vel circa. Et sup his quomodo congregatio illa apud Basileam facta est ex conuocatione duorum Romanorum pontificum Eugenij & Martini predecessoris sui, necnon continuatione ac decretis Cõstantieñ. & Seneñ. conciliorum generalium. vide in pœmio eiusdẽ Pragmaticę, ego in ea re nihil definio, ne mittam⁹ os in cęlũ. Neq; volo in pręsenti articulo quippiam affirmare, qđ a fide & religione christiana sit alienum/seu cõtra decisionem sanctę sedis apostolicę.

Protestatio de stãdo ĩ mã datis eccl'iæ vniuersæ

Postremo Leo decimus sanctissimus Papa modernus, necnon Christianissimus Rex noster Franciscus in pręfationibus seu exordijs factis, super concordatis inter eos initis ac nuper publicatis referunt Iulium papam, in Lateranensi concilio per eundem iniciato, p edictum publicum quando tutus (vt ipsi dicunt) non patebit accessus, conuocasse Ludouicum duodecimum postremum Regem, referũt quoq; Christianissimum Regẽ nostrum Franciscum similiter citatũ ad illam sacrosanctam Lateranẽsi Sinodum, affirmant citatũ quoq; fuisse p edictum publicum, vt prius ecclesiam gallicanã, cunctasq; regni Franciæ gentes, vt si quid auctoritatis priscę afferre si qua iura citare, si quas rationes consentaneas palam edisserere posse consyderent. Quominus Pragmatica sanctio, eiusdem concilij auctoritate ac sententia abrogaretur, antiquaretur, induceretur, irritaq;, ac nulla pronunciaretur, & scismatica, id infra diem dictis decretis pręfixam efficerent, quo neglecto talis sacro approbante concilio decerneretur. At vero Christianissimus Rex tẽpori ptim inseruiẽs. Tũ etiam veritus, ne si ex toto antiquarentur eiusdem Pragmaticę decreta, rediret illa indignitas, aut deformitas temporum quę erat ante tempus eiusdem Pragmaticę, seu ne in illa incideremus discrimina quę tunc erant cum expectatiue, & reseruatur pmiscuę currebãt & de electiuis solus Papa puidebat. Postremo cum is apud Bononiam esset exhibiturus illi sanctissimo Papæ filialem obediẽtiam, aductus est vt impetraret ab eodem Papa, vt si Pragmatici nomen esset abrogandum, liceret sibi saltem cum bona pace & venia concilij aliquas vice & loco Pragmaticę comminisci leges, quibus deinceps in regno suo vteretur. Ac tandem obtinuit, vt faceret quędam

Concordata, quæ postea p sanctissimum Papam homologata sunt & exinde in curia publicata, & nuper impressa sunt. Quibus sublatum est potissimum decretū Pragmaticę de electionibus, & in parte abrogatum decretum de causis, in reliquo sunt concordata conformia fere eiusdem Pragmaticę decretis, exceptis quibusdam capitulis in quibus (vt in eis constat) noua facta est declaratio seu interpretatio necessaria adiecta est.

TERTIA DECLARATIO, ꝙ licet multi olim renuerunt recipere nominationes quę suppositis vniuersitatum conceduntur, qa proueniunt ex modificationibus ecclesiæ gallicanę, & non licuit ecclesiæ gallicanę fecisse modificationes, nisi quatenus referentur ad concilium Basiliense. in. §. adijciens. de collatio. Quæ cum non inueniantur per oratores regios ad ipsum cōcilium relatę, vtpote, quia dissoluta congregatione, congregatione Bituriceñ. vbi facta ē Pragmatica, erat dissoluta congregatio Basilieñ. Hodie tamen indistincte sunt recipiendę nominationes, quia per dicta cōcordata sunt receptę & approbatę. §. statuimus. l. primo. in versi. præfati. in eisdem concordatis. Insurgit autem meo iudicio quędam inęqualitas. Nā cum ex tertia parte beneficiorum, quę p concilium erat debita graduatis duę partes per modificationes ecclesiæ gallicanę concederētur nominatis per vniuersitates, hodie per eadem concordata tantum partem percipiunt graduati, q̄tam nominati. Nā ex illis quatuor mensibus qui per eadem concordata distribuuntur pro ꝓuisionibus scholasticorum. Graduati duos, & nominati alios duos mēses habent, in qua re factum est pręiudicium suppositis residentibus in vniuersitatibus, & iniquum est vt graduati simplices tantam partem ferant quantam nominati. Et tu caue quod nominationes non essent (vt fit quotidie) passim per vniuersitates concedendę, sed deberent concedi melioribus suppositis, & intra certum numerum quod si fieret & obseruaretur optimi scholastici assequerentur ꝓuisiones, vbi cōtra accidit quod discholi qui circa lites assiduę versantur, & de literis non sunt solliciti consequuntur priores prouisiones siue etiam quia pręlati fauent eis & eludunt, & comministratur multa ad elusionem ꝓuisionum eorumdem scholasticorum de re publica literaria meritorum. vnde glo. in §. Item ꝙ ad dictas. in verbo. numerum, dicebat ꝙ super hoc vtilis esset prouisio, vt refrenaretur tanta multitudo nominationum, quæ hodie conceduntur propter quam infiniti processus oriuntur, quod v[illegible] non darentur nisi duæ nominationes, donec constaret ipsas fuisse extinctas. Ita ꝙ secūda

Nomiatiōes an p oēs recipetentur

Tertia ps beneficioꝝ debita graduatis

Noiationes an passi sint concedendæ.

faceret mentionem de prima, sicut legitur & notatur p doct. in gratijs expectatiuis. in ca. in nostra. de rescrip. Et ꝙ nõ posset simul q s acceptare eodem tempore plura beneficia in vim diuersarũ nominationum, sed vna executioni mandata, altera vti supsederet, donec prima fuisset sortita effectum, vel fuisset nominatus euictus vti in gratijs expectatiuis cauetur p regulas Cancelariæ.

De varijs speciebꝰ noĩationum.

QVARTA DECLARATIO, quia de nominationibus incidit sermo. Tu aduerte ꝙ sunt sex species nominationum. Primo, est nominatio, quę idem est ꝙ electio. Nam qui eligit prius mente concipit, & nominat eligendum, & hæc tribuit ius ad rem. Secundo, est nominatio solemnis quæ differt a postulatione, nam solum postulatur vnus, sed plures nominãtur. de quo in ca. bonę. I. primo. de postu. prela. Tertio, est nominatio quæ fit p Papam in gratia expectatiua, de qua qualiter afficiat est glo. ordinaria. in ca. si soli. de conce. prebend. in. vj. Quarto, est nominatio quę fit de aliquo eligendo cũ in ca. proponuntur. & nominantur aliqui, & hæc non tribuit ius. de quo in ca. ꝙ sicut de elec. Quinto, est nominatio quæ capitur pro illo suffragio quod p̃statur in scrutinio, quod non tribuit ius nisi post publicatum scrutinium, post quod. nõ licet variare ca. publicato. de elec. Et scđm quosdam oportet ꝙ sequatur communis electio seu conclusio. de quo in ca. Perpetuę. e. titulo. in sexto. Sexto, est nominatio quæ fit p vniuersitates de suppositis earum de qua loquimur quæ non tribuit ius, sed est quodam p̃paramentum ad beneficium cadens in turno obtinendum.

In noĩatiõibꝰ q̃ debent exprimi.

QVARTA DECLARATIO, ꝙ in nominationibus debent tria exprimi, gradus, numerus beneficiorum, & qualitas ipsorum. ꝙ ex istis potest moueri vniuersitas ad non concedendum, quæ concederet nominationem alterꝰ magis indigenti. Et similiter vniuersitas instruetur, an impetrans habeat duas prębendas in ecclesia cathedrali & Metropolitana, & sic sit exclusus a beneficio Pragmaticæ seu concordati. §. ꝙ si quis ex dictis. in versi. similiter de collatio. Et ad hoc facit, quia in impeditibus beneficiorum debet exprimi qualitas beneficiorum iam obtentorum. Omnia enim debent exprimi quæ possunt mouere Papam ad concedendum vel non concedendum, aut difficilius cõcedendum. secundum do. in capitu. Postulasti. in nostra ad aures. de rescrip. Gẽce. & Cardi. in Cle. primam. de prębend. Nec ob. his si dicatur nominatio ab vniuersitate concedi proprio motu, & sic non est necessaria expressio. ar. Cle. si summus pontifex. de prębend. quia hoc est falsum, conceduntur enim ad po

Qualitas bñficiorũ obtẽtorũ an sit exprimenda

ſtulationem nominationes. Item q̄uis de Papa ſit abſolutum ꝙ ꝓprius motus tollit ſubreptionem in dicta Cle. & notat̄ in ca. ſi motu proprio. de alijs eſt dubium, immo eſt dubium de Legato, de quo ī cap̄. ſi. de offi. lega. in. vj. & infra latius dicetur. Et inq̄tum de qualitate dixi. adde ꝙ ſecundum doc. debet impetrans exprimere notabilem qualitatem quæ inhæret beneficio, vt ſi eſt curatum, ſi ex ſtatuto, vel conſuetudine debet reſidentiam, ſi ſit dignitas, ſi ad illud conſueuerit quis per electionem aſſumi. Et ex iſtis expreſſionibus quæ fiunt in nominationibus, vt vniuerſitates inſtruuntur ad nominationes concedendas, vel negandas, ita collatores ad prouidē dum vel non. Adde quartum quod hodie eſt exprimendum neceſſario, ſcilicet valor verus beneficij poſſeſſi qui debet in nominatione exprimi. de quo in. §. ſtatuimus. l. ſecund. in verſi. volumus. de elec. in concordatis. per hoc enim inſtruuntur vniuerſitates & collatores, an impetrans ſit prouiſus vltra ducentos ducatos auri de camera. Et ſic ſit excludendus a nominationibus in. §. allegato. ꝙ ſi quis. & in eiſdem Concordatis in dicto verſi. volumus. Et pondera tu diligenter illos tex. quod verus valor attenditur non in portatis, ſed verus valor qui reſultat in loco reſidendo & horis diuinis intereſſendo, & pondera etiam illa verba reſidendo, & intereſſendo quę ponuntur vt differentia, Nam licet groſſu & groſſi fructus tribuantur reſidentibus quotidianæ diſtributiones, non niſi intereſſentibus, niſi quod tribuantur abſentibus pro negocijs eccleſiæ, & infirmis. de quo notatur in cap̄. vnico. de cleri. non reſidentibus. in. vj. Et ex hoc ſuccedit dubium, an valeat conſuetudo vel ſtatutum in vim quorum mortuus percipit redditus beneficij ſeu prębendę per annum, & communiter concludi ſolet quod valeat q̄tum ad groſſos fructus, ſed non quantum ad quotidianas diſtributiones. Poteſt enim conſuetudo effingere abſentem vel mortuum pro reſidente, ſed nō pōt fingere eū intereſſentē. notat Io. an. in dic. c. vnico. & latiꝰ in rl'a. nemo pōt in mercu. An aūt hn̄s bn̄ficiū vel bn̄ficia cū pēſiōe q̄ ſimul ſi colligātur, excedūt p̄dictā ſummā ducētorū ducatorū, ſit incapax noīationū, aut illiꝰ tertiæ ptis q̄ debeī graduatis. Gloſſator Pragmaticę in. §. Itē qđ vniuerſitates. in ver. bn̄ficiorū. paulo an̄ fi. relinqt ſub dubio. attēto ꝙ tex. ibi. & §. iſup. ī verſi. ꝙ ſi qs. Et ſiīr tex. cōcordati. ī verſi. alle. Volumꝰ. ī eiſdē terminis loquit̄ de hn̄tibꝰ bn̄ficia. Sed ap. bn̄ficiorum nō veniūt pēſiones. de quo in ca. ad audiētiam. l. ſcđo. de reſcrip. inde ſcđm eum de penſiōe q̄ eſt quid mere tēporale non ſit permutatio ad beneficium. notant ſcribentes in cap.

Valor bn̄ficij

Verus valor nō ī portatis.

Hn̄s pēſionē ducētoꝝ ducatorū an ſit a noīatiōibꝰ excluſus

vnico de rerũ.pmu .in.vj.Puto tamen esse multum equum, quod excludantur habentes pensiones & succedunt loco beneficiorũ attenta mente consilij,quę fuit prouidere de studentib⁹,& parum refert,si habeāt prouisiões in beneficijs aut pēsionibus perpetuis,Cõstitutio enim q̃libet debet ampliari vel restringi ad limites ratiõis in ea expręsse i.l.cũ pater.§.dulcissimis.fratrib⁹de.l.ij.ff.& adde q̃d idem glo.dicit loco proxime allega.ꝙ in nominatione debeat prouisus de hospitali facere mētiones de ipso,nec ob.si dicas quod hospitalia non conferuntur in titulum,nec beneficiũ,vt habetur ĩ cle. secunda in versi.vt autē.de relig.domi.Et literę super prouisione clericorum hospitalia non includunt in cle.per literas de prębē.Et talia hospitalia cum non sint beneficia non permutātur Fred.ĩ tracta.permu.q.xiiij.& istud puto esse multum equum,nam si impetrans nominationem,de hospitali mentionē fecisset,forte nominationem non obtinuisset,sed ex opposito facit, quia prouisiones de hospitalibus non sunt perpetuę,nõ enim cõferuntur in titulum exceptis duobus casibus,vt dixi/sed solum administratiões,quę subiacent redditiõi rationum,de quo in dic.cle.ij.instar tutorũ,vt ibi. Mens autem cõerclij fuit facit perpetuas prouisiones scholasticis Sed pro opinione præcedente quæ est multum ęqua, facit dictum Fred.cõ.cccxxv.ꝙ ĩpetrãs bñficiũ a Papa vel Legato debet de huiusmodi hospitali facere mentionē,ac de omi eo q̃d põt mouere papã ad cõcedendũ,aut difficilius cõcedendũ.Ego aũt puto ꝙ ĩ noiatione nõ sit necesse facere mentionē de bñficio annexo accessorie, secus si duę ecclię eēnt simul vnitę,ita ꝙ neutra subesset alteri, sed vtraq; esset principalis,de quo no.Io.an.in cap.sup eo de præbē.& glo.ĩ cle.p literas,de p̃bend.Ego etiã puto ꝙ p̃dicta quatuor, scilicet gradus,numer⁹bñficiorũ.qualitas,& valor si nõ exprimanť,tñ nõ sit etiã excusabilis is cui vniuersitas proprio motu cõcessit noiationē,& ĩ specie tenet glo.Prag.ĩ.§.Itē ꝙ vniuersitates hoc.ĩ verbo. q̃litates.ante fi.de colla.nã tex.ibi vult ꝙ vniuersitates teneāť ista exprimere ĩ noiationib⁹.Adde ꝙ ex tex.concordati.ĩ.d.ver. volumus.loquiť in alijs terminis ꝙ obtinētes exprimere teneãtur verũ valorem,quod verbum teneantur vtroq; loco positũ est necessitatiuum,nec ob.ꝙ clausula motus proprij tollit subreptionem,quia est verum in papa,sed de alijs etiam de legato est dubium.nec ob.argumentũ ꝙ motus proprius efficit ꝙ obtinēs noiatiões ĩ nullo peccauerit,ex quo vniuersitas ꝓprio motu sibi cõcessit,qa imo peccauit ex quo tenebať exprimere ĩ noiatiõe,vt patet in tex.dic.cõcordati

De hospitalibus.

Noiatio quæ motu proprio cõcediť.

Item si hoc locum haberet, posset aliquis beneficiatus vltra summã pretaxatam obtinere beneficia a collatore qui forte sibi faueret, & cederet istud in maximum preiudicium aliorum nominatorum q remanerent exclusi illa fraude excogitata. Præterea collator per tales nominationes absq; aliqua expressione valoris beneficiorũ redderetur incertus. Interest autẽ sua hoc scire vt cuilibet ordinate ꝓuideat propter pœnas que aliter faciendo ei imminent, & resultãt ex capitu. graue. de prebend. & habetur in versi. si autem illi. in verbo, & nihilominus. de collatio.

QVINTA DECLARATIO, ꝙ collatio de beneficio affecto graduato, vel nominato, facta alteri est ipso iure nulla & irrita. Ita qđ non requiritur aliqua alia declaratio seu sententia. sed sicut in cap. ne pro defectu. de ele. & ca. quamq̃. e. ti. in. vj. fit deuolutio ad immediatum superiorem, ita hic qui tenebatur similiter ꝓuidere nominato vel graduato. Et hæc deuolutio fit gradatim vsq; ad papã. tex. est in. §. si quis cuiuscunq; . in fi. de collatio. & in. §. si quis vero cuiuscunq; status. de elect. in concor. Dubitat tamen glosator in dicto. §. allegato. in glo. i verbo. irritum. An collatio que est irrita. cõualidetur. si nominatus declarat se nolle vti, qualificatione, vel nominatione. Et primo videtur velle ꝙ sic si collationem ordinarij precedat renunciatio nominati, secus si subsequatur, quo casu non erit secundum eum ꝓuisus iure ordinario. de beneficio debito nominato tutus sine noua ꝓuisione. Item casu secundo adest contemptui collatoris, qui contra ordinationem concilij prouidit in preiudicium nominati. At secus est primo casu ex quo nominatus per prius renunciauit. facit ꝓ istis ꝙ notat Io. an. in cap̃. statutum. de preben. in sexto. Putat tamen tandem idem glosator libro allegato proxime. ꝙ si renunciatio nominati renunciantis & declarantis pro ea vice se nolle vti nominatione vel gradu, sit facta medio tempore inter collationem ipsius ordinarij, & acceptationem collatarij ꝙ conualidetur ipsa collatio. Ad hoc quod notat Io. an. in ca. pe. de p̃ben. de eo qui habet clausulam anteferri, qui si renunciat conualidatur collatio ordinarij, quia eo sic renunciante est sublatum obstaculum seu impedimentũ. Ad hoc facit qđ notat Bar. in. l. cum vir prediũ. ff. de vsucap. de eo qui ecclesiæ vendidit rem alienam. Et is postea dño succedit quod dñium transfertur in ecclesiam sine noua traditione in. l. fi. de sacro san. eccle. C. Facit melius quod notat Panor. in ca. cũ ex officij. de p̃scrip. de collatore qui pẽdẽte mense iuxta tex. in cle. prima. de p̃bend. si tũc conferat cõualidat̃ collatio sua, si hñs grãm

Collatio spreto noĩato facta, an cõualescere posset

iuxta illam Cle.primam non acceptabit. Et maxime in casu nostro collatio q̃ ab initio erat nulla, quia collator dũ beneficium debitum nominato contulit ignorãti iure ordinario, tenebat̃ ei postea ꝓuidere de alio si euincat̃.ar.ca.inter cætera.de ꝓbend. Sed hæc decisio glosatoris videtur mihi dubia, nam licet renunciatio noiati conualidare possit collationem iure ordinario factã q̃tum ad ipsius nominati renunciantis ꝑiudicium, tamẽ est dubium si possit q̃tum ad ꝑiudicium aliorum, super quo ego relinquo cogitandum. Et adde ꝙ licet collatione facta alteri, q̃ nominato fiat deuolutio ad superiorẽ, vt supra dictum est. Tamen consuetudo habet, ꝙ habeat adhuc nominatus requirere beneficium sibi conferri in vim gradus, aut nominationis. Quid enim scit collator, dum confert si velint noiati petere aut acceptare beneficium. Finge ꝙ pro ea vice nolint graduati aut nominati vti literis gradus, aut nominationis. Aut finge ꝙ sint incapaces seu quod habent beneficium ꝓ derelicto. Ad hoc facit q̃d habetur in ca.si clericus ibi petere, neglıgẽter omittat de ꝓbend.in vj. Ad hoc ca.primũ de conce.ꝓbend.in.vj.vbi Draco.qui erat ex familia Borboniensi (vt ibi vult Io.mo.) habens expectatiuam ad dignitatem primo vacãtem in ecclesia Carnotẽsi, quam duceret acceptandam occurrente vacatiõe ꝓpositure Normaniæ. Ideo succubuit quia eam non acceptauit nec requisiuit, ante collationem ordinarij, esto ꝙ executor ipsius ante acceptationem fecisset reseruationem, inhibitionẽ, & decretum, & ꝓcessum sup prima vacaute. Iudicauit autem illic Inno.quartus ꝓ nepote qui fouebat iusticiã, q̃d est scd̃m glo.pennulti. ibi contra hypocritas, qui vt videãtur iusti pronunciant contra suos. Adde his ꝙ glosator idem notat.§.ꝙ si quis in verbo.eo ipso.de collatio.ꝙ non obstante deuolutione ad supiorem qua collator beneficium debitũ nominato cõtulit incapaci, ꝙ non obstãte illa collatione quę est nulla, ꝙ adhuc noiato poterit cõferre. Ad hoc ca.si.de iure patro.de patrono qui contulit bñficium, qui adhuc valide ꝑsentat. Nec ob.ꝙ prima collatio q̃ est nulla, debet impedire scdam, donec prima sit cassa, & irrita nunciata.iuxta notata in cap̃.post electionem.de conces.ꝓben.ca.inter dilectos.de exce.præla. Quia dicit idem glosator hoc esse verũ qñ ambe collationes fiunt ab eodẽ collatore, eodẽ medio & respectu, sed aliud est hic, nã prima fuit facta iure ordinario.secũda fienda sit medio gradus & noiationis, ideo prima nulla q̃ nõ ipedit scdam. Ad hoc pręter eum facit ꝙ notat glosa si.i verbo.sed est dubiũ.in ca.auditis.de electi.ꝙ si prima collatio ẽ euidẽter nulla, vtpote, si fieret hodie iu-

Noiat⁹ non obstãte collatiõe alteri facta adhuc debet reqrere bñficium

Si collator cõtulit icapaci, an possit ad hęc noiato cõferre

re ordinario de bñficio vacante in mense graduati vel nominati, tunc illa nõ indiget cassatione,& ea non obstãte potest ꝓcedi ad secundam collationẽ debite fiendã nominato.de quo notatur in cap̃. cõsyderauimus.e.ti. Nec ob.huic decisioni dum collator contulit incapaci est functus officio suo,igr̃ non põt amplius conferre ꝓpter deuolutionem factã supiori.iuxta tex.in.c.fi.de suppl.negligẽ.plato.Quia ego dico hoc esse verũ dum collator distulit cõferre infra tẽpus concilij Lateraneñ.Quo lapso non põt amplius conferre,hic autem loquimur quãdo contulit incapaci,cuius collatio,quia est euidenter nulla,poterit adhuc capaci noĩato conferre intra semestre sibi datum.Et tu caue qđ hæc decisio est multum dubitabilis ꝓpter notata in ca.consyderauimus.& ca. auditis. allegatis.

SEXTA DECLARATIO est, qđ licet iure non sit cautum tẽpus intra quod tempus debeat nominatus requirere bñficium vacans sibi affectum,& sic hoc tempus deberet esse arbitrarium argumẽto eorum quę habentur in ca.si clericus.allegato. Tamen quia bonus iudex arbitraretur,qđ requiratur intra sex menses,qđ tempus est datum collatoribus & patronis.in.ca.ij.de conce.p̄bend.ea consuetudo ita interpretetur,quæ est optima iurium interpres,in ca.cum dilectus.de consuetud.in.l.si de interpretatione.de legi.ff.Et adde qđ glosator notat in Itẽ qđ vniuersitates.in glo.in verbo.scilicet restringit.de collationibus.qđ si nominatus non requisiuit beneficiũ intra semestre,& collator etiam intra illud tempus distulit conferre,qđ talis nominatus a supiore non poterit requirere,quia prouisio in simili fienda per executorem certe personæ debet fieri intra semestre quod currit negligenti. Notant Lap.& Imola.in Cle.si de beneficio.de prebend.nec obstat qđ expectans cum clã.acceptandum intra mensem,potest lapso mense,si res adhuc sit integra acceptare.vt notatur in Cle.prima.de prebend.quia illud verum est quando vt dixi res est adhuc integra,& penes collatorem est potestas & adhuc residet.Sed hic data negligentia semestri tam ex parte collatoris q̃ nominati est facta deuolutio ad superiorem. Nec obstat quod superior ad quem fit deuolutio debet eodem modo conferre quo primus collator.vt in.§.allegato.quod si quis cuiuscunq; status,quia hoc est verum quando collator saltem iure ordinario contulisset. Sed hic in terminis nostris.& nominatus in requirendo,& collator primus deprehenduntur fuisse in negligentia.vnde ad superiorem fit deuolutio libera,nec tenetur conferre illi nominato qui fuit negligens.

Tẽpus intra qđ debeat nominat⁹ reqre re bñficium.

Noĩat⁹ post semestre an reqrat bñficium

Secularis diſ pēſat⁹ an ī vi noīatiōis aſſe quat̃ regula= riam.

SEXTA DECLARATIO, quod ſecularis diſpenſatus vigore no minationis non poteſt aſſequi beneficia regularia .ar .ca .cū de bene ficio.de pręben.in.vj.glo.in prag.in.§.illi vero.in verbo.religioſis. de colla .intelligit iſtud quando nominatio ab vniuerſitate ſimpli= citer emanaſſet, ſecus eſt ſecundum eum ſi expreſſe nominatus eſ ſet ad regularia tunc ea ex vi diſpenſationis ſuę aſſequi poterit. Dicit autem quod licet in curia latum fuerit arreſtum ad vtilitatē religioſi contra ſecularem ſic nominatum & diſpenſatū, hoc refert fuiſſe, nō quod ſecularis eſſet incapax, ſed quia vt ipſe audiuit, quia religioſus erat antiquior nominatus, dicit tñ idem gloſator qđ ſecu laris qui ſine diſpenſatione non poteſt nominari ad regularia, ſi tē= pore nominationis obtentę erat ſecularis, & tēpore vacationis regu laris, quod in vim nominationis non erit capax regularis, cū inſpi= ci debeat ſtatus, & conditio quā babebat nominatus tempore nomi nationis, de quo in ſimili notant Archi. & Io.an.in ca.cum de bene ficio .allegato.

Secularis fa= ctus regula ris an ſit ca= pax noīatiōiſ in regularib⁹

SEPTIMA DECLARATIO, quod qui interdum obtinuit du= as præbendas in eccleſia cathedrali aut ducentos ducatos nō eſt in capax nominationis, modo non habeat tēpore vacationis, quia cō cordata in verſi.volumus allegato, cōformia decretis pragmaticę i verſi. qꝫ ſi quis ex dictis.in titu.de colla.ſolum ponderant.habentē prædicta tēpore vacationis, ita glo.tenet in.d.verſi.ī verbo .tempo re vacationis ad decretalē ſi pauper.de prębē.in.vj.quæ loquitur de expectatiuis in forma pauperum, quibus nominatiōes equiparan tur, & ad cle.gratiæ.de reſcrip.quę fortiter vrgent, tu dic vt ibi per ipſum.Quod ego intelligo præter ipſum de eo qui obtinuiſſet bene ficia ante tempus obtentę nominationis, aut forte medio tēpore in ter tempus nominationis & vacationis beneficij, nam ego puto qꝫ is qui obtinuiſſet tempore impetratę nominationis eſſet incapax. Quia ſi nō expreſſit ſua nominatio eſt ſubrepticia, qꝫ ſi expreſſit va lorem excedētem prędictam ſummam ducentorū ducatorum eſt expreſſio euidenter iniuſta & nulla, vt probatur in dic. verſi. volu= mus.in concord.His adde poſtremo quod licet vigore nominatio= nis quæ accedit ad naturam gratię expectatiuę non poſſit accepta ri beneficium creatum poſt datam in cle.ſi.de reſcrip.tamen bene ficiū quod vacauit poſt datam, peti & acceptari poteſt, quia nomi= natio non eſt ad vacatura ſed vacantia.Itē ſuppoſito quod eſſet ad vacatura adhuc idem, quia vigore expectatiuę poteſt acceptari be neficium, quod vacauit ante datam glo.in ca.ſi .poſtquam de præ=

ben.in.vj.& vt ibi vult glosa.facilius ius constituitur in vacante de præsenti quam vacaturo. Et beneficium vacans dicitur vacaturum donec conferatur, quō autem nominati gradus nominationis, certificationis de tēpore studii, ac attestationis nobilitatis teneantur literas dare duplicatas collatoribus, & quomodo nomina aut cognomina debeant insinuare, vide quod hodie habetur in.§.statuimus. l.j.in versi.pfatiq; graduati de elec.in concordatis sufficit remissio. An autē nominatio insinuata prædecessori insinuāda sit iterum successori, & an successorē ignorantem licet glo.Prag.in.d.§. statuit.de colla.in verbo.spectat, refert interuenisse arrestum q non, sed in oppositū prouisio facta alteri q̄ nominato nō valet propter decretum irritās concilij in.§.qđ si quis cuiuscūq;, & decretū irritās ligat ignorantes.ca.dudū.de præbē.in.vj.not.i ca.tibi qui.de rescrip. Ipse tamē glosator putat equius esse, & tutius, quod iterū insinuetur nominatio successori, ne ipse possit pretendere ignorantiam, nā licet nominationes directę collatoribus, sub nomine dignitatis non extinguantur per mortem, secus est de insinuationibus q̄ sunt personales Nec ob.id qđ est dictum de decreto irritante, quia est verum quod decretum irritās, in mādato aplico de prouidendo ligat ignorantē, vt in.ca.allega.tibi qui.secus est in nominationibus q̄ nō afficiunt ordinarios, nec beneficia nisi post insinuationem. Est autem speciale in papa, qđ decretum irritās ipsius liget ignorātes.al's debet sec⁹ esse, vt in.l.fi.de decre.ab ordie fa.ff.ca.pposuisti.lxxxij.di. Preterea in nominationibus nō solet apponi decretum irritās, vt patet clare intuenti ipsas nominationes, quod vero dixi de decreto, intelligo quod collatio de beneficio affectato nomiato alteri facta, quod est irrita & inanis, vt patet in iuribus tā Pragmaticę quam concordatorum sępius allegatis.decretum ergo irritans tales collationes nō procedit ex vi nominationū emanatarū ab vniuersalib⁹, sed auctoritate cōcordati conformis Pragmaticę.

Successori collatoris an sit iterū insinuāda nominatio.

¶CONCLVSIO VIGESIMA.

LEGATVS POTEST RESERVARE BENefíciū etiā in fauorem certę personę, & decernere executores, cū decreto irritāte, ita probat tex.in ca.cum dilectus.de iure pro. De forma reseruatiōis fiendę p Legatos ponit spe.§.nūc tractem⁹.isto ti.i.prin.& si obijciatur quod solus Papa potest dare ius ad vacatura in ca.ij.de cōces.præ:

Legatus si possit reseruare bñficia.

Legat⁹ cur nõ cõcedat expectatiuas.

ben.tu dic post Panor.in dicto ca.cũ dilectus. quod p istam reseruationem nõ acquiritur ius ei pro quo reseruatr bñficiũ,qa nihil fuit actũ eũ eo,pterea reseruatio reuocari potest,vt ifra dicet.& sic hoc casu reseruationis non ita inducitur votum captandæ mortis, cautius tamẽ dicit Panormita.esset & honestius,quod reseruatio fieret generaliter nulla persona expssa. Et tu aduerte quod tales reseruationes quæ inferunt ordinarijs magnum præiudicium sunt restringendę,ideo emanarunt duę decre.expresse, penul.& fina.isto titulo in sexto.Factæ autem sunt illę duę decretales(vt glo.in verbo.restringen.in capitulo penulti.tradit)propter quandam Petrum de Piperno Cardinalem sanctę Marię,qui in pluribus prouincijs suæ Legationis Papali officio fungẽs,officia & beneficia omnia suę collationi reseruabat,is dedit causam edicto,& Legatorũ potestas circa reseruationes restringerẽtur

Cã q̃tũ ad Legatos restringẽdi reseruationes.

Octo restrictiões reseruatióis Legatornm

HAEC CONCLVSIO RECIPIT RESTRIctiones octo.

Prima restrictio.quod finita legatione expirent omnes reseruationes & processus habiti super illis,nisi iam ad collationem esset peruentum.tex.in dicto capitulo penul.& glo.in verbo.finitur,ita Ber. tenet in dicto capitulo,cum dilectus.& quamuis Hostien.in cap.fi. isto titulo oppositum firmaret,tamen auditor eius spe. in dicto.§. nunc tractemus.in versi.sed ecce,tenet quod prius dixi,ac refert curiales ita tenere,& sępe fuisse declaratum,quod qualescunque processus siue per legatum,siue per executores ab eo deputatos habiti sunt,eo exeunte legatione, siue mortuo ante vacationem seu collationem beneficij reseruati ipso facto expirant omnes huiusmodi processus,nec is pro quo sunt facti,potest in aliquo se iuuare ex ipsis,vt per hoc legatis substrahatur occasio aggrauandi ecclesias,putat tamen quod si reseruasset collationem domini Papę,tunc ad ordinariũ non redibit potestas conferendi , quod etiam aperte tenet glo.i dicto capitulo.cum dilectus,quod vltimum post Io.An.i spe. in loco proxime allegato.puto verum si reseruasset Papę auctoritate,& ex potestate sibi concessa per Papam,quod si ex vi legationis secus,sic enim posset ordinarios impedire,& eis multum præiudicare contra mentem illarum decre.penulti.& ante penultima.Et si tu obijcias prædictis,quod potestas delegati a Legato non expirat finita legatione,si præcessit citatio.in capitulo fi. isto titulo, tu dic quod perpetuatio iurisditionis non est actus sic odiosus,vt reseruationes per quas datur ius ad vacatura,& fit præiudicium ordinarijs SECVNDO nõ obstat,q̃ potestas executorũ datorũ a Papa non

expiret morte, vt habet in ca. si super gratia. de offic. delega. in. vj. ca. si cui. de præbē. in. vj. tu dic q̄ i Papa est speciale, at in legato, est secus qui durante legatione potest facere reseruatiões ea finita nō.

ET AMPLIATVR hæc restrictio, vt procedat etiam si beneficia essent iam vacantia & petita in vim reseruationis, ex quo ad collationem nondum est peruentum. glo. est in capitulo præsenti. eodem titulo. in sexto. in verbo. ad collationem. quem glo. sequuntur pe. de Ancha. Io. de sātu. & Io. an. licet is referat & male Lap. abbatē sibi cōtrariū scripsisse, & p̄ eo p̄cedere opiniōe facit tex. proxime allegatus qui loquitur generaliter quorumcunq; beneficiorum, sufficit ergo quod non sit peruentum ad collationem.

SECVNDA RESTRICTIO est, quod finita legatione expirēt omnes reseruatiões, & processus earum etiam si legatus canoniam contulisset, sic Io. de santu. Do. & Franc. in dicto capitulo præsenti. Nec ob. quod creatus canonicus habeat præbendam sibi affectam, quia est verum in creato per Papam, secus si per legatum, sic intelligitur. capitu. si postquam. & ca. dudum, de prében. in. vj. An autem processus legati afficiat, vide glosam magnam in capitulo si soli. in verbo. si vtraque. de conce. præben. in sexto. Ad hoc facit quia finita legatione, si expirent processus inhibitio & decretum, ergo sola creatio canonicatus. Item reuocatio superueniens annulat gratiā Papæ, quando non est affecta præbenda, licet esset collatus canonicatus ca. fina. de conces. præbend. in sexto. fortius reuocatio legati

TERTIA RESTRICTIO, VT FINIta legatione expirent reseruationes & processus facti super illis, etiam si i locum primi datus est successor, quia textus in dicto capitulo præsenti loquitur indistincte, nec facit vim an in locum primi reuocati succedat alius, an nō, ad hoc facit, quia prima reseruatio erat partialis, quæ p̄pter finitam legationem expirant, vnde secundus legatus ex vi ipsius non potest conferr~, sed collatio talis beneficij redibit ad ordinariū Sic Archiepiscopus Io. An. Do. & Fran. in dicto capitulo præsenti limitant, tamē istud non procedere si legatus fecisset reseruationem ex mandato speciali Papę. Nam finita eius legatione potestas conferendi ad Papam, sic glo. in capitulo. cum dilectus. de iure patrona. sic spec. in titulo isto. §. nunc tractemus. versi. sed ecce. Et tu aduerte quod si legatus beneficium aliquod prius reseruauit & cōtulit, dedit autem executorem qui in reliquo gratiam exequatur, tunc finita legatione durabit potestas executoris ex equitate. ca. si super gratia, de rescrip. i. vj. ita post Lap. allega. xvij. tenet Francus

Scd̄s legatus nō cōfert ex reseruatione

in dicto capitulo presenti.in verbo finitur.Et tu etiam caue ꝙ dum glo.ibi numerat modos quibus finitur potestas Legati,inter quos adijcit quando est egressus prouinciam.quod secundum Io.an.ibi. & alios est intelligenda,quando est egressus reuocatus. Nam per egressum simplicẽ non potuit a se Legatus abdicare imperium.l.fi. de officio pręfec.vrb.ff.

In scda reseruatiõe qũo debeat de prima mẽtio fieri.

QVARTA RESTRICTIO,vt q̃uis Legatus possit facere plures reseruationes,tamen pendẽte vna in eadẽ ecclesia non potest facere alterã.vt in capitulo penultimo.§.cęterum.Et adde post Io.mo. & Io.an.ibi,ꝙ in reseruatione quæ fieret non de vacante,sed vacaturo debet legatus facere mentionem in secunda reseruatione de prima,hoc modo etiam si pro alio reseruationem fecimus quę non pendet amplius.Et secũdum eosdem Doct.non debet vti illa clausula qua solet vti Papa in mandatis,etiam si pro alio scripsimus qui similem gratiam &c.de qua in cap̃.Mandatum.cum duobus sequẽtibus.de rescrip.Et tu etiam aduerte ꝙ reseruatio dicitur pendere etiam post collationem,si super illa pendet lis & finale iudicium. sic tenent Archi.Io.an.& Fran.in dicto.§.cęterum.Et quomodo reseruatio non dicatur amplius pendere.dic post glo.ibi.in verbo pẽdere.hoc esse quatuor modis.Primo,quando is pro quo est facta reseruatio est mortuus.Secundo,quando is est per sententiam debito modo exclusus.Tertio,quando est prouisus de beneficio in vim reseruatiõis.Quarto,quando reseruatio est reuocata a Legato.In quo glo.preallegata est notanda,vt Legatus reseruationem quam fecit reuocare possit. Et istud vltimum declaratur dupliciter.Primo,vt possit reuocare reseruationem,etiam si processus super reseruatiõe esset factus & beneficium reseruatũ esset iam vacans,modo ad collationem adhuc nõ sit processum.sic glo.in dicto.§.cęterum.sequũtur eam ibi Io.de Fantu.Io.de Lig.& Franc.spe.in titulo isto.§.nũc tractemus.Nec huic decisioni,ob . decisio cuiusdẽ quęstionis disputatæ per Stephanum prouincialem.& eodem loco a Io.an.relatæ. videlicet de Metropolitano qui executori contulit potestatem conferendi beneficium ad se deuolutum,vt conferet Titio si esset idoneus.Et dum is executor esset in actu conferendi,Metropolitanus pręuenit eum & confert Seio.Concludit illic Io.an.post Stepha.prouincialem,ꝙ potior erit collatio executoris qui contulit titio,quia decisio illa procedit in beneficio vacante,& nos loquimur in vacaturo.

Reseruatio qñ amplius nõ dicat̃ pendere

Legat⁹ reuocat reseruationem.

Quæstio

SECVNDO DECLARATVR, ꝙ licet reseruatio possit per le-

gatum reuocari,tamen hoc est limitandum in quatuor casibus. Primo nisi iam ventum esset ad collationem,quia res non esset amplius integra,& esset quesitum ius in re,quod est irreuocabile.capitulo penulti.de præben.in sexto.capitulo fi.de conces.præben.in. vj. Secundo si is pro quo est facta reseruatio consensit processui executoris,sic pe.de Anch.& Fran.in dicto.§.cęterum,sed hoc mihi non placet,non ob.quod allegant.ca.i causis.de elect.quia quod ibi habetur tendit in faciliorem exitum prouisionis ecclesiæ, vt totum capitulum vel maior pars possit reuocare compromissarios,minor pars non possit,sic Mandago.prima parte.cap.xlix. Sed hic cessat iste fauor,imo ex parte eius,qui est collator ordinarius est fauor,qđ reuocetur reseruatio,& redeat ad eum collatio.Pręterea in reseruationibus est casus in quo vt dicebat Io.in spe.§.nunc tractemus.nō procedit illud,quæ procedunt de labijs meis non faciam irrita, sed eo iuito ad cuius vtilitatem facta est reseruatio reuocatur.notat Pa. in capitulo.cum dilectus. de iure patro.in primo nota.& in glo.penulti.Tertio non reuocatur reseruatio,si talis potestas reseruādi fuisset concessa executori animo donandi,sic Imo.& Fran.in dicto.§. cæterum.Sed hoc mihi non placet, quia si inuito eo in cuius fauorem fit reseruatio possit ipsa reuocari,cur non inuito executore maxime quod in reseruatione versatur odium,& sic non obstant notata in capitulo.in causis allega. quia vt ibi a scribētibus notatur,dū capitulum volēs compromissarijs facere gratiam compromittit in eos,quia videtur esse donatio nō potest reuocari,sit res integra vel non sit,est enim fauor respectu ecclesiæ,sic quod in casu dubij compromissario incumbit onus probandi,quod capitulum intendebat facere gratiam,nam prima facie præsumitur,quod capitulum eligendo compromissarios intendebat prouidere ecclesiæ,non gratiā facere,sic Mandago loco allegato. *Qn̄ legat⁹ nō reuocat reseruationem.*

QVINTA RESTRICTIO, vt pendente vna reseruatione de beneficio pertinente ad collationem alicuius non possit legatus aliam facere de bn̄ficio pertinente ad eius præsentationem,sic Franciscus & Do.in dicto.§.cætærum. & hoc est de mente illius text. qui per reseruationes intendit tollere grauamen ab ordinarijs,licet verba illius text.prima facie repugnant qui loquitur solum de collatione quę ab institutione & pręsentatione differt,ca.cum in illis.de pręben.in.vj. *Ptās data cōpromissarijs de eligēdo an sit donatio.*

SEXTA RESTRICTIO, vt pendēte reseruatione quę facta est de beneficio pertinente ad collationem alicuius, de alio beneficio

quod ad eius,& alterius collationem pertinet non possit fieri reseruatio,sic glo.penultima.in dicto.§.cæterum.quæ probat rationib[9], de quibus ibi sequuntur eam Archi.Io.An.Do.& Franc.

Legatus cathedrales regulares collegiatas non reseruat.

SEPTIMA RESTRICTIO, VT LEGAtus nec possit conferre,nec reseruare ecclesias cathedrales,regulares, vel collegiatas Item nec dignitates cathedralium ecclesiarum,si duo concurrant. Primo quod sint maiores post pontificales.Secundo quod eis prouideatur per viam electionis.text.est in capitulo penultimo,isto titulo,in sexto.Ex quo sequitur quod conferre vel reseruare possit canonicatus illarum ecclesiarum,vt ibi glo.prima.Et similiter dignitates si vtrunque ex præmissis duobus desit,aut si alterū,vt ibi glo. secunda,id est conferre potest dignitates si sint collatiuę, vt plebanię,& plebani sunt qui habent cappellas sibi subiectas, ad quas instituunt & destituunt ex causa cappellanos,& qui plebani leges aut Phisicam sunt prohibiti audire.capitulo.super specula.ne cleri. vel mona.Et ex generalitate illius text.capitulo penulti. dum dicit ꝙ Legatus de beneficijs præmissis se non impedit,inferuntur.

An maiores post pōtificales.

Dignitates maiores legatus nō potest vnire.

PRIMO, quod talia beneficia Legatus non possit vnire, sic post Fred.tenent Lap.Do.& Franc.in dicto capitulo penultio.licet al's, vt supra dictum est,possit facere vniones de beneficijs inferioribus.

SECVNDO infertur quod locum collegiatum non possit alterare faciendo locum non collegiatum,ita post Fred.tenent vbi supra. Pe.de Anch.Do.& Fran.

TERTIO ꝙ Legatus de talibus se non possit impedire commendando,ita Archi.in capitulo.nemo deinceps.de cle.in.vj.

QVARTO quod non possit in talium beneficiorum permutatiōe aut translatione se impedire,cum ad eos solum spectet,permutationibus auctoritatem præstare competit,quibus spectat cōferre glo. pe.in capitulo vnico.de rerum permu.in sexto.Qđ Lap.Do.& Frā. intelligunt etiam si interueniret auctoritas, & consensus collegiorum.

QVINTO quod de talibus legatus se non impedit, etiam quādo sunt deuoluta ad inferiores a Papa, quia textus in illo capitulo penultimo, respicit in restrictione ista,solum fauorem illorum ad quos spectat collatio vel electio,& quia ille text[9] generaliter loquitur,& facit generalem prohibitionem.Nec obstat capi.si abbatem. de elec.in sexto.qua loquitur in confirmatione quæ est necessaria.

SEXTO ampliatur,vt legatus non possit in genere vel in specie dare potestatem alicui quod recipiat resignationem certi beneficij

& recepta resignatione cōferat personis idoneis.textus est in dicto capitulo penultimo.§.fi.eodem titulo.in.vj.Et ratio ibi assignatur ne detur via ad vacatura,quæ prohibitio habet locum secundum glo.ibi,siue eidem committitur vtrunque,id est potestas admittēdi resignationem & conferendi,siue vni potestas admittendi resignationem & alteri potestas conferendi.Nec obstat si dicas ꝙ posset legatus per se recipere resignationem,& cōferre, ergo poterit p alium,quia per modum præmissum sit fraus facilius ad vacatura. Et huic est simile de episcopo qui non potest dare alicui potestatē conferendi certum beneficium cum vacabit.ca.constitutus.de conce.præben.tu tamen dic post Panormita.ibi,quod episcopus vicario generali possit dare potestatem conferendi beneficia vacantia, sic loquitur capitulo fi.de offic.vica. Nec ob.dic.§.fi. qui prohibet istud in genere & in specie,quia hoc est verum quando committeret non vicario,sic tenet illic glo.in verbo.cuicūq; i fi.quam sequūtur Io.An.Do.Et Franc.Ol.in concilio.lxxvj. Et ex his infertur ad decisionem questionis notabilis.An episcopus possit committere officiali generali potestatem recipiendi resignationem certi beneficij,& postea conferendi,in quo solet concludi quod nō,ita per prædicta referunt fuisse conclusum Do.de Ro.in deci.cccxcvij. Et pro decisione huius dubij bene facit tex.dicti.§.fi. ibi in conuen. & supposito quod valeret commissio tamen idem de Rota,intelligūt non valere si fieret officiali non habenti administrationem in temporalibus,seu rerum aut bonorum temporalium.Nec obstat secundum eos,quod episcopus & eius officialis faciunt idem consistorium.capitulo.Romana.in principio . de appellatio.in sexto.capitulo secundo.de consuetud.in sexto,quia hoc est verum quo ad iurisditionem,& in his quæ sunt fori contenciosi,in alijs vero secus. Nec obstat etiam capitu.ex frequentibus de insti,vbi officialis episcopi pōt sicut episcopus instituere,quia ille tex.est intelligēdus de insti.quæ fit ad præsentationem patroni quę est necessitatis,quam habet officialis,vt ibi,quam etiam habet capitulum vacante sede, i capitulo primo.de institu.in sexto.secus in institutiōe tituli collatiua,quæ fit pleno iure.in qua nec capitulum vacante sede succedit, quia est voluntaria, & cōputatur in fructu,vt in capitulo cum olim.de maio. & obedien. Nec similiter eam habet officialis episcopi, vt in dicto capitulo fina.de officio vica.in sexto.Fatatur tamen idem Domini.de Ro.ꝙ episcopus posset vni vicario generali in tpalibus & spiritualib⁹ dare potestatē recipiēdi resignationē certi

Vicario non gñali an dat ptās cōferēdi

Questio notāda.

h.iiij.

beneficij,& ea admissa per episcopum postea dari posset eidem potestas conferendi,quia tunc cessaret causa prohibitionis quæ est in dicto.§.prohibemus.Tu tamen aduerte,q̃ contra p̃cedentis quæstionis decisionem,refert Dominicus in primo.§. Prohibemus.tenere dños de Ro.in decisione secundum eum.cccxxxix.vt scilicet vicario generali possit dari potestas conferendi beneficium post admissam per ipsum resignationem,& sic dicunt fuisse pronunciatum per tres sententias successiue.Fundamentum iporum est,quia iurisdictio ordinaria est lata & fauorabilis,ideo amplianda ad oia q̃ non reperiuntur prohibita de iure communi. Nec obstat secundum eos quod cõmissio fit contra cõcilium Lateranensi,quia si bene inspiciatur concilium prohibet votum captandę mortis,sed hic datur potestas conferendi beneficium vacans per renunciationem,ergo cessat votum captandę mortis.Inde non valeret concessio facta de conferendo simpliciter beneficio vacaturo,ꝓpter votum captandę mortis,sed hic secus,quia datur potestas conferendi beneficium vacans per renunciationem. Nec ob.§.prohibemus.allegatus,scilicet q̃ ꝑ illam viam esse factam concessionem contra concilium, quia ille textus loquitur in Legato qui nimis pręiudicabat ordinarię potestati sic committendo,& ista fuit ratio huius prohibitionis.Nec obstat quod textus ibi assignat aliam rationem,ibi cum per hoc aperiri posset via &c.Quia illa ratio fuit erronea,& male posita per compilatores,& sic dicunt idem de rota se audiuisse a compilatoribus, quia tu dic istam esse malam responsionem. Et contra principium libri sexti,vbi dicitur illum fuisse factum cum maxima maturitate & pręcipit eum seruari in vniuerso,vnde tutius est tenere glos.pręallega.in dicto.§.Prohibemus.in verbo.cuicunq̃.in fi.Quem vt dixi communiter sequuntur Do.vt Episcopus videlicet non possit officiali vel vicario generali dare potestatem recipiendi resignationem certi beneficij.Sed.si dicas quod in oppositum stringit textus in capitulo.Cum venissent de institutionibus,vbi valet cõcessio potestatis conferendi Archidiacono personaliter. Sed tu dic hoc non obstare,immo facit pro.quia Archidiaconus est de iure vicarius episcopi.ca.ad hęc de officio Archidiaco.qui textus probat circa medium,quod institutio quæ vulgo instalatio dicitur,est Archidiaconoꝝ.Sed institutio tituli collatiua,& auctoritatis ad curam & regimen animarum spectat ad Episcopum.in capitulo.Cum ex iniuncto.in fine.de hęre.His adde concilium quod Io.an.in capitulo.cõstitutus.allegato.refert dedisse cuidam scolastico affectanti conce-

Institutio multiplex cui cõpetat.

Cõcilium Io. an.

dere vicario potestatem conferendum beneficium primo vacaturum, videlic et quod vicario daret generalem potestatem conferendi, postea per literas secundas inhiberet ne procederet ad secundam collationem priusquam insinuaret sibi primam, & expectaret secundum responsum/an vellet habere ratum. Quod concilium (dicit ibi Anto.) non est seruandum tanquam perniciosum animæ, & in fraudem illius decre. constitutus. Et credit Panormitanus qđ attentari posset non valere illam concessionem seu potestatis translationem, cum habito respectu ad literas secundas inhibitorias non videtur delegata potestas generalis, quia vno prohibito, censentur omnia ꝓhibita &c. l. Orō de sponsa. ff.

Cōciliū pniciosum aīæ

OCTAVA RESTRICTIO EST, ꝙ nedum expectatiuę, sed & reseruationes damnatæ fuerint per decretum congregationis Basiliensis ab ecclesia Gallicanę receptum. Et hoc propter. xxiiij. inconuenientia, quæ ex expectatiuarum & reseruationum cursu resultant, quæ si quis bene prospiciat colliguntur ex procemio Pragmaticæ. & glosa illic ordinatæ & sigillatim numerat illa. Aliqua ponuntur in decreto. Placuit. de colla. in. §. cui rei. & pulchrę & eleganter recitantur in prima præfatione solemni, quæ est ad concordata. Et per eadem Concordata, sunt etiam damnatæ expectatiuæ, & reseruationes. vt patet in titulo de elec. §. Volumus quoq;. vbi etiam adijcit Papa, quod si de facto forte per importunitatem concesserit, aut al's illas irritas decernit & inanes. His adde quod congregatio Basiliensis tollens (vt dixi) expectatiuas & reseruationes, tamen in tribus casibus temperauit.

Expectatiuę sunt dānatæ ex. xxiiij. causis.

PRIMO, vt posset Papa facere reseruationes clausas in corpore iuris.

SECVNDO, vt posset idem Papa facere in terris suis quę sunt de temporali dominio ratione directi vel vtilis dominij.

Reseruatiōes trib⁹ casib⁹ a cōuētu Basilieñ. fuerunt ꝑmissæ

TERTIO, ex magna & rationabili causa in literis exprimenda, habetur in decreto, sicut. §. secundo. de electi. Concessit quoq; facultatem in quarto casu, de quo in titulo de colla. §. non tamen, videlicet quod Romani Pontifices tempore pontificatus sui possent modo conuenienti &, honesto de vno beneficio ad collationem eius qui haberet decem, & de duobus si haberet quis quinquaginta ꝓuidere. Et ecclesia Gallicana iuxta potestatem sibi datam in. §. adijciens. de collatio. modificatur istud in. §. Item voluit. in eodem decreto. de collatio. voluit enim quod fieret istud. Primo, per mandatum ipsis collatoribus vel patronis ecclesiasticis dirigendum. iuxta

De mādatis & reqsitis in eis.

formam capitu.Mandatum.cum duobus seq.Secundo,quod talia mandata fierent sub vera data,non sub data retroactiua,secundum quam secundus impetrans non prȩferatur.Primo,Siue quod dicta mandata non sint cum clausula anteferri.Aut vt ibi Glosator exponit,Si primo impetranti fecit gratiam puram.Secundo impetranti non faciat conditionalem,quæ purificata conditione esset cũ clausula anteferri.Tertio,quod gratia mandati non habeat sub executione nisi post mensem,quod Glosa ibi exponit duplicite.

PRIMO,quod mandata non ligent manus collatoris.nisi prost mẽsem a tempore prȩsentationis numerandum.Sic quod medio tempore,inter tempus prȩsentationis,& tempus mensis non esset beneficium vacans interim affectum.

SECVNDO,quod executor datus/siue ad compellãdum/siue ꝓuidendum/non possit subexequi mandatum/siue compellando/siue prouidendo,nisi post lapsum mensem.de quibus executoribus habetur in capitulo executor.& capitu.si capitulo.& capitulo.Si soli.vbi est glosa ordinaria.de conce.prȩbend.in.vj.

QVARTO,quod ipsa mandata insinuentur collatori,seu eius vicario in absentia,de forma mandatorum est recurrendum ad concordata,quibus inseritur forma.Materiam istam mandatorum pulchre & subtiliter & funditus examinauit.do.Arnulphus Ruzienis in quadam repetitione facta in celebritate diui Regij.Qua celebritate solent professores iurium in hoc Aurel.studio,facere ex ordinatione studij solemnes repetitiones.In qua materia ipse tunc doctor huius studij,& qui nunc post multos labores est Consiliarius Regius ĩ Senatu supremo,meritissimus & eminẽtis doctrinæ nihil intactum,nihil indecisum reliquit in materia ipsa,sed eam funditus & radicitus extirpauit,ad eam repetitionem puto recurrendum.

Cȩterum,quia dixi mandata posse insinuari vicario.Tu adde quod Glosator eiusdem Pragmaticæ.§. Item placuit.de col.inverbo.vicario.dicit per illum textum sufficere mandatum insinuari vicario generali.Addit quoq; insinuationes nominationum satis esse quod fiant vicario.vt in.§.Statuit.in eadem Pragmatica.titulo de colla. Et in Concord.in titulo de electi.§.Statuimus.in versi.prȩfati. Fatetur tamen quod cum vicarius generalis non posset conferre,non sufficeret graduato vel nominato ab eodem requiri, beneficium.

Insinuatio si fieri possit vicario.

Addit etiam ex pluribus vicarijs sufficere vni mandatum vel nominationem insinuari,& insinuationes possunt etiam vicario fieri extra diocesim,& collatori etiam,cum posset conferre extra dioce-

ſim.in cap̄.Nouit.vbi Glo.& ſcribentes iſto titulo.Decidit eodem loco ſi ſequeſtro beneficij ſatis ſit inſinuationem mandati vel nominationis fieri,& quæſtio iſta pendet ab alia.An Sequeſter poſſit valide conferre,ꝙ non poſſit,tenent Pa.& Anto.in capitulo.Examinata.de iudi.attēto quod non poſſidet.l.intereſſe.puto de acq.poſſeſ.ſicut nec creditor poſſet conferre.in capitu.Cum Bertholdus.vbi notatur de re iud.Quamuis alias qui eſt quieta poſſeſſione pręſentandi poſſit valide pręſentare.in capitulo.Conſultationibus.de iure patronat⁹.Et hæc oppoſitio propter rationes præmiſſas,vt Sequeſter non poſſit pręſentare eſt verior de rigore iuris. Oppoſitio vero ſecunda,quæ eſt Inno.in capitulo alle.examinata.eſt ęquior vt poſſit,& ſic prouideatur beneficio,ne diu vaccet. Et Gloſ.Pragmaticę refert pro ea interueniſſe arreſtum in curia,pro ſequeſtro comitatus Stampeñ.Sed quamcunq; opinionem ſeruaueris,puto ne pereat ius Scolaſticorum,pretextu litigij beneficij quod ſequeſtro beneficij poſſint,& nominatio,& mandata inſinuari,maxime vero, quia Sequeſter eſt loco Vicarij,& adminiſtratoris in temporalibus & ſpiritualibus.Ac ſecundum opinionem ſecundam quæ eſt Inno. poterit ipſe ſequeſtre occurrente vacatione,conferre materiam Sequeſtrationis examinatam.vide per Pa.in capitulo.Dilectus.de ſequeſt.poſſeſſi.vbi ipſe in finalibus verbis gloriatur a nemine. Ita plene nec clare fuiſſe diſcuſſam,ſufficit remiſſio.

Sequeſter ſi poſſit cōferre

ℂCONCLVSIO. XXI.

EGATVS A LATERE POTEST conferre beneficia,quorum collatio ē deuoluta ad ſedem Apoſtolicam.probatur in capitulo penultimo.de præbend.vbi eſt ſecundum Panormita. in primo notabili,litera quæ non poteſt cauilari.Nec obſtat ſi dicatur collationem Legati qui contulerat præbendā in eccleſia Argētina, cuius collatio erat ad papam deuoluta,ideo nō valuiſſe,qa Legat⁹ de quo ibi ſupplicauit Papæ ꝙ eā benigno ꝓſeq̄ret affectu,quia hoc fuit ad finē executiōis,eo ꝙ Legato nō parebat.Itē ꝓ iſta,concluſione facit,quia executor Apoſtolicus ad conferendum

Legat⁹ ſi poſſit bn̄ficia ad ſedē ap̄licam deuoluta cōferre.

beneficia in collatione episcopi, confert beneficium, quod est deuolutum ad episcopum. Item quod ex negligentia episcopi est deuolutum ad Papam. textus est in cle. si de beneficio. de præbend. vbi glo. antepe. Circa medium dicit hoc procedere, ex quo prius collator erat de his qui grauabantur, siue nominatus, siue innominatus Item pro ista parte facit, quia delegatus Papæ beneficia ad sedem apostolicam deuolutam. Confert sic Inno. & Host. quos Io. An. Et Panormi. sequuntur in capitulo. super eo. de officio delega. Item facit, quia legatus confirmat electiões exemptorum. in ca. abbatem. de elec. in. vj. sed electiones exemptorum cõfirmare, spectat ad Papam. in ca. primo. de verbo. sig. in. vj. Hanc cõclusionem tenet spe. in titulo isto. §. nunc tractemus. in principio. tenet glosa. fina. in ca. primo eodem titulo in sexto. glosa. antepenulti, in dicta cle. si de beneficio Francus Vercell'. Inno. Goffri. Io. An. Panormita. & Imo. in dicto capitulo penultimo de pręben. Dicebat tamen Io. An. in spe. in dicto. §. nunc tractemus. Quod quia vincere, & quidam alij oppositum firmabant. Ad vitandum opinionum conflictum solet Legato a latere litera super hoc expressa data, idque dicit a patre ex stilo curię, refert autem hanc nuperrime habuisse dominum suum.

Quatuor declarationes.

HVIC CONCLVSIONI adde declarationes quæ sequuntur, videlicet quatuor, cum quibusdam additionibus vacantia in curia nisi habeat speciale mandatum, ita tenet glo. fi. in ca. j. & titulo i. vj. ad hoc quia habens potestatem conferẽdi beneficia reseruata, quãuis possit conferre generaliter, vel specialiter reseruata tamen non potest vacantia in curia Rota. in no. decisi. xcvij. & si Legatus vel núcius habens potestatem conferendi beneficia vacantia vel qualiter cunque indebite occupara possit conferre beneficia reseruata, vide in no. decisionibus deci. cxix. quę autem beneficia dicantur vacare in curia, vide in capitulo præsenti de præbend. in sexto. per Archiepiscopum. in capitulo secundo. eodem titulo & lib. An autem beneficium per procuratorem specialiter ad hoc constitutum renunciatum in curia, dicatur vacare ipsa curia quando constituens est extra curiam, vide glo. in cle. j. in verbo collato. circa medinm, vt lite pend. in cle. spe. in titu. de acti. & peti. §. super actionibus. in fine. Hic incidunt duo bubia. Primum an Papa possit cõferre episcopatus vacantes in curia, in quo tu tene quod nõ, vt communiter tenetur, ita glo. in dicto capitulo secundo. de præbend. quæ refert quod curia sic seruat, quæ reseruationes in his quæ vacant facere consueuit.

De bñficijs vacantibus ĩ curia.

E p̃atus vacãtes in curia si papa conferre possit.

Nec obstat ꝗ tex.ille tribuit Papæ potestatem conferendi dignitates, quia quę speciali nota digna sunt, nisi specialiter exprimantur videtur esse neglecta.l. Item.apud labeonem.§.hoc edictum de iniurijs.ff. Item Episcopatus non est proprie dignitas, sed magis dignitatum culmen.in cap̄.venerabilis.& ca.cum olim.de prebend. & vltra glo.facit tex.in Cle.vnica.de renuncia.quę ponit pontificale officium.& dignitates pro differentibus. Et clericus Pisanus q̄uis oppositum firmet.in ca.statutum.e.titulo.propter tex.in dicto cap̄. ij.in verbo.ecclesias.quod comprehendit cathedrales.in ca.cū clerici.de verbo.sig. Tamen Gasp.dicto ca.statutum.tenet pręcedentem opinionem propter verbum, cōferre valeant, positum in dicto ca.ij.nam non sic loqueretur de Episcopatibus. Et ita dicit ipse Nicolaum quartum interpraetatum in ecclesia Bachareñ.& sequitur do.subijciens ꝗ in iuribus non odiosis appellatione dignitatis venit Episcopatus sicut in ca.auaritiæ.de elect.in.vj.sed si ius non esset odiosum, vt hic secus. Quantum ad Episcopatus de quibus hodie ad nominationē regis datur Papæ (sublatis electionibus) facultas prouidendi, personis designatis in concordatis, patet in eisdem concorda.titulo de elec.ad princip.dic ꝗ dum vacant in curia Papa libere prouidet absq; nominatiōe Regis, vt eodem loco dicitur. Et ꝓ ista regis nominatione.faciunt tex.in ca.Lectis.& ca.Cum lōge.lxiij.di.

SECVNDVM DVBIVM, An Papa possit conferre Abbatias vacantes in curia.& refert Io.mo.in ca.Inquisitores.de hęre.in.vj. ꝗ vidit declarari ꝗ appellatione dignitatis non veniat abbatia.pro quo facit tex.in ca.si quis deinceps.xvj.q.vij. Et ꝓ ista opinione facit secūdum Lap.cap̄.si Postq̄.de ele.in.vj.vbi ecclesia cathedralis & regularis equiparantur.ad idem facit ca.fi.de simo.vbi sub nomine monachi abbas cōtinetur. Item nomen abbatis potius est solicitudinis q̄ honoris.xviij.q.ij.cap̄.primo.ca.tuam.de ætate & quali. Plus dicit Archi.idem esse in Prioratibus, ꝑ quos principaliter reguntur monasteria, vt illa vacantia in curia Papa non cōferat, sicut est secundum eum Prioratus de Buscho.& sancti Iohannis de mōte, in quibus est eadem ratio. Et tu caue ꝗ Io.An.in dicto capitulo secundo dicit.quod curia istud nō reciperet.zenze.sequitur istud Io.de Lig.Io.de Fantu.secundum do.pro hoc vltimo facit textus in dicto capitulo secundo.in verbo ꝓuisio' electio seu collatio. Item facit quia Abbates dicūtur Pręlati.capitulo primo.de ætate & qualitate.capitu.præsenti.de offic.ordi.in sexto.& in capitulo Indem-

An Abbatias vacātes ĩ curia conferat Papa.

nitatibus.de ele.in.vj.Abbatissa dicitur prælata.& sic Abbas & abbatissa censentur habere dignitatem.Et veniunt sub decisione illi⁹ cap̄.secundi,ꝙ etiam beneficia seu dignitates si vacant in curia Papa possit conferre.Et fortius vrget tex.in cap̄.Quamq̄.de ele.in.vj. vbi in deuolutis ad superiorem Abbatia equiparatur alijs dignitatibus inferioribus Episcopatui.

SECVNDA DECLARATIO, ꝙ Abbates exempti possunt de licentia Legati a latere migrare ad dignitatem ad quam sunt electi.textus est in capitulo.Si abbatem.in primo responso.de ele.in vj.vbi approbatur oppositio compo. Et istud etiam antea probatur in cap̄.cum venerabilis.de consue.extra.licet hoc dicat ibi Legatum habuisse speciale mandatum quod est meo iudicio diuinatorium.Sed aperte probat ille tex.conclusionem nostram,supponēdo ꝙ illic tex.loquatur de Cardinali Legato,qui erat in partibus Germaniæ,a quo & male Abbas Hermomeñ.exemptus postulauit licentiam transeundi ad monasterium Corbieñ.similiter exemptum confisus ex consuetudine loci qua etiam cōfisus administrauit absq; confirmatione obtenta vel a Papa/vel Legato qui erat in partib⁹.

De licētia Legati/an possint abbates ad dignitatē transire

Et tu aduerte ꝙ huic vltimo si obijciatur ꝙ exempti qui distant a curia possunt administrare ante confirmationem.cap̄.nihil.de ele. Tu dic hoc nō procedere quando in partibus est Legatus,& est vna solemnis limitatio ad illud capitulum nihil.Nam vt Panormi.vult in dicto cap̄.cum venerabilis.ad fi.vbi aliquid conceditur propter necessitatem durat concessio,quatenus vrget necessitas. Et subijcit ꝙ in casu illius capituli erant duo defectus,scilicet confirmationis, & vinculum quo erat illigatus alteri Abbatię,vnde licet posset administrare nouam Abbatiam sine confirmatione,tamen non poterat relinquere primam,& vbi sunt duo vincula,vno sublato,aliud remanet.l.si domus de.ser.rusti.prædi.ff.Et ampliatur hęc conclusio vt possit dare exemptis licentiam migrandi,non obstante priuilegio Abbatiæ concesso. Ita tenet glosa.in dicto capitulo.Si Abbates.in verbo.transeundi.An autem valeat tale priuilegium,Vide textus cum glosa.in capitulo Hinc etiam.xvj.quęstione prima. vbi glosa secunda refert,ꝙ Abbates sperantes se recessuros breui solent omnia dispergere,quia non parcit populis regimen breue.ar. l.prime.in primo.de exerci.ff.de pe.distinct.tertia.inter Hircam. Inde in quibusdam Abbatijs est tale priuilegium, quod non possint earum Abbates propter rationem præmissam ad Ecclesias ali-

exēpti qui distant a curia/ an sine cōfirmatiōe possint administrare.

De priuilegio concesso quibusdā abbatijs

as transire sine speciali licentia sedis apostolicæ. Et supposito tali priuilegio, quo non obstante possint Legati dare licentiam migrandi, infertur quod appellatione sedis Apostolicę veniat Legatus, quod moderni ibi intelligunt nisi proferatur in materia soli Papæ reseruata. vt notat glosa. in simili. in Cle. quia contigit de relig. do. Aut nisi apponatur dictio taxatiua, de quo post Paul. in Cle. grauis de sententia excommunica. notant do. & Fran. in dicto capitulo. Si Abbatem. de elec. in sexto. Dicunt tamen ibi quod sub nomine Romani Pōtificis vel Papæ quod non veniret Legatus.

TERTIA DECLARATIO, VT LEGATVS A LATERE possit confirmare electiones exemptorum, vt Archiepiscoporum, Episcoporum & aliorum. textus est in dicto capitulo. Si Abbates. Et hoc idem prius tenebat Compostel. in dicto capitulo. Quia diligentia. de elec. Et tu aduerte quod Legatus non potest facere trāslationes Episcoporum. vt in capitulo. quod translationes. eodem titulo. de officio Legati. Item aduerte quod Legatus non admittit postulationes ad Episcopatus, nam postulatio quando fit ad Episcopatum debet adiri ad Papam, & admissio postulationis est de causis maioribus quæ reseruantur Papæ. de quo Panormi. in capitulo finali. de postula. prǽla. Et addit illic Panormi. quod in postulationibus quæ fiunt ad inferiores dignitates ad eum spectat postulationis admissio ad quem spectat cōfirmatio, modo concurrāt duo. — Legat⁹ cōfirmat electōes exemptorū.

PRIMO, quod possit dispensare in illa dignitate ratione cuius fit postulatio. Nam si non potest dispensare, non potest postulationē admittere cum ibi requiratur dispensatio, vnde si Canonici postularent in Archidiaconum eum qui ageret annum. xviij. non possent ab Episcopo petere, vt hęc postulatio admittatur, licet ad eum al's spectet confirmatio electionis, quia super isto defectu ętatis, non potest Episcopus dispensare. vt in capitulo. vnico. de ætate & qualitate. in sexto. — Cui⁹ ē cōfirmatio ei⁹ est postulatiōis admissio

SECVNDO, quod is ad quem recurritur pro admissione postulationis sit Episcopus. Nam inferiores Pręlati citra Episcopos, non possunt dispensare nisi in casibus specifice eis pmissis, vt est Theorica Inno. vulgata. in capitulo secundo. de eo qui furtiue ord. recep. plene Panormita. in capitulo. At si Clerici. §. de adulterijs. de iudi. Et quia hoc loco de postulatione incidit. Adde quatuor. — Theorica

PRIMO, quod postulantur personæ quæ sequuntur Episco-

pi illigati alteri ecclesię matrimonialiter, qui non habent liberum volatum absq; licentia domini papę, Ber. & Ho. in cap. fi. de postu, præla. Mendago prima parte trac. sui. cap. liij. Et addit ipse in glo. sua idem esse de electo confirmato, de abbate exempto dubitat, an sit postulandus, an eligendus, tutius esse dicit quod postuletur. Addit quoque ibidem in textu suo, quod postulentur Laicus, qui defectum patitur in natalibus, in ordinibus, in ętate, qui in membro quod debilitatem vel deformitatem generat est corpore viciatus, siue casu, siue natura, id acciderit. Item postulantur irregulares illegitimæ nati, homicidę, aduocati, iudices, scriptores, denũciatores in causa sanguinis, vnde homicidiũ contigerit, aut membri mutilatio deformitatem generans fuerit secuta, Bigami, viduarũ, aut corruptarum mariti, publicæ pœnitẽtes simoniaci, de criminibus conuicti, vel confessi, vel condemnati, necnon qui excommunicati, suspensi, vel interdicti, diuina officia celebrarunt.

Quatuor in materia postulationis

SECVNDO ADDE, quod postulatio est duplex minus solennis in qua nulla requiritur solennitas, quod est quando seruus per volentes eligere postulatur a domino, libertus a patrono, filiussa. a patre, Solennis postulatio est ea quæ fit de ea persona quæ patitur aliquod de vicijs præmissis. Sic Mendago eadem par. ca. lv. Et postulatio solennis in eo a nominatione differt, quia postulatio fit de vno, nominatio de pluribus, de quo latius dixi, in conclu. xix. in quarta declaratione.

Postulatio duplex solẽnis & min⁹ solemnis.

TERTIO ADDE, quod postulantes ante pręsentatam electionem possunt variare post eam præsentatam, non ne illudant superiori, & ea præsentata adhuc postulato ius non queritur. in .c. bonę. le. ij. vbi Panormita. in. x. nota. de postu. præla. Et in hoc differt ab electione, in qua post publicatum scrutinium non admittitur variatio. Quia ius acquiritur electo. cap̃. publicato. de electo. extra. Et eligentes indignum, licet peccent, & al's sint puniendi, tamen non priuentur iure eligendi, nisi sequatur communis electio, de quo in ca. ppetuę. de ele. i. vj. & i hoc declaraẗ. ca. cum in cunctis. de ele. in fi. de qua communi electione vel conclusione quomodo debeat fieri per vnum vice sua, ac coeligẽtium, Et ne videatur esse pluralitas electionum, debet hoc fieri per verba singularis numeri. nota. i ca. sicut. de electio. in. vj. & in ca. cum ab vno. de re iud. eo. titulo. Et in quantum dixi, quod postulantes post postulationem præsentatam superiori nequeunt variare, adde quod si superior & postulantes simul conueniant possunt postulantes resilire nonobstante contradi

Cõis electio p quę verba fiat.

ctione postulati, nã tũc cessat illusio, & postulatus cui ius non q̃ritur non potest contradicere, sic Inno. & Host. in ca. bonę. l. j. vbi Panormita. in. iij. col. de postula. p̃la. Quarto adde quod quando postulatio non est facta in concordia pendet amissio ipsius ex gratia speciali, quod si in concordia aut a duplo maiori parte & pro vtilitate ecclesię pendet ex gratia generali, sic q; postulatio non potest reijci sine iniuria postulantium post glo. in cap. cupientes. §. cęterum. in verbo contumacia. de elect. in vj. Tenet Pa. in dicto ca. bonę. l. j. & i ca. penul. de postu. præla. & inquãtum dixi quod postulato post postulationem præsentatam superiori ius non queritur, tu adde q; propterea postulatus debet cum maxima reuerentia ad superiorem accedere, & petere genu flexo in terram, vt eius postulatio admittat̃ cum vt dixi admissio pendeat ex gratia, pręsentatus autem quamuis ex præsentatione aliquod ius consequatur, vt Inno. notat in ca. dilectus isto titulo. Tamen cum patronus saltem Laicus possit aliũ præsentare saltem accumulatiue. ca. cum autem. de iure patrona. debet propterea is leuare caputiũ, & se incuare, vt cito expediatur, ne alius interim pręsentetur. Electus vero si confidat in electione sua non esse peccatum, in materia, vel in forma, petere potest, elato supercilio confirmationem, & cum comminatione. q; nisi confirmet̃ recurret ad superiorem, sic Io. An. & Panor. eleganter notant. in ca. penul. eo. ti. de postu. præla.

Admissio postulatiõis an sit ex gratia.

QVARTA DECLARATIO, quę ad conclusionem. xix. melius accommodari potuit est, q; sicut ordinario currit semestre, ad cõferendũ, ita Legato, vnde si post ipsius Legati negligentiam, collatio fuerit deuoluta ad aliquem colatorem, qui non sit de prouincia, abinde non poterit conferre donec sit facta deuolutio ad Papã ita Card. sing. in cle. si de beneficio in. v. q. de præbẽ.

Semestre an currat legato

CIRCA HANC declarationẽ adde tria. Primo quod semestre nõ currit impedito, siue sit impedimentũ facti, siue iuris, vtpote suspẽsus est pręlatus, nisi esset in notabili negligentia, in petenda absolutione, & non currit quamdiu ad curiam proficiscitur ad petendam absolutionem, & quandiu in ea residet, probatur in ca. quia diuersitatem. de conces. prębend. Nam Archiepiscopus, de quo ibi, quia forte in beneficijs conferendis delinquebat, delictum eius fuit denunciatum Papę iuxta formam. cap̃. graue. de pręben. & propterea fuit suspensus, plus ibi dicit Io. An. quod non currit donec in domũ suam plene sit reuersus, & sarcinulas composuerit, a quo Io. An. dicto, quamuis recedat glosator Pragmaticę. in. §. item. circa clausulã

Impedito de iure vel de facto an currat semestre.

in verbo.præſentandum de col̃.tamen opinio Io.An.mihi videt̃ verior,pro qua primo facit in ar.l.ab hoſtibus.§.ſed quod ſimpliciter.in fi.ex qui.ca.maio.ff.pro qua videtur tex.recte ponderatus in dic.cap̄.quia diuerſitatem.in verbo.vel receſſit ab illa de conce.prę bē.Ad hoc etiam,quia dum ſtat in viā,q̃uis ſit abſolutus,tamen nō poteſt cōmode conferre triplici ratione.Prima,quia honeſtius eſt ar.l.in eccleſijs.de epi.& cle.C.quod prouideat indigenis quorum non habet copiam,item honeſtum eſt in iſtis habere conſilium capituli q; ſecum nō habet,itē in collō.ſunt examinandę perſonę,& ſi quid iudiciale occurret,non poſſet exerceri in dioceſi aliena,Ex quo ſequitur q; iſtud ſemeſtre eſt vtile,& quo ad initium,& quo ad ſui progreſſum,ſimile eſt de centum diebus trāſuerſalibus datis ad petēdam bonorum poſſeſſionē.in.le.ij.qui admi.C.ſic ecōtra tēpus petēdæ reſtitutionis eſt ſemper continuum.in.l.ſupuacuam,de tēpo.in integ.reſti.C.vbi glo.ordi.de tēpore vtili.& continuo,& glo. ſimiliter in cle.vnica.de reſti.integ.Decēdium datum ad appellandum eſt quantum ad initium ſui vtile,& in progreſſu cōtinuum,de quo not,in cap̄.concertandū.de appel.in.vj.& inquantū in dic.ca. quia diuerſitatem glo.parua.in verbo,a qua dicit Ho.quod Archiepiſcopus ille,de quo loquit̃ ille tex.erat ſuſpenſus ab offi.& iuriſditione,& ſic ſupponit vnum falſum,q; ſuſpenſus ab officio nō ſit ſuſpenſus,a iuriſditione nec poteſtate cōferendi,tu dic q; ab illa glo. cōmuniter recedūt ſcribētes,qui volūt quod ſuſpenſus ab officio ſit ſuſpenſus a iuriſditione,quia ea q̃ ſunt iuriſditionis ſunt annexa officio,ſic Anto.Pa.& Imo.in ca.quia diuerſitatem.glo,idē tenet.cap̄. cum dilectus.de conſuetud.vbi Io.An.Anto.& Panor.& Imola.& circa iſtud primū tu adde quinq;.Primo quod ſuſpenſus a pontificalibus poteſt conferre,quia nō eſt ſuſpēſus a iuriſditionib⁹,q̃ diſtāt ab his quę ſunt ordinis iuxta notata.in ca.tranſmiſſam.de electio. ſecus ſi eſſet ſuſpenſus ab ordine,quia ſcdm Panor.in dic.ca.cū dilectus.fingit̃ per quandā conſequentiā ſuſpenſus ab omnibus q̃ ſunt fundata ſuper ordine,vt a iuriſditionalibus.Secundo q; ſuſpenſus a beneficio ſolum,nō intelligitur ſuſpenſus ab officio vel iuriſditione tamen canonicus ſuſpenſus a ſuis beneficijs poteſt eligere,patet quoniam eligentes indignum ſunt iuxta cap̄.cum in cunctis.in fi. ſuſpenſi a beneficijs per triennium,& tamē eo pendente poſſunt illi penes quos remanet poteſtas eligēdi,eos ſecum admittere ad eligendum.in ca.cum vintonieñ.vbi glo.in verbo amiſerant q̃ eſt melior q̃ alia.Tertio ſuſpenſus ſimpliciter,aut ſuſpēſus ab officio & be

Semeſtre eſt vtile.

Tps vtile & cōtinuum.

Hic circa ſuſpenſos qnq;

neficio simul, aut ab officio solum, siue sit suspẽsio ab homine siue a canone priuatur durãte suspẽsione facultate exercendi iurisditionẽ spiritualem, & cõferendi & eligendi, nã ista sunt fundata super ordine ecclesiastico, sic Panormita. in dic. ca. cum dilectus. & ratio istorũ est secundum eum, quia suspensus videtur esse suspensus ab omni edificio, quod est supra fundamentũ. ar. ca. cũ Paulus. j. q. j. Item q̃tum ad vltimum de eo qui est suspensus ab officio, dic quod verbũ officio est multum latum. Et quicquid beneficiatus habet præter beneficium potest dici officium. Nec obstat si dicantur quod ad moniales spectat ius eligendi. ca. indemnitatibus. de ele. in. vj. Ius conferendi. ca. dilecta. de exce. præla. ca. dilecta. de maiori. & obedien. & tamẽ nullum habent ordinem. ca. noua. de penit. & remissi. Præterea benedictio abbatissę, nihil participat de ordie, licet abbatis benedictio sit. iuxta no. in cle. attendentes, in verbo bñdici. de regula. notãt scribentes. in cap. meminimus. de accusa. dic quod religio facit eas capaces, sicut in simili dicitur, de Laicis religiosis conuersis aut oblatis, qui gaudent priuilegio canonis, si quis suadente, vt in capitulo non dubiũ. de sentẽ. excõ. At in secularibus, potestas ecclesiastica est fundata super ordine. Quarto adde quod suspensus ab ingressu ecclesię, si in ea celebrat est irregularis. ca. is cui. de sententia excõ. in. vj. quod si vt ibi vult glo. extra. celebret secus est, vt sub aere, sub tentorio, aut in domo priuata, & glo. sequuntur ibi Ioã. An. Do. & Franc. spe. in titu. isto. §. iuxta, versi. quid si quis. & nota q; ad incurrendam irregularitatem ratiõe celebrationis factę in ecclesia nõ requirit q; ipsa ecclesia sit consecrata, vt post Cal. tenet Fran. in ca. is cui. allega. nã ecclesia nõ consecrata polluta est, reconcilianda saltem aqua exorcizata, ne in ea diuinæ vocis organa suspendãtur. in ca. fi. de consecra. eccle. vel alta, & adde, quia hic de recõciliatiõe ecclię agit, Qđ ecclesia est recõsecrãda in tribus casibus. Primo quãdo est dubiũ an aliquãdo fuerit, sicut solet fieri quando dubitat de baptismo. in ca. ij. de baptismo. Secũdo cũ parietes eccliæ sunt combusti, quia cum consecratio seu delinitio exterior fiat in ipsis parietibus, eis itaq; cõbustis sequitur violatio. Tertio quando corruerũt parietes ex toto subita ruina, idem si successiue, esto q; reficiãtur, nã licet nauis & ecclesia refecta per partes censetur esse eadem, ar. l. qđ in rerum natura. de lega. primo. Tamen hoc est quantum ad fictionem, sed in istis spiritualibus consyderatur veritas Panor. notat i ca. proposuisti. de consecra. ecclesia. vel alta. Quinto adde, quod suspẽsio maior inducit ordinũ suspensionem, inde celebrando post eam

Eccl'ia qñ sit reconsecrãda

incursam contrahitur irregularitas, sed minor solũ suspendit a ptiscipatione sacramentorum. Inde attẽtando deputata ordini est peccatũ, sed non incurrit irregularitas.no.Panor.si celebrat de clerico. excõ. ministrante.de multiplici suspensione.glo.ordinaria.in verbo.suspensi.in cle.Cupiditates.de pœnis.

Semestre currit a die noticię.

SECVNDO PRINCIPALITER, huic quartę declarationi adde ꝙ, Semestre datum ad conferẽdum, non currit nisi a die noticiæ vacationis. Est tamen pręsumptio contra differentem tex. pulcher. in cap̃. vt nr̃m. §. porro. vt ecclesiastica beneficia. ꝙ est quando beneficium vacat de iure & de facto, quia nemo est in possessione, saltẽ colorata, tunc presumitur noticia vacationis. Et post Io.an.in cap̃. ex parte astensis.de conce.prębende. Dic ꝙ in pręsumenda scientia vel ignorantia vacationis, debemus considerare qualitatem beneficij. Nam citius presumitur scientia in magno/q̃ in paruo, in curato q̃ simplici. Item est cõsyderandus modus vacationis & distantia loci, de quo vide ꝙ notatur. in Cle. vnica. in fi. de conce. prebendæ.

In institutiõe de p̃ntato nõ est ad p̃fixũ tẽpus

TERTIO PRINCIPALITER HVIC QVARTE declarationi adde, ꝙ Semestre datum collatoribus non procedit in habente instituere pręsentatum per patronum. Ita Anto.Panor.& Imo. in cap̃. secundo.de pręben. quia ille tex. loquitur in habente conferre. Nam licet de iure communi, ad Episcopum ptineat collatio beneficiorum pleno iure, & illi sit pręfixum tempus ad conferendum scilicet semestrę, tamen q̃tum ad institutionem quę fit ad pręsentationem/non inuenitur limitatum tempus. Et ideo est in promptu, quia presentatio fit de persona iam electa & pręsentata, & nihil incumbit superiori facta aliqua inquisitione de idoneitate pręsentate personę, nisi ꝙ instituat eam. Aliud dicere durum esset, haberet patronus sex menses, & Episcopus alios sex, & sic esset vacatio per annum quę esset periculosa. Est tamen remedium ꝙ si Episcopus differat facere institutionem, quod ad superiorem recurratur qui prefiget tempus, quo elapso ad eum fiet deuolutio. Et in eo cui incũbit munus cõfirmationis cui nõ est a iure tempus idem dico. Ad hoc facit/quia quotiẽs ad exercitium alicuius actus nõ est p̃fixum certum tempus, remedium est p̃dictum. de quo Ho.& Io.an.in ca. Eccl'ia. le.ij.de electi. Idem Io.an.in.c.ex parte.de cõces.p̃ben.Panor.in.c. Postq̃.de elec. Idem in ca. Pastoralis.de excep. Et facit ꝙ notat glo. fi.de re iudi.in ca. Pastoralis.de electoribus imperij, quibus ad eligẽdũ non est a iure p̃fixũ tẽpus, ꝙ Papa eis p̃figere põt, quo elapso ad eũ fit deuolutio. de quo copiose supra cõcl.j.dictũ est. Et iuxta tex.

Cassata electiõe impatoris p Papã/an ad electores redeat ius eligendi

in.cap̄.venerabilē.de elec,& ea q̄ in.j.conclu.dixi. Electio facta ad Imperiū de indigno non confirmabit, nec ad electores qui pro ea vice priuati sunt, redibit ius eligendi, sed vt puto remanebit penes Papam.ar.eorum, quę habentur in cap̄.quāq̄.de elect.in.vj.vtpote ad quem pertinet ex causa ius destituendi Imperatorem, vt ea conclusione dixi, ita ius electionem confirmandi & infirmandi, & inde prouidendi, & hoc est multum equū.ar.cum ex iuncto.in fi· de hereticis.

¶CONCLVSIO VIGESIMASECVNDA.

I PAPA VEL LEGATVS EADem die conferunt idem beneficium, aut ordinarius, diuersis, nec apparet quæ collatio sit primo facta, potior est conditio possidentis qua possessiōe cessante maior prærogatiua præfertur, ista conclusio probat in ca.si a sede. de præben.in.vj. Et si obijciatur quod possessio in beneficialibus nihil est, verum est deficiente titulo. Sed iniuncta cum titulo, inducit prærogatiuam contra alium titulum concurrentem in tempore, etiam habentem prerogatiuam respectu ipsius. Et si obijciatur adhuc in beneficialibus possessio non tribuit ius.capitu. eum qui. de præbend.in sexto.dic esse verum quando est violenta, Et adde quod sicut in matrimonio carnali oportet agentem possessorio recipiendę ad consequendam restitutionem cōiugis docere de titulo saltem colorato.in cap̄.ex parte.capitulo ex transmissa.de resti.spo.cum simplex possessio personę nihil sit.ar.l.cum hęredes.de aqui. hęredi.ff.sic in beneficialibus in eodem possessorio idem esse debet.est glo.(quam vt dicunt doc.)obseruat totus mundus in cle. vnica.de cau.posses.a qua tamen Panormita. in capitulo. in literis. de resti.spo.forte studio contradicēdi recedit.

Ex collatiōibus eadē die factis q̄ sit potior.

HAEC CONCLVSIO RECIPIT SEPTEM declarationes Prima declaratio, vt sufficiat possessionē semel p̄cessisse, licet tēpore quo agitur non subsit, hoc est si prouisus a Papa, vel Legato semel appræhenderit possessionem prius, & postea ab ea ceciderit, tamen ordinario concurrenti cum eo, qui de præsenti possidet, forte erit præferendus.sic tenent Domi. & Franc. reprobato Lap.ibi. quia ex quo possessio validat ius illius, qui primo adeptus est illam

De possessione semel apprehensa.

de necessitate sequitur extinctio iuris alterius, cum duo insimul nõ possint habere idem beneficium. capitu. cum non ignores. de prębend. vnde licet alius acquirat postea possessionem beneficij nõ reconualescit ius extinctum. ar. ca. quam periculosum. vij. questione prima. l. quæ res. §. aream. de solu. de conse. di. ij. quęris.

SECVNDA DECLARATIO VT DECISIO illius tex. qui de collatione Papæ, Legati, vel Ordinarij loquitur in data concurrẽtibus, procedat etiam si Papa vni & Legatus alteri contulit, ita glo. prima ibi, quæ dicit idem esse, si idem beneficium vacans eadem die tribus sit collatum, vt si Papa vni, legatus alteri, Ordinarius tertio contulerit a qua glosa nullus scribentium ibi recedit.

TERTIA DECLARATIO, vt decisio illius tex. si a sede. non procedat quando episcopus vni, & vicarius alteri eadem die contulit, quia collatio valet. quæ ab ordinario facta est, non quę a vicario. nam collatio ordinarij est ablatiua potestatis vicarij, vnde possessio per collatarium vicarij obtenta nihil proficit, quia est obtenta in vim collationis vicarij amplius potestatem non habentis, istud post Gasp. de Cal. concilio septimo, titulo de præbẽ. & Ioan. mo. in capitu. penultimo. de rescrip. in sexto. Tenent Domi. & Francus in dicto capitulo si a sede. Quod vero potior sit collatio ordiarij, patet ex fi. illius decre. si a sede, quia manauit ab ordinario habente maiorem prærogatiuam, maior est enim potestas ordinarij quam vicarij. ar. ca. dudum. §. nos vero. de prębend. in sexto. Et vt Io. mo. Archi. & Ioan. An. fons scaturiens maior est quam riuus inde procedens.

Ẽps qñ vni & ea die vicari⁹ aleri cõtulit.

SECVNDO facit, quia si episcopus potest vicarium in totum vel in partẽ reuocare, ergo fortius cõferẽdo, vicario adimere ptãtem cõferendi, facit in simili de domino tractante cãm in propria, in qua dederat procuratorem. ca. si quem. de procu. in. vj. Et recte procedit argumentum, nam fortior est potestas procuratoris, quam vicarij, procurator enim post litem contestatam non reuocatur indistincte. in. l. post litem. de procu. ff. in. l. exigendi. C. eodem. Item mandatum procuratoris interdum morte non reuocatur, vt in casibus relatis a modernis, maxime a Do. Iasone. in. l. eius qui ĩ prouincia in. §. primo. si certum peta. ff. sed vicarius reuocatur quandocunque & morte expirat eius potestas. Io. An. in capitulo clericos. de offic. vicarij. Si ergo potestas vicarij facilius reuocatur quam procuratoris, & per exercitium actus quem fecit dominus reuocetur procuratoris potestas, fortius vicarij, præterea ille qui causam delegauit, co

gnoſcendo de illa, reuocat poteſtatem delegati. Io. An. in capitulo intimaſti. de appel. Archi. in capitulo. quamuis. de officio dele. in ſexto. Facit in ſimili de Papa qui de cauſa cognoſcendo, vel alteri beneficium conferendo, videtur alijs poteſtatem ademiſſe. capitu. vt noſtrum. de appel. ca eccleſia. le. ij. vt lite pendente. capitu. cum Martinus. de conſti. Sed tu aduerte quod Francus ab iſto dicto recedit, tunc enim potior eſſe debet collatio Epiſcopi, quãdo de prioritate apparet, quia quo ad illud, vt prędicta argumenta concludũt videtur vicario poteſtatem ademiſſe, & vbi eſt concurſus, cæteris paribus præfertur collatio Epiſcopi, ſed potior debet eſſe titulus vicarij, quando eius collatarius prius poſſeſſionem nactus eſt in terminis noſtris, vbi eſt concurſus collationum tam collatoris, quam vicarij. Sed opinio præcedẽs quæ eſt communis videtur mihi verior eſt etiam magis communis.

QVARTA DECLARATIO, vt decre. ſi a ſede. non procedat quando idem beneficium eſſet ab eodem collatore collatum duobus, nã illa decre. ſi a ſede. procedit quando a diuerſis collatoribus fit collatio diuerſis, in quo poteſt dari concurſus collatorum eodẽ momento temporis, ſecus in pluribus collationibus ab eodem factis, vbi eſt impoſſibile dare concurſum, nam ſi idem collator dicat, confero Titio & Petro. Si intelligit idem beneficium conferre duobus non valet collatio. ar. capitu. cum non ignores. de prębend. Si intendit ſolum vni conferre, ille qui eſt primo nominatus eſt potior. ar. capituli mandato. de prębend. Ergo poſſeſſio ſecundi, cuius titulus eſt nullus, non poteſt operari. Qđ qui prior eſt nominatus perdat prioritatem ſuam. Et dicta decre. ſi a ſede. procedit quãdo de prioritate non conſtat. Nec eſt quod tu dicas iſtum caſum eſſe deciſum per decre. pe. de reſcriptis. in ſexto. Quia ille textus loquitur de prouiſione fienda, nos de facta, vnde Ioã. An. in dicta decre. ſi a ſede dicebat, aut incertitudinem illam viciare, vel impedire collationem. ar. l. ſi fuerit. de re. dub. ff. in. l. duo ſunt Titij. de teſta. tute. ff. in capitulo ſecundo, de ele. in ſexto. Aut ad ſuperiorem recurrendum, qui curioſe & ſubtiliter interrogatus id declaret. & duos ſimiles caſus vide notatos per Hoſtieñ. in capitulo. ex tenore. in prima glo. circa medium de reſcriptis. & in capitulo. abbatem. eo. titulo. & Io. de Imo. illud dictum recipit quando neuter habentium collationẽ ab ordinario poſſideret, ſed ſi alter poſſideret agẽs ſuccũberet in dubio, Dominicus recipit iſtud qñ nõ poſſidẽs ageret cõtra

De bñficio ab eodẽ collatore collato duobus,

possidentem, vt actor succumbat, quia possessio rei reddit dubium ius actoris, & sic non clare probat intentum, vnde debet succumbere ca. in p̄sentia. de proba. Sed q̄tum ad iustificationem tituli nō sufficit sola pręuentio possessionis, cum sola possessio non tribuat titulum in beneficialibus. Putat tamen Francus & forte non male, ꝙ in eodem beneficio collato duobus vbi de prioritate non constat, qđ possessio primo apprehēsa coadiuuaret titulum cum hoc casu (sicut in collationibus factis a diuersis) faciat pręsumi collationem p̄cessisse, & vtrobiq; est eadem ratio.

Collator q̄n vni cōtulit & ea die facta ē reseruatio.

QVINTA DECLARATIO, vt decisio decre. si a sede. non procedat, quando Papa aut Legatus vni beneficium reseruauit, & ordinarius eadem die alteri contulit, & de prioritate aut posterioritate reseruationis & collationis nō apparet, tunc potior est ordinarij collatio, ex quo p aduersarium nihil in contrarium clare probatur. Ita tenet Io. an. dicto ca. si a sede. & sequitur Paul⁹. Sed tu caue ꝙ Lap. ab. ibi tenet contra. Siue secundum eum reseruatio sit facta motu ꝓprio. ca. si pluribus. de prębend. in. vj. Siue sit generalis quæ habet vim constitutionis, siue specialis, siue proprio motu. Nam reseruatio Papalis & collatio equiparantur. ca. si beneficia. de prębēd. in. vj. Et pro dicto Lap. facit, quia ordinarius potest libere conferre, nisi probetur Papam pręuenisse. Ego vero sequor dictum p̄cedens Io. an. quod Imo. dicit ibi esse tutius, pro qua facit glo in cle. si. in verbo creatum. de rescrip. In quæstione illa de beneficio creato ea die qua data fuit expectatiua, nam propter tex. ibi, expectatiua nō extenditur ad illud beneficium. Item illius ca. si a sede. decisio cum sit exorbitans nō debet extendi, vt in regula ea q̄ de regulis iur. in. vj. Et dictum ca. si beneficia. procedit quando de prioritate constat. Dictum Lap. secundum Domi. saluari posset quando reseruatio esset facta cum decreto. Quia tūc idem operatur ꝙ collatio Papæ quo ad tollendam potestatem ab ordinario. ca. si eo tempore. de ele. in vj. ca. si postq̄. de prębend. e. titulo. Sed si collatio Papæ concurrens cum collatione ordinarij sine possessione eandem ordinariam inualidat. in ca. si a sede. ergo reseruatio Papæ quæ est cum decreto, & habet vim collationis idē faciet. Et mō verū erit ꝙ Io. an. dicebat ꝙ probando talem reseruationem cum decreto, probat tale quid quod impedit collationem ordinarij. Facit his ꝙ notat Inno. in ca. Præterea requisisti. de appella. vbi dicit ꝙ quando eodem momento concurrunt sententia excommunicationis, & act⁹ illi contrarius, quod excommunicatio tanquam maioris potentię, & gladius pe-

netrabilior intelligitur prçcessisse. Sic in proposito, dum eodem momento concurrunt collatio ordinarij, & reseruatio affectiua manũ ordinarij illa reseruatio tanquam affectiua manum ordinarij intelligitnr prçcessisse.
SEXTA DECLARATIO, ꝙ decisio illius tex. non procedat in casu qui sequitur, videlicet quod si qua die impetrauit aliquis vt reciperetur in Canonicum in aliqua ecclesia, ea die Capitulum impetrauit indulgentiam, quod ad nullius receptionem teneatur per literas Apostolicas non facientes mentionem de indulto, quod talis indulgentia non nocet impetranti, quamuis de prioritate ipsius non constet, sic Archidia. Io.an. Domi. & Francus ibi. Moti, quia ille impetrans nõ potest dici vltimus. l. cum hic status. §. si mulier. al's si ambo. de do. inter virum & vxo. l. qui duos impuberes. in primo respõso & §. cum in bello. de rebus dubijs. ff. Item, sic dicendo vtrũ ꝗ valet, impetratio & indultum. Et ea debet fieri interpretatio, vt res potius valeat quam pereat. ca. Abbate. de verbo. sig. Item impetrans est actor. & capitulum excipit. de indulgentia prçcedente. Debet ergo capitulum necessario probare illam. ar. l. in exceptionibus. de proba. ff. facit quod notat Glos. in dicta Cle. literas in verbo creatum. in fine. Fatetur tamen Io.an. in dicto cap̃. si a sede. ꝙ hæc quæstio sit hodie parum vtilis, secundum stilum quem hodie dat curia omnibus impetrantibus. Cum huiusmodi prouisiones ex eodem stillo habeant clausulas per quas tolluntur indulgentiæ, quas constat prçcessisse, ergo fortius tolluntur ille de quibus non constat, procedit ergo quæstio vbi tales clausulç non essent.

De capl'o ipetrãte indulgẽtiã qua die aliqs ꝓuidet̃ i curia.

CIRCA HANC DECLARATIONEM OCCVRRIT DVbium. Quando in ecclesia est certus numerus Canonicorum iuramento firmatus, An si aliquis supernumerarius forte ad mandatũ Legati recipiatur, vtrum valeat receptio. Archi. in dicto capitulo. si a sede. aperte tenet quod non. Motus, quia in decre. dilecto. de prçben. pauloante finem ista çquiparantur statutum iuratum, & confirmatio Papalis. Sicut ergo non valet quando est confirmatio, sic quando statutum est iuratum. Et fortius, quia statutum confirmatum solum a Papa suscipit auctoritatem, qui est purus homo, licet vicarius dei in terris. Statutum vero iuratum confirmat Deus, cui plus est obediendum quam homini. Iulianus. xj. quçst. tertia. & ca. Qui resistit. viij. distin. quæ contra. Ego autem lego Io.an. in dicto capitulo. Dilecto. & eundem in spe. isto titulo. §. nunc tractemus. in versi. Si Legatus. vbi videtur concludere quod valeat receptio, li-

Quçst:o de canonico sup̱ numerario.

cet recipientes incurrant periurium. Nam regulariter actus factus contra iuramentum tenet, licet contrauenientes sint periuri. quod ipse Io.an.in alio casu disputat in Mercu.quod semel.de regulis iu. Et facit capitulum.sicut.de sponsa.vbi Matrimonium contractum contra prestitum iuramentum tenet. Et si obijciatur, si Canonici recipiant aliquem contra statutum iuratum, sunt piuri, ergo sunt infames, & sic actus receptionis p eos factus non tenet. Dic quod non incurrunt periurium in actu receptionis, sed solum post actum receptionis consummatum. Sed tu aduerte quod Io.an.si recte consyderetur in locis allegatis, videtur tria requirere. Primo, quia forte suberat causa augendi numerum, eo quod excreuissent facultates ecclesiæ, & ecclesia pateretur defectum in ministris.de quo in capi. Cum Mar.de consti. Secundo, quod contraueniant collegialiter. Tertio, quod is qui reciditur contra statutum iuratum, non sit is qui hoc procurauerit. Nam licet dans causam periurio, debeat repelli tanquam periurus.xxij.quest, v.cap̄.primo & secundo.& collatio ista facta tali, & taliter recepta debeat esse nulla, vel saltem sit annullanda.de exces, prœla.inter dilectos. Sed tu aduerte quod ipse Io. an.in capitulo primo.de his quæ fiunt a maiori parte capituli, vult absolute quod iuramentum quo singulares de collegio vel corpore iurant cōstitutiones, vel statuta, non impedit quominus illa collegialiter per illos ad quos pertinet, tolli possint. Arctant enim iuramenta singulares ad seruanda statuta quamdiu subsistunt, & sic seruat totus orbis, al's omnes studentes essent periuri, qui iurant seruare statuta vniuersitatis, quæ postea correcta vel sublata non seruant Idem est in rectoribus & officialibus locorum, propter hec dicta Io. an.quæ videntur esse pugnantia. Et similiter propter dicta Paul.& Io.de Lig.in Cle.prima.de priuileg.Panor.in hac materia quæ sibi semper visa est difficilis.dicit in dicto cap̄.Dilecto. pro concordia quod singulares de collegio quando iurant singulariter seruare statuta. Ita quod habito respectu ad formam & substantiam iuramenti, ligat eos singulariter iuramentum, tamē sublato statuto collegialiter, nullum incurrunt periurium contraueniendo. Sic intelligitur dictum Io.an.in dicto.capitulo primo.dat exemplum, Statutum est quod nullus det vocem, nisi sit in matricula, iurant singuli seruare statutum, hoc casu iuramentum concernit obseruantiam singulorum, ideo si collegium deliberat tollere statutum, non peccant singuli post modum contrauenientes. Sed si iuramentum stringeret eos ad obseruantiam collegialiter, haberet locum prima opinio

Io.an.vt ſine metu periurij poſtea collegialiter etiam non poſſent contrrauenire ſine cauſa. Exemplum in quæſtione noſtra, quia canonici iurando non recipere aliquem vltra numerum vel ſtatutum iuratum, videntur etiam habuiſſe reſpectum, vt collegialiter non recipiant. Nam ſingulares non poſſunt eligere nec recipere. Et ad contrarium quod erat Archi. de illa decre. Dilecto. vbi confirmatio cum clauſula Decreti irritantis, & iuramentum ęquiparantur. Reſpondet Panormita. dupliciter. Primo, quod ibi eſt allegatio partis, ideo non continet ius. Secundo, quod ibi non dicitur quod non teneat receptio. Sed quod Canonici non poſſunt aliquem recipere, quia id dicimur poſſe, quod honeſte poſſumus. l. Si filius. de condi. inſti. ff. ca. faciat. xxij. quęſt. ſecunda. Addit Panormita. ibi, quod iuramentum quod ſingulares de capitulo prębstiterunt in fauorem collegij, ipſi ſingulares remittere poſſunt. capitu. ſecundo. de ſponſa. Quod ſi concernat vtilitatem ſingulorum ſecus, quia non poſſunt ſeipſos abſoluere.

ADDE QVOD de his gratijs expectatiuis quæ concurrunt in data, datis ab eodem vt Papa recurrendum eſt. ad capitu. Si duobus. de reſcrip. in ſexto. Quo deciditur vt primo ſit potior is cui eſt collatus Canonicatus, licet ſecundus impetrans prius ſit in Canonicum receptus. Et vbi vterq; eſt creatus Canonicus vel neuter, potior eſt qui primo pręſentauit literas, facit in ſimili de literis iuſticiæ, quod habetur in capitulo. Vt debitus. de appella. Quæ literæ gratiæ ſi concurrant in pręſentando locus eſt gratificationi Canonicorum. ſicut in ſimili habetur in. l. in naue. in fi. loca. ff. in. l. ſi quis. in graui. §. Cum omnes. ad ſill. ff. capitu. Cum autem. de iure patro. p quæ iura. Gloſ. Pragmaticæ. in. §. Item quod. in verbo. non teneantur. de collationibus, vult quod ex nominatis eodem anno ab vniuerſitatibus locus ſit gratificationi collatoris, nec habetur reſpectus a qua vniuerſitate, An ſit antiquior dignitate, vel inſtitutione, vt ſi ſit Pariſieñ. Et ſubijcit, quod inter nominatos diuerſorum annorum, prius nominatus eſt pręferendus poſterius nominatis, etiam ſi illi poſteriores pręuenerint in inſinuatione, & in acceptando. ad hoc ca. ei qui. de præbend. in. vj. ca. tibi qui. de reſcrip. in. vj.

De nominatis diuerſorũ annorum.

ADDE HIS, QVOD SI EX DVOBVS IN IMPEtratione gratiarum concurrentibus Capitulum vni gratificauit, alius excluditur, niſi ex tenore gratiæ. aliud appareat expreſſe, forte ſicut dicit Gloſa antepenul. in dicto capitulo. Duobus. erat in reſcripto illa clauſula, niſi pro alio ſcripſerimus, qui huiuſmodi

gratiam.&c.vel illa clausula non obstante,si per nos fuerit ecclesia vestra grauata vel similis,& ex illo tex.propter verbum expresse, in finalibus verbis ibi positum reprobatur,vt vult eodem loco glo. antepenultima. opinio Goffri.i summa.ti.de rescrip.Inno.& Com poste.in capitulo mandatum.eodē titulo,quę est quod ecclesia primo grauata in receptione vnius,non teneat̃ alium recipere, nisi in literis contineatur nisi pro alio,&c.Approbatur autem opinio Ber. in dicto cap̄.mandatum,qđ ecclesia sic in receptiōe primi grauata non tenetur recipere secūdum,quia prędicta clausula,nisi pro alio. &c.semper in literis intelligitur,quod est verum,nisi in ipsis literis vt est dictum,expresse diceretur non obstante si pro alio.&c.Quam opinionem approbat stilus curiæ,& finis illius decre.duobus

Qualiter probet̃ prioritas collationis,

SEPTIMA DECLARATIO, quod quādo collationes vel impetrationes concurrunt in data,qualiter possit probari prioritas,tu vide glo.in dicto cap̄.duobus,quæ tria concludit.Primo hoc probari ex tenore ipsius literę,puta quia in vna prouisione dicitur datum tali die post tertiam,in secunda post vesperas,sed hæc forma nō est in vsu.Secundo potest hoc probari per testes,de quo si gratia possit probari per testes,vide quod notant scribētes in proœmio sexti ad finem.Tertio hoc potest probari ex confessiōe aduersarij,& est vna solennis limitatio ad id quod dici solet, quod confessio aduersarij nihil operatur ad titulum beneficij,de quo not.ĩ capitulo vnico de eo qui mittitur in possessio.in.sexto. quia hoc est verum dum quis vellet sibi ex toto causare titulum ex cōfessione aduersarij.Sed potest vt in proposito confessio aduersarij adduci,ad coadiuuandum titulum,quod secundum Domi.est summe notandum, nec potest facile similis glosa inueniri. Et inquantum glo.in dicto capitulo si duobus.tractat de duobus testamentis eadem die factis,vbi diuersi sunt heredes instituti,vide quod glosa.notat in.l.edicto.de edic. di.Adri.tollen. C. Quod Bart.in.l.j.§.si quis duobus.de bo.po.secundum tab.Et adde quando eadem die vacant per mortem eiusdem duo beneficia,quorum alterum debetur nominato,debet esse in facultate collatoris nominato conferre quod vult forte si velit deterius,quia vniuersitates concedunt nominatiōes ad postulationē. ar.capitu. si pluribus.secundo r̃nso, de præben.in.vj.Ita tenet glo. in.§.Item quod ad dictas duas.in verbo,nominatoꝝ.de collōnib⁹. & eodem loco vult,ꝙ ex duobus vacātibus in collatiōe eiusdē,quorū vt dixi alterum est debitum nominato,collator si contulerit oīa quod solum retractetur collatio vltimi,erat enim collator adstrict⁹

Titul⁹ bñficij an ꝓbet̃ ex cōfessione aduersarij.

De duob⁹ bñficijs eadem die vacātib⁹, quoꝝ alterū debet̃ noīato

ad vnum dimittendum, poterit ergo dimittere quod volebat, inde facta collatione de duobus iure ordinario, vltimo collatum remansit conferẽdum nominato cum primum fuerit canonice collatum. pro quo vide ꝙ post compostel. in ca. capitulum. in glo. magna. in. §. Item quid si executor. tenet Archi. in ca. mandato. de p̄ben. in. vj. & post eum, Domini. & Franc. ad hoc facit. l. si Legatario. §. a'duob⁹. de fideicõ. liber. ff. l. qui concubinã. §. fi. de lega. iij. faciunt iura notata p glo. in dicto cap̄. Si pluribus. Putat etiam idem Glosator, ꝙ si eadẽ die beneficia duo vacantia, quorum alterum debetur nominato cõtulerit, ꝙ ꝓpter incertitudinem collatio' omnium retractetur. Nec est ratio maior, ꝙ vnius potius retractet̃ collatio q̃ alterius, sed hoc mihi videtur dubitabile, & iura per eum allegata, videlicet. l. si fuerit. de re dub. ff. l. duo sunt Titij. de testa. tutel. ff. c. scd̃m. de electi. in vj. loquuntur de incertitudine quę non potest certificari. & Io. an. p eum allegatus. in dicto cap̄. si a sede. de quo supra declaratiõe quinta loquitur de beneficio eodem ab eodem collato diuersis, ac vt de mente collatoris appareat ad eum recurrere, vt in eadem declaratione dictum est. Sic poterit in ꝓposito declarare collator quod velit esse debitum nominato, cuius est optio. ar. cap̄. si pluribus. in scd̄o respon. de p̄bend. in. vj.

CONCLVSIO. XXIII.

EGATVS A LATERE POTEST conferre beneficium quod est in pręsentatione patroni ecclesiastici, probatur hæc conclusio in capitulo. Cum dilectus. vbi Panormi. in secundo notabili. de iure patro. Qui textus loquitur de Ecclesia de Berouilla, quę erat in præsentatione Archidiaconi Carnotensis, ratiõe Archidiaconatus sui, quam Legatus de quo ibi, potuit et reseruare & conferre. Item probat textus i capitulo. Dilectus. isto titulo. ex quo textu inquantum dicit, ꝙ plus iuris habet in collatione p̄latus q̃ in p̄sentatiõe patronus. nota duo. PRIMO, ꝙ cum comparatiuum notet excessum positiui in. l. vbi autem non apparet. de verbo. obli. ff. Tunc sequitur ꝙ ex pręsenta-

Legat⁹ a latere cõfert bñficium p̄roni ecc'iastici

Qũo ĩtelligatur illd̄ pl⁹ iuris hẽt p̄lat⁹ ĩ collatiõe / q̃ patron⁹ ĩ p̄sẽtatione.

tione acquiritur aliquod ius, licet non ita pingue sicut per collatio-nem. quod ibi tenet Inno. licet is contra teneat. in capitu. q; sicut de elec. Secundo, in eisdem verbis plus iuris &c. in quibus explicandis Host. Io. an. Anto. Panor. Imol. & Barb. ibi, multum laborant, dic capiendo mentem ipsorum doctorum, illa verba habere duplicem sensum seu intellectum, primus post Glo. ibi, secundum quem illa verba referuntur ad idem beneficium. Secundus secūdum doc. vt referantur ad diuersa beneficia. Secundum intellectum primum est sensus q; plenius ius tribuit collator dum confert beneficium, q̃ patronus dum ad illud pręsentat. Apparet istud quatuor modis. Primo, per negligentiam patroni qui non pręsentat infra tempora iuris, fit deuolutio ad prelatum. capitu. Cum propter. & ca. Quoniā. de iure Patrona. Sed ex præsentatione non tribuitur ius in beneficio, nisi accedat institutio. Secundo, ex pręsentatione facta per laicum non impeditur is variare, & alium accumulatiue p̄sentare. & is secundo loco pręsentatus si instituatur obtinebit. Et sic primus nullum ius fuit consecutus per pręsentationem cap̄. Pastoralis. de iure patronatus. Et si sit ecclesiasticus qui p̄sentauit, adhuc Prelatus instituens plenius ius tribuit. Nam per pręsentationem solum tribuitur ius ad rem, per collationem seu institutionem ius in re, ex hijs quæ leguntur. Et notātur in ca. penultimo. & fi. de preben. in. vj. in ca. fi. de conce. prębend. eodē titulo. Tertio, cum firmius sit ius commune q̃ priuilegium. §. quia vero. de non ali. col. ij. Sed ius conferēdi competens prelato est de iure communi. cap̄. cum ex iuncto. de hereti. in fi. Et ius patronatus est ex gratia. ca. tertio. vbi Panormi. de iure Patronatus. Quarto, ius prelati est superius. Nam Prelatus qui facit institutiōem tituli collatiuam, est superior patrono, qui p̄sentat personā approbandā. Circa intellectum secundū in illis verbis plus iuris &c. Dic q; Prelatus post collationē nō potest retrocedere. ca. si tibi absenti. de prebēd. in. vj. at Patronus sic, saltem laic[9]. Item collatio habet vim electionis & confirmationis. At pręsentatio solum vim electionis. Sed tu aduerte q; Patronus non releuatur si infra tempus a iure concessum solum eligit pręsentandum. Nam debet realiter pręsentare, & eius pręsentatio debet pulsare aures collatoris. Tēpus enim nō est p̄fixum ad nudam electionē, sed ad p̄sentationē Epo faciēdam. ad hoc. c. vnicū. e. ti. in. vj. Interuenit tñ q̃dā electio improprie dicta, quia Patronus primo in mente eligit, vel etiam simplici verbo, vt electum pręsentet Episcopo, nō enim posset presentare, nisi primo pręelegerit. Sed tamen non est ꝓprie ele-

P̄ñtatio debet pulsare aures collatoris

ctio,de qua iura canonica disponunt,inde p eum non transfert ius spirituaale in electum,sed est quodam initium ad obtinēdam institutionem.Ita Panor.in cap̄.fi.de iure patro. Et per illum textum dicit idem Panor.doct.dare practicam in actu præsentationis. Non enim debet dicere patronus,p̄sento vobis clericum cui ecclesiam cōcessi,seu contuli,sed debet dicere,hunc clericum elegi vobis p̄sentandum,& sic p̄sento eū,& peto eum p vos institui.

Practica in actu p̄sentationis.

HAEC CONCLVSIO recipit.iiij.declaratiōes cū duab⁹ q̄onib⁹.

Quatuor declarationes vni⁹ cōclusionis cū duab⁹ q̄stionibus

PRIMA DECLARATIO,q̄ pōt Legatus cōferre bn̄ficium laici ptinens ad laicos religiose viuētes,& portātes habitū eccl'iasticū,& gaudētes priuilegio fori.Et faciūt in argumentum ea quę notant̄ p dn̄os de Ro.in Anti.cccxxxij.in quibus cōcludunt q̄ de bn̄ficio patronali Beguinarū q̄ sunt seculares,sed religiose viuētes & vtētes habitu & priuilegio eccl'iastico,Papa ꝓuidet clerico aut p reseruationē aut p collationē,non facta mentiōe de tali iure,& valet sic ꝓuisio cū sit patronat⁹ eccl'iasticus.His adde Panor.in.c.causam.q̄ de p̄scrip. vbi vult q̄ religiosi cōuersi nō dicunt̄ puri laici,sed pn̄t tractare spiritualia,quia sunt ex illo gn̄e christianoꝝ qui sunt mancipati orōni & contēplationi.Duo sunt gn̄a.xij.q.j.q̄ meo iudicio ꝓcedit,qn̄ patronatus ad tales laicos religiosos ptinet collegialiter vt vniuersos, secus si vt singulos,Adde q̄ Fely.in tractatu intitulato,qn̄ literæ ap̄l'icæ patronis noceāt.in.iiij.limitatione subijcit duo.Primo,q̄ p̄missa extēduntur ad fratres de tertio ordine sancti Frācisci,in quibus cōcurrunt omnes rationes,de quib⁹ in dicta Rota de Beguinis dicit̄.Et q̄ etiā gaudent priuilegio fori,& sunt psonę religiosę. De his Panor.& idē Fely.in ca.ij.de foro cōpe.habetur in extrauag.Nico.tertii incipiēte supra montem.Et in extrauag.Sixti quarti incip. Sacrosancta.Et refert idē Fely.q̄ Card.dicat in ca.si diligēti.de foro compe.q̄ dū esset vicarius Florētiæ,ita ꝓnunciauit.Scd̄o,infert idē Fely.istud nō extēdi ad fratres disciplinatos,quia esto q̄ faciāt collegium,tn̄ sunt puri laici,nec gaudēt priuilegio canonis,nec fori. Adijcit idem Fely.in dicta limitatione idem esse de operariis & p̄fectis fabricæ Ecclesiæ,vt multi sunt secundum eum in Thuscia, quibus iure officij competit prępsentatio,& censetur laicalis,ex quo in eis non concurrunt prædictę qualitates.Vniuersitas autem Scholasticorum in qua sunt aliqui Clerici,An' propter mixturam clericorum,quia magis dignum &c.)censeatur esse Ecclesiastica.Vide Bar.in.l.fi.de Colleg.illicitis.ff.post eum Imola.& Fely.in ca.ex literis.de consti.

Bn̄ficiū patroni laici religiose viuētis pōt cōferre legatus

Legat⁹ cōfert qñ ius prona le oli fuit laicale hodie ē eccl'iasticū.

SECVNDA DECLRATIO, quod Legatus poſſit conferre, vt prius, ſi ius patronatus olim fuerit Laicale, hodie eccleſiaſticum ſe cundum Marianum in repetitione.cap̄.de monachis.de præbend. dicentem ſe ita reſpondiſſe, ac poſt eum & Domi.in.c.ij.de prębē.i vj.Sequitur Feli.in dic.trac.in.vj.limitatione.

Legatus bñfi ciū q̄ eſt in p̄ ſentatiōe clerici & laici ſimul nō cōfert

TERTIA DECLARATIO eſt, quod Legatus beneficiū quod eſt in præſentatione clerici & Laici ſimul non poteſt conferre. Et q̃uis Gaſpar.de Calde.dicat al's ſe conſuluiſſe contrarium, vt potius attendatur cauſa permittens, q̃ prohibens, tamen refert ipſe contrarium fuiſſe deciſum, & hæc opinio eſt verior, quia non debet priuari patro.Laicus propter mixturam clerici.ar.cap̄.ſacris.de ſepul. ad ad hoc in ar.cap̄.vnicū.de iure patro.in.vj.ad hoc.l.ſi communem quē ſerui.amittat.ff.vbi maior retinet ſeruitutem ex perſona minoris, ſic poſt Frede.tenent Panor.Imol.& Barb.in ca.dilectus.i.to titulo.Panor.in ca.ſi.de iure patro.quamuis aliqui dicant iſtud nō eſſe ſine dubitatione, ratione mixturę, cum componentia ſint diuerſę naturę, & dubitatur de compoſito ſeu mixto, cuius naturę debeat cenſeri, ſed pro opinione præcedente quæ eſt verior, facit quia inhabilis coniunctus cum habili conſequitur illud quod per ſe ſolum cōſequi non poſſet.l.ſi quis duos.de libe.leg.ff.Facit in ar.tex.in cap̄. Ioānes.de teſta, vbi ſi cleric⁹ & laic⁹ deputanť ſimul executores, cōpelluntur per iudicem eccleſiaſticum, & Laicus per cōiunctionem clerici attrahitur ad forum eccleſiæ, facit q̄ notat Panor.i ca.j.in.ij. col.de pręſcriptionibus, vbi dicit q̄ vacante ſede in re communi.& prælato.& ca.non currit pręſcriptio, ſicut eſſet in re ad ſolum prælatum pertinēte, facit quod in cauſa cōi clerico & Laico appellať ad ſuperiorem clerici non Laici, & illa tractabitur coram iudice eccleſiaſtico.faict quod notat Bar.in.l.j.§.ſi quid in appellatione. ff. de appel. Idem Bar.in.l.præcipimus.§.eodem obſeruando.C.eo. Ad idē Cle.religioſus de procura.de religioſo, qui poteſt eſſe procurator ꝓ conſorte eiuſdem litis, & in materia feudali portio vnius delinquentis conſeruatur illeſa propter non delinquentem, Bal.in ca.verum. de foro compe.idem in ca.imperialem.§.fi.de pace iura.fir.idem in ca, j.qui mo.feudum amittatur, & de duobus notarijs, quorū vnus eſt infamis, ſuſtinetur inſtrumentum propter alium qui eſt bonę famę, de quo Bal.in.l.Imperator.de ſta.homi.Ad hoc Barb.in dic.c. dilectus.ponderat pro ſingulari tex.de edē.ff.in.l.ſi quis.ex argentarijs.in.§.ſinautem.omnes ibi, qđ ſi vnus ex argentarijs eſt bonæ famę, & alij deprauatę opinionis, nec ob.ſi dicas, q̄ vbi clericus, &

Laicus simul coniunguntur debet potius esse in consyderatione persona clerici quam laici.ar.ca.per tuas.de arb.vbi in clericum & laicum de causa spirituali fit compromissum vbi in Laicum simpliciter non potuisset.c.cõtingit.e.ti.tu dic q̄ psona clerici debet attẽdi, & p̄domiari, quãdo ex hoc melioraret̄ cõditio eccl'ię vel eccl'iastici sic loqt̄ tex.i.c.vnico.alleg.al's qñ deterioraret̄ cõditio clerici erit secus, vt in casu nostro.nã in patronatu q competit clerico & laico simul si cõsyderas psonã clerici Legatus poterit cõferre, & erit deterior conditio clerici, quod si consyderas personã Laici non, ista est consyderatio Fely.in dic.tract.Ampl'.vj.Fatentur tamẽ omnes, q̄ Legatus posset vti iure clerici, & conferre ecclesiam de consensu solius laici, q̄ dicit Panor.in dic.ca.fi.esse notandum.

ET EX istis inferuntur duo. Primo q̄ cum nominatiões non extẽdantur, vt dictum est ad beneficia q̄ sunt in pręsentatione Patroni Laici, vt no.in.§.itẽ q̄ ad dictas duas partes.i verbo eccl'iastico, tũc glo.ibi tenet, q̄ nõ extendant̄ etiã ad bñficia q̄ sunt in p̄sentatione patroni clerici & Laici simul ad hoc faciũt ratiões pręmisse. Scđo infertur q̄ si inter clericũ & Laicũ sit cõtẽtio super ipso iure patronat⁹ q̄ pręsentatio debeat differre vsq; ad semestre. Panor.in ca. eam te. de iur̄.pro. Sępe em̃ cõsequit̄ quis ex pria alterius qđ ex sua conseq non posset.l.petẽdę de tẽpo.integ.resti.peten.C.inde in facto cõnexo non priuilegiatus restituitur propter minorem, aut ecclesiã, Inno.in ca.auditis.de in integ.resti.ad hoc.l.quod si minor.§. fi.ff. de minoribus.

Noĩatiões nõ hñt locũ i bñficio, patro. clerici & laici simul.

QVARTA DECLARATIO, vt non procedat conclusio nostra in patronatu qui competeret ex pręscriptione, vel consuetudine, quia talis patronatus censetur esse eccl'iasticus, & bñficium sic patronatũ Legat⁹ nõ posset cõferre, istud post Fred.tenẽt Anto.Panor. & Imo.in dic.c.dilectus. Idẽ tenet Card.in cle.j.q.vij.vt lite pẽdẽ. Idẽ in cle.per literas.in.iij.q.de p̄ben. Idẽ in concilio.lxxj. nã si populus videret se posse acquirere hoc ius p̄scriptiõe retraheret̄ a fundatiõe, vel dotatione, & satageret sibi acquirere sine aliqua cõtributione hoc ius, aut consuetudine, aut præscriptione, occurrunt circa hanc declaratiõem duæ quotidianæ, & occurrentes questiones. Prima si ius præsentandi possit acquiri præscriptione. Secunda si p̄scribens vniuersitatẽ bonorum præscripserit ius patronatus.

P̄ronatus ex cõsuetudine aut p̄scriptione inductus censet̄ eccl'iasticus.

CIRCA PRIMAM questionem, ego lego duas opiniones. Prima quod non possit Archi.in ca.hortamur.lxxj.post longum examen & prolixam disputationem ita tenuit, cõtra quem tamen Ar-

An ius pr̄onatus acquirat̄ prescriptiōe.

chid. fortiter insurgit Io. An. in regula quod alicui in mercuria, nec potuit, vt ipse Io. an. ibi in principio attestatur ab impugnāda opinione Archi. diuerti propter genitale solum, quia vterq; eorum Bononien̄. esset, refert quoq; eodē loco. Io. An. in finalib⁹ verbis, q̄ cū ipse esset Archidiacono familiaris & conciliarius, & is Archidiacon⁹ opinionem suā ptinacē defenderet, eam quoq; cancellarius eius factus Episcopus tanq̄ iuridicā approbaret, Io. An. clamante in contrarium, Archidiacon⁹ vniuersam ciuiū in hoc se ledi putantiū gratiā abdicauit, eiusdē tamē Archi. opinionē, tenuit Io. de montemurlo, ita refert Io. An. in dic. regula q̄ alicui, idē refert in ca. querelā. & vtroq; loco asserit Io. de deo. q. xxx. idē tenuisse, eandē opinionem sequit̄ Panor. in disputatiōe incip. Augerio, idē Panor. in ca. querelam. in. iiij. col. de electi. idē in ca. causam. que de præscrip. & pro ista opinione stringūt ratiōes ab Archi. in dicto cap̄, hortamur relate. & vltra ipsum facit, quia laicus non potest possidere, ergo nec præscribere ius spirituale, dic. ca. causam. ca. sacrosancta. messana. de elect. que vident̄ esse expressa, ergo nec ius patronat⁹, qđ est annexū spiritualitati, quia de annexis idē est iudicium. ca. quanto. de iudi. ca. translato. de consti. Sed huic opinioni vehementer obstāt tria, ad q̄ doct. non aduertunt. Primo, quia ius patronatus possidetur a laicis, si ergo est possissibile per eos, ergo prescriptibile, tu dic q̄ hæc possessio iuris patronatus concessa laicis fuit ex gratia, & quadā tolerātia, vnde non debet hoc extra causam fundationis, vel edificatiōis aut dotationis extensionem recipere, & in exorbitantibus q̄ specialiter & limitate sunt concessa, nō debet extensio fieri, & de spectantibus ad clericos hoc solum possunt laici, qđ est eis iure concessum Inno. in ca. quanto de consuetudine. Secundo ob. quod est acquisibile priuilegio est præscriptibile. ca. accedentibus, & cap̄. si de terra de priuileg. dic argumentū procedere in cōcess. priuilegio que sunt possessibilia, nam Romani pontifices qui concesserunt laicis priuilegia super præsentationibus reddiderunt eos capaces, ar. eorum. q̄ notat glo. in. §. verum. xxxij. di. in ca. bene quidam. cxvj. Et Romani pontifices reddiderunt laicos capaces per priuilegia, vt conferrēt ca. Adrianus. lxiij. di. Sed consuetudo etiam præscripta per tantum tempus. &c. non potuit laicos capaces facere iuris præsentandi, de quo Io. An. & Io. mo. in ca. ij. de prebend. in. vj. Tertio obstat ius patronatus transit cum vniuersitate. ca, ex literis. de iure patro. sic transit ad hæredes, qui succedunt in stirpes, nō in capita. in cle. ij. de iure patrona. ergo citra fundationem vel dotationem queritur, tu dic

quod transit cum vniuersitate, hoc est iure accessionis, inde si quis venderet villam & ius patronatus non valeret vēditio, quia ius patronatus esset venditum de per se, & principaliter, & sic nō valeret venditio. ar. ca. ex literis. de iure patro. Secus si quis vendidisset villam cum iure patronatus, quia teneret venditio, quia licet inter copulatiuam, &, de qua ĩ primo casu, & copulatiuam, cum, de qua in secundo casu non sit differentia, quia vtraque copulat. Est tamē differentia in modo copulandi, quia copulatiua, &, copulat principaliter & copulatiua, cum, accessoriȩ, de quo notat Barto. in. l. si cui. de fun. instru. ff. notanter. ita tenet Ioan. An. & post eum alij. in capitu. vnico. de iure patrona. in sexto. Quod vero ius patronatus transit ad hæredes, hoc est in fauorem ecclesiȩ, quia si non transiret, pauci essent laici fundatores, vel dotatores ecclesiarum. Quarto obstat text. in capitu. querelā. de elec. vbi videtur esse tex. cum glo. in verbo. super iure, quia respondetur dupliciter. Primo quod dicitur ad populum ex antiqua consuetudine pertinuisse ius eligendi hęc fuit allegatio partis. Nam fundauit se Papa ꝙ populus erat in quasi possessione iuris patronatus, non simpliciter iuris p̄sentandi, & ad hoc facit scd̄m eos versi. salua. ĩ fi. posit⁹. Scd̄o & meli⁹ dicit Pan. ibi ꝙ allegabat̃, & ius p̄ronatus, ꝙ est de iure cōi & cōsuetudo ātiqua q̄ cōcurrebat cū iure cōi. ar. c. lopite. de censi. & sic allegabat̃ vtrunq;, & tu adde quod hi qui secuti sunt opinionem istam affirmant duo, satis absurda, Primo quod simplex petitio rectoris populo competere possit, cum non possidet præsentationis actum. ar. capitu. quod dei timorem. in verbo. a Florentino Episcopo impetrauerunt, vt ministrares eidem, de sta. mo. Sed hi hoc negant possidenti, quod certe quam sit absurdum, nemo est plane qui non videat, nam vt Ioan. An. in dicta regula, quod alicui. asserit posset vna vetula, & decrepita auus de parrochia facere illam petitionem, & hoc non posset tota parrochia quæ esset in possessione antiqua. Absurdum esset non plus dare præscribenti, quam illi. Et non plus toti parrochiæ, quam vni parrochiano. Secundo adijciunt aliud absurdius, quod parrochiani possunt præscribere totum ius patronatus, id est ius præsentandi honorem processionis, & ius alimentorum in casu inopiæ. Sed ius præsentandi separatum non possunt, sed hæc opinio aperte facit violentiam duarum regularum.

Copulatiuȩ &, & cū qualiter differant.

Duo absurda

PRIMA EST, regulæ quod iuris est de toto, quo ad totum, idem iuris est de parte in. l. quę de tota. de rei vendi. ff. Item alterius regulę, cui licet plus. &c. Item valde absurdum esset, quod tria

ſimul coniuncta preſcribi poſſent, vnum ex eis ſeparatim non poſ-
ſit, potiſſime vero cum ex ſecundo, ſcilicet iure alimentorum in ca-
ſu inopię, plus grauetur eccleſia, & certe illi rigori multum reſiſtit
equitas.
SECVNDA EST OPINIO quæ mihi videtur verior, ꝙ po-
pulus pręſcribere poſſit ius præſentandi. Nam ſi non poſſet, fruſtra
poſt Fred. Anto. Pa. Imo. Card. tenuiſſent in ca. Dilectus. iſto titulo.
(quod ſuperiore declaratione dixi) ꝙ Legatus de beneficio patrona
to ex p̄ſcriptione diſponere poſſit. Et hanc opinionem ſecundam,
aperte tenet Io. an. in dicta regula. quod alicui. idem in ca. quęrelã.
& vtrobiq; refert ꝙ pręceptor eius Marſilius idem tenebat. Et Pa-
nor. in dicto ca. quęrelam. & in. ij. vol. conciliorum. conci. lxxvj. di-
cit. ꝙ quicquid diſputatiue allegari poſſet, ſeruaretur hæc opinio in
iudicando tanq̃ communior. Idem videtur velle in ca. cauſam. quæ
alle. & pro hac opinione facit tex. in ca. ſic viue. ibi, ꝙ ſi populus vel
Epiſcopus te in Epiſcopum elegerit. xvj. quęſt. prima. & . e. q. & cã.
in ca. Si quis Monachus. in verbo vel populi vel Epiſcopi electio-
ne. Ad hoc facit quod ſolet dici, de laicis ad electiones admitten-
dis. glo. in ſumma. & in ca. Reatina. lxiij. di. facit quod poſt Compo
ſtel. notat Io. an. in ca. capitulum. in vlti. col. in verſi. quærit. de re-
ſcrip. Et pro hac opinione facit quod in contingentia facti refert Io.
an. in dicta regula quod alicui. Tempore inquit Nicolai quarti dum
eſſet quæſtio in curia, & pręſentatus a populo Sanctæ Ceciliæ non
fuiſſet admiſſus, & ad ſedẽ Apoſtolicam appellaſſet, & in cauſa da-
ti fuiſſent auditores, illi tulerunt ſententiam pro pręſentato a popu
lo, quæ fuit per Papam confirmata, cuius ſententiæ tenorem te-
ſtatur Io. an. apud ſe habere. Et hoc ꝙ Papa ſic iudicauit deberet ſuf
ficere. ar. ca. in cauſis. de re iudi. Item pro hac opinione facit dicta
decre. quęrelam. teſtatur autem Io. an. (propter ſolutionem pręmiſ-
ſam quæ ſupra ad illam decre. relata fuit) ſe voluiſſe diligenter vide
re antiquam compilationem, quæ tamen viſa non auxit intellectũ
ſuum. Dicit aũt ip̄e ꝙ nulla neceſſitas cogit illũ verſi. ſalua in illa de
cre. poſitũ id ſonare q̄d dicunt, ſed eius eſt mẽs ꝙ cum illa lr̃a dicat
populũ non p̄ſcripſiſſe, ſed ſolũ poſſediſſe actũ p̄ſentandi eccl'ię ſc̄tẽ
Agathę, q̃ dicebat ſe patronã. Si ita erat euincere poterat ex iure pa
tronatus actũ illum p̄ſentandi a poſſeſſore, & tũc eſſet q̃ſtio ſup iure
patronatus, ex quo iure ageretur. Et quod forſan p populũ negaret
cum ergo populus ibi non fuerit in cauſa, licet pręſentatus ab illo ob
tinuerit, ppter ſue p̄ſentatiõis cõmodum, ar. ca. cõſultatiõibus. de iu-

re patro. Ad cautelam vel consolationem succumbẽtium Papa protestatus est de iure suo patronatus agere possent contra populum. Itẽ, ꝑ hac opinione maxime quaten⁹ attinet ad parrochianos facit æquitas triplex. Prima quia ipsi participant in iure patronatus ex priuatione rectoris, quia possunt eum denunciare de crimine pro suo interesse, iuxta tex. in ca. suã. de simo. glo. iij. in ca. venera. de offi. delega. interest enim eorum non habere malũ rectorem. viij. q. prima audacter. ergo possunt participare de pręsentatione seu institutiõe. ar. ca. ad hęc de offi. Archi. ar. l. nihil de regulis iu. i. e. ti. & li. Scđo facit, quia cum sacrã parrochiani ab ipso rectore suscipiant, & diuina audiant, equum est quod illorum proposito congruat. ca. primo ad fi. de postu. præla. Et verisimiliter credendum est omnes parrochianos laborare ad habendum idoneum quam patroni, qui aliquando parrochiani non sunt. Tertio, quia qua ratione rector sentit commoda ex præsentatione. Ita a parrochianis percipit oblationes, sic qđ omnes oblationes q̃ fiũt intra limites ꝓchiæ ad eũ pertinent. Et parrochiani data indigẽtia rectoris compelli possunt ad faciendas oblationes de quo post Tho. scđa scđe. q. lxxxvj. ar. j. notant Io. An. & Panor. in rub. de parroch. ideo stare potest parrochianos portionem dotis contulisse, de quo in ca. ad audiẽtiam. ij. pri. de edifi. eccle. Item pro hac opinione facit, malis gratibus Archi. ita loquitur Io. An. in dicta regula quod alicui, textus apertus in cap̃. generali. in verbo. cęterorum bonorum fundatione, vel antiqua consuetudine. de ele. in. vj. Et si forte dicatur illum tex. de patronatu non loqui, Tu dic, quod saltem probatur illic quod antiqua consuetudo dat laico id quod de iure communi non cadit in ipsum & sic est data solutio ad fundamentum Panormi, quod ipse ponit in dicta disputatione. in dicto ca. quærelam. & dic. ca. causam. quæ quod licet de iure communi laicus non possit iuris patronatus reddi capax, tamen hoc possit ex consuetudine effici, & tu finaliter aduerte, quod hæc opinio procedit sine scrupulo in duobus casibus, videlicet cum parrochiani essent in possessiõe præsentandi cum patrono. Secundo quando cõtra patronũ hoc ius præscripsissent. Sed sunt alij duo casus dubitabiles. Primus quando non constat ecclesiam habere patronum, quod (vt Io. An. dicit in dicta regula.) accidere potest dupliciter. Primo quia euidenter non constat alios nõ esse patronos, aut quia nescitur, & quod nescitur dicit̃ non esse. de conse. di. j. solennitates. Et cũ certũ fuerit ecclesiã aliquando habuisse fundatores nisi miraculasose fuerit constructa, ꝑsumendum est a parro

An de cõsensu hęredis patroni possit alterare natura bñficij.

chianis fuisse ex eorum oblationibus fundatam, quia hoc est verisi mile, & fieri consueuit. ca. inspicimus. de regu. iu. in. vj. Et secundũ hoc dicendum est scd̃m Io. An. ꝙ per exercitium vnius actus com petentis patrono erit possessio patronat⁹, & regulare est ꝙ quando sunt plures actus ab aliquo iure dependentes per exercitium vnius inducitur retentio aliorũ, præsertim quando alius quantum ad reli quos non sit in possessione, aut ius commune non fundat intentio= nem alterius, sic Io. An. in ca. j. de. Capella. mo. in. vj. Sic idem post Inno. in ca. cum dilectus. eo. ti. extra. Idem ĩ ca. auditis. in fi. glo. de pręscrip. in proposito quando nõ apparet alius patronus, parrochia ni sunt in possessione præsentandi, & credibile est eorum oblationi= bus, & largitionibus fundatam ecclesiam, & sic ad eos extendi om̃e ius præsentandi. Secundus casus dubitabilis, quando constat quod ab initio ecclesia non habuit patronos, vel est postea facta libera. Tunc dic ꝙ laici cum quocunqꝫ titulo dato, a quolibet citra Papam non potuerunt hoc ius præscribere, ita Card. in cle. ij. in. v. q. de iure patro.

Concordia duarũ opinio num p̃ceden tiũ adducta per Fely.

SECVNDO tu principaliter aduerte, ꝙ Fely. in questiõe nostra quę consistit in hoc, an populus potuerit ius patronatus pręscribere in qua vt satis apparet ex pręd ictis duę sunt opiniones tentat vtras ꝙ in dicto ca. causam. in. iij. col. ad concordiam reducere, vt prima procedat quando parrochiani allegantes ad eos pertinere ius patro natus fundarent se in sola pręscriptione, & si allegaretur titulus, & ad ipsum probandum induceretur illud tempus, cuius initij memo ria non existeret, tunc procederet opinio secunda, nõ ex eo ꝙ p̃scri bendo acquiratur, sed ex tali tempore præsumitur titulus. Et addit idem Fely. ꝙ cum in ista materia laicus sit capax ex fundatione, do tatione, vel ędificatione, sufficit probare titulum pręsumptiue, at ĩ casu. ca. cum ap̃lica. de his quæ fiunt a præla. allegatio tanti tempo ris, de cuius contrario non sit memoria non potest probare duo, vi= delicet titulum, & quod præcesserit conciliũ, ideo de illa præcessio ne requiritur fama, sit ibi Inno. Io. An. Panor. & alij cõmuniter. Ad dit ĩ dic. cap̃. causam. idem Fely. post Signorolũ de Homodeis cõ= cilio. cxxviij. quod allegans titulum, & probans illum ex lapsu tem poris, prima facie opus est quod ostendat illum actum ab eo fuisse gestum ex illo titulo, in proposito parrochiani dicunt se præscripsis se ius præsentandi & allegant titulum, oportet quod præsentatio p eos facta ostendatur ex illo titulo, sed hoc vltimum non placet mi= hi nam possessio parrochianorum in pręsentatione quæ est imme=

Titul⁹ hic ꝓ= batur p̃sum= ptiue.

morialis habet vim tituli.vnde non est necesse probare,quod actus fuerint gesti ex causa tituli,nam titulo allegato hoc præsumitur, vt notat Panormita.in capitu.peruenit.de censi.notatur in.l.cum.de in rem verso.vbi Barto.de vsu.ff.& nota.in.l.si certis annis.de transa.C.

CIRCA SECVNDAM QVAESTIONEM quę occurrebat in hac quarta declaratione an præscribens vniuersitatem bonorum præscripserit ius patronatus,& profecto Fely.in dicto capitu.causam.in.iiij.col.cespitat,& nihil audet vniuersaliter affirmare,,seu pro constanti ponere,aut aliquo loco secure figere pedem.Sed hæc opinio affirmatiue videtur mihi procedere duob⁹ casibus sine scrupulo.Primo si tenetur opinio vltima ;quod ius patronatus separatim pręscribi posset,quia multomagis poterit cum vniuersitate. Secundo si tenetur opinio prima quod non possit, erit parum dubitabile,scilicet dum allegatur titulus per quem sine traditione omnia bona transeunt,vtputa titulus hęreditatis,sub quo quis pręscripsit;nec obstant duo quę Felynum faciunt subsistere, & dubitare primo,quia tenendo opinionem illam quod laicus non potuit particulariter pręscribere ius patronatus,ergo sequitur quod nec cum vniuersitate,quia verum est quod non possidet,ergo nec præscripsit,& hæc opinio procederet in emptore castri,vel villę, in quem tamen nullus negat transire ius patronatus cum vniuersitate, vt in dicto capitu.ex literis.Secundo non obstat,quod idem Fely.dicit quod pręscriptio non facit hęredem.glo.secunda.in.l.prima.ff.pro hærede,inde post Bal.dicit Fely.quod mille annorum possessio nō facit verum hęredem illum,qui non est,nec posset conuenire debitores hęreditarios,eo quod prætenderet se factum hæredū pręscriptione.Sed tu dic verum esse,quod titulus hæreditatis non pręscribatur,sed qui putat se hęredē,& ducitur opinione probabili, bene potest pręscribere hęreditatem,non tanquam ius vniuersum, sed ipsa bona,& iura,& singulas res hęreditarias, sic glosa pręallegata quę optime loquitur, & est menti tenenda.Et sub tali titulo præscripta hæreditate erit præscriptum ius patronatus illi cohærēs.

An p̄scribēs vniuersitatē bonoꝝ p̄scripserit ius patronatus,

SED EST TERTIVS CASVS IN QVO est maior dubitatio,quando præscribens allegat titulum in quo requiritur traditio, vt quia dicit hęreditatem sibi venditam seu donatā in quo titulo p̄scribit,& tunc si tenetur opinio prima quæ habet quod ius patronatus separtim non possit præscribi,prima facie videtur q̇ tunc non potuit pręscribere ius pr̄onatus cū vniuersitate vēdita vel donata,

Quia quidam dicunt, ꝙ vbi venditur vel donatur hęreditas dominium rerum singularium non transit ad emptorem vel donatarium sine traditione speciali rei cuiuslibet. l. qui tibi. de hæredi. vel acti. vendi. C. Et sic si transiret ius Patro. transiret singulariter quod esse non potest. ca. de iure. de iure Patro. Inde dicunt Io. an. & Panor. in ca. ex literis. ꝙ si quis vendit omnia iura quæ habet in aliqua villa cum illic habeat fundos & possessiones minutas ac ius patro. ꝙ in tali contractu non venit ius patronatus. Ad hoc enim vt transeat est necesse secundum eos ꝙ res sit talis, quæ sine expressione vniuersitatem & ius illud contineat, sicut villa & castrum, quæ in se continēt iurisdictionem, honorem, & districtum. Inde in casu p̄dicto, quando dicit, vēdo tibi omnia iura quæ habeo in tali villa, resoluitur vniuersalis in singularem, & perinde est, ac si diceret, vendo tibi hoc, & illud in proposito dum p̄scribens allegat titulum venditionis vel donationis hęreditatis, in quo requiritur traditio. Tunc cum p traditionem, & assignationem rerum singularium, & iurium, non potuerit interuenire assignatio valida iuris patro. ergo nec pręscripsit illum. Sed his non obstantibus, videtur mihi ꝙ in pręscriptione dum allegatur titulus, etiam in quo requiritur traditio, quod præscripta vniuersitate ipsa, sit pręscriptum ius Patronatus. Nam est verum ꝙ ius patronatus non transiret per se, quia non potest fieri contractus specificus super eo . Sic enim esset Simonia, aut species Simoniæ, quod cessat hic, ymo comprehenditur ius Patronatus, quando cōtractus fit vniuersaliter / & quo ad rem / & quo ad verba, ideo transeunt talia iura, licet traditio fiat per partes. Inde referente Fely. Paul. de eleaza. in disputatione quadam incipiente Patro. & in repetitione ca. a nobis. de iure patro. dum concludit in quæstione illa. vxor dedit hæreditatem in dotem, ratione cuius erat patrona quod non transeat in maritum ius patro . Sed id reprobat Card. in dicto cap̄. ex literis. in. xj. q. Idem in Cle. secunda. q. sexta. e. titulo. Nam hoc casu poterit fieri traditio iuris patro. non ad ineundum nouum contractum, sed ad confirmandum iam initium, sufficit ergo quod ab initio sit translatum cum vniuersitate. Idem quoq; Card. in locis allegatis reprobat, quod supra dixi quosdam dixisse, q̄d vendita hęreditate non transeat dominiū rerum sine traditione. Et ante Card. idem tenet Io. an. in dicto cap̄. ex literis. Motus, quia constat hęreditatem esse signum vniuersale, & constat emptorē hęreditatis habere vtilem sine cessione. secundum glo. in. l. emptor. de hære. vendi. C. Et venditor hęreditatis tenetur tradere quod potest, al's perfe-

De muliere q̄ dedit hęreditatē i dotē rōne cuius erat patrona.

cutionem cedere.le.ij .§. perueniſſe.e .titulo.ff. Poſtremo his adde duo dicta Panormi .in dicto cap̄ .ex literis.Primo, quod ſi quis vendat omnia bona cenſetur vendidiſſe ius Patronatus,quia appoſitio bonorum continet vniuerſitatem .l.bonorum .& .l.ſecunda.de verbo.ſig.ff.Secundo,quod vendita hęreditate tranſit ius Patronatus, quia ius Patronatus eſt quid vniuerſum .dicta .l.bonorum .l.hęreditas.de peti .hęredi .ff. An autem vendito Palatio,in quo eſt Capella quæ habet multos redditus,& multa priuilegia.an ſit venditum ius patronatus.aliqui quod ſic.ar.l.Si mercedem.§.Si cum fundum .de actio.emp.ff.vbi vendito fundo tranſit ius ſepulchri illic exiſtentis niſi ſit exceptum.Et ibi firmat Bar.quod vendito fundo tranſeat capella,niſi aditum habeat ex publico. Contrarium tenent Ho.Io. an .& Panor.in dicto cap̄ .ex literis.quia Palatium non eſt quid vniuerſum,ſed res particularis.Nec obſtat.§.allegatus,quia loquitur in ſepulchro quod eſſet inutile domino,niſi ad illud haberet aditum. Sed ius patro.poteſt exercitari,teneri & haberi pręſentando,quando occurrit vacatio abſq; eo q; vadat ad eccleſiam.

De palatio vēdito in quo erat ius patronatus.

❡CONCLVSIO. XXIIII.

EGATVS A LATERE NON poteſt conferre beneficium , quod eſt in præſentatione Patroni Laici . Ratio, Quia ſi poſſent conferre Legati,ſic laici retraherentur a fundationibus,dotationibus,& ædificationibus.Ita glo. & ſcribentes.in capitu.allega.Cum dilectus.Iura autem fauent Laicis,vt ipſi videntes iura eis aſſiſtere benigne, & gratioſę,inducantur feruentius & animoſius , ad Eccleſiarum fundationes,dotationes,& ædificationes . Inde ego colligo hoc loco fauores qui tribuuntur Patronis Laicis,qui ſunt quindecim fauores cum quinq; limitationibus,ex quibus declarantur multa ſingularia,in iure patronatus.

Legat⁹ nō cōfert bñficium patroni laici.

PRIMVS FAVOR QVI DATVR PATRONO LAICO eſt,q; fundans eccleſiam poteſt apponere pactum,q; Clericus ſecularis habeat vocem in electione Abbatis.

Fauores patronorū Laicorum.

SECVNDVS, ꝙ de relictis pro dote ecclesiæ non soluitur canonica portio. Pa. in ca. fi. de testa.

TERTIVS FAVOR, quia de talibus relictis pro fundatione nõ soluitur decima. Glosa. in capitulo. Nouum genus. secundum primum intellectum. de decimis.

QVARTO, quia Patronus potest in fundatione beneficij adijcere onus, ꝙ semper ad illud præsentetur aliquis de genere suo si sint aliqui qui velint probari & sint idonei. ita Panor. in ca. cum in ecclesia. in vltimo notabili. de pben. in. vj.

QVINTVS FAVOR, ꝙ si Episcopus interponens auctoritatẽ fundationi oratorij consentit protestationi fundatoris, quod oratorium non subsit Episcopo loci, valet protestatio. Sic post Card. conci. xj. tenet Fely. in dicto tract. Quomodo literę Apostolicæ. col. ij. Et intelligunt, qñ locus non sit in figura ecclesiæ, sed simplicis oratorij prophani, vel secularis, al's secus. Sed tu caue quod hæc emptio facta in creatione beneficij, non reddet Ecclesiam immediate subiectam Papæ, cum hoc tenderet in pręiudicium Archiepiscopi cuius ius non potuit tollere Episcopus. Ita notat Imo. in ca. cum in iure. in fine. de consuetud. Si Episcopus possit ecclesiam a se in totum eximere. notat glo. in ca. constitutus. in verbo. a quocunqꝫ. de relig. do. Fred. conci. cxcvj. glo. in cap̃. quicunqꝫ. le. j. xvj. q. vij. Panormi. in capitu. cum inter. de re iud. Idem in ca. cum olim. le. ij. in. iiij. notabili. de priuileg. Idem in ca. cum venerabilis. de censi. late Fely. in dicto ca. cum inter. vbi copiose tractat hunc articulum. Tu tamẽ aduerte, quod Patroni in fundationibus beneficiorum, non possunt apponere contrarias conditiones iuri. Ita Anto. post Compostel. in ca. cum dilectus. de consuetud. & sequitur Imo. ibi in notabili. xvj. Et latius col. v. quod est bene notandum pro his qui fundant ecclesias, aut capellas, & disponunt de modo conferendi eas, aliter q̃ ius disponat, quod non possunt sine consensu Episcopi per illum tex. Et idem ibi tenet Panor. in quarto notabili, subijciens quod Patronus non potest in alium transferre ius conferendi, quia hoc statuere pertinet ad Episcopum. Et est menti tenendum, quia sępe Patroni excedunt metas suę potestatis contrarium statuentes, & non potest Patronus cum sit priuata persona mutare ordinem canonum. Ad hoc Panormita. adducit Inno. in capitulo. Quoniam ne Prælati vices suas.

Ep̃s sine Patroni cõsensu nõ mutat naturã bñficij.

SEXTVS FAVOR, ꝙ Episcopus non potest dispensare contra institutionem beneficij, aut eam immutare sine consensu Patroni.

Ita Cal.in ca.cum accessissent.de consti.refert se obtinuisse.de quo faciunt magnum festum Anto.Abbas.& Imo.ibi inferentes,q; si in institutione bñficij collatio est facienda presbitero,non potest Episcopus sine licentia Patroni dispensare,vt conferatur non presbitero.Addebat Panor.pro isto dicto,dictum Inno.in ca.fi.de clericis non resid.dum vult Episcopum non posse contra statum beneficij dispensare.Et post Paulum de Eleazaris.in Cle.ne in agro.§.ad hęc de statu regula.Tenet idem Panor.Episcopum non posse beneficiũ patronatum vnire sine consensu episcopi. Et quod in permutatione requiratur consensus Patroni.Ro.in nouis.deci.cccvij. & in eisdem.cccxxxij.

SEPTIMVS FAVOR, quia Patronus habet facultatem cõtradicẽdi,si sine causa alienantur bona patronate ecclesiæ. Ita post Inno.Pa.in ca.vnico.vt eccl.beneficia.Ideo scd̃m eum vtile est in talibus alienationibus ad vitanda litigia habere consensum patronorũ Et pro his optime Cle.quia cõtingit cum glo.in verbo.Apostolicę. de relig.domibus.vbi inferiora Papa non potest alterare pias intentiones testatorum.de quo Card.& Imo.ibi.

OCTAVVS FAVOR EST, q;licet Patronus propter negligẽtiam pdiderit potestatem pręsentandi,tamen superior conferens iure deuoluto non potest aliter conferrę q̃ se habeat natura beneficij Post dominos de Ro.tenet Panormita.in ca.causam.l.j.de elec. Inde episcopus ad quem propter negligentiam patroni,potestas conferendi deuoluitur,debet conferre infra tempus p̃fixum ad cõferendum,sic q; non tenetur prius apud se eligere,& apud seipsum p̃sentare,sed debet vnico actu p viam collationis totum expedire infra semestre.Inde Ludo.Ro.in singulari.ccccxciiij.vult quod si executor p̃fixa est meta distribuendi in certas personas data negligentia, episcopus tenetur in illas distribuere. Inde vt disputat Io.an.in regula contra eum in Mercuria.Quando Monachi habebant necesse eligere de gremio certi monasterij,episcopus ad quem fit deuolutio tenetur ad idem.Pro quo facit textus.in Cle.Quia regulares.de supl.neglig.Præla. Et publicato scrutinio si moriuntur omnes Canonici corruente tecto,substituti de nouo eum cui per publicationem fuit ius quæsitum,tenentur eligere. Ita post Inno.& Compostel.tenet Io.an.in capitulo.publicato.in.xiiij.quæstione.de electione prædicta.tamen quæ eo tendunt,quod episcopus non possit alterare vel immutare naturam beneficij sine Patrono declarantur dupliciter. Primo,si imminet necessitas per quam pro vtilitate

Superior ad quẽ fit deuolutio confert scd̃m naturã bñficij.

De tecto corruẽte vbi eligebãt canonici.

ecclesię moueaт̄ Episcopus ad dispensandū aliter quā postulet natura beneficij, quia etiam patrono inuito hoc poterit, ita Panor. in ca. cum accessissent. alleg. in. iij. col. in fi. ad hoc facit, q̄ notant Doi. de Ro. deci. cccvij. in nouis Episcopum posse p mutationi auctoritatē pręstare, si patronus renuit sine causa consentire, quia patronus non debet impedire vtilitatē ecclesię, & ad hoc tex. in ca. j. de his q̄ fiūt a præla. Facit etiā q̄ no. Panor. in ca. cum nullus. de iure patro. vbi dicit q̄ si ex forma statuti requiritur consensus consanguineoꝝ vt contrahat mulier, si requisiti nolunt consentire sine causa, ad superiorem recurretur pro consequenda s̄nia, idem Bal. in. l. si cū dotem. §. eo tpe. so. ma. Idem Panor. in cap̄. tuę. de cleri. non resid. Et quod in casu necessitatis non requiratur consensus, qui als est necessarius, probat dictum Inno. in cap̄. nisi cū pridem. de renunciatione, de episcopis, sine quorum consensu, de ipsis fit trāslatio propter scandalū, aut aliā causam cōcernentē cōmodū reipublicæ. Ad hoc l. venditor. §. si cōstat. cōia pręd. ff. l. tutius. de euicti. ff. l. item. si verberatum. de reivendi. ff. Facit quod tutor inuentario non facto administrat bona pupilli pro instante necessitate. l. tutor. qui repertorium. de admini. tuto. ff. quo text. mouetur Panor. in ca. fi. de ecclesijs ædifican. vt dicat, quod si tanta sit necessitas, quæ non patiatur superiorem consuli, Episcopus non obstante iuramento, de nō alienando, potest alienare superiore irrequisito, facit regula quod non est licitum. Secundo declaratur, vt possit alterari natura beneficij non solum de consensu patroni, sed hęredis ipsius, ita Panor. in dicto capitu. cū accessissent, sed huic vltimo obstant quę notant Card. & Imo. in cle. quia contingit de relig. domibus, vbi volunt, quod licet de consensu eius qui aliquid ordinauit ad vsum pium possit fieri commutatio in alium vsum, tamen hoc non potest fieri de cōsensu hæredis. Testator enim potest mutare voluntatem, hęres non, & refert Card. se pluries ita obtinuisse, facit quod notat Barto. in. l. legatum. de vsufru. lega. ff. idem in. l. legatum de adi. rerum ad ciuitatem pertinentium, tu dic his obiectis post Fely. in cap̄. cum accessissent in. ix. col. Quod procedit dictum Card. & Imol. Quando ageretur de perpetuo alterando statu beneficij, & fieret hoc citra necessitatem, tunc non posset hoc fieri de consensu hæredis. At dictum Panormita. procedit, quando de consensu hæredis vellet vna vice solum conferre beneficium, aliter quam dictet natura beneficij ipsius, tunc posset, allegat ipse Fely. quod notat Anto. post vincen. in capitu. fina. de testa. Qui vult, quod ex causa vtili relictum

pro anniuersario potest vna vice in alium vsum expendi, vel ꝓcederet dictum Panor. Quando subesset causa necessaria, finge ꝙ decreuerunt facultates, ita vt opus sit necessario tollere ꝑbendam aut dignitatem, vel est impotens ad illas conditiones nunc, aut non inuenitur ꝑsona idonea quæ velit beneficium taliter conditionatum. Tunc puto ꝙ alterari potest ꝑ Episcopum prima institutio beneficij de consensu hęredis.

NONVS FAVOR EST, quia patrono est exibendus fauor in ꝓcessionibus. ca. a nobis. de iure Patro. Quod Doct. ibi exponunt tripliciter. Et quicunq; intellectus est ęquitati conformis, & recipi pōt PRIMO, ꝙ in cessiōibus pre cęteris laicis honorentur Patroni. His adde post Host. Panor. in ca. ad abolend. de sepul. ꝙ in ecclesia vel cimiterio nō possunt Laici habere sepulturam, seu ius sepeliēdi, nec in Ecclesia ꝓrogatiuam in banchis, vel sedibus. Ita dicunt ipsi, sed iuxta tex. in. l. ij. §. vsumfructum. de religio. ff. possunt habere vsum Et tolleratur ille vsus ex grā, sicut in iure Patro.

Honor debet in ꝓcessiōib⁹ Patrono.

SECVNDO exponunt, ꝙ dum Patro. ꝑsentat is quem pręsentat, & ipe simul ꝓcedunt ꝓ institutione habēda, quamq̄ ꝑsentatio literatorię fieri ꝑ ossit. ca. ea noscit. de his quæ fiunt a pla.

TERTIO, ꝙ dum Patronus ad Ecclesiam accedit, debet ꝑlatus cum cæteris ꝓcessionaliter occurrere, saltem vsq; ad ambitum Ecclesiæ. quod post Doct. Panor. in ca. alle. a nobis. intelligit si sit Rex, aut magnus Princeps. Et hoc scđm eum seruat Venetijs, in Ecclia Sancti Marci, in qua dux habet ius Patronat⁹, & ꝑmicerius cū alijs canonicis sibi exeunt obuiā. At in insigni Ecclia Beatissimi Aniani Aurelian. Ad Romanā Ecclesiam nullo medio ꝑtinen. Qn̄ Christianissimus Rex illic accedit, Decan⁹ & reliqui Canonici ꝑbendati, cū reliquis de clero eiusdē, in decēti habitu Ecclesiastico eidē regie maiestati ꝓcessiōaliter occurrunt, quippe ꝙ Ecclia ipa est ex Patronatu Regio. Tum ꝑ ædificationē loci ipius amenissimi assignationē, dotis amplissime cōstitutionem, necnō augmentationē. Inde in ea Ecclesia ꝑter horas canonicas, q̄ in ferueti fiunt deuotione & celebritate. iuxta Sanctissima decreta. celebrantur & frequētes & assiduę missæ. Necnō ꝓ serenissimis regibus fundatorib⁹, assiduę & indefessę ꝑces, & quotidiana suffragia, cū maxima alacritate & vocū modulatione, seu concētu cōcinunt, ac cordis purissimi integritate dicunt, vt hæc recte intuēti liquido patent.

De ecclesia btissimi Aniani Aurel.

DECIMVS FAVOR, quia si Patronus vergat ad inopiā est alēdus ab ecclia Patronata. sic ꝓbat tex. in dicto ca. a nobis. Quod Pa-

Patronus qn̄ vergit ad inopiā ē ab ecclesia alēdus

nor.ibi intelligit, quando aliquid ſupeſt eccleſiæ detractis expenſis neceſſarijs. Primo enim ſubueniendum eſt ſeruitoribus cultui diuino deputatis, inde fabricæ eccleſiæ prouidendum, poſtremo de eo quod ſupereſt Patrono.tex.eſt notabilis, de liberto loquēs, reſpectu Patroni.in.l.ſi quis a liberis.§.de alimentis.de libe.ag.ff.vbi hoc in ſpecie notat Bar.ad hoc bo.tex.cū glo.in.c.Quicunq3.xvj.q.vij.Idē tenet glo.in ca.Pię mētis e.cā.&.q.Dicit tamē Archi.in ca.Si plures xvj.q.vij.ꝙ ſi vniuerſitas vel populus habet ius patronatus, eccl'ia non tenebitur alere ſingulos pauperes de populo, ſed ſolum vniuerſitatem vel populū.ar.ca.qui manumittere.xij.q.ij. Et adde ꝙ dū plures ſimul conferunt dotem, oēs efficiunt patroni, etiam is qui modicum contulit.vt eſt glo.lxiij.in ſumma.quę tēperat gloſam primam cōtrariam in ca.Quicunq3.Tamē quo ad honores & alimenta eſt aſtricta eccleſiæ ei qui plus cōtulit.ſic hoſt.in ſumma eiuſdē ti.§.qualiter.verſi.qum ſi plures. Sed p̄dictis obijcies dicendo hoc ius nihil eſſe. Nam eccleſia tenetur ſubuenire pauperibus.xvj.q.j.cap̄. Quoniam. Dic ꝙ abundantius & pinguius debet ſubuenire patrono indigenti quam extraneo.ſic glo.in capitu.Pię mentis.& glo.in dicto capitulo.Quicumq3. Item, pauperes non habent actionem contra eccl'iam, ſed ſolū officium iudicis ſecundū quoſdam.glo.in verbo. Eſurientium.in cap̄.Sicut hi.xlvij.diſtin.in cap̄.Exigunt. glo.prima.j.q.vij.Sed Patronus habet actionē quæ eccleſiam patronatam data inopia ipſius ſeu indigentia. Ita notat Panormita.in dicto ca.a nobis.

De pluribus dotē eccl'iæ tribuētibus.

P̄rono idigēti magis ē ſubueniēdum q̃ extraneo.

VNDECIMVS FAVOR EST, quia collatio facta p Papam de beneficio e.. iſtēte in p̄ſentatione Patroni laici non valet, niſi fiat mentio exp̄ſſa de ipſo, glo.vulgata.in Cle.per literas.vbi Card.hoc tenet.in.iij.q.de prębend.ſequitur Panor.in ca.Cum dilectus.in fi. Nam Papa ſecundum eum, qui cōtulit hoc ius ex gratia, illi poteſt ex certa ſciētia derogare. Vnde Ho.& Io.an.in ca.Dilectus.iſto titulo.referunt ſe vidiſſe literam Papalē directam Prælatis Angliæ, in qua continebatur. Quod dum Papa ſcribit ꝓ aliquo beneficiando, non eſt ſuę intentionis quod ei conferatur eccleſia in qua laicus obtinet ius patro. Et Lap.allegatur.xcvj.incipiente.beneficia vacantia, reddit rationem, ꝙ ſi talia beneficia p iſtum vel alium modum a Papa aut alijs Prælatis eccleſiaſticis conferentur, retraherētur laici a fundatione eccleſiarum. Et ſcribit in fine ſe vidiſſe ſeruari per Gregorium vndecimum, ꝙ dum contuliſſet eccleſiam Sancti Romuli Florentiæ, non facta mētione de Patronatu parrochianorum,

Collatio Papę de bn̄ficio patroni.

non potuit obtinere ille cui contulit. Et Fely.in tracta.quẽadmodũ literæ Apoſtolicæ noceant.dicit hoc ꝓcedere.Etiam ſi in ſupplicatione diceretur qualiter nonnulli Laici,vnum ſolebant nominare Epiſcopo pro Rectore,quando Eccleſia vacabat,per iſta verba nõ dicitur facta ſufficiens mentio de iure Patronatus.Ita dicit in Curia tempore Pauli ſecundi,tres ſententias conformes fuiſſe latas,vt retulit ille pro quo fuerunt latæ. Et tu vide eundem Fely.eodem loco referentem copioſæ vndecim limitationes,& totidem ampliationes,inter quas ampliationes dicit hoc procedere,etiam ſi Papa mandaret prouideri de beneficio ad cuiuſcunq; diſpoſitionem pertinenti.Idem ſi diceretur ad cuiuſcunq; aut quorumcunq; præſentationem. Idem ſi diceretur motu proprio, Idem ſi diceretur non obſtantibus ſtatutis Eccleſiæ. Idem ſecundum quoſdam eſſet de permutationibus beneficiorum Patronus laicalis reſignatorum in curia,vt requiratur expreſſa mentio. De quibus idem Fely.latius ibi.non eſt opus recenſeri,cum ipſe ad quem poteſt haberi recurſus ad ſaturitatem ſcribat ampl.prima,ſecunda,tertia,quarta,ſeptima, & nona.Mihi autem placet ampliatio octaua,vt quando Patronatus pertinet ad Regem,Ducem,vel Marchionem,aut alium Principem. In prouiſione Papæ requiratur mentio expreſſa,ſic caueatur ſecundum cum in regula Cancellariæ.xl.Gloſ.Pragmaticæ tacito autore in.§.Cæterum.in verbo.eneruantur.in proœmio.Ratio, quia licet difficile derogetur patronis Laicis,tamen multo difficilius talibus patronalibus Principum. Quia derogatio facta eis,tanto periculoſior eſt Eccleſiis,quanto opulentiores ſunt dotationes,quę communiter fiunt a talibus in extrauag.execrabilis.in.§.Nos itaq;. Inter limitationes autem Fely.mihi placẽt,prima,quinta,& ſexta. Prima,ꝙ q̃tum ad certam ſciẽtiam,quæ eſt neceſſaria q̃tum ad derogationem Patronatus Laici quando fit prouiſio a Papa,tunc hæc certa ſcientia poteſt probari per teſtes.quod eſt nota,nam licet alias gratia Papę non poſſit probari per teſtes.Notat Archi.& alii in ꝓœmio ſexti.Circunſtantiæ gratiæ bene poſſunt probari per teſtes. Eſt quinta eiuſdem Fely.limitatio,quod dum Papa cum prouiſo de Epiſcopatu, ante conſecrationem aut lapſum tempus de cõſecrandis diſpenſat ſuper retentione priorum beneficiorum, non ſit neceſſaria mentio expreſſa patronatus Laicalis, quia diſpenſatio conceditur ſuper vacaturis.Sic intelligit ipſe dominos de Rota.in deciſione ibi per eum, in principio eiuſdem limitationis allegata.ꝙ ſi poſt conſecrationem & apertam vacationẽ Papa diſpẽſat,

De patronatu Regis.

Circunſtãtiæ grẽ & certa ſcia ꝓbaĩ ꝑ teſtes

requirit mentio expressa de dicto patronatu sic intelligit decisionē Egidij de Belmera, ac præceptoris sui Francisci de Aretio in locis illic per eum allegatis, nam post consecrationem non potest negari quin sit aperta vacatio, & patronatu ius quesitum in re, etiam si durauit momento. Et spes secundum Areti. quando habet originē de præterito videtur esse consyderabilis, sicut ius quesitum in re. l. post emancipationem. §. j. & ibi Barto. de libe. lega. ff. vnde cum per consecrationem factam ad episcopatum, aut lapsum tempus de cō secrand statim vacent priora beneficia, & sit apertum ius patrono, si papa velit dispensare super illis beneficijs pertinē. tenetur facere mentionem, sicut si vellet conferre. Sexta limitatio eiusdē Fely. est post Card. Si patronus habet solum ius processionis & aliorū. iuxta tex. in ca. a nobis allega. non autem ius conferendi, quod tūc valet prouisio Papę, de huiusmodi beneficio absq; specifica mētione, quia per eam nullum infertur præiudicium patrono.

Patron⁹ pōt accusare clericū cāliter ac denūciare.

DVODECIMVS fauor, quia patronus pro interesse fundationis aut a se, aut suis progenitoribus factę, habet defendere ecclesiam, ac præfectum ecclesię, aut accusare, aut denunciare potest, si de dilapidatione, aut al's sit suspectus, vt in cap. filijs. vj. q. vij. & est hoc speciale, cum alioquin Laici clericos accusare aut denunciare iudicialiter non possint maximę de crimie, etiam cum agitur ciuil'r, de quo in ca. de cętero. in ca. ex parte adde vbi notat̄ per scribentes. de testi. & tu adde quod patroni ecclesiastici habent duas prærogatiuas præ laicis. Prima quia possunt exigere rationem de tēporalibus ecclesiæ. de quo Panor. in cap. de monachis. ij. col. de præbend. Est tex. in ca. cum. & prælaturę. §. in ecclesijs. de priuileg. vbi tamen Panor. in tertio nota. dicit, q; prælatus habens ecclesiam sibi subiectā non potest exigere minutam rationem quantum expendat quolibet die pro vita, sed quantum expendit in fabricam ecclesię. Secundo patroni clerici habent custodiam ecclesiæ vacantis, de quo in. c. bonæ, vbi copiosę Panor. in. iij. col. de appel.

P̄ron⁹ an possit exigere rationem.

Patron⁹ pōt eligere & cōferre p̄bēdas sed nō ad principalē dignitatem.

DECIMVS Tertius honor debetur patrono Laico, vt quāuis prælatum in ecclesia collegiata eligere non possit, possit tamen ad præbendas ecclesiæ præsentare aut eas conferre, sic Host. in cap. suggestum. de iure patro. sic Io. An. & Panor. in ca. alleg. a nobis. ad hoc ī ar. tex. ī capitulo. dilectus. l. iij. de præbend. in ar. capi. fi. de concess. præbendę.

DECIMVSQVARTus honor est, quia patronus potest præsentare literatorię. ca. ea nosti. vbi Panor. in. ij. notabili. de his quę fiūt

a pręla.nam per literas etiam priuatas cōstituitur procurator in cle. j.de procura.Nec obstat si dicatur ꝙ præsentari dicit̄ is qui exhibe= tur corporaliter.& sistitur in oculis.glo.in cle.dudum.in.§.statuimꝰ in verbo præsentari.de sepul.in cle.quia metu huius dic hoc proce= dere,quando pręsentandus est notus,nam sicut beneficium potest conferri absenti.C.accedens.de pręben.ca.si tibi absenti.eo.tit.in vj. Ita al's notus & notorie idoneus potest literatorie præsentari. Quouismodo,siue corporaliter,siue literatorie fiat præsentatio, de bet illa præsentatio pulsare aures collatoris in qua medio tempore inter tempus præsentationis & institutionis, locus est præuentioni

Pn̄tatio fit li= teratorie.

Circa passum præsentem incidūt duo dubia. Primo,an patroni ad quos spectat ius præsentandi debeant collegialiter conuenire , dic primo ꝙ si ad eos pertinet ius præsetandi vt collegiatos, ipsi debēt in vnum conuenire & collegialiter per ea quę habentur.in ca.in Ge nesi.de electi.& quia in factis collegij debet præstari consensus in cōi.sic ꝙ si aliquis esset cōtemptus ipse posset agere de contemptu. ar.ca.ꝙ sicut.de electi.Sed si ad eos spectat singulariter ius præsen tandi,possunt singulariter præstare secundum opinionem commu nem,sequitur Io.An.in ca.iij.de iure patro.& si inter eos sit discor= dia seruabatur ꝙ ibi habetur.& Fred.notat cōci.xxv.al's.xcvij. sed ab eo dicto Panor.recedit.in ca.cum omnes.in.vj.col.de consti.mo tus ex regula Bar.quę est in.l.omnes populi.in.ij.q.princi.q̄ est col. v.de iustitia & iure,ꝙ in pertinentibꝰ ad singulares personas cōsen sus debet præstari in cōmuni,quando est actus in quo maior pars p̄ iudicat minori,vt hic in illo ca.iij.de iure p̄ro.ad hoc.l.& suum hæ redem.ff.de pact.Nam si conuenissent præsentantes singulariter, in vnum & collegialiter potuisset minor pars trahere maiorē in suā sententiā.iuxta tex.in.l.Itē si vnus.in fi.ff.de arbi.in.ca.ij.eo.tit. in vj.sequitur latius Panor.in dic.ca.iij.Adde ꝙ si ad plures pręsenta tio spectat collegialiter requiritur consensus maioris,non respectu minoris,sed respectu totius,finge quod solum essent quatuor colle giati,quorum duo præsentant vnum,tertius alium,quartus itē aliū diuersum,non valet etiam pręsentatio a duobus,quia licet sit verū dicere ꝙ sit præsentatus a maiori in comparatione minoris partis, Tamen non est verum quod sit præsentatus a maiori respectu to= tius ,quod requirit̄.ca.ecclesia.de electi.quod si ad plures pertinet ius præsentandi singulariter,sufficit consensus maioris partis respe ctu aliarum partium , ita notabiliter tenet Ioā.An.in dicto cap̄.iij. Et sequitur ibi Panormi.adijciens,quod cessante iure speciali,non

Patroni an debeāt colle= gial'r cōueni= re.

Cōsensus ma ioris requirit̄ oīm p̄tium.

valet electio rectoris facta p scholasticos, nisi interueniat cõsensus maioris partis respectu totius vniuersitatis. nã scholastici eligũt, vt collegium non vt singuli. ar. ca. cum pro causa. de procura per Imo. in. c. cũ ab ecclesiarum. de offi. ord. per Barb. in. l. fi. de colle. illici. in vniuersitate nostra Aurel. antiqua legum, et canonum parente, Rector non eligitur, sed a prima institutione vniuersitatis ad vitandas contentiones quę ex electionibus resultare possent, per statuta eiusdem vniuersitatis ordinatum fuit, vt ad quemlibet doctorẽ regentẽ secundũ ordinẽ suum, citra aliquam electionem per singula trimestria deferatur illa rectoriæ dignitas. in illis autem vniuersitatib⁹ q̃ habent omnes facultates, vt Parisieñ. quę excepta legali in. c. super specula. de priuileg. habet omnes facultates an requiratur cõsensus maioris partis respectu totius vniuersitatis, an sufficiat consensus maioris respectu cuiuslibet facultatis, vide Panor. in ca. scriptũ. de elec. eundem in ca. j. de parrochijs.

Electio rectoris vniuersitatis.

SECVNDVM dubium consistit in eo, an patrono ignoranti currat tempus, id est semestre, quidam quod sic, quia litigans impedit præsentare ex literis de iure patronatus. ca. ij. de integ. resti. & nihilominus currit ei tempus. habet in ca. propter. de iure patronatus. Secundo istud tempus videtur præfixum patrono potius in fauorẽ ecclesię q̃ in sui odium, ergo currit ignoranti glo. nota. in ca. statutũ. de præben. in. vj. facit. l. genero. de his qui notantur infamia, itẽ agitur de modico præiudicio cum in cęteris recognoscitur in patronũ ab eo qui est institutus per episcopum, contrariam sententiam post Io. An. in ca. ij. de suppl. neglig. pręla. post Fred. cõ. cxxiiij. tenet Panor. i dicto ca. cum propter. Nam regulariter tempus præfixum ad conferendum non currit ignoranti. ca. quia diuersitatem. de conce. præben. Nec obstat tex. in dicto ca. cum propter, quia ibi non cõstabat quis esset patronus, merito episcopus ordinat ecclesiam sine patrono, sed ex quo episcopus est certus, non debet illam ordinare sine præsentatione, de quo statim dicetur copiose. Ad hoc facit, quia licet episcopus propter controuersiam super iure patronatus ordinauerit rectorem in ecclesia, tamen is qui obtinuerit ius patronat⁹ iterum præsentat institutum per episcopum, non q illa repręsentatio ius tribuat, sed vt tanquã verus patronatus adipiscatur possessionem præsentandi post victoriam in lite, vel vt institutus ab episcopo non vexetur a patrono. tex. in ca. si vero. vbi Panor. i vltimo notabili de iure patronatus.

Patrono ignoranti si currat semestre.

DECIMVSQVINTVS & postremus fauor est, vt istitutio facta spreto patrono sit nulla. probat tex. in cap̃. decernimus. xvj. q. vij.

propter verbum irrita ibi positum, sic Io. An. in. ca. iij. de offi. vica. in. vj. Sic Host. & Io. An. in cap. ex insinuatione. de iu. patrona. Sic Egi. de Bel. mera. deci. clxiij. sunt tamen qui dicunt quod participium spretis positum. in ca. decernimus. allega. non verificatur per solam collationem factam non vocato patrono, cum adhuc pendeat tempus, ita qđ patronus consentire vel dissentire possit. Adde quatuor ampliationes. Prima, quod id ꝙ dictum est procedit etiam si instituens putabat eum quem instituebat non esse patronum, ita ꝓbat tex. in ca. cum Bertholdus vbi Panor. in. iij. col. de re iudi. Et Fely. ibi dicit esse tex. aureum. Secundo ampliatur seu declaratur hãc nullitatẽ collationis procedere, quando est facta spreto patrono, vt hoc sit verum de rigore iuris per tex. dicti ca. decernimus. nã de ęqtate secus esse deberet, cum hoc ius competẽs patronis pendeat ex gratia. in ca. iij. de iure patro. & cõferendi ius pertinet ad ep̃m de iure cõi, sic tenet Panor. in ca. illud. de iure patronatus. Tertio ampliatur seu declaratur, vt sufficiat patronum cõsentire ex post facto, patronus autem nõ solũ verbis, sed etiã factis dicitur consentire, cum essent ab eo tacite facti actus qui essent approbatiui institutionis ad hoc lex Paulus respondit in principio. rẽ ratã haberi. ff. notat Card. in cle. j. in verbo. post longã. de suppl'. neglig. præla. Fely. post Host. Io. An. Lap. Fred. i. d. ca. cũ Ber. i. iij col. nã scđm eũ ꝙ exigit ex pte p̃roni potius sapit cõsensum q̃ auctoritatẽ, sufficit autẽ ꝙ cõsensus adsit in ipso actu, etiã post, vt notant scribẽtes. in ca. cũ vos. de his q̃ fiunt a præla. Quarto declaratur, vt accedente consensu patroni ex post facto valeat istitutio ex nũc, nõ, vt ex tũc, ita Panor. in disputatione incipiente Augerio, post eũ Fely. in dic. ca. cum Bertholdus. ad hoc in ar. l. ꝑ fundũ. de ser. rusti. p̃d. ff. Addit idem Fely. vnũ mẽti tenendũ, videlicet ꝙ si institutio ep̃i esset facta iure deuoluto, qa putans patronũ esse negligentẽ, vel priuatum cũ non esset, contulit ꝙ sequens ratificatio patroni aut cõsensus, cuius tacitus vel expressus nihil operaretur, non enim cadit ratificatio in eo, quod nõ fuit in aliqua consyderatione, cũ nomine patroni nihil sit actum. ar. l. si pupilli. §. sed si filij. de nego. gest. ff.

Valet institutio accedẽte cõsensu p̃roni ex postfacto.

Dictũ Fely.

HIC PRIMus articulus recipit qnq3 limitationes principales cũ quibusdã declarationib9. Prima limitatio, vt non procedant prædicta in ꝑmutatiõe, q̃ si fiat sine cõsensu patrõi nõ est ipso iure nulla, licet sit annullanda, si p̃ronus habeat causam legitimã cõtradicẽdi, ita post Frede. in tracta. permuta. q. xxx. post Alex. de Lantil. in repetitiõe. cap̃. vnici. de rerum permut. in. vj. in. iiij. pte, q. xvij. tenet

Quibus casibus valeat institutio sine præsentatiõe

Ro.in deci.cccvij.in nouis. Et secundum eos licet consensus nõ interueniat in limitibus pmutationis, non tamen iure cauetur ꝙ non possit postea interuenire, ymo videtur esse iure cautum sufficere cõsensum ex postfacto.ar.ca.ꝙ sicut.de elec.ar.ca.ex ore.de his quæ fiunt a prela. Non ob.ea decernimus quod est clauis in hac materia quia loquitur in collatione voluntaria, at hic loquimur in necessaria Nam prima est nulla quæ tamen conualescit ex approbatione expressa vel tacita. At ista mero iure valet, & non indiget conualescentia, sicut in simili emphiteota nõ soluens canonem est priuatus ipo iure, modo dominus declaret eum velle haberi pro priuato.notatur per scribentes.in ca.potuit.de loca.

Collatio ex cã pmutationis nõ est ipo iure nulla sine cõsensu patroni.

SECVNDA LIMITATIO, quando Patronus presentauit indignum, est priuatus ꝑ ea vice potestate presentandi. Et ꝓcedit istud etiam in Patrono Laico, cui hoc ius conceditur ex gratia. Nam si hi quibus hoc ius competit de iure communi eligendo indignos sint priuati ca.cum in cunctis.de electi.in fi.fortius quibus hoc datur ex gratia de copiose.Panor.in ca.cum vos.de offi.ord.

Qñ pron⁹ p̄sentat idignũ an sit ꝑuat⁹.

TERTIO LIMITATVR, si esset beneficium Patronale Laicũ a Papa ex certa scientia collatum, aut ecclesiasticum, ab eodem Papa vel Legato collatum, quorum iure preuentionis valent collationes sine presentatione.de quo latius supra in.xj.fauore dictum fuit. & habetur in ca.cum dilectus.de iure Patronatus.

QVARTO LIMITATVR, si Patronus fuit negligens in præsentando infra tempora iuris. Nam si infra tempus iuris Patronus non præsentat, sublata est potestas agendi de contemptu durans solum tempore dato ad presentandum, quo elapso dicitur potius seipsum contemnere, q̃ fuisse contemptus. Et potest Episcopus tunc libere conferre.in ca.ij.de suppl.negli.prela. Et Patrono ignoranti si currat tempus concilij dictum est supra.in secundo dubio fauoris decimi quarti.

Pron⁹ qñ nõ p̄sentat infra tp̄a iuris.

QVINTO LIMITATVR, nisi post collationem factam Patronon vocato sit lapsum tempus præsentandi. Ita Panor.in dicta disputa.incipiente Augerio.quia cum Episcopus non possit retrocedere a sua collatione prima.ca.ex diuersis.de cleri.coniuga.tenetur illam Ratam habere vt ex nunc, ex quo collatio ad ipsum deuoluta est; superuenit enim negligentia Patroni, quæ irreuocabiliter conualidat id quod eo instante erat irritabile vel irritum, & non est solum tempus quod hoc operetur, sed negligentia. Et sic non obstat regula non firmatur tractu temporis &c. Quæ vt ibi vult glosa non ꝓcedit qñ vltra tempus allegatur negligentia, vel quid aliud.

Qñ post collationẽ Epi nõ vocato prono ẽ lapsum tempus.

SEXTO LIMITATVR si collatio fiat patrono præsente & tacẽte, ita Panormita.in disputa.allegata. Quia cum secundum eum (vt prima facie videtur) hic agatur de re meritoria & concupiscibili, vt celeriter prouideatur ecclesię tacens habeť pro consentiente. iuxta Theoricã Inno.in capitu.in Genesi.de electi. Facit quod notant domini de Ro.in no.deci.ccccxxiij.vbi concludunt notabiliter, quod institutio episcopi narrantis in literis suę collationis institutum prę sentatum a patrono, facit fidem de prę sentatione, idcirco literę prę sentationis patronorum remanent penes episcopos, & custodiũtur diligenter in Archiuis eorum, vt si patroni velint postea malignari & variare non possint, & in proposito iuxta regulã.qui tacet.ex quo p̄ronus se tp̄e istitutiõis eo p̄nte factę se nõ opposuit nec cõtradixit videtur consensisse, & de materia si tacens habeatur pro consentiente late Bar.in.l.quæ dotis.so.ma.ff. Panormita.in capitu.nonne.de præsump. Ad prædicta facit, quod notat Card.in cle.j.in.vj.col.in verbo post longam disputationem de suppl.neglig.præla. Sed contra hanc limitationem obstat fortiter Theorica contraria Inno.i dicto capitu.in Genesi.videlicet in re quę est oneris, taciturnitas non operetur consensum, de qua Theorica no.glosa.in regula.qui tacet. Est autem res oneris non concupiscibilis, sed potius præiudicij patrono quando fit collatio sine expresso consensu ipsius, vt expresse tenet Panormita.in capitu.continebatur.in verbo dicerem.de his q̃ fiunt a prælato. Præterea durum est taciturnitatem facere præiudicium in illo quadrimestri, quod est datum laico patrono a iure. Et quod decertari non potest a iudice, propter pœnam priuationis, q̃ eo lapso sequitur, iuxta glosam in capitu.primo.in verbo.trinã.de milite Vassallo.&c. Item stare potest, quod tacuit patronus prę sens in institutione ex quadam reuerentia quam habuit ad superiorem. ar.eorum, quæ no.glosa.& Bar.in.l.j.§.q̃ onerandæ quarum rerum actio non detur.ff.vnde silentiũ non nocet ei.ar.l.penulti.ff.de fur. Maxime autem taciturnitas non debet nocere patrono qui scit ius suum durare, & saluum esse vsq; ad finem quatuor mensium.ar.l.sicut.§.non videtur, qui.mo.pig.vel hypo.sol.ff. p̄pter hæc contraria dicendum est limitationem nostram procedere, quando patronus non esset præsens collationi casualiter, sed vocatus principaliter, vt aliquem præsentaret, & postea nullum præsentando, dum Episcopus confert si taceat videtur consentire, ita notabiliter Fely.in dicto capitu.cũ Bertholdus in quarta col. sic ipse intelligit aurea verba Abba.in capitu.continebatur proxie allegato, vbi ipse abbas fir-

De collatiõe facta p̄rono p̄nte & tacẽte

Theorica Inno.

Taciturnitas q̄n noceat.

mat valere collationem episcopi pręsente capitulo & tacente. Nam præsupponit ille quod capitulum in illo actu tenebatur loqui. Et quod ad id fuerit congregatum, & quod tacendo consensit, pro quo facit vulgata theorica Inno. in capitu. j. de his quæ fiunt a maiori parte capituli. At contraria allegata, quando patronus casualiter venisset, & fuisset præsens cum non teneatur loqui, vnde sibi non sit præiudicium cum sciat, vt dixi ius suum vbique durare. Ad prædictam limitationem bene faciunt, quod notat Ioan. And. & Domi. & post eum. in capitu. secundo de offic. vicarij. in sexto. vbi volunt quod si facta vna pręsentatione apponitur edictum cum tempore, & infra illud tempus patronus se non opponit videtur consentire illi pręsentationi, & amplius non audietur. Adde quod canonicus contemptus non potest agere de contemptu lapso edicto super cōfirmatione, ita Ioan. An. Anto. Panormita. & Imol. in dicto capitu. cōtinebatur. Quid autem si ordinarius fecit apponi edictum vocās illos quorum interest, ne certa præsentatio ei facta repente confirmaretur, si patronus infra illud tempus nō comparet an perdat ius contradicendi, & videatur consentire, licet quadrimestre non sit lapsum, vide duos casus, quos Fely. in hoc cōsyderat in dicto capitu. cum Bertholdus. in quinta col. Postremo pro complemento huius conclusionis. Adde quod Legatus non potest conferre beneficium, quod est in præsentatione patroni clerici, ratione patrimonij, nam talis patronatus non dicitur ecclesiasticus. Ita Panormit. in capitu. cum vos. de offic. ordi. ita dicit eē intelligenda ea quæ habentur in dicto capitu. cum dilectus. Et pro confirmatione dicit illic Panormita. quod ius patronatus clerici ratione patrimonij est mere laicale. vnde sicut laicus patrimonio suo priuari non posset ab imperatore, vt Inno. in ca. inquisitionē. de senten. excō. in quo loco de clerico seriose subticuit ipse Inno. sic nec posset clericus patrimonio suo priuari per Papam, sic tenet Anto. in capitu. constitut⁹, de relig. domi. de quo dicto facit ibi Panormita. magnum festum, & non recordatur Panormita. se alibi legisse. Et addit Panormita. non posse Papā trāslationes Episcoporum vel Abbatum facere, idque dicit esse decisum & statutum in concilio Constancieñ. Et illic disputat si possit Papa rem vnius ecclesiæ in aliam trāsferre, de quo post Bernar. & Tho. notat Archi. in capitu. non decet. xij. di. Et post Paul. de castro. concilio. clvj. Adde Fely. in dicto tracta. amplia. v. Adde tandem apposite huic conclusioni, duo dicta Panormita. in ca. allega. cum vos. Primo quod laicus quādo præsentauit indignum, potest

Qñ fit edictū facta vna pręsentatione.

Legat⁹ nō cōfert bñficiū p̄sentatiōis clerici p̄rimonij

Translatiōes ep̄orum & abbatum.

donec sit lapsum quadrimestre alium præsentare, nam si potest variare accumulatiue, quando præsentauit idoneum, fortius quando indignum, Ecclesiasticus autem si indignum præsentauit est priuatus ipso iure, & prouisio ad superiorem deuoluitur, ita Panormita. in dicto capitu. cum vos. tenet, secutus glosam ibi post dominos. de Ro. reprobata opinione Ioan. And. Anto. Io. de lig. Et Fred. ad hoc text. i. §. si quis. oratorij domum, de sancti. episcopis. facit. §. si quis. ædificationem. de eccl. titu. col. ix. Et hoc etiam suadet ratio, nam si eligentes vel habentes collationem, de iure communi priuantur quando præsentant indignum. capitu. cum in cunctis. de elec. fortius hi quibus hoc competit ex priuilegio, quia abutũtur eo, ad hoc in ar. ca. gratũ. de postu. præla. capitu. priuilegium. xj. q. iij. quod autem dixi quod ex præsentatione indigni a clerico patrono facta fit deuolutio ad superiorem intellige, vel episcopum, cui hoc competit de iure communi, aut abbatem vel Archidiaconum vel alium, quibus hoc competere posset de iure speciali. glo. nota. in cle. j. de iure patronatus.

Laic⁹ q pñtauit indignũ aliũ potest p̃sentare.

SECVNDVM DICTVM Panormita. in dicto capitu. cum vos. in glo. penultima. quod capitu. quoniã. & capitu. cum propter. de iure patrona. quæ volunt, quod si quæstio iuris petronatus non deciditur infra tempus iuris Episcopus potest aliquem instituere saluo iure vincentis non procedit istud, quando esset quæstio inter patronum & episcopum super illo iure patronatus, nam si diceremus cõtrarium posset Episcop⁹ effingere causam, & negaret verum patronum esse patronum, vt interim laberetur tempus, ac si postea prouidere posset, & fraudibus est occurrendum, quod nota. in reliquo, quod attinet ad ius patronatus. recurre ad modernos quosdam, qui de illo iure peculiares tractatus fecerunt, qui in manus nostras inciderunt.

Qñ iter epm & pronũ eẽt q̃stio, eps interi nõ põt instituere.

¶CONCLVSIO VIGESIMAQVINTA.

EGATVS EXTRA PROVINCIAM SIbi decretam exercet ea quæ sunt volũtariæ iurisditionis, istud probatur in. l. prima & secunda. de officio procon. ff.

HVIC CONCLVSIONI adde sex declarationes. Prima q extra puiciã possit cõferre bñficia, possit etiã causas delegare, quia isti sunt act⁹ volũtarij, qui nõ reqrunt causæ cognitionem, ita glos. & scribentes. in capitu. nouit. isto titulo. dicunt

Legat⁹ exercet extra prouinciã volũtariã iurisditionem.

tamen q̄ non extra ꝓuinciam posset Legatus cõfirmare electiões, nec p̄sentatos instituere, quia isti sunt actus contentiosę iurisdictiõis qui nõ possunt exerceri extra territorium. vt in. l. ij. & . l. fi. e. titulo. & eadē ratione non posset extra prouinciam excommunicare, nec absoluere. Secundo, adde q̄ Barb. audet in dicto cap̄. nouit. dicere q̄ Legatus egressus prouinciam statim reuersurus, potest exercere actum contenciosę iurisdictionis, & mouetur. ar. l. diuortium. ff. de diuor. Et quia actus destinatus ad certum locum, licet geratur alibi nihilominus geri videtur in loco destinato. ar. l. ex facto. §. rerum. de hęre. insti. ff. Cum ergo Legatus breui tempore redire debeat in ꝓuinciam, licet actum gerat alibi videtur gerere in ꝓuincia. Ad hoc etiam adducit textus. in. l. vestimentum. de auro. & ar. lega. ff. qui tex. parum tamen stringit. Sed hæc limitatio meo iudicio non procedit, quia q̄uis per egressum prouinciæ non expiret potestas Legati, etiam si egrederetur animo nunq̄ redeundi, quia a se non potest imperium abdicare. vt Archi. & Io. an. tenent. in cap̄. pręsenti. isto titulo. in. vj. Et glo. ibi, quæ oppositum firmat, est secundum eos intelligenda, quando egressus esset reuocatus. Tamen est bene verum cum est extra prouinciam, q̄ potestas eius contentiosa suspendatur Nec ob. l. diuortium. per Barb. adducta, quia loquit̄ in diuortio q̄d breui tempore durauit, vt postea apparuit. Sed obstaret̄ ei q̄d Barb. tenet. iura quæ volunt potestatem contentiosam non posse exerceri extra ꝓuinciam. in. l. fi. de iuris. omni. iudi. ff. Ad iura reliqua quæ idem Barba. affert, dic q̄ non loquuntur in materia subiecta, nec ad eam possunt accommodari. Tertio, adde q̄ aliqui dicunt q̄ Legatus in pluribus prouincijs, in vna existens potest actus contentiosę iurisdictionis vnius prouinciæ in alia existens exercere. Ita Host. Io. an. Anto. & Imo. ac cõmuniter oēs vsq; ad tēpora Panor. intellexerunt dictam decre. Nouit. Sed meo iudicio Panor. ibi. quem sequit̄ Barb. melius reliquis intellexit, videlicet vt illa decre. restringatur procedere in terminis quibus loquitur, vt intelligatur de Legato qui erat merus executor, & cui nudum ministerium erat concessum, vt fulminaret certum interdictum per Regnum Franciæ. & hoc faceret vice Papæ. Et pro latiori declaratione tu aduerte duo Primo, q̄ Legatus de quo ibi potuit illud interdictum tanq̄ actum voluntarię iurisdictionis ferre, velut executor (cum non requireret causæ cognitionem) facere extra prouinciam, & non solum erat is legatus per Regnum Franciæ, sed in prouincijs quibusdam adiacentibus, vt Bizuntina, Lugduneñ. & Vieneñ. potuit ergo in altera illa-

Legat⁹ extra ꝓuinciā non cõfirmat/ instituit/ excõicat nec absoluit.

Intellect⁹ decre. nouit. de offi. lega.

rum existens interdictum fulminasse p Regnum Franciæ vice Papæ, cum hoc vt dixi causæ cognitionem non requireret. Secundo, tu aduerte pro latiori declaratione, q cum inter Reges Franciæ & Angliæ, esset contentio de comitatu Pictaueñ. ab Inno. tertio factæ sunt tres decretales, sitę sub diuersis titulis, quæ incipiunt Nouit. In prima quæ est sub titulo de iudi. denunciatur Rex Francię denunciatione euangelica. Et protestatur illic Papa se non velle cognoscere de feudo, sed solum de peccato. In secunda quæ est in titulo nostro, apparet Legatum de mandato Papæ publicasse interdictum. Et contendebat Rex Franciæ non valuisse, quia Legatus tunc esset extra limites Regni. Et docto. tenent communiter valuisse, qa per id tempus esset in prouincia adiacente Regno, in qua erat etiam Legatus. Et vt ipsi dixerunt communiter, Legatus in pluribus locis potest in quolibet illorum locorum iurisdictionem suam exercere, ita q facta vnius loci, potest in alio loco qui sit de prouincia sua explicare. Sed vt dixi Panomita. & Barba. (quorum opinio mihi videtur verior) tenent contra. Et idcirco in illis terminis illius Legati interdictum valuisse, quia erat actus non iurisdictionalis, in quo erat deputatus nudus minister. In tertia decre. quæ est sub titulo. de appel. quia Rex Franciæ contendebat se habuisse Legatum certa ratione suspectum, decidit nec appellari potuisse nec recusari, quia erat nudus minister, qui tales nec recusantur, nec ab eis appellatur, iuxta notata in cap̄. suspitionis. de officio delega. in ca. cum speciali de appella. in. l. ab executore. e. titulo. in. l. ab executione. quorum appel. C. His adde quartam decretalem de eodem interdicto loquentem. in decre. prima. de postu. pręla. qua deciditur Episcopum Altissiodoreñ. non potuisse postulari in Archiepiscopum Senoneñ. quia ipe violasset præmissum interdictum.

Tres decretales incipiētes Nouit.

¶CONCLVSIO. XXVI.

Legat⁹ extra ꝓuinciā non exercet actus cōtētiosę iuris dictionis.

LEGATVS EXTRA PROVINCIAM nō exercet actus cōtentiosę iurisdictiōis. Probat̄ in. l. ij. & . l. fi. de officio procon. in. l. fi. de iuris. oīni iudi. ff. in. c. ij. de cōsti. in. vj. Hęc cōclusio recipit sex declarationes.

PRIMA DECLARATIO, vt possit de cōsensu iudicis territorij. sic glo. q̄ loquit̄ de Ep̄o. in. c. vt litigātes. de offic. ordi. De Legato aūt tenēt Ho. Io. an. Anto. Card. Panor. & Barb. in dicto ca. dilectus. isto tit. Idē Panor. in materia ꝓrogationis. in ca. p. & . g.

Sex declaratiōes hui⁹ cōclusionis.

de offi.dele.in versi.venio ad quartā.Et idem Panor.vtroq; loco refert Bal.in.l.si qui ex cōsensu.de episcopa.audi.C.Nā si Eps potest in sua diocesi alteri Epo committere vt iudicet inter suos subditos qui si volunt illi subijcere,fortius poterit inter subditos pprios eiusdem Legati,aut Epi.Nec ob.q Pe.de Ancha.qui oppositū firmat, dicat q primo casu Eps alienus,subditos alienos iudicet tanq vicarius.At secūdo casu,pprios iudicat in territorio alieno iure pprio qd iura non admittunt.in dicta.l.fi.& dicto ca.ij. Sed tu p defensione cōmunis opinionis supra relatę,dic hoc simile non esse bonū. Quia in primo exemplo si tollerat vbi sunt duo specialia,videlicet,progatio in alium iudicē.Item q in territorio alieno,qd tamē cōmuniter non admittitur,& duo specialia cadant in eodē subiecto.Sed in scdo casu de quo loquimur est vnū speciale,videlicet q in territorio alieno iudicat,sed de homine suo,& sibi subdito.

Legat⁹ extra puinciā delegat.

SECVNDO LIMITATVR seu declaratur,vt extra puinciam possit delegare,& puto indistinctę si iā fuerit igressus puinciā.ita.l.fi.de officio pfec.vrb.ff.Nā actus delegationis est actus qui non requirit causæ cognitionē vbi autem nōdum ingressus est puinciam pputer absentiam necessariā posset.sic.l.aliqn cū seq.de offi.pconsulis.ff.de quo est dicēdum.vt habetur in.§.ad hęc.de collato.col.ix.

Legat⁹ extra puinciā,an excōicet i notorio.

TERTIO DECLARATVR, vt quis excōmunicatio sit act⁹ cōtentiosę iurisdictionis,tamē possit excōmunicare in facto notorio. Ita Host.in cap.nouit.alle.quem ibi sequuntur Io.an.Pe.de Anch. Anto.Panor.& Barb.Moti,quia notorium nō requirit causę cognitiōem.ij.q.j.de magistratu,& de notorio iuris qd insurgit ex probatione,cōfessione,ac sententia.Necnō notorio facti qd est facti pmanentis,transeuntis,& interpolati.Et quomodo notoriū differt a magnifesto,& quid sit fama,rumor,suspitio,opinio,quæ sunt vocabula magistralia.vide quod sup his etiam magistraliter notat Panor.in ca.vestra.de coah.cleri.Et inqtum Imo.recedit ab ista limitatione,quia notorium saltē requirit citationem,quę cū sit iurisdictionis contentiosę non potest ferre in territorio alieno,de quo notat p scribentes.in ca.ad nostrā.le.iij.de iureiu.Tu pterea dic pmissam declarationem saluari posse in notorio,quod ita notum est,quod non requirat aliquam causæ cognitionē,dum constat parti non competere ius contradicēdi.iuxta notata in.l.ij.§.q si.de re frumentaria.de adi.rerum ad ciuitatem pertinen.notatur in ca.cum olim.de re iudi.Sunt tamen qui pro præmissa limitatione Host.solent afferre,q Paulus quendam Corinthium qui incestu polluebat nouercam ex-

Paulus Corinthiū incestuosum excōicauit.

communicauit.de quo habetur in ca.cum sit Romana.in fi.de appel.Sed ibi solum probatur in illa auctoritate, q ordinarius in suo territorio possit subditum existẽtem extra territorium iudicare.Nã statutum ligat subditos existentes extra territorium.l.fi.de decretis ab ord.faci.ff.

QVARTO LIMITATVR, vt Legatus extra ꝓuinciam possit absoluere ab excõmunicatione,in cuius prolatione deprehendit se errasse,quia forte tulit non obseruatis formis,de quibus in ca.sacro. de sententia excom.& in ca.primo.e.tit.in.vj.quia tunc extra ꝓuinciam absoluet sine causæ cognitione.Ita Inno.in dicto ca.nouit.cũ eo transeunt Io.an.Card.Panor.& Imo.ibi.Et ꝓ hoc dicto facit secundum Barb.quia factũ de facto potest tolli.ar.l.verum.§.ex post facto.ad fi.ff.de minoribus.Ad hoc facit tex.in.l.si mulier.§.debet. si mulier ventris no. in possessi.ff.in verbo.debet enim p̃tor quemadmodum facilis &c.de quo tex.dicit Barba.Baldũ fecisse magnũ festum.in.l.si deserta.si ob publicas pensi.C.& in.l.si pacto quo penam.C.eodem.& in rubrica.de successo edic.C. Sed hæc limitatio videtur mihi dubitabilis,nam satis crederẽ q Prelatus excommunicationẽ quam tulit de facto,de facto tollere possit in ꝓuincia,vel diocesi,ita procederent iura proxime allegata.Sed durum esset dicere q excommunicationem quæ in prouincia lata est tanq̃ a iudice,quis sine causę cognitione,& extra prouinciam,vbi est tanq̃ priuatus,reuocet.Nam tunc quod fecit vt iudex,reuocaret vt priuatus.Et defectus cognitionis quam adhibuit in ferenda sententia nõ est tantus,sicut defectus potestatis,& iurisdictionis.iuxta notata ꝑ glo.fi.in Cle.prima.de sequestratione possessi.Item,tenendo quod in absolutione est citandus aduersarius.iuxta notata in ca.qua fronte.de appella.Quomodo poterit extra prouinciam citare in illo actu absolutionis.

Legat⁹ extra ꝓuinciã, an possit absoluere.

SEXTO DECLARATVR, vt q̃uis Legatus non possit exercere iurisdictionem contẽciosam,Tamẽ possit etiã in ꝓuincia multũ extẽsa in qualibet parte citare,& erigere tribunal.ad hoc facit in ar. ca.cum Episcopus.de officio ord.in.vj. Adde q iudex exercendo partem iurisdictionis, videtur esse in possessione iurisdictionis in vniuerso. Ad hoc Inno.& Io.an.in capitulo.Cum dilectus.de capel.mona. Adde etiam secundum intellectum communem quem omnes (excepto Panormita.& Barba.) in capitulo.Nouit.approbãt de quo in conclusione precedente.Quod iurisdictio vniuersalis quæ concernit plura territoria censetur esse tota indiuidua respectu cu-

Legat⁹ i qualibet pte, an possit exercere cõtẽciosã.

iuſcunque territorij.ar.capitu.paſtoralis.de appella.l.vna.eſt via de ſerui.vrb.prædi.ff.ita quod ſecundum illum intellectum communem Legatus in pluribus prouincijs poteſt in vna exiſtens factum alterius explicare.Sed hæc declaratio,cum qua aliqui moderni trãſeunt in dicta decre.nouit,videtur eſſe mihi dubitabilis,nam ſi poſſet in prouincia multum extenſa(finge in regno Franciæ)in qualibet parte erigere tribunal.Et ad illud ſubditos citare,ſequeretur cõtra mentem decre.nonnulli.de reſcrip.& capitu.ſtatutum.eodem titulo in ſexto.Maxima vexatio ſubditorum.Ad hoc inducit Barba.tex.quẽ dicit eſſe ſtupendũ.in.l.cum poſt.de appella.C.Sed vt ego exiſtimo parum vrget ille tex.loquitur enim de procuratore Cæſaris a quo cum appellatur ad præfectum p̃torio,debet is ſi cauſa ſit mediocris,aut ſi ſit nimia diſtantia locorum,cauſam ad ptes cõmittere.Poſtremo ꝑ complemento huius cõcluſionis.Adde ꝙ quo loco Papa poteſt ſe ĩtromittere de factis laicorum poteſt ſe impedire Legatus,ita ſpe.§.nunc dicamus.verſi.xviij.per id quod habetur iu capitu.penultimo.de eo qui mittitur in poſſeſſio.Sed in terris imperij etiam vacante imperio non poſſet,licet iuxta notata in capitu.licet.de foro competen.Papa id poſſit.ita tenet Imol.in capitu.nouit.allegato.Et adde quod licet delegatus exequatur ſentẽtiã,intra annũ.c.q̃renti.de offi.delega.Legat⁹ nõ,ſed recurretur ad aliũ legatum vel Papã,ita Inno.& Hoſt.in dic.ca.nouit.& illic Barba.poſt Bal.refert q̃ſtionem fuiſſe in facto,peruſini expulerunt Legatum Padę de peruſio,latę fuerunt ſententię per auditores Legati fuit dubitatum,an poteſtas,an capitaneus,poſſent exequi ſententias,& concludit quod ſi ſententia non vertitur in dubium corã eo poterit executio fieri rei iud.ar.ca.ſignificauit.de offi.ord.Et ſi dicatur quod inferior ſe nõ impedit de facto ſuperioris,verũ eſt ĩplorando eius officiũ,ſecus ſi agat̃ actiõe iudicati,iuxta no.in.l.a diuo pio.§.j.de re iud.notat ſpe.iſto ti.§.nũc dicam⁹.verſi.delegat⁹ autẽ.

CONCLVSIO VIGESIMASEPTIMA.

Legatus a latere an abſoluat ab excõi. a canone.

EGATVS A LATERE ab excõicatiõe,ĩcurſa ꝑ violẽta manuũ iniectiõe abſoluit,ita ꝑbat tex.in.c.pe.eo.tit.probat̃ in ca.ad eminẽtiã de ſen.excõ.Hæc cõcluſio recipit tres ampliatiões,& aliqua dubia incidẽtia. Amplia t̃ primo ꝙ poſſit etiã ſi iniuria eẽt atrox,vnde homicidiũ fuiſſet ſecutũ,aut mẽbri mutilatio,ita Hoſt.Io.An.& Pa.ĩ.dic.ca.ad eminẽtiã.

Archi.in ca.primo.e.titulo.in.vj.Idem Io.an.Pa.Imol. Et Barba. in dicto cap̄.penultimo. Est verum q̄ Host.sibi contrarius ibi firmat oppositum, videlicet q̄ pro atroci, non possit Legatus absoluere. Atrocem autem in materia ista intelligebat homicidium & mēbri mutilationem, secus esset dicit ip̄e Host. si solum esset effusio sanguinis cum osse fracto, quia fatetur q̄ tunc Legatus posset absoluere. Mouebatur autem Host. per tex. in ca. si vero. in tertio responso. in ca. peruenit. in ca. pro illorum. de sententia excom. quibus iurib⁹ apparet q̄ dum Papa priuilegiat super potestate absoluendi. Tamē ad man⁹ suas retinet, & reseruat ptātē absoluēdi ab enormi iniectione manuū. Et hanc vltimam Host. opinionē secutus ē auditor eius. spe. titulo isto. §. nunc dicamus. versi. q̄ etiam dixi. refert quoq; Ioannem de deo. idem tenere. Sed opinio pręcedens mihi videtur verior, quia iura quæ tribuunt Legatis a latere potestatem de absoluēdo loquuntur indistinctę. vt patet in dicto ca. q̄' translationē. & patet in dicto ca. ad eminentiam. Secundum vtramq; literam siue ibi sit eos, siue sit omnes, habeas pro absolutis, quia est idē sensus semper, cum indefinita equipoleat vniuersali. notatur in ca. vt circa. de ele. in. vj. Secundo, secundum Archi. in dicto capitulo. facit tex. in. c. eos. de sententia excommu. in verbo. a quibusuis sententijs. Ad iura allegata per Host. quæ semper excipiunt atrocem iniuriam, dic q̄ loquuntur in inferioribus, non in Legatis a latere qui gerunt vices Papæ.

Iniuria atrox

SECVNDO AMPLIATVR, vt possit absoluere Legatus a latere, quando qui manus in eum iniecit. ita glo. in ca. ij. xciiij. di. cuius glo. meminit Io. an. & Imol. in dicto ca. penultimo. Tu tamē in hoc recurre ad ca. fœlicis. de pe. in. vj. vbi Ho. die absoluto reseruatur sedi Apostolicæ.

TERTIO AMPLIATVR, vt possit absoluere in itinere eundo ad prouinciam vel redeundo. ita glo. prima. in ca. penultimo allegato. quæ dicit ita obseruari de facto, quem sequuntur Panor. Imol. & Barb. Plus etiam dicunt aliqui, q̄ etiam finita legatione redeundo ad curiam idem posset. Sed tu aduerte q̄ istud est falsum, nam q̄ redeundo ad curiam. dicit glo. pręallegata illos absoluere posse, est intelligendum si redeant nō reuocati. Quid autem dum petitur absolutio extra prouinciam, si concurrit lęsus qui petit sibi satisfieri, & dicit in multo sua interesse. Ex aduerso petens absolui negat interesse, quid facturus erit Legatus, cum non habeat iurisdictionem cōtemnosam extra prouinciam. Dic post glo. in dicto ca. penultimo.

Legat⁹ an absoluat in itinere.

quem ſequitur Imol.ꝙ poteſt committere ordinario loci qui vice ſua cognoſcat,& abſoluat.ita ſpe.§.nunc dicamus.verſi.quid ſi leſus Adde tu ꝙ hæc facultas abſoluendi ab excommunicatione incurſa ꝑ iniectione manuum,non extenditur ad alias abſolutiones,puta ſi Papa vel delegatus eius excommunicaſſet,nō poſſet Legatus abſoluere.ſic Panor.in dicto ca.penultimo.quia in iſtis exorbitantibꝰ & ꝓhibitis non fit extenſio de vno caſu ad alium.in ca.ꝙ tranſlatio nem.iſto titulo.Glo.Pragmaticæ.in decreto.ſicut.in verbo.Romani pontifices.in.§.& nihilominus.Et inq̄tum glo.prima p̄allegata. in dicto ca.penultimo.vult ꝙ Legatus a latere poſſit eundo,& redeundo vti inſignijs.iuxta tex.in.l.ij.de officio ꝓconſul.Et Panor. videtur vt ip̄e refert ibi.a multis ita obſeruari,quoſdam vidit abſtinere.Occurrit ꝓpterea pulchrum & quotidianum dubium.An Rector vniuerſitatis poſſit extra vniuerſitatem deferre inſignia rectoralia,vtpote togam purpuream. Ac ꝙ dicunt Tabardum,id eſt vt quidam interpretantur Pileum ſericeum.quāuis tex.Cle.ij.de vita & honeſt.clericorum.Tabardum ꝓ epitogio capiat. Barba.tetigit iſtud dubium in ſpecie.in dicto ca.penultimo.Ac refert Nicolaū de Neapoli tetigiſſe.in.l.j.de prępoſi.ſacri cubiculi.C.li.xij.quem p illum tex.infra inducendum.dicit tenere ꝙ ſic.Subijcit idem Barba. cum adhuc iuuenis eſſet doctor in ſtudio Seneñ. & ip̄e conductus mercede legeret paruum volumen,occurrit caſus in facto,cum Legati ipſius vniuerſitatis eſſent deſtinandi ad Eugeniū Papam quartum.Tunc autem pręſtantiores doctores ſtudij decidebant rectorē non poſſe ꝓficiſci cum inſignijs rectoralibus. Et q̄uis Barba.adhuc vt dixi iuuenis,multum refragaretur & clamaſſet,ac contrariam firmaret ſententiam,pręualuit tamen opinio antiquorum. In ſtudio noſtro ſeu vniuerſitate Aurel'.quod conſtat ex octo doctoribus regentibus,decem ꝓcuratoribus,regentibus totidem natiōes rep̄ſentantibus.Ac capite Rectore vno ex dictis doctoribus,qui aſſumitur circulatim ſecundum ordinem,& turnum p ſingula trimeſtria, Is rector nunq̄ purpuratus incedit in publicum,neqꝫ cum comitiua Bidellorum,niſi dum ad actus ſcholaſticos publicos,aut aliquam ſolemnem congregationem ꝓficiſcitur. Mihi autem quidquid in contrarium ſeruetur,(pace omnium)dixerim,causa diſputationis. Placet opinioio Barba.ac Nicolai de Neapoli.& ſuadetur his fundamentis,maxime autem dum Rector ſic purpuratus & togatus progreditur in publicum,tum vt a reliquis plębeis hominibus di-

Legatꝰ & ꝓconſul extra ꝓuinciā vtūt inſignijs.

Rector vniuerſitatis,an poſſit vti inſignijs.

Barb.iuuenis doctor.

Rector qual'r togatꝰ & purpuratꝰ debeat icedere in publicum.

ſcernatur. Ac vt illi a Scholaſticis,& reliquis qui cum iuramento ſolemni ſint aſtricti,debitus honos exibeatur.ar.l. Item.apud Labeonem.§.ſi quis virgines.de iniurijs.l.quoſdam.de metalarijs.C.libro xj.capitulo.ſi iudex laicus.de ſententia excommu.in ſexto.Cle.ij. de vita & hone.clerico. Faciunt quæ ſupra dicta ſunt.conclu.vij. de indumentis & ornamentis ſummi pontificis in veteri teſtamento,vbi etiam dicitur,quibus Senatores centumuirales, Cardinales,& Legati vtũtur. Et primo pro hac parte facit,quia proconſules extra ſuam prouinciam vtuntur inſignijs,Pari forma Rectores vniuerſitatum debent hoc poſſe,vtpote qui gerunt vices Papæ.ar. le.ij.de officio proconſulis.ar.capitu.Volentes.cum ibi notatis.iſto titulo. Secundo,facit textus.in ar..in ca.vt apoſtolicæ. de priuileg.in.vj.vbi Abbates quibus competit vſus mitræ, quoties prodeunt in concilijs prouincialibus & ſynodalibus poſſunt vti mitris, licet non ita precioſis ſicut Epiſcopi.Tertio,facit textus ſecundum Barb.in dicta.l. prima.de præpoſitis ſacri cubiculi.C.libro.xij. vbi vult textus.quod præpoſiti illi.id eſt(vt poſt gloſam primam.in eodem titulo.l.fi.Tenet de platea in illa.l.prima)hi qui pręſunt cubicularijs,& toti familiæ principis, poſſunt adoraturi principem ad ſalutandum admitti,& in foro ſit eis exibenda ſalutatio,& in conuiuijs & ſolemnibus diebus ſunt honorandi in inceſſu,& in concilijs,& dandis ſuffragijs habitu conſueto vti poſſunt. Et qui primo ſunt dignitatem adepti,magis ſunt honorandi.Sed tu caue quod ille textus a Barb.inductus,parum vrget ad quæſtionem ſubiectam qua agitur de exhibẽdo honore Rectori,quamdiu gerit ipſum magiſtratum.Loquitur enim ille textus de honoribus illis qui ſunt exibendi poſt depoſitos faſces dignitatis ſeu adminiſtrationis. *Prępoſiti ſacri cubiculi.*

Quarto,ad prędicta facit tex.in Cle.fi.de priuileg,vbi Archiepiſcopi per loca exempta ſuæ prouinciæ, poſſunt ante ſe facere deferri crucem,& benedicere populo,& celebrare in põtificalibus,Per hoc tamen quod exemptis vel alijs nullum inferat p̄iudicium.

Quinto,facit gloſa.in dicta Cle.fi.in verbo.celebrare.quæ opinione Inno.in capitulo fi.de vſu pal.reiecta,ſequitur oppoſitionem Hoſtien.vt Epiſcopus in dioceſi aliena poſſit vti pontificalibus,celebrando miſſam vel prædicando.Sed tu caue,quod opinio contraria Inno.ſaluari poſſet, qñ vellet põtificalibus vti cũ exercitio iuriſdictionis.Tunc ſcdm eũ non poſſet añ ſe facere deferri crucẽ,qa delatio crucis eſt vnum inſigne ſapiens ſupioritatem. Et ꝙ Archieps *Delatio crucis ē iſigne ſapiens.*

Delatio crucis est isigne sapiẽs superioritatem.

per loca exẽpta vtit̃ cruce.hoc non est de iure cõi,sed magis ex priuilegio illius cle.ponderando ibi literam duximus concedendum & hæc sunt de mente, Lauré.Genceli.Stephani,quos ibi sequit̃ Cardi.Et adde ꝙ simplex electus faciendo benedictionẽ minus solennem non incidit in pœnã.ca.auaritię.de ele.in.vj.Ita Io.in spe.tit. de ele.§.consequenter.in verbo.etiam intronizet̃

ET TV adde quod insignia pontificalia,quę interdum abbatib⁹ competunt ex priuilegio.in ca.abbates.de priuile.in.vj.per scribẽ. in ca.cũ cõtingat.de ętate & quali.possunt etiã acquiri pręscriptiõe, ita contra Host.in dic.ca.cum contingat.tenet Panor.in ca.j. vt lite penden.secutus Io.An.in dic.ca.abbates,ac motus primo,quia reseruata principi acquiritur tanto tẽpore,de cuius initio non est memoria.&c.§.præterea.in ca.super quibusdã.de verbo sig.Scdo quia ius in cursu tanti temporis titulus præsumitur.cap̃.j.de præscrip. in vj.Tertio totum ius episcopale in iurisditione consistens est pręscriptibile per inferiores,etiam cum territorio & certa pte diocesis etiã priuatiue ad episcopos, Io.An.in ca.cum episcopus.de offic.ordi.in vj.Ergo a fortiori hęc insignia quę nec sunt ordinis episcopalis,neq̃ notant superioritatem,sed magis ad cultum & venerationem ecclesiarum attollendos sunt inuenta,ad ca.peruenit.&.c.illud.xciij. di.quę iura vidẽtur velle quod in istis solum valet priuilegium, dic quod ibi non probatur titulus aut pręscriptio immemorialis,ad idẽ est ca.veniens de pręscrip.cum ibi notatis.

Iurisditio episcopalis est p̃scriptibilis

CONCLVSIO VIGESIMAOCTAVA.

Duo casus indubitabiles

EGATVS MISSVS QVI HABET LEGATIOnem ratione personæ,potest absoluere subditos existẽtes in prouincia sua.iste est casus clarus in ca.penul.alle. Adde duos casus indubitabiles p illum tex.Primus est, ꝙ non possit extraneos absoluere extra ꝓuinciam suã. Secundus,ꝙ non possit extraneos in ꝓuincia aliunde veniẽtes.Occurrunt hoc loco quatuor casus dubitabiles.Primus est, An subditos absoluere possit extra ꝓuinciam.Et Vincẽ.dicebat in dicto ca.pẽn. quod sic,& dicebat quod verbum aliunde ibi positum determinat pręcedentia,vt sit sensus,quod aliunde venientes non possit absoluere extra prouinciam,nec extraneos in prouincia,sed subditos extra prouinciam possit.sed glo.in dicto capitulo penultimo,quẽ Io. An.Panor.& Imola sequuntur,oppositum firmat,scilicet quod le

gati isti extra prouinciã neminẽ etiã subditũ absoluere possint, idẽ tenet spe.§.nũc dicamus.versi.illud.Et inquãtũ Barba.studio contradicẽdi sequit̃ opinionẽ præcedentẽ,& ponderat tex.in.d.c.pe.in versi.& qui ecclesiarũ.in verbo subditos.qui declarat p̃cedentia,vt sit sensus scd̃m eũ,q̄ aliũde veniẽtes nec in prouincia,nec extra absoluere possit,ergo a cõtrario,de subditis bene sequitur,q̄ i prouincia & extra absoluere possit propter fauorem absolutionis.Sed meo iudicio non valet hęc inductio.Primo quia ille versi.& qui ecclesiarum.est omnino diuersus a præcedenti,nam loquitur de legatis nõ de latere,& præcedens loquitur de legatis a latere, & ex separatis non fit bona illatio.Secũdo,inductio Barb.eo tendit,vt dicat quod sequentia declarant pręcedentia,quæ inductio non bene procedit, nã quando in aliqua dispositione continentur plures articuli,clausula posita in contextu alicuius articuli,illum concernit qui est pars illius.l.iij.§.filius.de libe.& post.ff.Et si omnes articuli habent suas determinationes,ad aliũ non fit extensio,iuxta tex.in.l.legata.de condi.& demõ.ff.Item nõ fit extẽsio quando ex ea sequeretur absurditas.ca.ij.requiris.de appel.vbi Panor.post Bar.in.l.pretor. vi. bo.rap.ff.post eundem Bar.in.l.talis scriptura.de.le.j.Sed in proposito ex illa inductione Barba.insurgit maxima violatio literę.i tex. clarissimo.Item resultat absurditas,quod quis exerceat iurisditionem in territorio alieno,tu ergo sequere opinionem communem, vt Legatus missus extra prouinciam non possit absoluere. Theorica Bar.

SECVNDVS casus dubitabilis est an legatus missus extra prouinciam absoluere possit subditos,de licentia iudicis territorij. Et Host.in dicto ca.pe.dicebat esse multum equum quod possit.ar.eorum quę notant̃ per glo.in ca.vt litigãtes.de offi.ord.in.vj.Sed idẽ Host.in ea opinione nõ persistit,sed contrarium sequit̃, & eandem etiam sequunt̃ Panor & Imol.Et ratio est,quia potestas istius legati in absoluendo est coartata,& limitata ad certam prouinciam, vnde nõ debet extendi,nec obstant notata in dic.c.vt litigantes,quia vt supradixi est verũ q̄ ordinaria q̃ est naturalis,& prouenit a iure cõmuni,potest exerceri extra territoriũ in subditos de licentia iudicis territorij,secus in illa q̃ cõpetit ex priuilegio,vt ista q̃ concedit̃ legatis missis,qd̃ dictũ dicit Panor.in.j.ca.pe.est singulariter notãdũ,& dicit se nescire alibi.

TERTIVS Casus dubitabilis est an legatus iste subditos suos qui alibi incurrunt excõicationẽ absoluere poss[illegible]t,& includit Host.q̄ nõ propter tex.d.c.pe.q dicit aliunde venientes,& prima facie pro il=

m.j.

la opinione facit illa lr̄a, quatenus verbū aliūde refert ad verbū iniectores, ꝙ si ad verbū accedere est secus, sed contrariā opinionē tenet spe. in ti. isto. §. nūc dicam⁹. versi. illud, vt quemadmodū pōt subditos extra territoriū delinquētes punire, vt i. c. cū cōtingat. de foro cōpeten. ita absoluere. Addit Panormita. glo. quā dicit eē singularē. in. c. placuit. xvj. q. ij. sed illa glosa meo iudicio parum viget. Nam nos loquimur de absolutione quæ fit in foro contentioso. Sed illa glo. loquitur de absolutione in foro pœnitentiali. Qua de delicto cōmisso extra parrochiam, proprius sacerdos absoluere potest, & hęc opinio mihi videtur verior, & tex. in dicto capitu. penulti. intelligatur de non subditis venientibus aliunde, itaque subditos qui alibi incurrerunt excommunicationem possunt absoluere legati missi.
Item beneficium principis concessum legatis est late interpraetandum. l. fi. de consti. princi. ff. maxime quia concernit fauorem animarum, Nec obstat vnum fundamentum Anto. quod in loco vbi excommunicationem incurrunt, tanquam in loco delicti sorciantur forum. capitu. primo. de rap. auten. qua in prouincia, vbi de crimine agi oportet. C. quia tu dic, ꝙ nihilominus in loco domicilij, vt tenet Imol. taxando Anto. vt. l. prima & secundą, vbi de crimine agi oportet. C. Ex quo infertur quod ordinarius veniētes ad diocesim, & ibi eligentes domicilium punire possit, Sed delegatus nō. Nam potestas quæ ex priuilegio competit non est extendenda, nisi quatenus in priuilegio continetur, sed subditos suos, vt punire potest si delinquant extra diocesim, vel prouinciam, ita absoluere. Et hanc opinionem post vincere. in dicto capitu. penul. Sequitur Ioā. An. Panormita. Imola. & Barb.
QVARTVS Casus dubitabilis est, an legati isti missi non subditos venientes ad prouinciam, & ibi incurrentes excommunicationem absoluere possint. Et scribentes concludunt post Hostien. in dicto capitu. penulti. quod sic, Et isti non dicuntur aliunde venire cū veniant non excommunicati, ex quo inferebat ab antiquus. Quod licet scholasticus veniens ad studium excommunicatus, non possit absolui, licet esset casus quo posset absolui a proprio episcopo. Tamen secus est si ibi incurrat excommunicationem, quod Panormita. dicit esse notandum, & si scholastici in loco studij conueniri possint de contractibus alibi gestis, remittit Panormita. ad ea quæ notauit. in capitu. quod clericis. & in capitu. ex parte. B. de foro competen. notat Bar. in. l. hæres absens. de iudi. ff.

ℭCONCLVSIO VIGESIMANONA.

LEGATI NATI AB EXCOMMVNICATIOne incursu pro violenta manuum iniectione neminē absoluere possunt Nec subditos,nec extraneos,nec in prouincia,nec extra,ideo quia legatus ratione dignitatis est perpetuus,sicut dignitas ipsa,cui inhæret legatio, vnde si isti legati possent absoluere excommunicatos, clerici illorum locorum perderent priuilegium quod habent ex canone si quis suadente, Et percussores eorum nunquam haberent necesse ire ad curiam,cum ibi haberent superiorem qui eos absolueret,puto tamen post Panormita. Et Barba.quod conclusio ista procedit in casibus reseruatis Papæ,sed secus in his casibus,quib⁹ episcopi possunt absoluere,de quibus in capitu.peruenit.de sententia excommunicationis,poterunt itaque Legati,qui habent eandem potestatem,quam ordinarij in illis absoluere.

ℭCONCLVSIO TRIGESIMA.

FINITA POTESTATE LEGATI finitur potestas delegati ipsius,nisi præcesserit citatio.text . est in capitu.fi. isto titu.occurrit hoc loco pulchrum.& prolixum dubium.Quid requiratur ad perpetuādam iurisditionem delegati.Ego lego quatuor opiniones.

Questio qd reqrat̃ ad perpetuā iurisditionē delegati,

PRIMA est,quod requiratur litis contestatio,& in hac sententia fuit Mar.& Azo.in.l.& quia de iurisd.oī.iudi.ff.per quædam fundamenta illic per glosam relata,quæ sunt multum debilia,& a remotis,& cum quæstio de facto Bononię occurrisset,& Azo esset pro vna parte aduocatus,& a quodam canonista eius collega instructus fuisset. Quod pro eius opinione esset casus in capitu . relatum.de officio delega . Et is sic admonitus eundem tex.in publicum allegasset & aduocatus ptis aduersę ,pduxisset tex.seqn̄tē cōtrariū māsit Azo attonit⁹ & cōfusus,acvit tātæ doctrinæ,de quo dici solet.Qui nescit ęqtare teneat se ad Iasonē,

Vide de Azone glosatore.

fertur dixisse relatũ,& gratum,si ment vituperatum. Ac nihilominus hanc opinionem quæ cõmuniter non tenetur,nõ desunt qui seruantur. Nã Iasone referẽte in dicta.l.& quia tenuerũt. Ia.Butri.Cy. Ray.Nerius. Ac idem Ia.Butri.in.l.j.de litis cõtest.C.dicũt ipsi, ꝙ pro ipã videtur esse casus in dicto.c.relatum. Et ad decretalẽ sequẽtem respondent,ꝙ sit seruanda in foro canonico. Secũda opinio q̃ communiter tenetur,est ꝙ ad perpetuandam iurisdictionem delegati sufficiat citatio,quæ nouissimo loco confirmabitur ratiõibus & opinionibus.sic glo.& cõmuniter oẽs.in ca.fi.ꝑ illum tex.isto titulo. Cui textui dicit Panor.impossibile est a tenẽtibus p̃cedentem opinionem,responderi sine violatione lr̃æ.& dicit ibi Imola.ꝙ est verior & tutior. Sic tenet glo.in.c.licet.de officio delega.vbi Bal.Card. & Imol.dicunt hãc esse cõmunem. Tertia opinio q̃ a multis tenet̃, est ꝙ ad ꝑpetuandam iurisdictionẽ delegati,nisi p̃cesserit citatio,nõ fiat ipã ꝑpetuatio. Sed de iure canonico sufficit sola cõmissio,id est delegatum cõmisisse nuncio vt citaret,licet ante mortẽ delegãtis actualiter nõ citauerit. Nam sufficit ꝙ delegatus qualitercũꝗ vius sit iurisdictione. Sic tenet Host.in ca.licet.alle.qui referẽte Bal.fertur ĩ hac materia mirabilia dixisse, Ac vt Panor.vult multũ laxasse habenas. Idẽ tenet glo.in.c.q̃uis.de offi.dele.in.vj. Et clarius in.c.ne aliqui.de here.in.vj.hanc opinionẽ post Gasparẽ de Cald.in disputatione sua,tenẽt Io.an.Anto.& Panor.in.c.fi.alle.ꝓ qua facit,quia licet libellus repudij datus a marito non fuerit traditus vxori,tñ soluitur matrimoniũ.in.l.licet.de repud.C. Et reuocatio mãdati tenet licet non ꝑuenerit ad mãdatarium.l.si pater.de manumissis vĩdicta ff. Ad idẽ ca.fi.de ꝓcu.in.vj.de quibus duob⁹ vide glo.in Cle.vnica de renuncia. Itẽ iura dicũt,ꝙ sufficit ꝙ ceperit.c.licet.alle.vel ichoauerit,cũ plures e.titu.in.vj. Et tex.in dicta decre.quamuis.& ca.si delegatus.e.titulo.in sexto.ꝙ cepit. Sed cepisse dr̃ ꝑ oẽm actum quẽ facit iudex.l.j.§.cepisse.de pollicita.ff. Bñ fatent̃ qđ ꝑ solam cõmissionem quẽ facit iudex,scđm.ll.non esset ꝑpetuata iurisdictio,sed secundum canones secus,qđ si agat̃ de ꝑsona vel re afficiẽda,non sufficit sola citatiõis cõmissio,sed oportet qđ ad effectũ deducta sit.sic intelligit̃.c.ꝓposuisti.de foro cõpe.& Cle.ij.vt,lite pendẽ. Ac etiã Panor.dicit,qđ idẽ sit de iure ciuili ꝑ tex.in dicta.l.& q̃a.in verbo.vti cepit.& subijcit ipẽ Panor.in citatione esse tres ꝑtes,commissionem iudicis de citando,executionem nuncij,& relationem. Notat etiam Io.an.in ca.Romana.in.§.contrahentes.de foro compe.in.vj. Secunda & tertia non sunt iurisdictionales, Prima scilicet commis-

Scđa opinio cõis.

Host.fertur scđm Bal.dixisse mirabilia.

In citatione tres ꝑtes.

sio est iurisdictionalis,vnde iudex non potest committere citationē extra territoriū, sed si cōmiserit potest nuncius eā exequi, vt not. in.§.contrahentes,tamen iudex committendo citationem vsus est iurisditione,& hęc opinio est de mente glo.in.d.cle.ij.& Bar.tacite videtur sequi eā,licet nō exprimat aperte.i.d.l.& quia.nec ob.tex. in.d.c.gratū.A quo pendent leges & prophetæ,q videt̄ reqrere citationē,quia vt Panor.ibi.bn̄ probat q̄ requirat̄ citationē emanasse a iudice,sed nō probat quod sit necesse peruenisse ad partē,pōderādo illa verba proposito citationis edicto.Nā olim fiebant citatiōes p edictū,vt de iurisdi.iudi.ff.iuxta tex.i.l.si quis.id qđ describebātur in albo,nec aliud requirit ille tex.Scđo ob.tex.& fortius.in.c.fi. allega.qui aperte requirit citationem,& per quem text.qui loquit̄ specialiter debet suppleri & declarari tex.in ca.licet.dum requirit quod iudex vti cœperit,& cui tex.Panor.in ca.licet.dicebat impossibile esse dari responsum,sed tu dic posse respōderi dupliciter.Prima responsio est Io.An.& Card.q̄ dum ille text.requirit citationē, supple vel aliud ęquipolēs.Sed hæc suppletio meo iudicio est violatiua literę,ac etiam,vt Panor.vult extorquet eam,& scđm Io.de Imo.destruit eam.Inde secunda respōsio afferri potest,quod dum ille text.in ca.fi.requirit citationem,& sic quod non sufficiat commissio ad perpetuandam iurisditionem,quia ibi extinguebatur iurisditio delegantis cum persona,ideo ad perpetuandam iurisditionem eiusdem delegati,requiritur perpetuatio respectu partium.Et quod aliquid quo ad partes sit exercitatum,quod non potest dici ante factam citationem de parte,secus autem quādo nō extinguit̄ iurisditio cum persona,quia durat dignitas,propter quam est facta cōmissio,vt si Papa vel Episcopus deleget,nam tunc sufficit perpetuare,quo ad iudicem committentem,quia scđm eundē Anto. dignitas retinet subiectionem partium,& non est necessaria perpetuatio quo ad partem.

QVARTA est opinio q̄ fuit Host.i.d.c.licet.q̄ iudex delegat⁹ si receptis lr̄is delegatiōis vocat tabellionē,aut testes,& legit causam corā eis,dicēdo aio perpetuādi iurisditionē,p̄cipio tibi tabelliōi, vt has lr̄as in publicā formā redigas.q̄ p tales actus,aut similes sit perpetuata iurisditio,ac(vt præmisi iā)Bal.dicebat Host.mirabilia dixisse,& Panor.addebat eūdē Host.habenas admodū laxasse,addit q; idē Host.q̄ delegatus alteri vices suas cōmittēdo,videt̄ cœpisse vti iurisditiōe,aut qn̄ solū cōmisit principiū causę.ca.sup q̄stionū.§. j.de offi.delega.aut qn̄ alteri mādat q̄ citet ptes.ca.pastoral.§.j.eo. Opinio Host.

ti.idē si recipiat testes ī periculo cōstitutos,aut valitudinarios,iuxta tex.c.qm̄ frequēter i.j.vt lite nō cōtesta.idē si excōmunicauit rebelles & cōtradictores,iuxta tex.in.c.j.de offic.dele.Idē scd̄m eū si diē assignauit ptibus p̄sentib⁹.iuxta tex.in cap̄.fi.de dila.idē si faciat libellū offerri,aut exercēt aliquē actū,p quē appareat q̄ velit vti iurisditiōe,sed hæc opinio mihi nō placet,nā nō est verū quod p actus supra relatos citatiōe citeriores incipiat vti iurisditiōe,qa solū iudiciū inijciať per citationē.§.fi.de pœna temere litigā.Et inquantum Host,dicebat,q̄ delegat⁹ subdelegādo ppetuet iurisditionē,quā tn̄ sequiť glo.i.c.si a subdelegato.eo.ti.i.vj.tu dic q̄ delegatus subdelegando vtiť iurisditione verū esse nō delegata,sed ordinaria,nā iurisdictio dandi iudicē est delegato a lege cōcessa,& probať i.d.c.pastoralis. & pādera tu illud verbū a lege,nā lex dat ordinariā,itē sub delegādo,nō est vsus delegatus circa negociū cōmissum,q̄ oportet q̄ sit cœptū.vt in.d.c.gratū.qd̄ vero delegata nō perpetueť subdelegationē apparet euidēter,quia delegatus reitegrat,potest reuocare cōmissionē.c.q̄uis.e.ti.in.vj.vñ cū iurisditio reintegra sit effectualiter penes ipsum delegantē,& p eius mortē extiguať,sequiť bene quod extinguiť potestas subdelegata,qa extincto iure actoris extinguiť ius successoris.l.lex.vectigali fundo,de pigno.ff.rursus nō est verū q̄ delegatus faciēdo literas cōmissiōis corā eo legi,& eligēdo notariū qd̄ vtať iurisditiōe,sed est verū qd̄ solū se præparauit ad vtēdū. Nā procurator recipiēdo literas mādati,& rogando notariū de hoc qd̄ accepit literas,& qd̄ intendit vti mandato.nō perpetuat per hoc mandatū,quia hoc totū fit extra iudiciū,ex quib⁹inferť,quod recipere cōmissionē & acceptare nō est incipere vti mādato,seu iurisditiōe,sed est quoddā antecedēs,& pręambulū a quolibet intrinseco ipsi⁹ iudicij.Nec ob.qd̄ tex.i.l.&.qa alleg.dicit(vt quidā ponderāt) qd̄ res geri cœperit,q̄ verbū rei est generale.l.j.§.rei.si certū pe.ff. quia non sequitur quod intelligat ille tex.per tales superiores act⁹, quod rei cœperit geri,id est iurisditio.

OPINIO SECVNDA mihi verior.Primo pro ea facit tex.in.d. l.& quia in illis præallegetis verbis geri cœperit.Scd̄o ad idē faciūt iura q̄ requirūt q̄ cœperit vti iurisditiōe,vt in ca.licet.alleg.& ca.si plures,& ca.si delegatus.eo.ti.in.vj.Tertio facit tex.in.d.c.relatū.i quo Azo(vt dixi)fuit deceptus q licet requirat contestationē,tamē non negat quin per citationē hoc fieri possit.Quarto facit tex.in.d. ca.gratū.in verbo proposito citatiōis edicto,qui tex.secundū quosdā corrigit decre.relatū,aut secundum alios & melius declarat,ac

vt Panor.ibi ſcribit,quando in volumine ſtatutorũ ponant̃ duo ſta- tuta contraria,vt euitet̃ correctio quantũ fieri poteſt,debent p ſub- auditionem ad correctionẽ reduci,de quo notat Bar. in extrauagã. ad reprimendũ.in verbo.nõ obſtantibus.Quinto facit tex.in ca.fi. alleg.Qui tex.vt vult Do.Iaſõ.i.d.l.more de iuriſ.oi.iu.i.xj.col.eſt inuiolabilis,ac cui per tenentes opinionẽ cõtrariã impoſſibile eſt ſe- cundum Panor.reſponderi,& tu aduerte quod Barb.ibi ponderan- do aduerſatiuã.in verbo.ſecus.de qua Bar.in.l.hoc.amplius de dã- no infec.ff.inducit ſic tex.illũ,vt ſicut ſtatuta legati eo egreſſo, vel mortuo ſunt perpetua,vt in principio illius tex,ita ex illa aduerſa- tiua ſecus,probatur a contrario ꝙ ipſo legato reuocato,vel mortuo delegatio facta ab eo,tenet ſi ante ipſius delegati mortem vel egreſ ſum præceſſerit citatio,quo ſuppoſito arguit ſic idem Barb.diuerſa ſunt citare aliquẽ,& commiſſio de citando,ſicut aliud eſt ſecundũ eum vendere,aliud pactũ.de vendendo.in.l.in bonęfidei.vt in li- tera eſt condictũ,de eo quod certo loco.ff.aliud eſt gerere,aliud eſt habere mandatũ.de gerendo.l.j.de admi.tut.ff.Aliud eſt renũ- ciare,aliud eſt habere mandatum ad renuciandũ.notat.in cle.j.de renuncia.ſic cũ citatio & commiſſio citationis ſint diuerſa ad tex.c. fi.qui requirit citationem non eſt ſatiſfactum per cõmiſſionem ſolã maxime,quia verba debent capi cum effectu.l.j.ꝙ quiſq; in.ff. ca. relatũ,de cleri.nõ reſid.& quãdo lex requirit totum,non eſt ſatiſfa- ctũ per interuentum partis.l.fi.ad ſill.C.cum proprie citatio nõ di- citur integra,quæ ſolum manauit a iudice, & non peruenit ad par- tis notitiam,& citatio eſt initium iudicij.i dicto.§.fi.de pena teme- re litigan.His adde ad probandum pro perpetuatione iuriſditiõis legati requiri citationem veniſſe ad notitiam partis tex.in.l.qui ab ſenti.de acqui.poſſeſſi.ff.quod non perdit dominus poſſeſſionẽ ſer- ui abſentis,donec literę libertatis ad eum peruenerint.per quẽ tex. dicebat Ludo Ro.Quod is cui eſt conceſſa ciuilitas ante receptionẽ literarum ciuilitatis non gaudet priuilegio ciuium.Scdo facit.l.ſi vo luntate de fideicon.libe.C.l.non videtur de libe.cã.ff.vbi non vide tur ſeruus in libertate manere,quẽ dominus ignorat ſuum eſſe.Ter tio facit.l.ſequitur.§.tanquã.de vſucap.ff.vbi ſeruus videtur eſſe in ptãte dñi,cũ ipſe dñs ei⁹ poſſeſſionẽ nactus eſt.Quarto facit.§.& ge neraliter.q mo.nature efficiãt̃ legi,vbi legitimatio ſpurij a pr̃e ꝓcu rata nõ ꝓdeſt abſenti,niſi a tp̃e ſciẽtię & ratificatiõis.Adde ꝙ p cita tionẽ nõ nũciatã nõ iterrũpit̃ p̃ſcriptio.l.cũ notiſſimi.de p̃ſcri.xxx. annoꝝ.C.& ille nõ dicit̃ ꝓuẽtus,qui nõ fuit citatus.l.ſi quis poſtea

Statuta cõtra ria.

de iudi.ff.ca.penultimo.de foro cõpe.Plus audet Barba.in dicto ca' fi.dicere quod citatio si p̃cessit,& citatus apphensus non venit,qđ non ppetuetur iurisdictio.ar.l.q̃uis.de in ius vo.ff. Sed hoc Barba. dictum mihi non placet,quia iura solum ponderant notitiam citationis ad partem venisse,vnde citatus si malitia non venit,non debet sibi pdesse illa malitia.ar.l.itaq3.fullo.de fur.ff.qđ si ppter impedimentum non venit,non debet hoc nocere delegato qui iuri satisfecit,& impleuit qđ debuit.Nec ob.l.q̃uis.a Barba.adducta,quia loquitur de incursiõe penę quę euitatur facile,si Patronus a liberto vocatus non veniat.Sed hic loquimur de ppetuanda iurisdictione delegata quæ non est quid odiosum,nec p̃iudiciale ordinario cum causa iã sit erepta ab ipso.Item ad.l.q̃uis.allegatã.dic q in penis legalibus est locus penitẽtię vsq3 ad sentẽtiam.Bar.in.l.in criminali. de iuris.om̃i iudi.C.Ad.l.& quia.allegatã.quam Barba.ponderabat Tu responde vt p Bal.in ca.licet.allegato.ad solutiones diuinatorias per Anto.& alios.in ca.fi.alle.adductas.tu rñde vt supra.

Per citationẽ nullã nõ ppetuat iurisdictio.

EX PRAEDICTIS INFERTVR, q p citationem nullam nõ perpetuetur iurisdictio delegata.sic post Hosti.tenet.glo.fi.in.c.cũ plures.allegato.facit in ar.tex.in.c.pposuisti.in verbo.legitime citatus.de iudi.facit q litis cõtestatio nulla nõ interrumpit p̃scriptionẽ. glo.in.l.si paterne.de statu defunctorũ.C.facit tex.in.l.si accusatur[9]. & ibi Bar.de adul.ff.vbi libellus nullus.& citatio nulla non ppetuãt actionem nec interrumpunt p̃scriptionem.Idem tenet Bal.in.l.nequaq̃.de officio pconsul. Sic tenet p dicta fundamenta.d.Iason.in dicta.l.more.in.xj.col.quæ tacito autore desumpsit a Barb.in dicto ca.fi.Tu adde q eandem opinionem sequitur Phi.Franc.in dicto ca.cum plures.qui post Archi.& Io.an.adijcit.q ad ppetuandam iurisdictionem nõ requiritur q citatio sit perẽptoria.Sed huic decisioni fortiter obstat tex.in ca.venerabili.de offi.delega.cuius meminit do.Iason.in dicta.l.more.& ppter difficultatem non respondet.Et tu debes sic inducere illũ textũ.Abbas subdelegatus ab Archiep̃o delegato Papæ,qui scđm formam rescripti debebat primo restituere,inde cognoscere de dilapidatione puertit illum ordinẽ,& sic pcessus erat nullus.Et tamẽ p talem pcessum ppetuauit iurisdictionẽ sic q scđa subdelegatio a Thesaurario,de quo ibi facta non valuit, nec potuit primus subdelegat[9] qui fecerat pcessum nullum reuocari.Tu dic ad contrarium esse tres solutiones.Prima est,Io.an.quod imo ibi processus illius Abbatis subdelegati erat aliquis,quia fecerat aliquem articulum communem vtriq3 articulo,tam restitutiõis

q̄ inquisitionis sup dilapidatione, puta subdelegationē publicari iubendo, scribam vel notarium causę eligendo, nunciū iuratum cōstituendo, iuramētum ab ipo exigendo, ex quibus actibus qui tenuerunt, fuit inducta ppetuatio. Sed hæc solutio prima mihi nō placet, imo est diuinatio. Item, vt Io.an.met.fatet, si p̄dicti act⁹ facti sunt a subdelegato, nō dicit patere ex antiqua nescit si ex integra. Item hęc opinio recidit in opinionē Hosti. reprobatam, quę sapit q̄ p tales actus inducatur ppetuatio iurisdictionis. Scda est solutio Cardi. q̄ illic pcessus tenuit, licet esset reuocādus. Nam Eps ille qui scdm formam mandati erat primo cōstituendus, & iudex p̄postere omissa restitutione cognouit de dilapidatiōe, sibi p̄iudicium fecit ex taciturnitate, debuit enim cōtradicere, & appellare ne puerteretur ordo q̄ cum id qđ concernebat vtilitatem suam omisit scienter, sibi p̄iudicium fecit, & imputet sibi, pōderat adhuc Cardinalis verbū cassauimus ibi positum. Nam si pcessus illic non tenuisset nō fuisset cassatus, pręterea fuisset solum puersio vnius causæ ad aliā quæ non viciat mero iure actū, sed opus est appellare. ar. le. j. de appel. C. accedit qđ a forma rescripti concernente vtilitatem ptis potest recedi. glo. in ca. cum olim. le. j. de officio delega. Inno. in ca. prudētiam. de officio delega. Sed Panor. nō placet hæc solutio, quia forma illic data, vt primo Eps restitueretur, & postea de dilapidatione cognosceretur, non p interesse ptis adiecta erat, sed principaliter ob vtilitatē publicam, ne laici insolescerent aut exardescerēt in expulsione Pręlatorum. de qua expulsione exp̄sse facta est Cle. secūda. de foro cōpe. Ac similiter ppter bonum subditorum ne diu starent sine Pręlato. ar. ca. ne p defectu. de ele. Ideo taciturnitas Episcopi non habuit iustificare pcessum factum contra formā mandati. Ac mihi etiā nō placet, qđ Anto. dicit, qđ ordo de quo ibi est voluntarius, imo erat necessarius & conformis iuri vt spoliatus añ oīa restituatur. Tertia solutio, Io.an. qđ pcessus Abbatis subdelegati erat re integra nullus Tamē ipe ppetuauit iurisdictionem, prius enim fecerat pcessum super articulo restitutionis, forte citando impatorem Federicum ppetuum persecutorem Ecclesiæ, ac Romanorum pōtificum, vel ei p̄cipiendo quod mandabatur, vel aliquid aliud simile. A quo processu ille Abbas demum imperatoris fauore, aut al's metu, destitit & inquisiuit de suspitione dilapidationis, seu contra text. in capitu. exhibita. de iudi. simul processit super vtroq;. Ex quibus superuenientibus processus eius fuit redditus nullus. Itaq; per precedentes actus, maxime citationis, ille Abbas subdelegatus perpe-

tuarat sibi iurisdictionem. Non potuit ergo Archiepiscopus delegatus, qui quia erat corporis infirmitate grauat⁹ eidem Abbati committere vices suas in totum, & eundem Abbatem qui sibi vt supra perpetuarat iurisdictionem reuocare, & aliū vtpote Thesaurarium subdelegare de nouo. Adde tu ergo ꝙ ibi vterq; processus tam Abbatis primi subdelegati q̄ thesaurarij in locum primi dati fuit null⁹, qđ apparet ibi ex verbis quorum ꝓcessus, tum ꝙ hoc in plurali exprimitur, tū ꝙ ambo ꝓcessus cōiunguntur, & sic debent determinari vniformiter. ar. l. nā hoc iure de vulga. ff. qđ tu, sic declara, primo, ꝓcessus Abbatis qui ex post facto & ꝑpostere de dilapidatione inuestigauit idcirco nullus. Thesaurarij autem, quia Abbati prius in totum delegatus cōmiserat vices suas. Et ad tex. qui supponit validitatem vtriusq; ꝓcessus ꝓpter verbum. cassauimus. Tu dic post glosam ibi, quem Panor. & alij sequuntur, ꝙ verbum cassauimus refertur ad factum, non ad ius.

⁋CONCLVSIO. XXXI.

Collatio Legati fc̄tā motu ꝓprio.

OLLATIO EACTA A LEGATO de secundo motu proprio, propter taciturnitatem primi non est subreptiua, ista est communis quam tenet glos. fi. in capitulo fi. isto titulo. in sexto. Et ibi Io. an. Domi. & Franc. glo. in verbo. facta. in Cle. secūda. de offi. ordi. quem ibi sequuntur, Stepha. Prouincia, Paulus, Pe. de ancha. Cardi. & Imol. pro qua facit, quia nihil est quod imputetur recipienti, dum Legatus proprio motu ei facit collationem. Nec in eo potest notari aliqua subreptio vel ambitio. Cum ergo sit citra culpam non debet in aliquo puniri. ar. cap̄. quæsiuit. de his quæ fiunt a Prelato. Secundo, quia licet collatio tacita possessione facti impediat impetrationem. cap̄. cum nostris. de conces. p̄bend. tamen non viciat collationem. cap̄. licet Ep̄s. de prębend. in vj. Et tu caue quod opinionem contrariam tenent Io. mo. & Lap. in dicto cap̄. fi. Archi. in capitu. si motu proprio. Idem tenent Gencelius & Mathe. in dicta Cle. secunda. Sed meo iudicio non obstant

fundamenta eorum. Nam dum allegant text. quos dicunt formales. in dicto capitu. fi. & in dicta Cle. secunda. Dico quod debent intelligi de ea collatione Legati quæ fit ad impetrationem non de ea quæ fit motu proprio . Secundo, non obstat quod dicunt esse speciale in Papa qui non est ligatus iuribus, ergo secus in Legato. Quia tu dic, quod ratio quæ militat in prouisione Papæ, militat etiam in Legato, nam propter clausulam motus proprij cessat in vtroque ambitio. Et prædicta intellige in Legato conferente motu proprio, illi qui iuste detinebat beneficium vel cum dispensatione, secus si contulit detinenti iniuste, vel detinenti iuste, sed cum dispensatione, quia tunc non valet collatio nisi seruetur. quod habetur in capitu. ordinarij. §. fi. de offic. ordi. in sexto. Ita Domini. & Franc. in cap. fi. allegato. Item videmus quod alię collationes propter taciturnitatē non vicientur. vt in dicta Cle. secūda . Tertio, non obstat quod qua ratione impetrans debet de beneficio quod habet facere mentionem, ergo Legatus concedens. Quia tu dic quod in impetrante potest notari ambitio, in Legato non, qui concedit motu proprio.

EX HIS INFERTVR , quod collatio facta a Legato ad impetrationem propter taciturnitatem primi non valeat. quod est expressum in dicto capitu. fi. & in dicta Cle. secunda. quæ declarat qđ non sufficiat mentio generalis, qualis est illa quæ habetur in capitu. non potest. de præbend. in sexto. sed requiritur specialis. sic glo. ibi, in verbo specialis. vbi approbatur opinio Archi. notata in dicto capitu. fi. allegato. vbi moderni dicunt, quod debeat fieri mentio omnium qualitatum, & circunstantiarum . Adde quod clausula motus proprij, vt tollat subreptionem, debet exprimi in gratia, sic qđ non potest probari per testes. glo. fi. in capitu. si motu proprio. de p̄bend. in sexto. Quod autem non possit probari per testes, suadetur istud duplici ratione, quia possibile est quod Papa ad conferendum sit motus, motu proprio, esto quod pręcesserit impetratio, & non habito respectu ad impetrationem alterius. Vnde cum hoc pendeat ex animo Papæ voluit ipse ibi, quod hoc probaretur per testes, vt sic per hoc liqueat de animo ipsius . Vnde post Bal. dicunt Pe. de Ancha. & Fran. in dicto capitulo. si motu. Quod eo casu quo instrumenta, quibus continetur confessio, habent paratam executionem ex forma statuti, non sufficit per testes probare confessionem.

Collatio a legato quō viciat̄ ꝑpter taciturnitatem primi b̄n̄ficij

De clā mot⁹ ꝑprij debet cōstare literatorię.

ADDE TAMEN QVOD OMNI CASV QVO requiritur scriptura, probata perditione ipsius, tenor potest probari per testes. capitulo. cum olim. de priuileg. Bal. in. l. secunda. §. diuus.

de iurĕ fisci.ff.& sic sequitĕ scđm modernos, ꝙ si clausula motus proprij fuit expressa ĭ literis, qđ hoc possit probari ꝑ testes idoneos, nec obstant nota.in.d.ca.si motu.quia procedunt quando ipsa clausula non fuisset expressa in literis, tunc non posset probari per testes, alˀs sic. Scđo quia clausula motus proprij non possit probari per testes, quia hoc in se concludit negatiuā non coartatā, videlicet quod nullus super hoc porrexerit supplicationem, quid enim scimus, vt vult dicta glo. forte Papa ante annū fuerat rogatus pro mo. sic sufficit ita scriptum esse.l.prospexit, qui & a quibus.ff.sed negat iua non coartata est impossibilis ad probandū, vt habetĕ in ca.cū eccl'ia.de causa posses.no.ĭ.l.actor.de proba. C. Ita post dños de Ro.in antiq.deci. cccxxvij.tenēt Do.& Franc.ĭ dic.ca.si motu. Addit quoqꝫ illic Do. quod collector deci.refert de lig.tenere, qđ clausula motus proprij possit probari per testes, etiam si nō exprimatĕ in literis per assertionem ipsius Papæ, aut per alias coniectu ras, aut p̄sumptiones verisimiles, puta si cōtulit mihi absenti, & in remotis degenti per multos annos, & ignoranti vacationem beneficij pro quo, nec ego, nec aliꝰ pro me supplicauit, nec est verisimile, imo quasi impossibile, quod ego vel alius pro me supplicauerit, tales enim vehementes pręsumptiōes probarent sufficiēter.ar.ca.afferte.ca.literas.de p̄sumpsi.sed dicit idē Do.qđ q̄uis eiusdē collectoris ratio sit multū equa & rationalis, tamē illa clausula motꝰ proprij sic probata non haberet illū effectū.de quo in.j.c.si motu.nā tūc demū operatĕ effectū, quādo expresse cauetĕ in literis, vn̄ bene fatendū est, Papā per tales coniecturas a se motū fuisse ad conferendū, sed constanter negādū est quod illa concessio habeat effectū quem illa litera exprimit.

An motꝰ proprꝰ ꝓbetĕ aliquo casu per testes.

ADDE QVOD SIcut clausula motus proprij non potest probari per testes, ita ex aduerso, cū est exp̄ssa in literis non potest probari contrarium, videlicet quod ad impetrantis vel alterius supplicationem Papa fecerit, ita Do.& Franc.super glo.fi.dicti capitu.si motu.id enim esset arguere Papam de mendacio, quod non licet iuxta notata per glosam antepenultimā.in cle.vnica.de proba. Adde qđ licet clausula motus proprij tollat subreptionem, non inducit tamē dispensationem, nec ampliat gratiam, sic tenet glo.in dicto capitu. si motu. in verbo beneficium. vbi Ioan.And.Dominicus, & Francus, sic glosa.quarta.in cle.per literas.& in cle. si Romanus. in verbo.validum. de præbend. ad quas glosas semper recurritur. Et ibi post Lauren.dicit Card.quod proprius motus Papæ est optimꝰ artifex omnem habens virtutem, inde sumpta occasione numerat

Cōtrarium clausę motus ꝓprij nō probatur.

Motꝰ proprꝰ nō ĭducit dispēsationē.

multa quæ poteſt Papa, aliqua quæ non poteſt, vt de corrupta facere virginē, qđ qui ſolum erant decem ſint quindecim. De nigro facere album. de quo in. c. ſi Paulus. xxxij. q. v. notaŧ in Cle. qđ circa de electione. Itē non habet ea quæ ad impugnationem fidei tendunt, aut quę cedūt ad vniuerſalē decolorationē ſtatus eccleſiaſtici. iuxta notata in. c. lr̄as. de reſti. ſpol. Nihil poteſt in his q̄ ſunt iuris naturalis. Cle. paſtoralis. ad fi. de re iudi. at in ꝓprio motu, ꝓprius motus Papæ non tollit inhabilitatē quæ inſurgit a iure, nec poteſt inducere diſpēſationem ſup irregularitate illegitimate, aut alio defectu, ſup receptione plurium beneficiorum incompatibilium. Vnum nota ꝑpetuo qđ premiſſi defectus q̄uis non poſſint propter clauſulam motus ꝓprij allegari per viam ſubreptionis, bene tamen poſſunt allegari per viam iuris communis. Ita ſingulariter Io. an. in dicto capi. Si motu. quem ibi Domi. & Francus ſequuntur Domini de Ro. in nouis. deci. cxij. Adde quod ceſſante clauſula motus proprij, vt taciturnitas beneficij viciat gratiam, ita ſi taceatur ius ad beneficium, eſto qđ paratus eſſet renunciare illi iuri, tenet Io. an. in regula ignorātia. Ad hoc facit text. in ca. in noſtra. de reſcript. Adde Dominos de Ro. in nouis. deci. ccxx. his etiam adde, quod licet ſubreptio in litteris ad lites non viciat ipſo iure, vt notat Panormita. in capitulo Cęterum. de reſcript. Tamen in literis gratiæ viciat ipſo iure. de reſcript. capitu. ad audientiam. le. ij. vbi Panormita. in. v. notabili. & col. fi. rationem diuerſitatis ponit. & clarius habetur in Cle. prima. de prębend. Adde quod ſi in eadem charta fiat gratia, & acceſſione detur iuriſdictio ad executionem gratiæ, ſicut ſubreptio viciat ipſo iure, ita iudicis datio quæ eſt acceſſoria ad gratiam. Sic Panormita. in dicto cap̄. Cęterum. & in reſcripto quando ſunt plura negocia ſeparata ſubreptio in vno non viciat aliud, ſic ſi eo tempe. de reſcrip. in. vj. intelligit Panor. in cap̄. Sedes. in ſecunda col. e. titulo. Adde poſt mo. ſi aliqd aliud a bn̄ficio taceaŧ, quod ſi Papa ſciuiſſet nihilo minus lr̄as dediſſet. Nec etiā difficiliꝰ cōceſſiſſet tunc valēt lr̄æ Dn̄i de Ro. in no. deci. cccclxviij. plus aliqui dicūt, qđ ſi ignorātia facti q̄ nō ſit ſupina taceaŧ tale quid, qđ ſi Papa ſciuiſſet lr̄as nō dediſſet, valent lr̄æ, modo tale cōceſſum nō ſit neceſſe quod inducat diſpenſationem. Sic Imo. Fran. Domi. in cap̄. alle. ſi motu. & ita limitāt glo. ibi. in verbo taceatur.

De poteſtate Papæ.

Defectꝰ p viā iuris cōis pn̄t allegari, non obſtāte clauſula motꝰ ꝓprij.

Subreptio viciat ipo iure lr̄as gr̄ę, lr̄as iuſticię non.

¶CONCLVSIO. XXXII.

Legat⁹ a latere pōt cōcedere indulgētias

EGATVS A LATERE POTEST instar Eporum cōcedere indulgētias. Glo.& Barba.in ca.fi.isto titulo.Nā si hoc possunt Epi ordinarij locorū.vt i ca.cū ex eo.de pe.& remissi.sic Legati Ita spe.e.titulo.§. supest. versi. potest etiā indulgentias . Et Legatus in hoc debet se cōformare ordinarijs ꝓpter reuerētiam secūdi concilij Laterañ.de quo in ca.cū ex eo.alle.Refert autem Barb.in dicto ca.fi.ꝙ Calixt⁹ tertius cum in minoribus ageret,&tunc esset Cardinalis, Valentinus interrogauit eum si posset concedere centum dies,remittit ipse ad Gaspar.de calde.in ca.in nostro.de penitē.Adde ꝙ Archiepiscopus potest intra prouinciam concedere indulgentiam,secundum formam concilij generalis.de quo in capitulo allegato.in nostro.Et est casus in quo in ꝓuincia exercet iurisdictionem in subditos suffraganeorum. Adde aliū casum ca.fi.in fi.de cēsibus.i.vj.aliū in dicta Cle.fi.de priuileg.alios habes in ca.pastoralis.de offi.ord.vbi est glo.ordinaria.

Calixt⁹ terti⁹

Quomodo autem sint taxate indulgentiæ,dic ꝙ Episcopi possunt concedere annum,& in anniuersario dedicationis die.xl.dies.Sunt qui dicant ꝙ quotiens celebrat possit annum concedere. Ita Innocentium & Hostiensem.intellexit Anto.ca.alle.cum ex eo.& male. Glo.enim Inno.Host.& Io.an.est posita ibi,super finalibus verbis illius decretalis.ibi in talibus moderamē quę pars loquitur de Papa.Potest ergo Papa secundum Inno.qui ita intelligendus est dum celebrat,vel concedere annum,vel.xl.dies.Sed alij Prelati non debent excedere id quod supra taxatum est.Et hæc opinio probatur Primo,quia tex.dicti ca.cum ex eo.in ver.decernimus.taxauit eis annum in die dedicationis,in anniuersario dedicationis tempore xl.dies.Secundo,tex.ille in verbo.habent quoq; dierum numerū, loquitur in singulari,& non potest intelligi de anno,sed solum de numero.xl.dierum . Et maxime,quia relatio debet fieri ad proxima.l.si ita stipulatus.de verbo.obli.ff.ca. inquisitioni. de appella. Item non est verisimile,ꝙ Episcopus in consecratione ecclesiæ nō posset concedere vltra annum . Et cum celebrat,solum posset tantumdem.Adde tu ꝙ isti dies indulgentiarum sunt vtiles,quod tu declara,vt ibi scribit Panormita.An autem Rector ecclesiæ tenea-

Epi quō cōcedūt indulgentias.

tur recipere istos quæstores & elemosinarios.dic post Doct.ibi,q̄ non tenetur recipere nisi habeant literas apostolicas,vel diocesa ni.Et si habent falsas vel suspectas de falsitate,potest tunc rector ecclesiæ prius consulere Episcopum. Vnde episcopi literas Papæ possunt examinare & facere statutum,q̄ nulla litera apostolica ad mittatur sine eorum licentia,aut examinatione,caueat (inquit Pa normita.)Episcopus ne hoc faciat in fraudem,al's punietur.ca.quā to.& ca.dilecti.de priuileg.

Rectores ecclesiarū quō tenenť recipe questores.

QVANDO AVTEM excessus est in numero,an corruat indulgentia in totum.An vero teneat saltem vsq; ad numerum concessum,ego lego duas opiniones.Prima,q̄ valeat indulgentia vsq; ad numerum concessum.Sic tenent Glo.Archi.Io.an.Franc.in cap.fi. de peniten.in.vj.Sed Io.de Imo.& Do.ibi tenent contrarium.& Gasp.in cap̄.in nostro.in fi.e.titulo.At pro opinione prima quę est magis communis,facit primo in ar.tex.in.l.sancim⁹.de dona.C.secundo facit regula vulgata vtile &c.quæ vt Bar.tradit in.l.gręce.§. fi.de fideiusso.ff.procedit in diuiduis quale est istud. Tertio facit, quia error calculi,esto q̄ non viciet sententiam,quando error non est expressus,tamen eo casu quo est expressus valet vsq; ad quantitatem,in qua non est erratum.facit.l.prima.vbi glo.de re iudi.C.facit q̄ notatur in ca.cum iter.de re iud.Quarto,ad hoc,quia tex.qui volunt.q̄.xl.dies non excedant indulgentia Prelatorum.de quib⁹ in dictis iuribus,nō puniunt nisi excessum.Quinto,facit in ar.c.vni cum.de desponsa.impub.in.vj.His adde q̄ notat glo.prima.xij.q. v.cap̄.quia Iohannes.q̄ glo.in verbo.reuertatur.xvij.q.iiij. Adde tex.de pe.di.iiij.si non sanctificatur.in fi. Facit quod si dos a tutore adulte promittatur vltra facultates ipsius,id quod est superfluum infirmatur tantum.l.siue generalis.de iure.do.ff.& vsure si excedāt licite possunt peti.l.placuit.de vsu.ff.Sed tu aduerte q̄ ꝑ opione secūda,quā etiā tenet Io.mo.& Gaspar.multū vrgēt iura q̄ dicunt,q̄ ita valēt indulgētię si statutū cōcilij gn̄alis nō excedāt,al's vires nō obtinēt.in.c.fi.alle.& in dicto.c.in nr̄o.Ita q̄ tex.illi nō dicāt q̄ in eo quod nō excedūt vires obtineāt.Sed simpl'r dicunt qđ vires nō obtineant,& iura pro maiori parte superius adducta,ꝑ quæ apparet qđ valeat act⁹ in eo in quo non est excessus,non obstāt,quia iura illa assistunt,& sic disponunt,sed his iura consistunt aperte. Simile est in dicto testis quod non procedit si in aliquo admiscet falsitatem.notatur in capitulo.Si ad sacras.x.distin.iij.questi.ix.pura. His adde quod notatur in.l.prima.quando prouocare non est

Indulgentia an corruat ꝑpter excessu.

necesse,nec obstat ꝙ pro opinione prima,vt indulgentię valeant in fra taxatũ numerũ,est fauor animę,qa retorquendo istud. Est ergo tenenda opinio scđa,ꝙ in dubijs tutius est tenere.c.iuuenis.de spõsa.ca.significasti.le.ij.de homicidio. Item est fauor,vt sic claues ecclesię indiscrete non relaxent,nec euacuet forus pœnitentialis.Pręterea concedẽs huiusmodi indulgẽtiã cõtra cõciliũ,nõ debet in parte consequi qđ intendit.ar.l.ab hostib⁹.in.ij.respon.so.ma.ff.Itẽ cũ hæc facultas concedẽdi indulgentias proueniat ex gratia corpore iuris clausa in ca.qđ autẽ.& cũ ex eo habeat ergo locũ regula si non valet quod ago,vt ago,nec valeat,vt valere potest,maxime cũ hic sit peccatũ in forma a iure data,quæ viciat actũ,iuxta notata in.l.si vnus.§.fi.ff.de pac.hæc etiam gratia,& facultas concedendę indulgentię propter peccatum excedentis tota sit indiuidua in foro animę,in quo reus in vno propter præuaricationem factus est omniũ reus,defleat de regu.iu. Item iura volũt prod priuilegiũ amittit, q concessa sibi abutit potestate.ca.priuilegiũ.xj.q.iij.licet glo,in dic.ca.fi.dicat non esse verũ ꝙ perdat,sed meretur perdere,nec ob.qđ hoc totũ est diuiduũ,& sic non viciat propter excessum,vt in dic.regul.vtile.&c.&.l.j.§.trebaci⁹.de aqua.quoti.& esti.ff.Tu dic ꝙ esto sit diuiduũ totũ natura,tñ est diuiduũ ratione formę a iure traditę, ita Bar.in.§.illud alleg.de fideiusso.ff.Et adde ꝙ circa indulgentias potuit per suas constitutiones Papa dare prælatis restrictionem,qa oẽs habẽt potestatẽ ab eo,ipse adeo.xxij.di.quãquã.sine ratiõe pricipatus & iurisditionis,quã habet sup oẽs.in nou o testa.xxj.di. Itẽ motus est ad sic faciendũ propter abusus & indiscretam relaxationẽ clauiũ, Indulgẽtię aũt per ep̃os solent cõcedi pro reparatione ecclesię,aut reparatiõe pontiũ.in dic.c.ꝙ autẽ.Aut pro alijs operibus pijs.in ca.cũ ex eo.alleg.vbi pulchra assignatur ratio idulgentiarũ. cũ enim(iquit)iuxta ap̃l'm, oẽs stabimus ante tribunal Christi rece

Ratio idulgẽtiarum.

pturi prout i corpore gessimus,siue bonũ,siue malũ,oportebit nos diẽ messionis extremę,misericordię operibus præuenire,ac ęternorũ intuitu fœminarũ in terris,quod reddente dño,cum multiplicato fructu colligere debeam⁹ in cęlis,firmã spẽ,fiduciãq; rectã tenẽtes,qm̃ qui parce seminat parce & metet,& q seminat in bñdictionibus,de benedictionibus,& metet vitam æternam.

ET INQVANTVM dixi quod episcopis indulgentiæ quę conceduntur non debent excedere annum,intellige hoc procedere siue ab vno,siue a duobus ,siue pluribus concedãtur, alioquin sequeretur ꝙ si plures episcopi in consecratiõe ecclesiæ concurrerent, ꝙ

totidē indulgentiæ possent cōcedi,sic tenet Io.An.Do.& Fran. i.c. fi.alleg.ꝑ illu tex.reprobata ibi opinione Host.& Archi. Dicit autē Io.mo.ibi ꝙ ꝑ eundē tex.obuiaꝛ fraudibus epōꝝ,qui in alienis dio cesibus dabant indulgentias,sub spe ratificatiōis fiendę per epos il larū diocesum.Et ante illius decre.fi.cōpilationem multū hoc fre= quentabatur,ita vt ibi dicat Io.An.se vidisse iam.xx.sigilla vni lite ræ tali pendētia,postea præconizabaꝛ & prædicabaꝛ indulgētia de tot,vt sic dixerim quadrantenis,ꝙ fuerant episcopi.

ADDE ꝙ si episcopus ad certum actū concedat indulgentiam,& successor idem,an valeat prima facie,videꝛ ꝙ sic,quia successor epi scopi potest de redditibus epatus dare centesimā vel quinquagesi= mam,vt suis prędecesso.ca.ad aplicę.§. hoc semp.de dona. Sed Io. an.in spe.isto ti.tenet contra.qa per successorum plurium reiteratio nem frequentem indulgentię pro eodē actu,esset ꝑuenire ad viola lationē cōcilij.ca.cū ex eo.Et sic vnus act⁹ pius,ꝑter Papę auctorita tem haberet multas quadrigenas.vnde tex.in ca.fi.allega.qui tex. dum dicit ꝙ ab vno vel pluribus episcopis non debet excedi nume rus concilij,intellige pluribus,eisdem epis, vel proprijs successiue, Ad decre.cū apostolicæ.quæ pro cōtraria fuit adducta,tu dic quod etiā induci potest pro opinione ista,inquantū innuit ꝙ potest suc= cessor ꝙ poterat prædecessor,nec potest supple,qđ ille non poterat si ergo quatuor,vel plures dabūt indulgentias successiue,erit reno= uatio,non adiectio,& valebit ad tollendum scrupulum opinionum quorundam qui existimant per mortē vnius episcopi concedentis, expirare indulgentiā de quo glo.in ca.fi.isto.tit.

De successo= re epi qui ad eūdē actū rei terat indulgē tiam.

ADDE ꝙ illa restrictio anni, vel.xl.dierū in prædictis casibus q̄= uis ad episcopos solū procedit in publicis indulgentijs vnde in foro pœnitētiali possunt amplius cōcedere modo discrete faciāt ita post Inno.in ca.cum ex eo tenēt Archi.Io.An.& Fran.in.d.ca.fi.

De indulgen tijs i foro pœ nitētiali.

ADDE ꝙ dans indulgentiam potest illa vti,de quo Io.An. in.ca. cū ex eo.ita Pe.de Ancha.& Fran.in.d.ca.fi.reprobata ibi Archi.& spe.opinione,adducūt ꝙ Gaspar.idem tenet in dic.ca.nostro. alle= gāt quoq; Tho.in.iiij.di.xx.nā indulgentia datur auctoritate iuris ditionis & administrationis generalis,per quā potest dispēsari the= saurus ecclesię,ergo postq̄ posuit indulgentiam generalem poterit illa vti,simile inquiūt de sacerdote qui conficit præciosum corpus christi,cōmunicat alijs & illo vtitur pro se.

Dās indulgē tiā an possit ea vti.

ADDE ꝙ sepius reiterās actū,vt dationē denarij pro qua est data īdulgētia toties cōsequitur eā, maxime quādiu durat dies præfixa

remiſſioni,quia non ſolū datur pro labore peregrinationis,vel pro pter denariū qui datur,ſed propter denariū & obligationē eccleſię, q̄ ſe obligat,vt ſępius oret pro dante,itē qa in beneficijs eſt fienda larga interpretatio.de priuileg.ca.i his.ca.cū dilecti.de dona.ſic tenet ſpe.e.ti.verſi.qd ſi eadē perſona,ſic poſt Vincē.tenet Io.An.in d.c.cū ex eo.& ſimil'r Archi.i.d.ca.fi.Sed Phi.Frā.illic, poſt Gaſp. in.d.ca.in noſtro.& Tho.in.iiij.di.xx.q.iiij.ar.ij.intelligit hoc ſi indulgētia ſit perenniter cōceſſa,hoc eſt ſine termini p̄fixiōe, ſecus ſi concedit̃ ad tēpus determinatū,vtpote dicitur,quicūq; vadit ad talē eccleſiā vſq; ad tale tempus,vel quicūq; vadit tali die,& tunc intelligitur ſemel tm̄ conſequi,ipſe dans vel vadens.

De reiterāte actū quo dat̃ indulgētia.

ADDE q̄ quęſtores indulgentiarū nō debent in colligēdis elemoſinis feſta indicere,nec plebes cogere ſuis quęſtibus & exhortationibus intereſſe per excōicationē vel ſuſpēſionē,nec debent alia proponere q̄ quę i eoꝝ literis ſeu idulgētijs cōtinent̃,alioquin per locorū ordinarios cōpeſcunt̃,iſtud habet̃ in cōſtitutiōe Alex.iiij.incipiēte,quia intelleximꝰ. Adde,& ſi legati & nūcij ſedis ap̄licę ſint ,p̄curādi.c.cū inſtātia.de cēſi.q̄ & ſi i huiuſmodi indulgētijs cōtineat̃,q̄ earū portitores i locis eccl'iaſticis honeſte recipiant̃,& caritatiue tractēt̃,Quodq; fideles cōuocari debeāt ad eorū exhortatiōes,tn̄ clerici & rectores eccl'iarū nō tenēt̄ inuiti illos i hoſpicijs ſuis recipe, vel cōuocatiōes huiuſmodi pp̄ri facere,vt patet i cōſtitutiōe Clemētis quarti icipiēte,ſedis ap̄licę,quā & pręcedentem hodie nō habemus

De abuſionibus q̄ſtorum

ADDE q̄ licet cōcedēs indulgentiā pro aliquo opere pio explicādo,poſſit facere q̄ illa proſit illuc veniētibus de dioceſibꝰ alienis,tn̄ nō pōt efficere q̄ idulgētiæ p alios i ſua dioceſi valēt,ita ſpe. iſto ti. verſi.quidā autē p̄lati,vbi rationē diuerſitatis aſſignat,& hęc q̄ ego omiſerā.in repetitiōe.ca.j.de hoīci.ſunt ibi addēda ad cōcluſionē ſeptimā,nonā,& decimā,p quarū concluſionū diſcurſum apparet,ſi Papa poſſit pro vero ſuccurſu terrę ſanctę indicere cruciatā,ac ſimiliter eodē loco declarant̃ q̄ ſunt requiſita ad effectū cōſequendę indulgētię,illic etiā ponit̃ vnde prodierit annus iubileus,an etiā idulgētię poſſint extēdi ad illos qui ſunt in purgatorio,& quales ad publicādas indulgētias aſſumi debeāt,ad q̄ quia multa ſingularia i eiſdem locis tractantur,recurrere poteris. Occurrit poſtremo queſtio dubitabilis,an electus cōfirmatus poſſit dare indulgentias,eadem eſt queſtio in legato non ep̄o,ego lego triplicē opinionem.Prima qđ poſſit ſi ſit ſacerdos hucaccedit,q̄ quidā dicunt q̄ indulgentię conceſſio pendet abordine,& procedit ex poteſtate clauiū,cum per

An electus cōfirmatus poſſit dare indulgentias.

eas pœnitētię eneruanť, & hāc videť sequi Host.& Io. An.al's autē scd̄m eos, si nonsit sacerdos nō possit, cū careat sacerdotali, & ep̄ali ordie, sicutnec ep̄s q renūciauit episcopatui.i.c.j.de ordi.ab ep̄o, q renūciauit episcopatui. Fateť tñ idē Host, quod duo impfecta faciunt vnū perfectū, inde si ep̄s ille qui renūciauit episcopatui descendat ad eccl'iam electi cōfirmati, de ipsius licētia poterit dare indulgētias suis subditis, sicut & illos posset ordinare. de elec.ca.suffraganeis. Et adde hoc loco, quo de duobus imperfectis agitur, quod ex pluribus differentibus specie non resultat vnū numero perfectū, qd̄ est quando tendunt ad diuersa. vt in.l.j. qui numero tutelarū. C. at ex pluribus differentib⁹ specie bene resultat vnū numero perfectū, quādo tendunt ad idē, id est quod solet dici. Quę nō prosunt singula multa iuuāt.l.sanci⁹.C. de testa. l.necnō.§.si quis sępi⁹.ex qui.ca. maio.ff.Bar.notat.in.l.j.§.Idē Cornelio de q̄sti.ff.& in.l.admonēdi. ff.de iure iu.Panor.post eum.in ca.cū causam.in.ij.col.in fi.de pba. in proposito electus cōfirmatus de per se nihil posset quātum ad indulgentias, qui renūciauit, etiā nihil, at si simul coniungātur secus, quia poterit scd̄m Host. Electus & cōfirmatus rogare eum qui renūciauit vt possit. Ac scd̄m eūdē Host. indulgētia est mixtę potestatis, partim accedit ad ordinē, partim ad iurisditionē, Fateť tamē Host. quod ex consuetudine electi cōfirmati etiā nō pbr̄i, has indulgētias faciendas cōmittunt pbr̄is, maxime qñ prædicant, ipse tñ dicit quod hæc consuetudo sibi videť irrationabilis, cū fere sacerdotalis sic pœnitentias imponere & diminuere, quod idem est i effectu quod indulgētias concedere.

SECVNDA est opinio, quam Io. An. refert.in dic.ca.accedētib⁹. tenuit etiā Fran.vercel'. post longā disputationē.in ca.at si clerici .§. de adulterijs.de iudi.quę opinio est qd̄ electi cōfirmati in ep̄os esto qd̄ sint presbiteri non possunt concedere indulgētias, & si dicať qd̄ dare indulgētias non sit ordinis episcopalis, tamē nō potest negari quin sit sacerdotalis.p ratiōes p̄missas. Itē electus cōfirmat⁹ etiam pbr̄ nō potest dici cōferendo indulgētias cōtulisse tanq̄ ep̄s, cū non dū sit cōsecratus, tanq̄ sacerdos non videať decrescere, cū in ordine Hierarchico eccl'iæ sit pcedēdū per ascēsum non p descensum. ar.licet de transla.præla.ca.legim⁹.xciij.di.ca.ij.xcij.di. Adde qd̄ Papa i locis, quib⁹ de indulgētijs meminit loquitur de ep̄is, sic nō de electis, qa vt iura sunt vulgata nondū consecrat, nō diciť ep̄s, nec ob.secūdū Host.qd̄ i.c.q̄uis.xviij.di.ponunť q̄ sunt ordinis ep̄alis iter q̄ nō inserūtur indulgētię, qa nō sequiť si idulgētię illic non apponanť

Duo iperfecta an faciāt vnū perfectū

ꝙ nõ sint ordinis, cũ ibi posita ponanť gratia exempti, nõ ad specificationẽ seu restrictionẽ, nec ob. si tu dicas, ꝙ in electo confirmato episcopalis dignitas nihil addit, verũ est quantũ ad vinculum, nã esset maximus error asserere, ꝙ eandẽ potestatẽ haberẽt cõfirmati simplices, & cõfirmati cõsecrati, sic destruerẽtur notata (q̃ tñ cõiter tenenť) in ca. trãsmissam. de elec. nec ob. decre. illa accedẽtes, q̃ vidẽtur velle scdm ꝙ Panor. ibi loquiť, ꝙ hęc facultas indulgẽtiæ concedẽdę est prescriptibilis per inferiores epĩs, qa tex. ille in quo multi errãt hoc nõ dicit, sed solũ si id speciale sit concessum eis, vel alia cã legitima se valeãt tueri, ꝙ si teneať glo. vt p illũ tex. hoc sit p̃scriptibile, tu dic qđ ille tex. est extendendus ad abbates, qui possunt presbiterali officiũ extendere, sed electi cõfirmati nõ possunt. Et adde qđ licet Archieps̃ nondum recepto Pallio impediať in officio epãli tamen de epõ vel abbate nõ legitur, qđ ante consecrationem, vel benedictionẽ respectiue, impedianť in officio presbiterali, nec hoc habet rationẽ, al's nec sacrã eucharistiã cõficere possent. facit ca. gesta. lxxiij. l. iij. de digni. C. li. xij.

Tertia opinio quo est verior.

TERTIA est opinio qđ elect⁹ cõfirmatus q̃uis nõ sit pbr̃ possit dare indulgẽtias & idẽ erit in legato, hãc opinionẽ post Tho. in. iiij. di. xxij. ar. ij. tenet post Cald. Pa. in. d. ca. accedentibus, nã nulibi caueť qđ hoc sit ordinis, & esto qđ eẽt dic qđ saltẽ est dignitatis episcopalis, probať. in ca. alleg. accedẽtibus. ibi ad ea q̃ sunt dignitatis epãlis, & sequiť inter cõcedẽdo etiã indulgẽtias, & si dicať, qđ ille tex. non probat quod possit prescribere. fateor, sed cũ hęc facultas ꝓcedat ex dispẽsatiõe bonoꝝ eccl'ię notãt doc. in dic. ca. qđ autẽ. sic poterit ex regula vulgata, qua oĩa q̃ sunt iurisditionis episcopalis debẽtur electis confirmatis. Fatetur tamen quod in foro pœnitentiali non posset absoluere vel indulgentias concedere, quia hoc est ordinis.

¶CONCLVSIO TRIGESIMATERTIA.

Ptãs legati nõ expirat p mortẽ Papæ

POTESTAS LEGATI NON EXPIRAT p mortẽ Papæ, tex. est apertus in ca. ij. e. ti. in. vj. Bñ fatebatur Goffri. i sũma. eo. ti. §. finiť. ꝙ licet expiraret legatio, tñ nõ iurisditio, quo ad cœpta, sed ꝙ non expiret legatio, facit ratio euidẽs, qa nõ est legat⁹ Papę simpliciter, sed legat⁹ sedis ap̃lice q̃ nunq̃ moriť. xij. q. ij. liberti. ca. gratiosę. de rescrip, in. vj. & tu circa illũ tex. in. ca. ij. vbi p̃cipue fundať hęc conclusio põdera duo. Primo quod quãuis vt cõclusio sonat cõmuniter di

cat̃ hoc ꝓcedere in quocũq; legato,tñ si qs ponderet diligẽter finẽ illi⁹ tex.quo Papa loquit̃ expresse legato a latere,vt ex subscriptiõe apparet,hoc solũ ꝓcederet ĩ ip̃o legato a latere,sup quo reliquo cogitãdũ.Scd̃o põdera tex.in.d.c.in verbo declaram⁹,qui tex.est declaratiuus iuris antiqui,nã decretal' cũ ex literis faciebat pro & contra,scd̃m ꝙ denuo ibi positũ determinat verbũ cõmisit,aut participiũ fungenti,& pro intelligẽtia est ibi casus de Celestino,qui cum ĩ minoribus ageret fungebat̃ legatione in partibus Hispaniæ sub Papa Anastasio,& tunc cognoscebat de causa restitutiõis postulatæ ꝑ Hylerdeñ.ecclesiã aduersus ecclesiã pro Oseñ.ecclesia latã. Et illa cã pendente mortuo Anastasio successit Eugenius, & eodem Papa mortuo legatus denuo de causa cognoscebat,tunc vt dixi si aduerbiũ denuo determinat participiũ fungenti.Est sensus mortuo Papa expirauerat legatio,nisi dicas cũ Tancredo ꝙ post lõga tẽpora iterũ illic fuerit missus legatus,ꝙ si verbũ denuo determinat verbum cõmisit est sensus,ꝙ iterata fuit delegatio causę,nõ legationis commissio,& sic est probata ibi conclusio nostra,quod in persona illius legati post mortem Anastasij Papę nõ fuit reiterata commissio legationis,non enim opus erat,cum non expirasset.Hęc cõclusio ampliatur tribus modis.

PRIMO AMPLIAtur qđ nõ expiret post mortẽ Papę,etiã si non fuerit legatus adhuc ingressus prouinciam,quia post commissiones res nõ est amplius integra,ad hoc facit in ar.c.in causis.i fi.de elec. ca.gratũ.de offi.delega.sic tenet glo.in dic.ca.ij.sequunt̃ ibi Io.An. Do.& Fran.Idẽ Io.And.in.ca.cũ ex literis,& inquantũ spe.& male .§.finitur.versi.sed quid si Papa sequitur contrariũ per tex.in.§.fi.in l.iiij.de offi.procõ.ff.dic quod ille tex.nihil probat pro spe.sed solũ ꝙ ante ingressum non possit proconsul vti iurisditione,nec dare vicarium.

SECVNDO AMPLIATVR quod vacante sede Papali cœtus Cardinalium non possit reuocare legatum,quãuis spe.§.finitur allegato.versi.sed nunquid.Et Host.in prædicta decre.cum ex literis & glo.fi.in dicto ca.scd̃o.dicant quod ex cã magna & euidenti possent,sed tu dic contra.nã licet vacãte sede reliqua collegia vel capitula succedũt in iurisditione collegium Cardinalium non in Cle.ne Romani.de electi.Et vacante Papatu quamuis ecclesia sit sine vicario dei, tamen non est sine capite, sponsus, rector, & pastor est Christus caput Ecclesiæ, quæ est ipsius Ecclesiæ vniuersæ corpus, licet ergo deficiat vicarius, non deficit principalis qui vica=

Vacãte Papatu an collegium cardinalium succedat ĩ iurisditione.

riatus solū Petro & successoribus eius datus fuit, ꝙ si cetus Cardinalium succederet. Absurdum esset Papã eligi, ex quo cetus Cardinalium Christi vicariã haberet. ista notat glo. singularis. in dicta Cle. Ne Romani. i verbo. nõ cõsonã. vide glo. ordinariã. in ca. vnico. de scisma. in. vj. in verbo. sede vacãte. q̃ glo. disputat. post Host. de arti. isto hodie. deciso. i dicta Cle. Fuit vero Ho. (vt testat̃ glo. illi⁹ Cle.) excusabilis, qui nõ vidit Clemẽtinã illã. nec decre. illã. vbi piculum. TERTIO AMPLIATVR hæc conclusio. ex quęstione relata p spe. in dicto. §. finitur. versi. sed pone. & prius tetigit Host. & postea reassumit Io. an. in dicto ca. cum ex literis. Et est quęstio talis, Papa de cõcilio fratrum misit Legatũ ad ptes transmarinas, & in Franciã signo crucis ei dato. Et de Legatione transmarina nulla fuit facta litera, dum intrasset Regnum Frãcię, & cœpisset vti officio legatiõis p̃dicando Cruciatam, & Cruce hoies signando (de qua materia copiosę dixi in repetitione ca. primi. de homicid. cõcl. viij.) Accidit ꝙ Papa morit̃, an saltem quo ad Legationem transmarinam expiret legatio. Et prima facie videbatur ꝙ sic duplici ratione. Prima, quia de illa Legatione transmarina nõ apparet literatorie. ad hoc. l. vnica. de manda. Principum. C. l. ꝓhibitum. de iure fis. C. titulo. x. l. pbatorias. de diuersis offi. C. titulo. xij. Scda, quia quo ad illam trãsmarinam Legationem res est integra. ad hoc in ar. c. relatum & ca. gratum. & ca. licet. de officio delega. §. recte mãda. insti. Sed in oppositũ eandem Legationẽ recipiendo res nõ est amplius integra. ar. l. fi. de di. & l. si pecuniam. de cõdi. data causa. ff. vrget etiam ꝙ Legationẽ Franciæ sit ingressus, & illic Cruciatam p̃dicauerit, & quosdã (vt dixi) Cruce signauerit quæ omnia sunt p̃paratoria, ad transmarinam Legationem. ad hoc in ar. l. ad rem mobilem. & l. ad Legatum, ff. de ꝓcura. pręterea vt dicit spec. hic non videtur esse simplex mandatum, sed iussio potius siue p̃ceptum quod re integra nõ expirat. §. ad hoc vero iubemus, vt nulli iudi. col. ix. Et hæc opinio placet Host. & spe. & Io. an. in locis allegatis & mihi etiã, non obstãt argumenta prius allegata. Primo, ꝙ de Legatione trãsmarina non sit facta litera, quia id ꝓcedit in extraneis, secus in Cardinalibus qui de latere mittuntur. vt in ca. nobilissimus. xcvij. di. de quo si Legato Cardinali, sit sine literarum ostẽsione credẽdum, maxime qñ de nullius tractatur præiudicio. post glo. notabilẽ. in ca. sicut de sententia excom. Notat Panor. ibi. & in ca. quod sup his. de fide instru. & in ca. constitutis. de appel. & in dicto ca. cum a nobis. Glo. Pragmaticæ copiose in titulo. de sublatione. Cle. lr̃is. in glo. iij. & si lr̃is aliorum p̄latorum

Quęstio.

illic etiam notatꝰ.latius in ca.post cessionē.de ꝓba. Prædictis. adde qꝫ solet dici de testamēto facto inter liberos.l. fi.fa.her.C.§. ex impsfecto.in.l.hac cōsultissima.C.de testa.& in Autē.inter liberos.ad hoc in ar.l.oim.c.titu.Scdo,ad hoc qđ dicebatur quo ad Legationē trāsmarinam,rem esse integrā,dic hoc esse falsum ꝓpter ꝑparatoria q̄ precesserunt.ad hoc.l.si pater.de inofficio testa.ff.cum his quæ supra proxime relata sunt.

Finis.

¶EX TRACTATV PRAESENTI, QVO DE LEGATI officio & potestate potissimum agitur,necnon de Cardinalium origine ac dignitate tractatur, Necnon obiter de materia beneficiali eliciuntur sequentes conclusiones. PRIMA Conclusio.

Prima. Legatus dicitur quicunqꝫ ab alio missus est.

Secūda. Legatorum vt canonum interp̄tes sumunt,tres sunt species, a latere ,missi, & nati.

Tertia. Cardinalatꝰ realr dignitate ac ministerio ē de iure diuio

Quarta. Cardinalatꝰ quo ad nouū & p accidēs ē de iure positiuo.

Quinta. Tres sunt cardinaliū statꝰ,epor ū,p̄sbiteroꝝ,&diaconoꝝ

Sexta. Cardinales qui assistūt Papę habentur pro residentibus in suis beneficijs.

Septima. Ante tempus conuentus Basilieñ.cardinalium numerꝰ non legitur fuisse certus.

Octaua. Cardiales legati a latere cōferūtꝰ ꝓcōsulibꝰ,missi p̄sidibꝰ.

Nona. Cardinali legato a latere is est in prouincia exhibendus honos,qui & summo Pontifici cuius vices gerit.

Decima. Legatꝰ in ꝓuincia sibi decreta hēt iurisdictionē ordiariā

Vndecia. Legatꝰ in ꝓuincia sibi decreta pōt adiri p viā q̄relę.

Duodecia. Legatus etiā a latere non potest deponere episcopos.

xiij. Legatus a latere ex gñali legatiōe nō pōt trāsferre epos vel vnā eccl'iam cathedralē alteri subijcere,& cōcedere ius primatię,nec vnū epatū diuidere,nec duos vnire.

xiiij. Legatus etiam a latere de cā alteri specialiter delegata se non impedit.

xv. Legatus postq̄ retulit negocium ad superiorem desinit esse iudex,& non potest amplius iudicare.

xvj Legati in ꝓuincia sibi decreta possunt facere statuta.

xvij. Presente legato a latere,legatus quicunqꝫ officij executionem dimittere debet.

xviij. Per dationẽ ſcđi legati non reuocatur primus.

xix. Legatus a latere poteſt cõferre bñficia, alij nõ, niſi habeant ſpeciale mandatum.

xx. Legatus a latere poteſt reſerua re beneficiũ, etiam in fauorem certę perſonæ.

xxj. Legatus a latere poteſt cõferre bñficia quoꝝ collatio eſt deuoluta ad Papam.

xxij. Si Papa, ordinarius, vel legatus idem beneficiũ eadem die conferũt diuerſis. Nec apparet de prioritate, potior eſt cauſa poſſidẽtis qua poſſeſſiõe ceſſante maior prærogatiua præfertur.

xxiij. Legatus a latere poteſt cõferre beneficiũ quod eſt in prę ſentatiõe patroni eccleſiaſtici.

xxiiij. Legatus a latere nõ poteſt cõferre beneficiũ quod eſt in præſentatione patroni laici.

xxv. Legatus extra prouinciam ſibi decretam exercet ea quę ſunt voluntariæ iuriſditionis.

xxvj. Legatus extra prouinciam non exercet actus contentioſæ iuriſditionis.

xxvij. Legatus ab excõmunicatione incurſa pro violenta manuum iniectione abſoluit.

xxviij. Legatus miſſus qui habet legationem ratiõe perſonę abſoluit ſubditos exiſtẽtes in prouincia.

xxix. Legati nati ab excommunicatione incurſa pro violenta manuũ iniectiõe nõ abſoluũt, nec in ꝓuincia nec extra.

xxx. Finita poteſtate legati, finitur poteſtas delegati ipſi⁹, niſi citatio præcedat.

xxxj. Collatio ſcđi facta a legato proprio motu propter taciturnitatem primi non eſt ſubrepticia.

xxxij. Legatus a latere poteſt inſtar epoꝝ cõcedere idulgẽtias.

xxxiij. Poteſtas legati a latere non expirat per mortem Papæ.

Abſolutus eſt LVTECIAE PARISIORVM hic libellus ĩ officia impreſſoria Petri Vidoue chalcographi, impendio & ære Iacobi Hoys AVRELIAE vniuerſitatis bibliopolæ. M.D.XIX. Pridie Calẽdas Septembris.

colorchecker CLASSIC

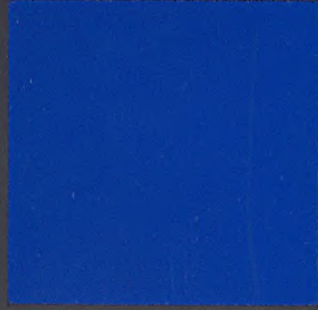

calibrite

mm